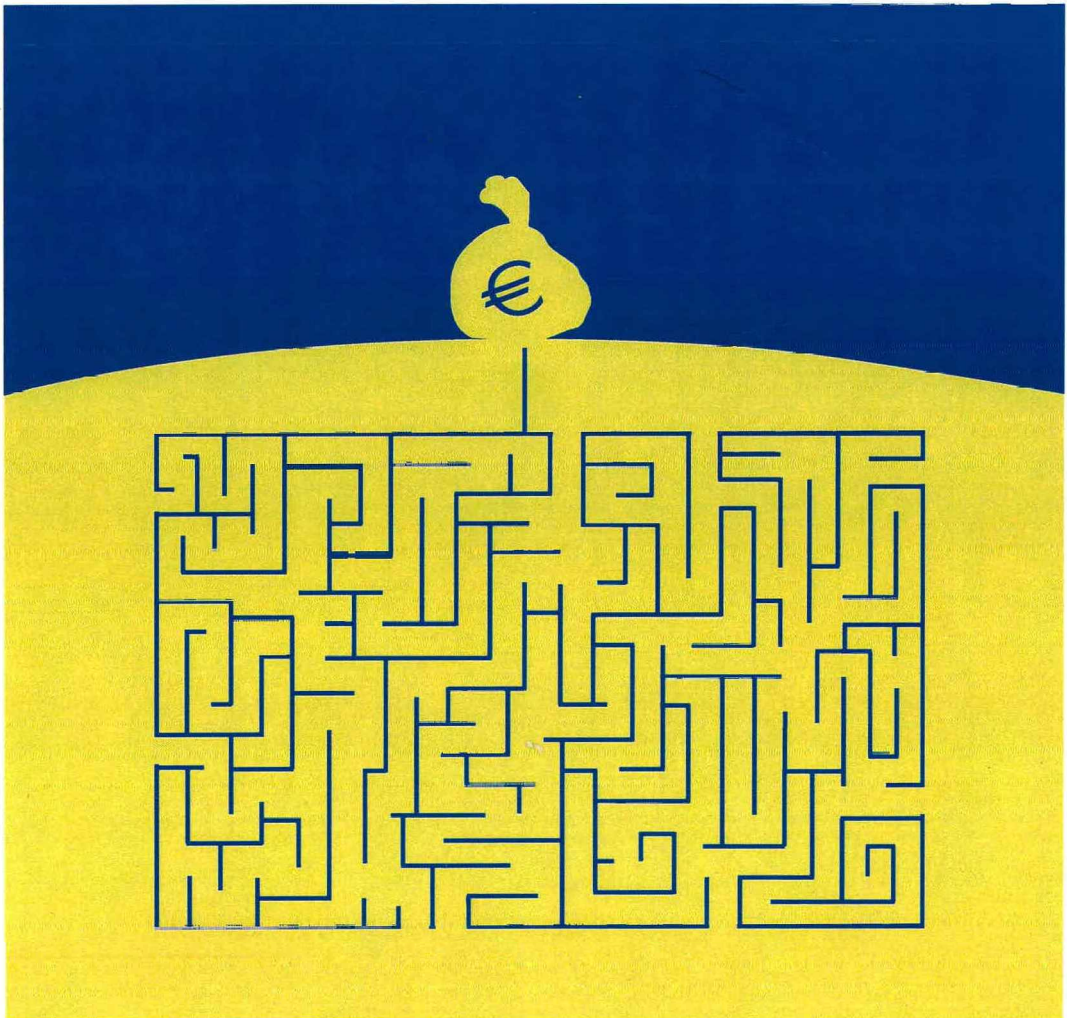

Palkat ja työvoimakustannukset 2011

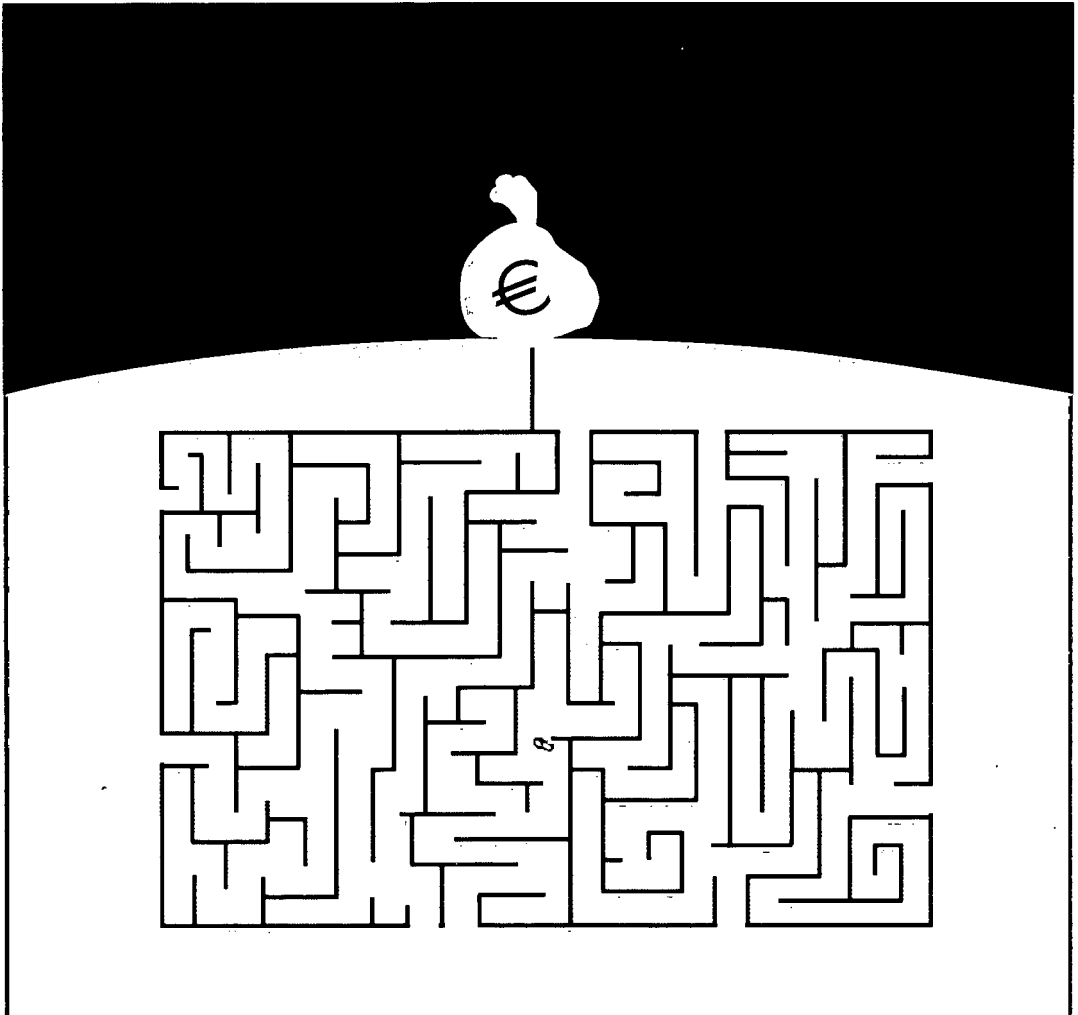
Wages, salaries and labour costs

Palkat ja työvoimakustannukset 2011

Wages, salaries and labour costs

15 -11- 2011

FI 2.5
Tilastokeskus
Statistikcentralen
Statistics Finland

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Palkat ja työvoimakustannukset 2011
Löner och arbetskraftskostnader
Wages, salaries and labour costs

Palkat ja työvoimakustannukset 2011

Wages, salaries and labour costs

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

Mika Idman
Pentti Jonninen
(09) 17 341

palkkarakenne@tilastokeskus.fi

Lisätietoja – Tilläggsuppgifter – Further information:
<http://tilastokeskus.fi/til/pal.html>

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Kansikuva – Pärmbild – Cover graphics: Jannis Mavrostomos

© 2011 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.

ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-8772
ISBN 978-952-244-325-0

Edita Prima Oy, Helsinki – Helsingfors 2011

Alkusanat

Palkat ja työvoimakustannukset -julkaisu ilmestyy nyt kolmannen kerran, julkaisu kokoaa yhteen keskeisimmät tulokset palkat ja työvoimakustannukset -aihealueen tilastoista vuonna 2011. Julkaisun tiedot perustuvat ansiotasoindeksiin, palkkarakennetilaston, työvoimakustannusindeksiin, palkkasummakuvaajien ja työtaistelutilaston tietoihin. Julkaisun rakenne on seuraavanlainen.

Työvoimakustannusindeksi (kappale 2) kuvaa tehdyn työtunnin keskimäärien työvoimakustannusten muutosta. Tilasto kattaa lähes koko yksityisen sektorin. Tilaston ulkopuolelle jäävät vain maa-, metsä- ja kalatalouden toimialat sekä julkinen sektori. Indeksit muodostetaan erikseen lasketuista palkka- ja sosiaalikulustannusindekseistä. Tiedot kerätään otostiedustelulla ja ne tuotetaan neljännesvuosittain.

Ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi (kappale 3) kuvaavat kokoaikaisien palkansaajien säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä eri työnantajasektoreilla ja toimialoilla. Ansiotasoindeksi sisältää tulospalkkiot ja sopimukseen perustuvat kertaerät, mutta indeksin ansiokäsitteessä ei ole mukana yli- ja lisätyöansioita. Ennakolliset indeksipisteluvut perustuvat sopimusvaikutus- ja liikuma-arvioihin. Ansiotasoindeksiin perusaineisto kattaa noin kaksi kolmasosaa kaikista Suomen kokoaikaisista palkansaajista. Tiedot tuotetaan neljännesvuosittain.

Palkkarakennetilasto (kappale 4) kuvaa työ- ja palvelussuhteiden lukumäärää sekä ansiotasoa, ansioiden muodostumista ja palkkahajontaa vuoden viimeisellä neljänneksellä. Palkkarakennetilasto kattaa lähes kaikki valtion ja kuntasektorin palveluksessa olevat palkansaajat sekä ne yksityisen sektorin palkansaajat, jotka työskentelevät vähintään viisi palkansaajaa työllistävässä yrityksissä. Tilaston ulkopuolelle on rajattu joitakin pieniä palkansaajaryhmiä. Ansioiden kuvauksessa käytetään tunti- ja kuukausiansioita. Tuntiansiotarkastelussa ovat mukana kaikki palvelussuhteet, myös osa-aikaiset. Kuukausiansiotarkastelu on rajattu käsittämään ainoastaan kokoaikaiset palkansaajat.

Työtaistelutilasto (kappale 5) kuvaa työntekijöiden tai työnantajien Suomessa järjestämiä työtaisteluita. Suurin osa työtaisteluista on työntekijäosapuolten järjestämiä lakkoja. Työtaistelutilasto sisältää tiedot työtaistelujen lukumäärästä, osallistuneista työntekijöistä, työpäivämenetyksistä ja menetetyistä bruttopalkoista. Tilasto perustuu pääosin työnantajajärjestöjen jäseniltään keräämiin tietoihin. Lisäksi tilaston tuotannossa seurataan eri tiedotusvälineitä.

Palkkasummakuvaajat (kappale 6) ovat indeksejä, jotka kuvaavat palkkasumman kehitystä kuukausittain eri toimialoilla. Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkasummaindeksit eivät sisällä työsuhdeoptioita, mutta bonuspalkat ja muut kertaluontoiset palkkiot sisältyvät indeksiin. Laskenta perustuu muutosestimointiin. Toimialoitainen summa lasketaan niiden yritysten tiedoista, joilla on vertailukelpoinen palkkatieto sekä tarkasteltavalta kuukaudelta että edellisen vuoden vastaavalta kuukaudelta. Näin saaduista summista lasketaan toimialalle vuosimuutos.

Julkaisun toteutukseen ovat osallistuneet Pekka Haapala, Mika Idman, Pentti Jonninen, Seppo Kouvonen, Harri Nummila, Jukka Pitkämä, Tuomas Remes ja Annina Rouvinen.

Helsingissä, lokakuussa 2011

Kari Molnar
Tilastojohtaja

Foreword

The publication *Wages, salaries and labour costs* is released now for the third time, drawing together the main results of the statistics under the topic of wages, salaries and labour costs in 2011. The data in the publication are based on those of the index of wage and salary earnings, statistics on structure of earnings, wage and salary indices, labour cost index and statistics on labour disputes. The structure of the publication is as shown below.

The labour cost index (Chapter 2) describes the change in average labour costs per hour worked. The statistics cover almost the whole private sector. Only agriculture, forestry and fishing and the public sector are excluded from the statistics. The index is formed of separately calculated indices of wages and social costs. The data are collected with a sample survey and they are produced quarterly.

The index of wage and salary earnings and the index of regular earnings (Chapter 3) illustrate the development of average earnings among full-time wage and salary earners in different employer sectors and industries. The index of wage and salary earnings includes performance-based bonuses and non-recurring items based on agreements, but the earnings concept of the index does not comprise earnings for overtime and extra work. The preliminary index point figures are based on estimates on contractual effects and the wage drift. The basic data on the index of wage and salary earnings cover around two thirds of all full-time wage and salary earners in Finland. The data are produced quarterly.

The statistics on structure of earnings (Chapter 4) depict the number of employment and service relationships as well as the level of earnings, the formation of earnings and distribution of wages and salaries in the last quarter of the year. The statistics on structure of earnings cover almost all wage and salary earners working in the central and local government sectors and those private sector wage and salary earners who are working in enterprises with at least five employees. Some small wage and salary earner groups are excluded from the statistics. Hourly and monthly earnings are used in the description of earnings. The examination of hourly earnings includes all service relationships, also part-time ones. The examination of monthly earnings comprises only full-time wage and salary earners.

The statistics on labour disputes (Chapter 5) describe labour disputes organised in Finland by employees or employers. Most labour disputes are strikes organised by employees. The statistics on labour disputes contain data on the numbers of labour disputes, participated employees, lost working days and amounts of lost gross pay. The statistics are mainly compiled from data collected by employer organisations from their members. In addition, different mass media are monitored in the production of the statistics.

Wage and salary indices (Chapter 6) describe the monthly development of the wages and salaries sum in different industries. Sums of wages and salaries refer to the gross totals of wages and salaries enterprises have paid. Wage and salary indices exclude incentive stock options but include bonuses and other

one-off reward items. The calculation is based on estimation of change. Sums by industry are calculated from information on the enterprises with comparable data on wages and salaries from both the examined month and the corresponding month of the previous year. These sums are used to calculate annual changes by industry.

Pekka Haapala, Mika Idman, Pentti Jonninen, Seppo Kouvonon, Harri Nummila, Jukka Pitkäljärvi, Tuomas Remes and Annina Rouvinen were involved in the implementation of the publication.

Helsinki, October 2011

Kari Molnar
Director, Prices and Wages

Sisällysluettelo

Alkusanat	3
Foreword	5
1 Palkka- ja työvoimakustannustilastot työmarkkinoiden kuvaajana	9
1.1 Yhteenveto vuodelta 2009–2010	9
1.2 Uutta palkka- ja työvoimakustannustilastoissa	11
1.2.1 Julkisen sektorin työvoimakustannusindeksi	11
1.2.2 Rekisteripohjainen työvoimakustannustilasto	11
1.2.3 Ansiotasoindeksin perusvuosiuudistus ja tietosisällön laajentuminen	11
1.2.4 Kausitasoitus- ja työpäiväkorjaus työvoimakustannusindeksiin ..	12
1 Statistics on wages and salaries and on labour costs in describing the labour market	13
1.1 Summary for 2009-2010	13
1.2 New about statistics on wages and salaries and labour costs	15
1.2.1 Public sector labour cost index	15
1.2.2 Register-based labour cost statistics	15
1.2.3 Revision of the base year and expansion of the data content of the Index of Wage and Salary Earnings	15
1.2.4 Introduction of seasonal and working-day adjustment into the labour cost index	16
2 Työvoimakustannusindeksi	17
2.1 Tulokset	17
2.2 Työvoimakustannusten muutoksen kansainvälinen vertailu	22
2.3 Laatuseloste	23
3 Ansiotasoindeksi	33
3.1 Ansioiden pitkän ajan kehitys	33
3.2 Ansioiden kehitys viime vuosina	34
3.3 Säännöllisen ansion indeksi	37
3.4 Laatuseloste	39
4. Palkkarakennetilasto	55
4.1 Tulokset	55
4.1.1 Ansiot toimialoittain	56
4.1.2 Ansiot ammateittain	59
4.1.3 Ansiot ikäryhmittäin	60
4.2 Palkkaerot	62
4.2.1 Sukupuolten väliset palkkaerot	63
4.2.2 Palkkaerot eri maakunnissa	65
4.2.3 Palkkahajonta	67
4.3 Palkanmuodostus	71
4.4 Palkkojen kansainvälinen vertailu	72
4.5 Menetelmäkuvaus	74

4.5.1	Tilastoaineiston muodostaminen.....	74
4.5.2	Palkansaajien rajaaminen ja käsitteet.....	77
4.5.3	Peittävyys ja vertailtavuus.....	85
4.6	Laatuseloste.....	87
5.	Työtaistelutilasto.....	111
5.1	Työtaistelut Suomessa vuonna 2010.....	111
5.2	Työtaistelut 2000-luvulla.....	113
5.3	Työtaistelujen kansainvälinen vertailu.....	116
5.4	Laatuseloste.....	118
6	Palkkasummakuvaajat.....	123
6.1	Tulokset.....	123
6.1.1	Palkkasumman pitkän aikavälin kehitys.....	123
6.1.2	Palkkasumman viime vuosien kehitys.....	126
6.1.3.	Palkkasumman muutokset eri sektoreilla.....	128
Liitteet		
	Käsitteet ja määritelmät.....	137
	Luokitukset.....	147

1 Palkka- ja työvoimakustannus-tilastot työmarkkinoiden kuvaajana

1.1 Yhteenveto vuodelta 2009–2010

Palkkarakennetilaston mukaan kokoaikainen palkansaaja ansaitsi vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 2 971 euroa kuukaudessa, mikä on vajaat 100 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Kaikkien palkansaajien työtuntia kohti laskettu tuntiansio oli vastaavasti keskimäärin 17,54 euroa. Vuoden 2009 palkkarakennetilasto kattoi tiedot noin 1,68 miljoonasta palkansaajasta.

Työnantajasektoreista korkein kuukausiansio oli valtiolla, jolla kuukausiansion keskiarvo oli koko maan tasoa 11,8 prosenttia, yksityistä sektoria 9,6 prosenttia ja kuntasektoria 21,6 prosenttia korkeampi. Ansioiden erot sektoreiden välillä johtuvat pääasiassa palkansaajarakenteen eroista, joka käy ilmi kun tarkastelee sektoreiden toimialarakennetta ja siten eroja eri sektoreilla harjoitettavasta pääasiallisesta toiminnasta. Valtiolla suurimmat toimialaluokituksen pääluokat kokoaikaisten palkansaajien suhteen olivat julkishallinto ja maanpuolustus jne., koulutus ja ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, joissa oli yhteensä noin 93 prosenttia valtion palkansaajista. Valtion kolmella päätoimialalla on korkeampi keskiansio kuin keskimäärin. Kuntasektorilla päätoimialana on terveys- ja sosiaalipalvelut, jossa perinteisesti palkkataso on keskimääräistä alhaisempi. Yksityinen sektori hajaantuu usealle toimialalle. Suurimpana toimialana on teollisuus, mutta kuvaavaa on, että yksityisellä sektorilla kolme suurinta toimialaa kattavat vain runsaat puolet yksityisen sektorin palkansaajista.

Ansiotasoindeksin mukaan ansioiden nousu jatkui sopimuskorotuksista johtuen myös vuonna 2010 kuitenkin hidastuen edelliseen vuoteen nähden. Ansiotasoindeksin mukaan säännöllisen työntekijän ansion vuosimuutos vuonna 2010 oli 2,6 prosenttia (vuonna 2009 4,3 prosenttia). Sopimuskorotusten lisäksi maksettava palkkaliukuman osuus nousi hieman vuodesta 2009 ollen vuonna 2010 0,6 prosenttia (vuonna 2009 0,4 prosenttia).

Ansiotasoindeksin mukaan myös nimellisansioiden nousu oli pienempi vuonna 2010 verrattuna vuoteen 2009. Nimellisansiot nousivat kaikilla sektoreilla yhteensä vuonna 2010 3,0 prosenttia, kun vuonna 2009 ne vielä nousivat 4,5 prosenttia. Sektoreittain tarkasteltuna julkisella sektorilla nimellisansioiden nousu oli yksityistä sektoria nopeampaa. Valtiolla nimellisansiot nousivat vuonna 2010 4,0 prosenttia, kunta-alalla nousu oli myös 4,0 prosenttia ja yksityisellä sektorilla nimellisansioiden nousu jäi vähäisimmäksi 2,6 prosenttiin.

Työvoimakustannusindeksin mukaan tehdyn työtunnin työvoimakustannus oli vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä 1,3 prosenttia ja vuonna 2010 keskimäärin 0,8 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohdana.

Toimialoittain tarkasteltuna työvoimakustannukset nousivat vuonna 2010 verrattuna edelliseen vuoteen kaikilla toimialoilla lukuun ottamatta koko teollisuutta, jolla työvoimakustannukset itseasiassa laskivat 1,3 prosenttia. Laskun

syynä oli vuoden 2009 tapahtunut työvoimakustannusten nousu. Se taas johtui taantuman aikaisesta työtuntien vähenemisestä ja samanaikaisesta kustannusten kasvusta lomaoikeuksien, pitämättömien pekkaspäivien ja mahdollisten työsuhteen päättymisestä johtuvien korvausten vuoksi. Suurin työvoimakustannusten kasvu vuonna 2010 oli kuluttajapalveluissa eli 2,3 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen.

Tulospalkkioiden osuus työvoimakustannuksista kasvoi 0,15 prosenttiyksikköä vuonna 2010 ja oli 2,9 prosenttia työvoimakustannuksista. Toimialoista koko teollisuudessa tulospalkkioiden osuus työvoimakustannuksista kasvoi noin puoli prosenttiyksikköä ollen tasoltaan 3,2 prosenttia. Liike-elämän palveluissa tulospalkkioiden osuus pysyi vuonna 2010 edellisvuoteen nähden samana noin 2,7 prosentin tasona työvoimakustannuksista. Sen sijaan kuluttajapalveluiden tulospalkkioiden osuus työvoimakustannuksista jatkoi edelleen laskuaan ja oli vuonna 2010 noin 0,4 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2009.

Palkkasummakuvaajat-tilaston, joka kuvaa osaltaan talouden suhdanteita, mukaan Suomen talous kääntyi vuonna 2009 taantumaan, josta seurasi työllisten määrän lasku. Työllisten määrä laski vuoden 2009 ensimmäiseltä neljännekseltä aina vuoden 2010 toiselle neljännekselle. Vuonna 2009 työllisyyden alenemisen seurauksena myös koko talouden palkkasumma pieneni ensimmäistä kertaa tilastointihistorian aikana. Toimialoittain tarkasteltuna suurin pudotus palkkasummissa koettiin koko teollisuuden toimialalla, jossa palkkasumma tippui yli kahdeksan prosenttia edellisvuoden tasosta. Rakennusosalalla palkkasumma pieneni yli neljä prosenttia vastaavana ajankohtana. Päinvastainen kehitys oli yksityisen sektorin terveys- ja sosiaalipalveluita tuottavien ja yksityisiä koulutuspalveluita tuottavien yritysten toimialoilla, joiden palkkasumma kasvoi myös vuoden 2009 taantuman aikana (8,9 % ja 7,7 %). Myös julkisilla toimialoilla palkkasumma kasvoi lähes neljä prosenttia vuonna 2009. Koko taloudessa vuoden 2009 helmikuun indeksipisteluku oli 1,2 prosenttia edellisvuoden helmikuun lukua pienempi. Palkkasumma jatkoi supistumistaan koko vuoden 2009 ajan. Seuraavana vuonna helmikuussa 2010 palkkasumma kutistui 0,8 prosenttia, mutta käänne tapahtui maaliskuussa, jolloin palkkasumma kasvoi 2,1 prosenttia vuoden takaisesta. Seuraavina kuukausina palkkasumma on kasvanut vauhdilla, joka johtuu siitä, että työllisten määrä on jälleen vuoden 2010 kolmannelta neljänneksestä lähtien ollut kasvussa ja samana ajankohtana on tapahtunut myös ansiotason nousua. Koko taloudessa vuonna 2009 maksettu palkkasumma oli 1,1 prosenttia vuoden takaista pienempi, ja vuonna 2010 saavutettiin 1,8 prosentin vuosikasvu. Toimialoista vuoden 2009 taantuman jälkeinen kasvu on ollut voimakkainta rakennusosalalla, jossa palkkasumman kasvuvauhti on pysytellyt kahdeksan prosentin tuntumassa vielä vuoden 2011 alkupuoliskolla.

1.2 Uutta palkka- ja työvoimakustannustilastoissa

1.2.1 Julkisen sektorin työvoimakustannusindeksi

Tilastokeskuksessa päättyi lokakuussa 2011 julkisen sektorin työvoimakustannuksia kuvaavan indeksin perustamisprojekti. Projektin tuotoksen myötä Tilastokeskus kerää ja tilastoi työvoimakustannusindeksitietoja valtiolta, kunta-sektorilta ja seurakunnilta. Julkisen sektorin työvoimakustannustilaston myötä Tilastokeskus ja Suomi täyttää EU:n työvoimakustannusindeksiä koskevan ase-
tuksen, joka on vuoden 2007 alusta laajentunut koskemaan myös muita kuin markkinaehtoisia toimialoja eli toimialoja jotka ovat Suomessa pääosin julkisen sektorin vastuulla. Tilastokeskus on kerännyt uudistusprojektin toimesta takau-
tuvasti indeksitietoja julkiselta sektorilta vuodesta 2007 lähtien. Julkisen sek-
torin työvoimakustannusindeksiä aletaan julkaisemaan aikaisintaan kesällä 2012,
kun saadaan muodostettua tarpeeksi pitkää ja luotettavaa aikasarjaa.

1.2.2 Rekisteripohjainen työvoimakustannustilasto

Kesällä 2011 Tilastokeskuksessa aloitettiin projekti, jonka tavoitteena on jatkos-
sa tuottaa työvoimakustannustilasto vain eri rekistereitä ja työvoimakustannus-
indeksin kyselyä hyväksikäyttäen. Vuoden 2012 työvoimakustannustilasto tulee
perustumaan pääasiassa Tilastokeskuksessa tuotettaviin yksityisen ja julkisen
sektorin työvoimakustannusindeksin tietoihin. Niitä täydennetään tarvittavilta
osin mm. Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen rekisteritiedoilla sekä
Tilastokeskuksessa muodostetuilla muilla rekisteritiedoilla kuten yritysrekisteri
ja sotu-rekisteri.

Uudistus on tarkoitus saattaa loppuun kesällä 2012, jotta vuoden 2012 työ-
voimakustannustilaston muodostamista voidaan aloitella syksyllä 2012. Uusi
työvoimakustannusindeksiin ja rekistereihin perustuva työvoimakustannusti-
lasto ilmestyy vuonna 2014.

1.2.3 Ansiotasoindeksin perusvuosiudistus ja tietosisällön laajentuminen

Syksyllä 2011 Tilastokeskuksessa aloitettiin projekti ansiotasoindeksin perusvuo-
den uudistamiseksi (2010=100). Uudistuksen yhteydessä tullaan myös laajenta-
maan ansiotasoindeksin kuvausaluetta ammattiluokittaisiin sarjoihin säännöllii-
sen ansion indeksin (SANI) puolella. Uudet ammattiluokittaiset sarjat tullaan
tuottamaan ammattiluokituksen päätasolla. Uudistuksen myötä mahdollistetaan
ammattirakenteen muutoksista johtuva vaikutuksien seuranta ansioiden muu-
toksien yhteydessä.

Uudistus on tarkoitus saattaa loppuun syksyyn 2012 mennessä.

1.2.4 Kausitasoitus- ja työpäiväkorjaus työvoimakustannusindeksiin

Vuonna 2012 tuotetaan yksityisen sektorin työvoimakustannusindeksin perussarjojen lisäksi kausitasoitettuja ja työpäiväkorjatut indeksisarjat. Uusilla indeksisarjoilla saadaan poistettua indeksin eri neljännesten välillä olevaa kausivaihtelua, esimerkiksi kesälomakaudesta johtuvaa eroa muihin neljänneksiin. Työpäiväkorjauksella korjataan palkallisten vapaapäivien vaikutusta eri neljänneksissä. Enimmillään yhdelle neljännekselle saattaa osua useampikin tällainen vapaapäivä, jolloin vaikutukset työvoimakustannusindeksissä eri neljänneksien välillä voivat tulla merkittäviksi. Kausitasoitettuja ja työpäiväkorjatut indeksisarjat laajentuvat julkisen sektorin työvoimakustannusindeksin puolelle myöhemmin.

1 *Statistics on wages and salaries and on labour costs in describing the labour market*

1.1 *Summary for 2009–2010*

According to the Structure of Earnings statistics, in the last quarter of 2009 the average monthly earnings of a full-time employee totalled EUR 2,971, which is just under EUR 100 more than in the previous year. The hourly earnings of all wage and salary earners calculated per hour worked were correspondingly EUR 17.54. The 2009 Structure of Earnings statistics comprised information on 1.68 million wage and salary earners.

Examined by employer sector, monthly earnings were the highest in the central government sector where average monthly earnings were 11.8 per cent above the level for the whole country, 9.6 per cent higher than in the private sector and 21.6 per cent higher than in the local government sector. The differentials in earnings between the sectors mainly arise from differences in their employment structures, which can be seen if we study the structure of economic activities in each sector and the variations in their principal activities. The largest main activity categories in which full-time employees work in the central government sector are public administration and defence; etc., education, and professional, scientific and technical activities, which employ 93 per cent of central government employees. The average earnings in the three main activities of the central government sector are above the average. The main activities in the local government sector are human health and social work activities in which the level of earnings is traditionally below the average. Employment in the private sector is dispersed between several activities. The largest activity is manufacturing, but it is descriptive that the three largest activities in the private sector only employ one-half of private sector employees.

According to the Index of Wage and Salary Earnings, due to collectively bargained increments earnings continued to rise even in 2010, but at a slower rate than in the year before. According to the Index of Wage and Salary Earnings, the year-on-year change in earnings for regular hours worked was 2.6 per cent in 2010 (4.3 per cent in 2009). The share of the wage drift paid in addition to the collectively bargained increments rose slightly from 2009 and was 0.6 per cent in 2010 (0.4 per cent in 2009).

According to the Index of Wage and Salary Earnings, nominal earnings also rose by less in 2010 than in 2009. In 2010, nominal earnings rose in all sectors by a total of 3.0 per cent, whereas in 2009 they still rose by 4.5 per cent. Examined by sector, nominal earnings rose faster in the public sector than in the private sector. In 2010, nominal earnings rose by 4.0 per cent in the central government sector and in the local government sector also by 4.0 per cent, whereas in the

private sector the rise in nominal earnings amounted to a more moderate 2.6 per cent.

According to the Labour Cost Index, in the last quarter of 2010 the cost of labour for an hour worked was 1.3 per cent higher, and in the whole of 2010, an average of 0.8 per cent higher when compared to the respective figures for the previous year.

Examined by activity, labour costs rose from 2009 to 2010 in all economic activities apart from total manufacturing where labour cost actually fell by 1.3 per cent. The fall is explained by the rise in labour costs in 2009. This rise, in turn, was caused by the drop in working hours during the economic downturn and the simultaneous growth in costs, which arose from compensations paid for holiday entitlements, untaken days off in lieu of reduced working hours, and terminations of employment relationships. In 2010, labour costs increased most in consumer service activities where they went up by 2.3 per cent from the year before.

The share of performance-based bonuses of labour costs went up by 0.15 per cent in 2010 and amounted to 2.9 per cent. Among the economic activities, the share of performance-based bonuses of labour costs grew by around one-half of a percentage point in total manufacturing and amounted to 3.2 per cent. In business services, the share of performance-based bonuses remained in 2010 at the previous year's level of around 2.7 per cent of labour costs. By contrast, the share of performance-based bonuses of labour costs continued to fall in consumer services and was 0.4 percentage points lower in 2010 than in 2009.

According to the Wage and Salary Indices statistics, which for their part describe economic trends, Finland's economy entered a recession in 2009, in consequence of which the number of employed persons fell. The number of employed persons was falling from the first quarter of 2009 right up to the second quarter of 2010. In consequence of the fallen employment, the wages and salaries sum of the whole economy also decreased for the first time in the history of statistics in 2009. Examined by economic activity, the biggest drop in the sum of wages and salaries was seen in the activity of total manufacturing where the wages and salaries sum plummeted by over eight per cent from the previous year's level. Over the same time period, the wages and salaries sum diminished by over four per cent in construction. A reverse development was seen in the activities of private sector enterprises producing human health and social work services, and educational services, whose wages and salaries sum grew even during the 2009 recession (by 8.9 and 7.7 per cent, respectively). In public sector activities, too, the wages and salaries sum grew by nearly four per cent in 2009. In the whole economy, the index point figure for February 2009 was 1.2 per cent lower than in February of the year before. The wages and salaries sum continued to contract throughout the year 2009. In February of the next year 2010, the wages and salaries sum shrunk by 0.8 per cent but a turning point came in March when the wages and salaries sum grew by 2.1 per cent year-on-year. Over the subsequent months, the wages and salaries sum has been growing rapidly because the number of employed persons has been growing again starting from the third quarter of 2010 and the level of earnings has been going up at the same time. The wages and salaries sum paid in the whole economy in 2009 was 1.1

per cent down on twelve months back and annual growth rate of 1.8 per cent was reached in 2010. Among the economic activities, the growth after the 2009 recession has been strongest in construction where the growth rate of the wages and salaries sum has still stayed near eight per cent in early 2011.

1.2 New about statistics on wages and salaries and labour costs

1.2.1 Public sector labour cost index

In October 2011, Statistics Finland concluded a project to construct an index for describing labour costs in the public sector. As a result of the project, Statistics Finland collects data from the central government, the local government sector and parishes for the labour cost index and compiles statistics from them. The production of the statistics on labour costs in the public sector means that Statistics Finland and Finland comply with the EU regulation concerning the labour cost index, which was widened as of the beginning of 2007 to concern also non-market activities, i.e. activities for which the public sector is mainly responsible in Finland. Under the renewal project, Statistics Finland has been collecting for the index retrospective data going back to 2007 from the public sector. Publishing of the public sector labour cost index will start in summer 2012 at the earliest once a sufficiently long time series has been constructed.

1.2.2 Register-based labour cost statistics

In summer 2011, Statistics Finland launched a project where the future aim is to produce labour cost statistics only from various register data and by exploiting the data collected with the labour cost index inquiry. The 2012 labour cost statistics will mainly be compiled from the data of the private and public sector labour cost indices produced at Statistics Finland. These will be supplemented as necessary with register data from the Social Insurance Institution of Finland and the Finnish Centre for Pensions, as well as with other registers of Statistics Finland, such as the Business Register and the register of personal IDs.

The renewal is due to be finalised in summer 2012, so that the compilation of the labour cost statistics can be started in autumn 2012. The new labour cost statistics based on registers and the labour cost indices will be released in 2014.

1.2.3 Revision of the base year and expansion of the data content of the Index of Wage and Salary Earnings

In autumn 2011, Statistics Finland launched a project for the revision of the base year of the Index of Wage and Salary Earnings (2010=100). In connection with the renewal of the base year, the scope of description of the Index of Wage and Salary Earnings will also be widened to series by occupational category on the side of the index for regular earnings. The new series by occupational cat-

egory will be produced at the main level of the classification of occupations. The renewal will facilitate the monitoring of effects arising from changes in occupational structure in connection with changes in earnings.

The project is due for completion by autumn 2012.

1.2.4 Introduction of seasonal and working-day adjustment into the labour cost index

Apart from the basic series, seasonally adjusted series and series adjusted for working days will be produced of the private sector labour cost index in 2012. Seasonal variation between quarters, such as deviation from other quarters caused by the summer holiday season, can be eliminated from the index with the new index series. Adjustment for working days will eliminate the effects of midweek public holidays from the different quarters. At best, several midweek public holidays may coincide with just one quarter, meaning that their effects on the labour cost index may be significant between the quarters. Seasonally and working-day adjusted index series will be widened to the side of the public sector labour cost index later on.

2 Työvoimakustannusindeksi

2.1 Tulokset

Työvoimakustannusindeksi mittaa tehdyn työtunnin työvoimakustannusten muutosta neljännesvuosittain. Indeksillä tarkoitetaan tällä hetkellä yksityisen sektorin. Tilaston perustiedot on vuodesta 2007 lähtien kerätty TOL2008-luokituksen toimialoilta B–S runsaat 2000 yritystä kattavalla otoksella.

Tehdyn työtunnin työvoimakustannus oli työvoimakustannusindeksin 2008=100 mukaan vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä 1,3 prosenttia ja vuonna 2010 keskimäärin 0,8 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

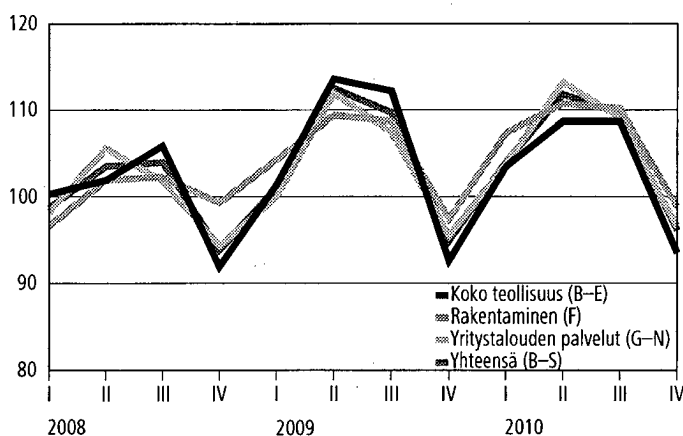
Työvoimakustannusindeksin kehitys neljännesvuosittain vuosina 2008 ja 2010 on esitetty kuviossa 2A sekä yhteensä kaikille työvoimakustannusindeksin kattaville toimialoille (B–S) että erikseen koko teollisuudelle (B–E), rakentamiselle (F) ja yritystalouden palveluille (G–N).

Kustannustaso on vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä jonkin verran muita neljänneksiä korkeampi. Tämä johtuu sekä työtuntien määrän supistumisesta että lomakaudella maksettavasta lomarahasta. Kustannustaso on yleensä matalin vuoden viimeisellä neljänneksellä, sillä palkallisen poissaolon määrä on tällöin vähäinen, eikä merkittäviä kertakorvauksia yleensä makseta.

Työvoimakustannusindeksin neljännesvuosittaiset ja vuosittaiset pisteluvut vuosille 2007–2010 ovat taulukossa 2A. Taulukossa on esitetty myös prosent-

Kuvio 2A

Työvoimakustannusindeksin 2008=100 kehitys neljänneksittäin vuosina 2008, 2009 ja 2010 toimialaryhmän mukaan

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2A

Työvoimakustannusindeksin 2008=100 pisteluvut vuosina 2007–2010 ja vuosittaiset prosenttimuutokset vuosien 2009 ja 2010 viimeisten neljännesten sekä samojen vuosien keskimääräisten indeksien välillä toimialaryhmiin jaoteltuna

Vuosi ja neljännes	Koko teollisuus (B-E)	Rakentaminen (F)	Kuluttajapalvelut (G-J)	Liike-elämän palvelut (K-N)	Yhteensä (B-S)
2007 I	92,2	89,2	90,8	99,1	92,9
II	101,8	97,2	97,8	107,4	101,4
III	105,0	94,8	95,9	102,6	101,0
IV	91,7	89,0	87,0	93,6	90,6
Koko vuosi	97,7	92,6	92,9	100,7	96,5
2008 I	100,3	96,6	97,9	98,9	98,7
II	101,9	101,9	105,2	106,6	103,5
III	105,9	102,3	103,6	97,7	104,0
IV	91,9	99,3	93,2	96,7	93,8
Koko vuosi	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2009 I	101,4	104,3	96,6	106,8	101,1
II	113,6	109,4	107,9	119,9	112,5
III	112,2	108,7	107,2	107,9	109,7
IV	92,6	97,4	92,1	102,3	94,9
Koko vuosi	104,9	105,0	101,0	109,2	104,5
2010 I	103,5	107,4	101,5	108,4	104,0
II	108,7	110,7	109,8	119,9	111,8
III	108,7	110,2	108,2	110,5	109,6
IV	93,5	98,8	93,7	102,3	96,1
Koko vuosi	103,6	106,8	103,3	110,3	105,4
Muutos IV 2009/2010 (%)	1,0	1,4	1,7	0,0	1,3
Muutos 2009/2010 (%)	-1,3	1,7	2,3	0,9	0,8

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

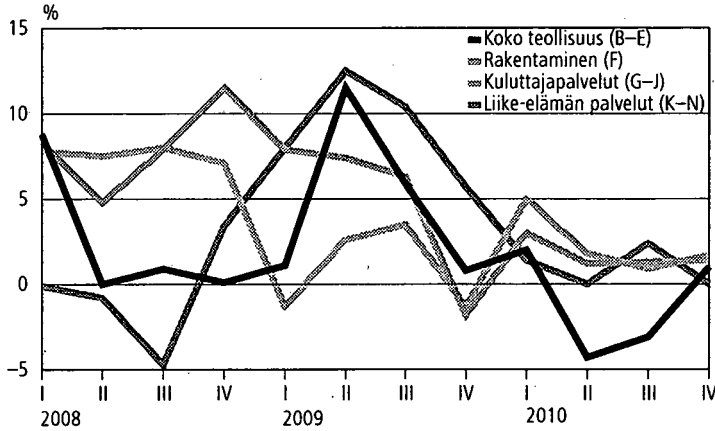
timuutokset vuosien 2009 ja 2010 viimeisten neljännesten sekä vuosien keskimääräisten työvoimakustannusten välillä. Toimialajako on muutoin sama kuin edellisessä kuviossa, mutta yritystalouden palvelut on jaettu kahteen osaan: kuluttajapalvelut (G-J) ja liike-elämän palvelut (K-N).

Vuosittaisia työvoimakustannuksia tarkastellessa havaitaan, että työvoimakustannukset nousivat vuonna 2010 verrattuna edelliseen vuoteen kaikissa oheisen taulukon toimialaryhmissä lukuun ottamatta koko teollisuutta. Suurinta kustannusten kasvu oli kuluttajapalveluissa (2,3 prosenttia). Koko teollisuudessa työvoimakustannukset laskivat 1,3 prosenttia. Vuosien 2009 ja 2010 viimeisten neljännesten välinen kustannuskehitys ei sitä vastoin ole samansuuntaista eri toimialaryhmissä. Vuoden 2010 neljännellä neljänneksellä työvoimakustannukset nousivat edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 1,3 prosenttia teollisuudessa (B-E), mutta liike-elämän palveluissa kustannukset pysyivät ennallaan.

Edellistä taulukkoa 2A laajemmin työvoimakustannusindeksin neljännesvuosittaiset vuosimuutokset esitellään kuviossa 2B.

Kuvio 2B

Neljännesvuosittaiset työvoimakustannusten vuosimuutokset vuosina 2009 ja 2010 toimialaryhmän mukaan, prosenttia

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Työpäivien määrä vaikuttaa merkittävästi neljännesten työvoimakustannusten kehitykseen

Pääsiäisen ajoittuminen joko vuoden ensimmäiselle tai toiselle neljännekselle sekä palkallisten arkipyhien ajoittuminen viikonloppujaksolle vaikuttavat merkittävästi neljännesten tehtyjen työtuntien määrään ja näin työvoimakustannusindeksin mittaamaan kustannuskehitykseen. Tilastokeskus julkaisee työpäivien määrällä korjatun indeksin vasta sen jälkeen, kun käytössä on riittävän pitkä

Taulukko 2B

Työpäivien määrän muutosten laskennallinen vaikutus työvoimakustannusten vuosimuutokseen neljänneksittäin vuosina 2008, 2009 ja 2010

Tilastonejännes	Työpäivien määrä tilastonejännöksellä	Työpäivien määrä vastaavalla tilastonejännöksellä edellisellä vuonna	Työpäivien määrän muutoksen laskennallinen vaikutus työvoimakustannusten vuosimuutokseen prosentteina
2008/I	62	64	3,1
2008/II	63	60	-5,0
2008/III	66	65	-1,5
2008/IV	63	62	-1,6
2009/I	62	62	0,0
2009/II	60	63	4,8
2009/III	66	66	0,0
2009/IV	64	63	-1,6
2010/I	62	62	0,0
2010/II	61	60	-1,7
2010/III	66	66	0,0
2010/IV	64	64	0,0

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

aikasarja malliperusteiseen työpäiväkorjaukseen. Taulukossa 2B arvioidaan työpäivien määrän laskennallista vaikutusta mitattuun kustannusten vuosimuutokseen.

Työpäivien määrä vaikuttaa tehtyjen työtuntien määrään, mutta ei juurikaan palkkasummaan, sillä kuukausipalkkaisten kiinteä kuukausiansio säilyy ennallaan ja tuntipalkkaisten lyhyempi työaika kompensoidaan erillisellä korvauksella. Siten työpäivien määrän kasvu hidasti vuoden 2008 toisen neljänneksen kustannusmuutosta laskennallisesti enintään viisi prosenttiyksikköä. Vastaavasti työvoimakustannusten voimakas vuosinousu vuoden 2009 toisella neljänneksellä oli suurelta osin seurausta työpäivien määrän supistumisesta lähes viidellä prosentilla. Vuonna 2010 työpäivien määrän kasvu toisella neljänneksellä hidasti työvoimakustannuksia runsaalla puolellatoista prosentilla.

Tulospalkkioiden osuus koko teollisuuden työvoimakustannuksista oli 3,2 prosenttia vuonna 2010, 0,5 %-yksikköä suurempi kuin vuonna 2009

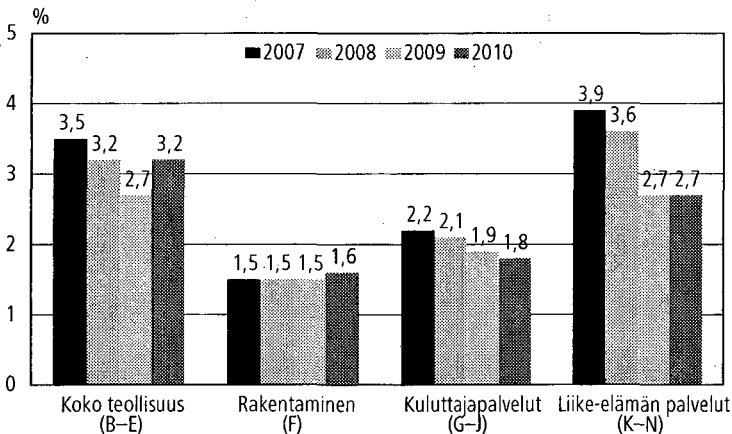
Harvemmin kuin palkanmaksujaksoittain maksettavat ansiot luetaan tilastossa ns. kertaluonteisiin palkkaeriin. Näitä ovat mm. tulospalkkiot, lomarahat, määräajoin maksettavat palvelusvuosikorvaukset, työsuhteen päättyessä maksettavat suoritukset sekä sopimukseen perustuvat kertaluonteiset suoritukset.

Tulospalkkioiden supistuminen hidasti työnantajien kustannuspaineiden kasvua taloudellisen laskusuhdanteen aikana vuonna 2009 lähinnä koko teollisuudessa (B–E) ja liike-elämän palveluissa (K–N) (kuvio 2Ca). Tulospalkkioiden osuus koko teollisuuden työvoimakustannuksista oli vuonna 2010 noin 3,2 prosenttia, kun osuus vuotta aiemmin oli ollut 2,7 prosenttia. Liike-elämän palveluissa (G–N) tulospalkkiot pysyivät ennallaan, eli osuus oli 2,7 prosenttia työvoimakustannuksista vuonna 2010. Kuluttajapalveluiden (G–J) tulospalkki-

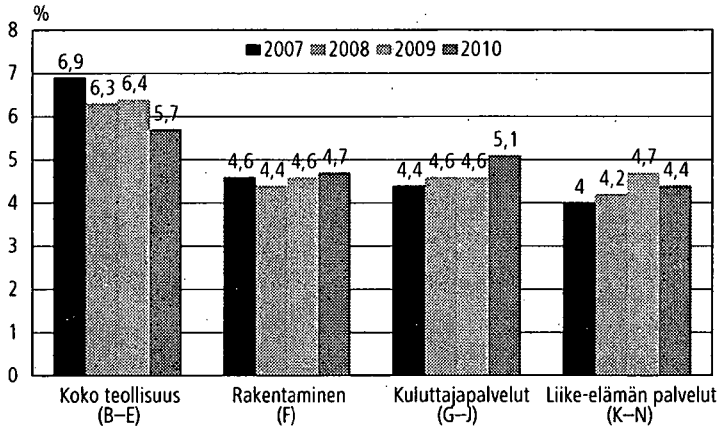
Kuvio 2C

Kertaluonteisten palkkaerien osuus työvoimakustannuksista toimialaryhmittäin vuosina 2007, 2008, 2009 ja 2010, prosenttia

a. Tulospalkkiot

b. Muut kertaluonteiset palkkaerät

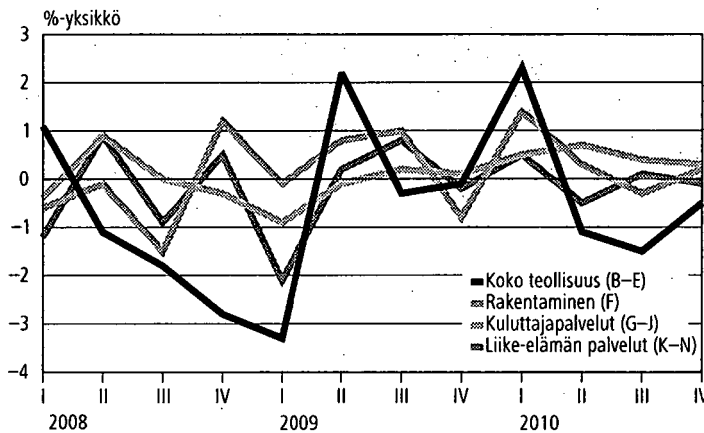
Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

oiden osuus työvoimakustannuksista jatkoi laskuaan ja oli vuonna 2010 noin 0,4 prosenttiyksikköä pienempi kuin ennen talouskriisiä.

Muiden kertaluonteisten palkkaerien (mm. lomarahat, korvaus työsuhteen päättyessä) osuus oli vuonna 2010 koko teollisuudessa noin 0,7 prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisellä vuonna ja runsaan prosenttiyksikön pienempi kuin ennen laskusuhdannetta. Liike-elämän palveluissa osuus taas supistui 0,3 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta (kuvio 2Cb).

Kuvio 2D

Kertaluonteisten palkkaerien vaikutus työvoimakustannusten vuosimuutokseen neljänneksittäin vuosina 2008, 2009 ja 2010 toimialaryhmän mukaan, prosenttiyksikköä

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

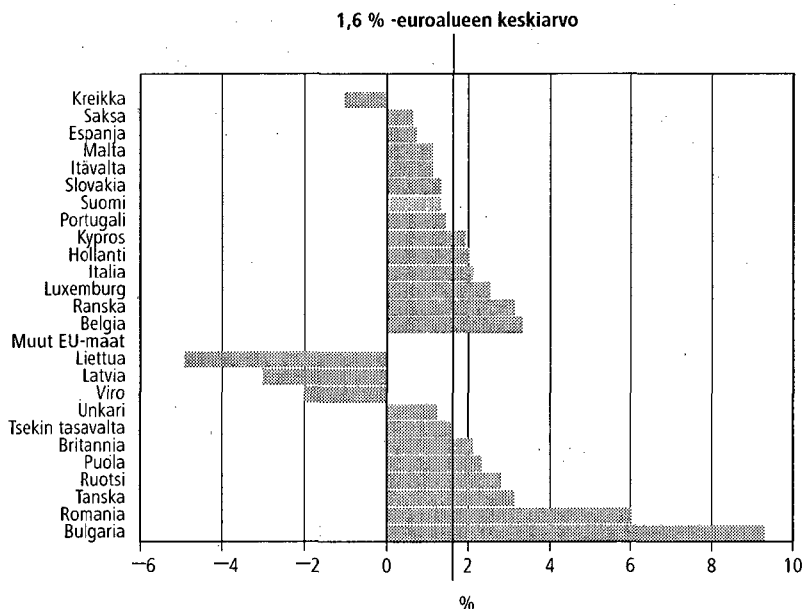
Kertaluonteisten palkkaerien muutos vaikutti työtunnin kustannuskehitykseen lähinnä koko teollisuudessa ja liike-elämän palveluissa. Koko teollisuudessa kertaerien supistuminen hidasti kustannusten vuosimuutosten kasvua vuoden ajan vuoden 2008 toisesta neljänneksestä alkaen, enimmillään yli kolme prosenttiyksikköä. Vuoden 2009 toisella neljänneksellä koko teollisuuden kertaerien osuutta kasvatti se, että tuntipalkkaisten kahden viikon palkanmaksujakso päättyi monissa yrityksissä 5.7., jolloin maksettavat lomarahat kirjautuivat vuoden toisen neljänneksen tietoihin (kuvio 2D). Vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä kertaerien muutos kasvatti tehdyn työtunnin kustannuksia runsaalla kahdella prosenttiyksikköllä.

2.2 Työvoimakustannusten muutoksen kansainvälinen vertailu

Tehdyn työtunnin hinta oli yritystalouden toimialoilla (B–N) euroalueella 1,6 prosenttia (työpäiväkorjattu) korkeampi vuonna 2010 kuin vuotta aiemmin. Suomessa työvoimakustannukset nousivat vastaavasti 0,6 prosenttia (työpäiväkorjaamaton) eli noin prosenttiyksikön vähemmän kuin euroalueella keski-

Kuvio 2E

Tehdyn työtunnin työvoimakustannusten vuosimuutos vuonna 2010 yritystalouden toimialoilla (B–N) Euroopan Unionin maissa (lukuun ottamatta Irlantia, josta tietoja ei ole saatavilla, työpäiväkorjatut luvut, Suomen osalta työpäiväkorjaamattomat luvut)

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus
Eurostat, Labour market (including Labour Force Survey), Labour costs.

määrin. Vuodesta 2007 vuoteen 2010 työvoimakustannukset nousivat Suomessa noin 1,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin euroalueella keskimäärin.

Euroalueen työvoimakustannusten muutosta jarrutti suurten keskeisten euro maiden, Ranskan ja Espanjan, hidas kustannuskehitys. Euroalueen eteläisten jäsen maiden, Espanjan ja Kreikan, kustannuskehitys oli vuonna 2010 hitaampaa kuin Suomessa. Sen sijaan Ranskassa, Italiassa ja Portugalissa kustannuskehitys oli nopeampaa kuin Suomessa.

Euroalueen ulkopuolisista maista sekä Britannian, Ruotsin että Tanskan kustannuskehitys oli jonkin verran nopeampaa kuin Suomessa. Baltian maista Liettuassa, Latviassa ja Virossa työvoimakustannukset laskivat. Keskimääräinen kustannuskehitys oli vuodesta 2007 vuoteen 2010 EU:n uusilla itäisillä jäsenmailla (poikkeuksena Slovakia, Viro ja Liettua) euroalueen keskiarvoon verrattuna lähes kaksi kertaa nopeampaa.

2.3 Laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Työvoimakustannusindeksi mittaa tehdyn työtunnin keskimääräisten työvoimakustannusten neljännesvuosittaista muutosta. Tilasto kattaa lähes koko yksityisen sektorin. Tilaston ulkopuolelle jäävät maa-, metsä- ja kalatalous sekä julkinen sektori.

Työvoimakustannusindeksi sisältää varsinaisen työvoimakustannusindeksin lisäksi kolme sitä täydentävää indeksiä: palkkakustannusindeksi, sosiaalikulutusindeksi sekä työvoimakustannusindeksi ilman kertaluonteisia ja satunnaisia kustannuseriä.

Palkkakustannusindeksi kattaa kaikki ennakonperintälain 13 §:n mukaisesti maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot. Indeksillä sisältyvät myös luontoiseduista ja optiojärjestelmistä aiheutuvat kustannukset. Sosiaalikulutusindeksi kattaa kaikki yrityksen lakisääteiset ja vapaaehtoiset sosiaalivakuutusmaksut. Niiden muutosta mitataan sosiaalikulutusindeksin prosenttiosuukien perusteella. Siten maksuajankohta tai mahdolliset maksujen palautukset eivät vaikuta sosiaalikulutusindeksin kehitykseen.

Kertaluonteisiin ja satunnaisiin kustannuseriin luetaan kaikki ne palkkaerät, jotka eivät sisälly jokaiselta palkanmaksujaksolta maksettavaan ansioon. Näitä eräitä ovat tyypillisesti muun muassa tulospalkkiot, lomarahat, lomakorvaukset, tuntipalkkaisten muut kuin tehdyn työajan ansioon sisältyvät palvelusvuosisalat, optioista aiheutuvat kustannukset sekä aiemmilta palkanmaksujaksoilta takautuvasti maksetut sopimuskorotukset.

Työvoimakustannusindeksi on kehitetty Euroopan Unionin toimeksiannosta osana koko yhteisön kattavaa hanketta. Työvoimakustannusindeksin laadinnasta on säädetty Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetuksella No. 450/2003 sekä siihen liittyvällä Komission toimeenpanoasetuksella No. 1216/2003. Tämän asetuksen muuttamisesta sen kattamien toimialojen osalta on säädetty Komission asetuksella 224/2007.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilaston perustiedot on vuodesta 2007 lähtien kerätty runsaat 2000 yritystä koskevalla otoksella. Työvoimakustannusindeksin perustietojen keruussa on käytössä kolme lomaketta: teollisuus, palveluala ja koulutus. Ottamalla tiedustelussa huomioon alakohtaiset erot on pyritty turvaamaan tiedonantajien vastausedellytykset. Tuotantoprosessiin liittyvin käsittelysäännöin on vastaavasti turvattu eri aloja koskevien tietojen vertailukelpoisuus. Tiedustelu koskee palkatun henkilökunnan ja työtuntien määrää, palkkakustannuksia sekä sosiaalivakuutusmaksujen tariffia.

Tiedustelu koskee yrityksen koko palkattua henkilökuntaa. Otoksehikko on muodostettu Tilastokeskuksen yritysrekisteristä. Kehikkoon on yleisesti valittu vähintään 30 henkilöä työllistävät yritykset. Kuitenkin pienyritysvaltaisilla toimialoilla rakentaminen (F), kauppa (G), majoitus ja ravitsemistoiminta (I), kiinteistöala (L), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) sekä hallinto- ja tukipalvelut (N) otoskehikkoon on valittu kaikki vähintään 20 henkilöä työllistävät yritykset.

3. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Tehdyn työtunnin kustannusta mitattaessa on noudatettu EU:n säädöksen vaatimuksia. Tavoitteena on ollut, että koko otoksesta johdetun kustannusestimaatin suhteellinen keskivirhe olisi noin yksi prosentti. Missään toimialaositteessa suhteellinen keskivirhe ei saisi nousta yli viiden prosentin.

Tiedonantajien toimittamia tietoja on editoitu ja täydennetty sekä keräämällä yrityksistä lisätietoja että regressiomallein. Kontrollit ovat koskeneet niitä vastauksia, joissa vastaajan tuntikustannuksen muutos sijoittuu kustannusten muutoksen osalta joko ylimpään tai alimpaan desiiliin tai tietoja ei ole saatu oikeassa muodossa, esimerkiksi tehtyinä työtunteina.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Työvoimakustannusindeksi julkaistaan Tilastokeskuksen Internet -sivuilla neljä kertaa vuodessa noin 70 päivää neljänneksen päättymisestä. Työvoimakustannusindeksin tulokset julkaistaan ennakkollisina ja uusia indeksejä voidaan tarvittaessa tarkentaa. Indeksit tarkentuu lopulliseen muotoonsa noin puoli vuotta viitevuoden päättymisen jälkeen.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Työvoimakustannusindeksin tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen maksuttomilla Internet -sivuilla. Yksityiskohtaisempia tuloksia työvoimakustannusten muutoksista julkaistaan vuosittain Palkat ja työvoimakustannukset -yhteenvetojulkaisussa. Se on tilattavissa myyntipalvelusta osoitteesta:

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

6. Tietojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Työvoimakustannusindeksi tehdään EU:n määrittelemiä käsitteitä ja luokituksia noudattaen. EU:n asetuksessa määriteltyjä käsitteitä on käytetty vuodesta 1996 lähtien. Kuitenkin sekä tilaston tuotantomenetelmän että toimialaluokituksen uudistaminen vuodesta 2009 vaikeuttavat tämän tilaston vertaamista aikaisempiin.

Työvoimakustannustilasto ja työvoimakustannusindeksi perustuvat samoihin käsitteisiin ja määritelmiin. Vuoden 2008 osalta työvoimakustannusindeksin ja työvoimakustannustilaston otos on koordinoitu siten, että indeksin otos muodostaa pääosan työvoimakustannustilaston otoksesta.

Tilastokeskuksen julkaisema ansiotasoindeksi mittaa säännölliseltä työajalta saadun ansion muutosta. Se perustuu lähinnä vuoden viimeistä neljännestä koskevaan palkkatilastoon. Ansiotasoindeksin ja työvoimakustannusindeksin muutos saattaa poiketa mm. työvoimakustannusindeksin kattavammasta kustannuskäsitteestä, työajan käytön muutoksista, indeksien erilaisista laskentamenetelmistä sekä satunnaisten tai kertaluonteisten kustannuserien erilaisesta kirjaamistavasta johtuen.

Eurostat julkaisee työvoimakustannusindeksiä neljännesvuosittain omilla Internet -sivuillaan. Kansallisesta työvoimakustannusindeksistä poiketen Eurostatin julkaisemat tiedot kattavat Suomen osalta myös kuntasektorin. Maiden väliset erot tilaston laadintamenetelmässä saattavat vaikuttaa eri maita koskevien indeksien vertailukelpoisuuteen.

Liitetaulukot

- 2.1a. Työvoimakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2010.
- 2.1b. Palkkakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2010.
- 2.1c. Sosiaalikustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2010.
- 2.1d. Työvoimakustannusindeksi 2008=100 ilman kertaluonteisia palkkaeriä vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2010.
- 2.2a. Palkallisen vapaan osuus työajasta neljänneksittäin vuosina 2008, 2009 ja 2010, %.
- 2.2b. Kertaluonteisten palkkaerien osuus työvoimakustannuksista neljänneksittäin vuosina 2008, 2009 ja 2010, %.

Taulukko 2.1a

Työvoimakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2010

Toimiala koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009
B-S	Yhteensä	100,0	101,1	112,5
B-E	Koko teollisuus	100,0	101,4	113,6
C	Teollisuus	100,0	101,8	114,4
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	103,0	110,5
16,17	Metsäteollisuus	100,0	102,3	119,5
19-22	Kemianteollisuus	100,0	102,0	110,7
24-30	Metalliteollisuus	100,0	101,1	115,4
F	Rakentaminen	100,0	104,3	109,4
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	100,0	111,9
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	100,0	93,2	104,5
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	91,4	98,3
J	Informaatio ja viestintä	100,0	104,4	120,3
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta	100,0	104,7	121,4
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	111,0	123,5
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	99,0	108,8

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2.1b

Palkkakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2010

Toimiala koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009
B-S	Yhteensä	100,0	101,2	113,3
B-E	Koko teollisuus	100,0	101,4	114,3
C	Teollisuus	100,0	101,9	115,2
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	103,0	111,4
16,17	Metsäteollisuus	100,0	102,3	120,4
19-22	Kemianteollisuus	100,0	102,2	111,1
24-30	Metalliteollisuus	100,0	101,1	116,2
F	Rakentaminen	100,0	104,7	110,4
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	100,2	112,8
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	100,0	93,3	105,2
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	91,8	100,1
J	Informaatio ja viestintä	100,0	104,2	120,9
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta	100,0	104,5	121,8
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	110,9	124,4
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	99,6	109,8

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009
109,7	94,9	104,5	4,5	104,0	111,8	109,6	96,1	105,4	0,8
112,2	92,6	104,9	4,9	103,5	108,7	108,7	93,5	103,6	-1,3
113,1	93,0	105,6	5,6	104,5	109,5	109,4	94,2	104,4	-1,1
107,2	92,2	103,2	3,2	104,7	113,2	110,0	93,4	105,4	2,1
111,6	91,5	106,2	6,2	102,7	113,9	112,3	94,2	105,8	-0,5
103,6	90,3	101,6	1,6	105,8	113,0	108,3	92,3	104,8	3,1
118,5	93,7	107,2	7,2	105,4	106,2	109,1	94,8	103,9	-3,1
108,7	97,4	105,0	5,0	107,4	110,7	110,2	98,8	106,8	1,7
107,5	95,5	103,7	3,7	103,8	113,2	109,1	96,5	105,7	1,9
100,1	89,4	96,8	-3,2	101,8	109,5	101,3	90,8	100,9	4,2
103,8	87,3	95,2	-4,8	92,1	101,6	106,4	89,7	97,5	2,4
119,6	96,6	110,2	10,2	107,2	115,4	117,4	98,4	109,6	-0,6
96,6	99,6	105,6	5,6	109,3	126,3	103,6	101,0	110,1	4,3
122,8	106,5	115,9	15,9	115,8	120,2	123,2	108,2	116,8	0,8
93,7	93,5	98,8	-1,2	91,7	104,6	96,7	90,0	95,8	-3,0

III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009
110,6	95,6	105,2	5,2	105,0	112,9	110,8	97,1	106,5	1,2
112,9	93,1	105,4	5,4	104,5	109,9	109,9	94,5	104,7	-0,7
113,9	93,7	106,2	6,2	105,6	110,6	110,7	95,2	105,5	-0,6
107,9	93,1	103,9	3,9	106,4	114,9	111,6	94,9	107,0	3,0
112,6	92,2	106,9	6,9	104,1	115,5	113,8	95,6	107,3	0,3
104,1	90,9	102,1	2,1	107,3	114,2	109,5	93,3	106,1	3,9
119,4	94,2	107,7	7,7	106,3	107,5	110,4	95,9	105,0	-2,5
109,7	98,4	105,8	5,8	108,2	111,4	110,9	99,4	107,5	1,6
108,4	96,3	104,4	4,4	104,9	114,3	110,3	97,6	106,8	2,3
100,8	90,0	97,3	-2,7	102,5	110,3	102,2	91,6	101,6	4,4
105,7	88,8	96,6	-3,4	94,2	104,1	109,1	91,9	99,8	3,4
120,4	97,3	110,7	10,7	108,4	116,5	118,6	99,3	110,7	0,0
96,9	100,0	105,8	5,8	110,3	127,1	104,4	101,7	110,9	4,8
123,4	107,1	116,4	16,4	116,5	121,2	124,3	109,3	117,8	1,2
94,7	94,5	99,6	-0,4	92,0	104,9	97,0	90,3	96,1	-3,6

Taulukko 2.1c

Sosiaalikutannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljänneeseen 2010

Toimiala koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009	III/2009
B-S	Yhteensä	100,0	100,5	108,9	106,4
B-E	Koko teollisuus	100,0	101,5	110,7	109,3
C	Teollisuus	100,0	101,4	111,0	109,7
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	103,1	107,3	104,3
16,17	Metsäteollisuus	100,0	102,3	116,1	108,4
19-22	Kemianteollisuus	100,0	101,2	109,0	101,2
24-30	Metalliteollisuus	100,0	101,0	112,2	115,1
F	Rakentaminen	100,0	102,5	105,3	104,9
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	99,4	108,2	103,8
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottori- pyörien korjaus	100,0	92,8	101,7	97,3
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	90,2	91,7	96,7
J	Informaatio ja viestintä	100,0	105,3	118,0	116,0
K	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	100,0	105,6	119,5	95,2
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	111,4	119,7	120,3
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	96,6	104,6	89,8

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2.1d

Työvoimakustannusindeksi: 2008=100 ilman kertaluonteisia palkkaeräitä vuodesta 2008 neljanteen neljänneeseen 2010

Toimiala koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009	III/2009
B-S	Yhteensä	100,0	102,0	109,3	109,4
B-E	Koko teollisuus	100,0	102,7	110,7	111,4
C	Teollisuus	100,0	102,7	111,4	111,7
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	101,3	109,8	106,7
16,17	Metsäteollisuus	100,0	103,9	113,5	112,3
19-22	Kemianteollisuus	100,0	99,8	107,6	105,5
24-30	Metalliteollisuus	100,0	103,3	112,7	115,4
F	Rakentaminen	100,0	104,6	107,4	107,4
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	100,6	108,4	107,7
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottori- pyörien korjaus	100,0	93,0	101,2	100,8
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	93,2	98,6	100,6
J	Informaatio ja viestintä	100,0	105,1	116,1	120,5
K	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	100,0	106,2	113,1	103,5
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	112,5	118,1	123,4
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	99,6	107,3	92,6

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009
91,9	101,9	1,9	100,0	107,4	105,1	92,2	101,2	-0,8
90,4	102,9	2,9	99,5	104,3	104,1	89,4	99,3	-3,5
90,5	103,2	3,2	100,4	104,9	104,7	90,0	100,0	-3,1
89,0	100,9	0,9	98,6	106,8	103,9	87,8	99,3	-1,7
88,9	103,9	3,9	97,7	108,0	106,7	89,1	100,4	-3,4
87,7	99,8	-0,2	99,5	108,2	103,5	88,3	99,9	0,1
91,4	104,9	4,9	101,8	101,3	103,7	90,2	99,3	-5,4
93,9	101,7	1,7	108,2	111,4	110,9	99,4	107,5	1,6
92,2	100,9	0,9	99,5	108,4	104,3	92,3	101,1	0,2
87,1	94,7	-5,3	99,0	106,2	97,9	87,8	97,7	3,1
81,5	90,0	-10,0	84,3	92,1	96,4	81,3	88,5	-1,6
93,9	108,3	8,3	100,0	108,0	116,4	99,4	105,9	-0,7
98,1	104,6	4,6	105,6	122,8	100,6	98,1	106,8	2,1
103,9	113,8	13,8	112,5	116,0	118,4	104,0	112,7	-1,0
89,6	95,1	-4,9	90,4	103,4	95,6	88,8	94,6	-0,6

IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009
98,3	104,7	4,7	103,8	108,9	109,8	99,7	105,6	0,8
96,2	105,3	5,3	102,4	107,2	109,7	97,7	104,3	-1,0
96,3	105,5	5,5	103,0	107,8	110,0	98,0	104,7	-0,8
95,9	103,4	3,4	104,2	109,4	109,5	97,2	105,1	1,6
94,9	106,1	6,1	101,7	109,8	111,9	96,6	105,0	-1,1
94,1	101,7	1,7	102,5	108,8	110,1	96,8	104,6	2,8
96,8	107,0	7,0	103,7	106,7	110,0	99,0	104,8	-2,1
99,4	104,7	4,7	106,3	108,4	109,1	100,6	106,1	1,3
98,9	103,9	3,9	103,9	109,3	109,0	99,8	105,5	1,5
92,3	96,8	-3,2	101,0	105,1	102,2	93,6	100,5	3,8
90,4	95,7	-4,3	94,0	100,1	102,3	92,4	97,2	1,6
101,9	110,9	10,9	106,7	110,9	117,6	103,3	109,6	-1,1
106,4	107,3	7,3	108,8	117,2	108,9	107,0	110,5	3,0
108,3	115,6	15,6	118,0	118,3	124,8	110,4	117,9	2,0
96,0	98,9	-1,1	92,6	103,2	96,0	92,5	96,1	-2,8

Taulukko 2.2a

Palkallisen vapaan osuus työajasta neljänneksittäin vuosina 2008, 2009 ja 2010, %

Toimiala koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2008	II/2008	III/2008	IV/2008
B-S	Yhteensä	13,7	11,4	13,9	18,0	11,2
B-E	Koko teollisuus	15,7	12,5	16,6	21,3	12,4
C	Teollisuus	15,7	12,4	16,6	21,2	12,4
10,11	Elintarviketeollisuus	16,8	14,7	19,4	19,5	13,1
16,17	Metsäteollisuus	16,9	15,9	16,3	19,2	16,4
19-22	Kemianteollisuus	16,5	12,2	16,9	24,9	11,7
24-30	Metalliteollisuus	14,8	10,4	16,0	21,4	11,3
F	Rakentaminen	14,7	12,3	15,8	17,8	12,3
G-N	Yritystalouden palvelut	12,3	10,6	12,2	15,7	10,6
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	11,2	8,9	11,6	14,9	9,3
H	Kuljetus ja varastointi	13,8	11,3	15,8	17,2	10,9
J	Informaatio ja viestintä	12,2	11,3	11,0	16,5	10,0
K	Rahoitus- ja vakuustointi	11,0	11,5	10,4	10,1	12,2
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	13,0	7,1	11,9	20,2	12,5
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	12,5	13,2	10,9	15,3	10,3

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2.2b

Kertaluonteisten palkkaerien osuus työvoimakustannuksista neljänneksittäin vuosina 2008, 2009 ja 2010, %

Toimiala koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2008	II/2008	III/2008	IV/2008
B-S	Yhteensä	7,7	8,5	9,5	8,0	4,6
B-E	Koko teollisuus	9,5	11,2	10,0	10,3	6,1
C	Teollisuus	9,2	11,1	9,7	10,1	5,7
10,11	Elintarviketeollisuus	6,2	7,6	8,0	6,3	2,3
16,17	Metsäteollisuus	8,2	7,7	10,8	8,7	4,9
19-22	Kemianteollisuus	8,3	11,6	9,8	6,9	4,1
24-30	Metalliteollisuus	10,8	13,7	9,6	12,6	7,4
F	Rakentaminen	5,8	5,6	6,8	6,1	4,6
G-N	Yritystalouden palvelut	7,0	7,6	9,8	6,5	3,8
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	6,8	7,6	9,2	6,4	3,5
H	Kuljetus ja varastointi	6,0	5,1	7,0	8,3	3,1
J	Informaatio ja viestintä	7,8	8,9	11,7	7,0	3,1
K	Rahoitus- ja vakuustointi	9,7	12,3	17,9	2,8	3,3
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	7,1	6,2	9,0	5,8	7,1
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	6,5	6,6	7,1	7,7	4,2

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Koko vuosi 2009	I/2009	II/2009	III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2010	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010
14,6	12,0	16,0	19,6	10,6	16,7	12,7	21,2	21,3	10,8
15,8	14,2	16,6	21,4	11,3	17,2	13,2	20,3	23,4	11,6
15,9	14,2	16,7	21,3	11,3	17,2	13,0	20,4	23,4	11,7
14,8	13,9	15,7	18,5	10,6	17,3	16,5	21,0	20,7	10,6
16,9	17,9	18,2	18,9	12,9	22,3	21,1	25,0	26,9	15,2
16,0	13,7	17,4	21,9	11,4	16,3	13,8	17,8	23,3	9,8
15,1	12,3	16,0	22,3	10,2	15,4	8,5	18,8	22,9	11,0
14,7	13,5	16,9	18,0	10,1	15,3	14,5	17,3	18,1	11,1
13,5	9,9	15,5	18,5	9,8	16,7	12,2	22,9	20,7	10,0
10,7	8,1	12,8	14,0	7,8	12,0	11,1	13,3	15,7	7,9
13,7	9,6	16,2	19,2	9,7	22,0	11,9	21,7	7,5	
15,7	10,0	16,4	25,8	10,4	15,1	9,5	15,1	25,2	10,3
14,1	8,9	15,0	16,1	16,1	14,2	10,6	16,9	17,7	11,1
11,8	8,0	12,8	19,6	6,5	13,9	12,3	13,2	20,9	8,7
17,6	15,8	21,8	20,3	11,6	20,7	16,0	28,5	24,0	13,4

Koko vuosi 2009	I/2009	II/2009	III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2010	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010
7,4	6,8	10,2	7,9	4,3	7,4	7,7	9,9	7,4	4,2
9,1	8,3	11,7	10,1	6,0	8,9	10,4	10,7	8,7	5,4
9,2	8,4	11,6	10,3	6,1	9,0	10,6	10,6	8,8	5,5
6,0	7,8	6,8	6,6	2,4	6,3	6,7	9,3	6,6	2,3
8,2	6,8	12,8	7,6	4,7	8,8	9,0	11,4	8,4	5,7
8,2	10,2	10,8	6,5	4,3	8,4	10,6	11,7	6,6	3,6
10,9	9,0	13,0	13,3	7,9	10,1	12,3	10,5	10,1	7,0
6,0	5,5	7,5	7,0	3,9	6,3	6,7	7,6	6,7	4,1
6,8	6,4	9,8	6,8	3,6	6,9	6,7	9,9	7,1	3,8
6,8	7,1	9,8	6,2	3,8	6,9	7,8	10,2	5,6	3,5
5,4	4,2	5,8	8,9	2,6	5,5	3,7	7,6	7,5	2,6
7,2	7,2	11,0	7,0	2,7	7,6	8,2	11,3	7,7	3,1
8,1	8,3	15,7	3,0	3,5	10,7	10,1	16,0	5,0	4,2
7,3	5,8	11,1	6,6	5,4	6,2	5,5	8,5	5,8	5,2
6,3	5,9	7,6	7,6	3,9	6,8	7,4	8,4	7,5	3,8

3 Ansiotasoindeksi

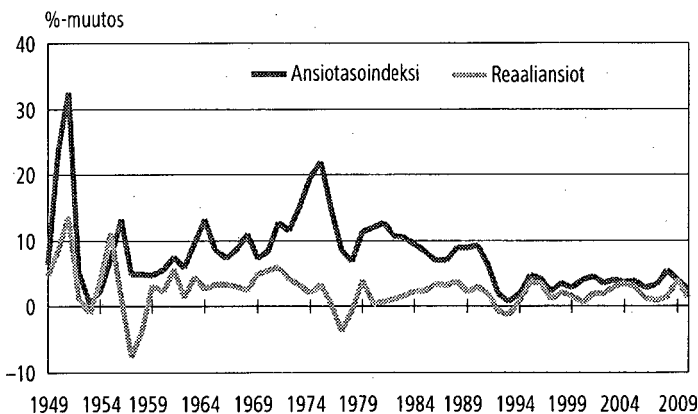
3.1 Ansioiden pitkän ajan kehitys

Yleistä palkkakehitystä on Suomessa mitattu ansiotasoindeksillä yhtäjaksoisesti vuodesta 1948 lähtien. Palkansaajien ansioiden reaalista kehitystä voidaan siten mitata reilun kuudenkymmenen vuoden ajalta. Tältä ajalta sekä nimellisen että reaalisesti ansiokasvuun vuosimuutokset on kuvattu kuviossa 3A. Nimelliset ansiot ovat nousseet vuodesta 1948 vuoteen 2010 keskimäärin 8,0 prosenttia vuodessa ja reaaliset ansiot 2,5 prosenttia vuodessa. Nimelliset ansiot ovat 1900-luvun loppupuoliskolla nousseet kaikkina vuosina. Nopeinta nimellisten ansioiden kehitys tarkastelujakson aikana oli vuonna 1951, jolloin vuosimuutos ylsi lähes 33 prosenttiin. Myös reaaliset ansiot ovat nousseet muutamaa syvää taantumaa lukuun ottamatta jatkuvasti, vuosina 1951 ja 1955 jopa yli kymmenen prosenttia vuodessa. Reaaliansioiden lasku oli voimakkainta vuonna 1957, jolloin negatiivista muutosta mitattiin lähes kuusi prosenttia.

Nimellisipalkkojen nousuvauhti hidastui pysyvästi 1990-luvun alun lamasta lähtien. Vuodesta 1990 vuoteen 2010 nimellisten ansioiden keskimääräinen nousu oli enää 3,8 prosenttia ja reaalisten ansioiden nousu 1,9 prosenttia. Jos poikkeukselliset lamavuodet jätetään kuitenkin pois, keskimääräinen nimellisten ansioiden nousu on ollut 3,6 prosenttia ja reaalinousu 2,1 prosenttia vuodesta 1994 vuoteen 2010. Ansiotason nousun hidastuminen 1990-luvun alusta lähtien on johtunut siis erityisesti inflaation hidastumisesta, kun taas reaaliansioiden nousun hidastuminen koko tarkasteluajanjaksoon verrattuna on ollut vähäisempää.

Kuvio 3A

Ansiotasoindeksin ja reaaliansioiden vuosimuutokset 1949–2010, prosenttia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

3.2 Ansioiden kehitys viime vuosina

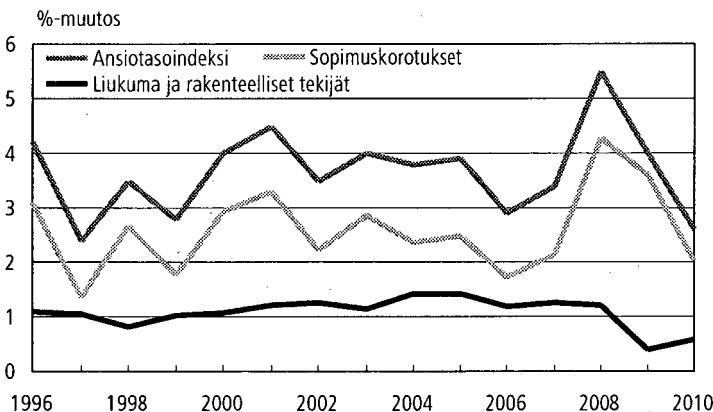
Sopimuskorotukset ja liukuma

Palkansaajien ansiotason nousu riippuu Suomessa suurimmaksi osaksi sopimuskorotuksista. Sopimuskorotusten lisäksi yleistä ansiotasoa nostavat palkkaliukumien ja palkansaajarakenteen muutokset. Palkkaliukumien ja palkansaajarakenteen muutokset ovat yritystasolla ja henkilötasolla tapahtuvia palkanmuutoksia, joiden vaikutus ansiotasoon on yleensä positiivinen. Myös palkansaajarakenteen muutos vaikuttaa yleensä ansiotasoon positiivisesti vaativampien työtehtävien osuuden kasvun myötä. Ansiotasoindeksi, sopimuskorotusten ja palkkaliukuman vuosimuutokset ajalta 1996–2010 on esitetty kuviossa 3B. Siitä nähdään, että 1990-luvun alun laman jälkeen liukuman ja rakenteellisten tekijöiden vaikutus palkansaajien keskiansioihin on yleensä vaihdellut yhden ja puoleltoista prosenttia välillä. 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopun taantuma näkyy poikkeuksellisen pienessä, noin puolen prosentin palkkaliukumissa vuosina 2009 ja 2010. Vielä 1980-luvulla keskiansioiden nousu oli kahdesta neljään prosenttia sopimuskorotuksia nopeampaa, ja 1970-luvun suurimpina inflaatiovuosina jopa kahdeksan prosenttia yli sopimuskorotusten.

Sopimuskorotusten osuus palkansaajien ansiokasvatuksesta on viimeisen viidentoista vuoden aikana vaihdellut suunnilleen kahden ja kolmen prosentin välillä. Poikkeuksen tekee vuosi 2008, jolloin keskimääräiset sopimuskorotukset ylittivät neljän prosentin tason. Työehtosopimuksien palkankorotukset, perustuivat ne sitten tulopoliittisiin kokonaisratkaisuihin tai liittokohtaisiin sopimuksiin, ovat usein painottuneet sopimuskauden ensimmäiselle vuodelle, sopimuskauden lopun palkankorotusten ollessa pienempiä.

Kuvio 3B

Ansiotasoindeksi ja sopimuspalkkaindeksi vuosimuutokset 1996–2010, prosenttia

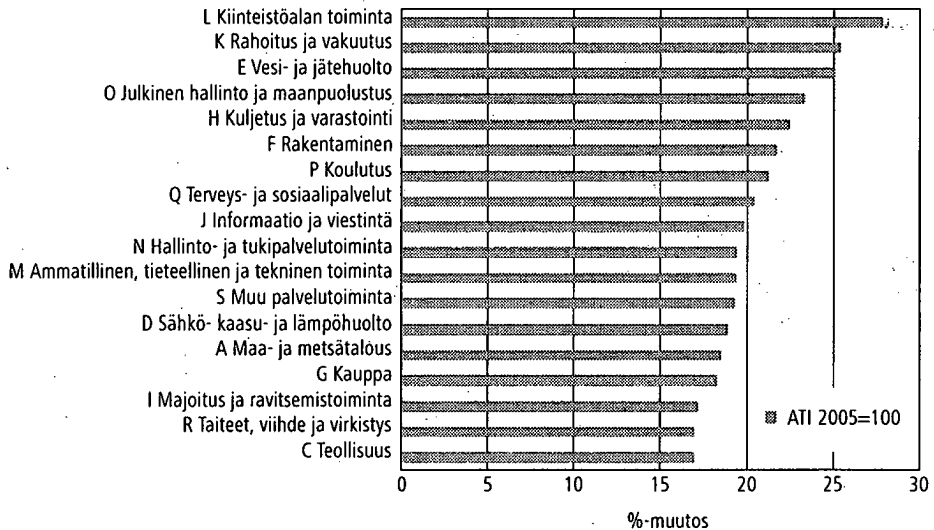
Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Ansiotason kehitys toimialoittain

Vuonna 2009 ansiotasoindeksissä otettiin käyttöön uusi toimialaluokitus TOL 2008. Uuden toimialaluokituksen mukaisia ansiotasoindeksijä on laskettu nykyisen ansiotasoindeksin perusvuodesta 2005 eteenpäin. Ansiotasoindeksin muutos on esitetty kuviossa 3C toimialaluokituksen pääluokkatasoindeksien vuodesta 2005 vuoteen 2010. Toimialoja vertailtaessa nopeinta ansioiden nousu vuoden 2005 jälkeen on ollut kiinteistöalalla, jossa se on yltänyt 28 prosenttiin. Keskimääräistä nopeamman ansiokehityksen toimialoja ovat olleet rahoitus ja vakuutus, vesi- ja jätehuolto, sekä julkinen hallinto. Hitainta ansiokehitys on ollut teollisuudessa 17 prosentin muutoksella, joskin teollisuuden ansiot kehittyivät huomattavasti hitaammin vuonna 2010 kuin vuosina 2005–2009. Erityisesti metalliteollisuuden ansiokehitys hidasti koko toimialan ansiokehitystä vuonna 2010. Keskimääräistä hitaampaa ansiokehitys on ollut taiteen, viihteen ja virkistyksen toimialalla sekä majoituksen ja ravitsemuksen toimialalla. Vuonna 2010 ansiotason kasvu oli vilkkainta kiinteistöalalla ja rahoituksessa ja vakuutuksessa, joissa ansiotaso kohosi yli 4 prosenttia vuodessa, kun taas hitainta ansiokehitys oli rakentamisen ja teollisuuden toimialoilla, joissa vuosimuutos jäi alle kahden prosentin.

Kuvio 3C

Ansiotasoindeksin muutokset toimialoittain 2005–2010, prosenttia (TOL 2008)

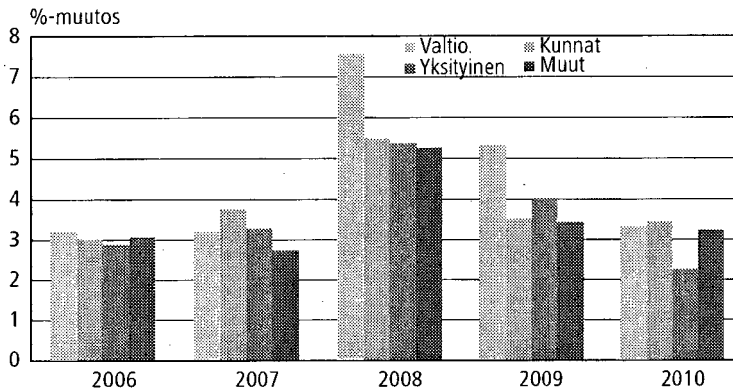
Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Ansiotason kehitys työnantajasektoreittain

Kuviosta 3D nähdään ansiotason vuosimuutoksia työnantajasektoreittain tarkasteltuna. Viimeisen viiden vuoden aikana ansioiden nousu on ollut nopeinta valtiolla, erityisesti vuosina 2008 ja 2009. Tuolloin valtion palkansaajien ansiotason nousua nopeuttivat monissa virastoissa käynnissä olleet palkkausjärjestelmäuudistukset. Vuonna 2007 ansiot nousivat vilkkaimmin kuntasektorilla johtuen kaikille kuntien palkansaajille maksetusta 270 euron kertaerästä joulukuussa 2007. Vuonna 2010 ansiotason nousu hidastui yksityisellä sektorilla selvästi enemmän kuin muilla sektoreilla.

Kuvio 3D

Ansiotasoindeksin vuosimuutokset työnantajasektoreittain 2006–2010, prosenttia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

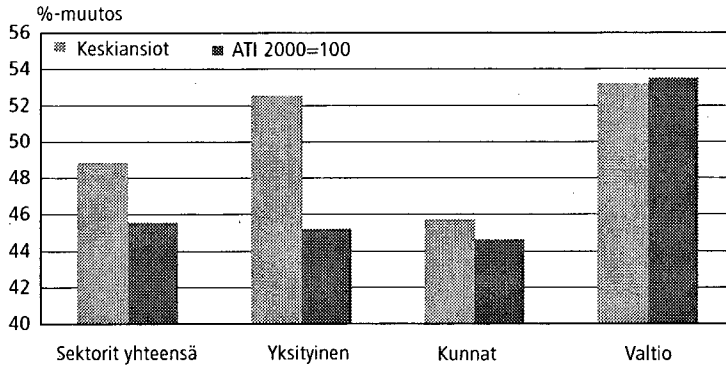
Keskiansioiden ja ansiotasoindeksin vertailu työnantajasektoreittain

Ansiotasoindeksissä on kiinteät palkansaajaryhmittäiset palkkasummapainot. Kiinteä painorakenne eliminoi eri palkkatasoa saavien palkansaajaryhmien koossa tapahtuvien suhteellisten muutosten vaikutukset indeksin kehitykseen. Keskiansiot puolestaan lasketaan kunkin vuoden palkansaajarakenteen mukaisilla lukumääräpainoilla, jolloin kaikenlainen palkansaajarakenteessa tapahtuva muutos vaikuttaa keskiansioiden muutokseen aiempiin ajankohtiin nähden. Tällöin ansiotasoindeksin kehitys voi poiketa vastaavista palkansaajaryhmistä lasketun keskiansion kehityksestä. Keskiansioiden ja ansiotasoindeksin kehitystä on voitu vertailla ansiotasoindeksin aineistossa vuodesta 1985 lähtien. Yleensä keskiansioiden nousu on ollut nopeampaa kuin ansiotasoindeksin nousu, mikä on johtunut siitä, että keskimääräistä vaativampien ja paremmin palkattujen töiden osuus on kasvanut.

Kuvio 3E osoittaa ansiotasoindeksin ja keskiansioiden muutosta vuodesta 2000 vuoteen 2010 työnantajasektoreittain. Kuviosta nähdään, että 2000-luvulla keskiansioiden kehitys kaikilla sektoreilla on ollut keskimäärin reilu kolme

Kuvio 3E

Ansiotasoindeksin (ATI) 2000=100 ja keskiansioiden muutokset vuodesta 2000 vuoteen 2010 työnantajasektoreittain, prosenttia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

prosenttiyksikköä nopeampaa kuin osittain rakenteelliset muutokset eliminoivalla ansiotasoindeksillä mitattu ansiokehitys. Keskiansioiden ja ansiotasoindeksin kehitysten välinen ero on kuitenkin ollut erilaista sektoreiden välillä. Vuodesta 2000 vuoteen 2010 yksityisellä sektorilla keskiansiot kehittyivät yli seitsemän prosenttiyksikköä nopeammin kuin ansiotasoindeksin mukainen kehitys. Vastava luku kuntasektorilla on noin prosentin, kun taas valtiolla ansiotasoindeksin kehitys oli alle puoli prosenttia nopeampaa kuin keskiansioiden kehitys. Tästä voidaan päätellä, että yksityisellä sektorilla keskimääräistä paremmin palkattujen töiden osuus on kasvanut eniten, kuntasektorilla on tapahtunut hieman samansuuntaista muutosta palkansaajarakenteessa ja valtiolla keskimääräistä palkkatasoa alhaisempien töiden määrä on lisääntynyt aavistuksen. On kuitenkin syytä huomata, että yksityinen sektori on huomattavasti alttiimpi palkansaajarakenteessa tapahtuville muutoksille kuin kunnat tai valtio, koska yksityisellä sektorilla sekä palkansaajien että toimialojen lukumäärät ovat suurempia kuin kunnilla ja valtiolla.

3.3 Säännöllisen ansion indeksi

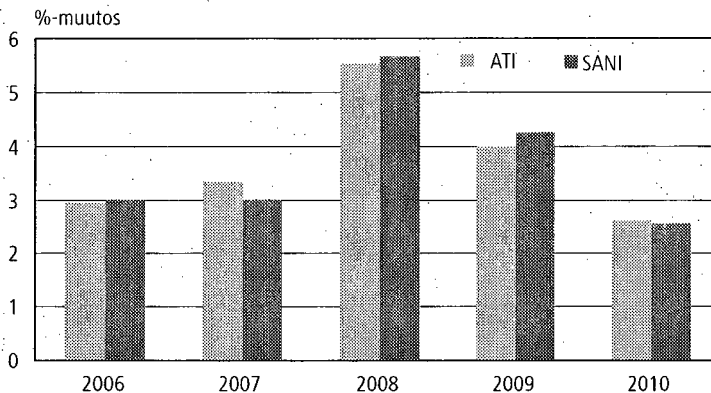
Ansiotasoindeksin 2005=100 rinnalla Tilastokeskuksessa lasketaan säännöllisen ansion indeksiä 2005=100, joka poikkeaa ansiotasoindeksistä siten, että siinä ei ole mukana tulospalkkioita ja työehtosopimuksiin perustuvia kertaeriä. Muilta osin säännöllisen ansion indeksissä käytetään samoja aineistoja ja painorakenteita kuin ansiotasoindeksissä. Säännöllisen ansion indeksi kuvaa ansiotasoindeksiä paremmin pysyvää ansionmuutosta, koska sen kehitykseen eivät vaikuta suhdanteista riippuvat tulospalkkiot ja kertaerät, jotka maksetaan tietyllä hetkellä normaalin palkan lisäksi. Tulospalkkioiden osuuden kasvu 1990- ja 2000-luvuilla on nopeuttanut jonkin verran ansiotasoindeksin nousua. Sopimuksiin perustuvat

kertaerät puolestaan vaikuttavat ansiokehitykseen vain harvoin, koska ne eivät ole työehtosopimuksissa yleisiä.

Kuviossa 3F on esitetty ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin vuosimuutokset vuosina 2006–2010. Vuonna 2006 säännöllisen ansion indeksin ja ansiotasoindeksin nousut olivat lähes yhtä nopeita. Vuonna 2007 erityisesti työehtosopimukseen sisältyvät kertaerät, joita maksettiin muun muassa kuntien ja metalliteollisuuden palkansaajille, nostivat ansiotasoindeksin kehityksen säännöllisen ansion indeksiä korkeammaksi. Vuonna 2008 kävi päinvastoin, koska näitä kertaeriä maksettiin enää hyvin harvoille palkansaajille. Vuonna 2009 taantumasta johtuva tulospalkkioiden vähentyminen puolestaan hidasti ansiotasoindeksin nousua säännöllisen ansion indeksiin verrattuna. Vuonna 2010 tulospalkkiot säilyivät edellisen vuoden matalalla tasolla, mistä syystä ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi kehittivät lähes samaa vauhtia. Vuodesta 2005 vuoteen 2010 ulottuvalla jaksolla säännöllisen ansion indeksi ja ansiotasoindeksi ovat nousseet käytännössä yhtä paljon – noin 20 prosenttia (Liitetaulukko 3.1). Kuviossa 3G on esitetty ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin erotus sukupuolittain vuosina 2005–2010. Sarjat siis kuvaavat tulospalkkioiden ja sopimukseen perustuvien kertaerien vaihtelua sekä naisten että miesten keskuudessa. Vuonna 2007 kuntasektorilla maksetut kertaerät nostivat naisten sarjaa, koska kuntasektorilla on suhteellisesti enemmän naisia palkansaajina kuin muilla sektoreilla. Vuonna 2008 kertaerien poistuminen vaikutti päinvastoin naisten sarjaan. Huono suhdannetilanne vuosina 2009 ja 2010 vähensi tulospalkkioita, mikä vaikuttaa voimakkaammin miesten sarjaan kuin naisten, koska miehille maksetaan enemmän tulospalkkioita kuin naisille.

Kuvio 3F

Säännöllisen ansion indeksin ja ansiotasoindeksin vuosimuutokset 2006–2010, prosenttia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

3.4 Laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Ansioindeksi kuvaa koko-aikaisten palkansaajien säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä neljännesvuosittain sektoreittain, toimialoittain ja palkansaajaryhmittäin. Keskiansioista ei ole vähennetty veroja eikä työntekijän sosiaaliturvamaksuja. Ennakolliset indeksipisteluvut perustuvat sopimusvaikutus- ja liukuma-arvioihin. Ansioindeksin aineistosta lasketaan lisäksi keskiansiotietoja työnantajasektoreittain ja toimialoittain.

Ansioindeksin rinnalla lasketaan säännöllisen ansion indeksiä. Se poikkeaa ansioindeksistä siten, että siinä ei ole mukana tulospalkkioita ja työehtosopimukseen perustuvia kertaeriä. Muutoin laskentatapa ja aineistot ovat samat kuin ansioindeksissä.

Ansioindeksin keskeisimpänä käyttöalueena on toimia tausta-aineistona työ- ja virkaehtosopimusneuvotteluissa. Indeksillä kuvataan silloin toteutunutta ansiokehitystä ja liukumia eri sopimusaloilla tai arvioidaan tulevaa ansiokehitystä arvioidun sopimusvaikutusten avulla. Indeksillä on huomattava merkitys myös eläkejärjestelmän kannalta. Työeläkkeiden määräytymisessä käytössä indeksiehto, jonka mukaan eläkepalkka ja maksettavat eläkkeet kehittyvät ansioindeksin ja kuluttajahintaindeksin muutosten mukaisessa suhteessa. Lisäksi ansioindeksiä käytetään yritysten välisessä sopimustoiminnassa.

1.2 Tilaston aineistot, käsitteet ja luokitukset

Aineistot

Ansioindeksin ja säännöllisen ansion indeksin aineistot perustuvat eri työnantajasektoreilta kerättäviin palkka-aineistoihin. Ansioindeksissä työnantajasektoreita on neljä; yksityinen, valtio, kunnat (ja kuntayhtymät) sekä muut. Muuhun sektoriin sisällytetään voittoa tavoittelemattomia organisaatioita, kuten ev.lut. seurakunnat, työmarkkinajärjestöt, säätiöt ja valtion tai kuntien budjettitalouteen kuulumattomat sosiaalirahastot. Valtiosektorissa ovat mukana vain budjettitalouteen kuuluvat yksiköt, joten liikelaitosten palkka-aineistot ovat yksityisellä sektorilla.

Yksityinen sektori jakaantuu ansioindeksissä 2005=100 eri palkka-aineistojen mukaan. Suurimmat yksityisen sektorin palkka-aineistot ovat Elinkeinoelämän keskusliiton teollisuusalojen ja palvelualojen jäsenyritysten palkka-aineistot. EK:n aineistojen lisäksi ansioindeksiin sisältyy eräiden pienempien työnantajien palkka-aineistoja. Tilastokeskuksen omalla palkkatiedustelulla täydennetään järjestäytyneiden työnantajien keräämiä palkkatilastoja sellaisilla toimialoilla, joilla työnantajien järjestäytymisaste on keskimääräistä alaisempi esim. pienyritysten yleisyyden johdosta. Otostiedustelulla on merkittävä painoarvo mm. rakentamisen, kaupan, autoliikenteen ja liike-elämän palveluiden ansioindeksejä laskettaessa.

Käsitteet

Ansiotasoindeksin ansiökäsite: Sisältää säännöllisen työajan ansiot, tulospalkkiot sekä työehtosopimukseen sisältyvät kertaerät. Säännöllisen työajan ansio sisältää aika-, urakka- ja palkkiotyöstä säännölliseltä tehdyttä työajalta maksetut palkat vuorotyö- ja olosuhdelisineen. Säännöllisen työajan ansioon sisältyvät tässä tilastossa myös sunnuntai- ja ylityöpalkan perusosat, mutta ei korotusosia. Tuntipalkkaisten tulospalkkiot sisältyvät 2005=100 indeksiin ansiökäsitteeseen ja vanhempien perusvuosien ansiotasoindekseihin vuoden 2007 alusta lähtien, mutta aikaisempien perusvuosien ansiotasoindekseissä tulospalkkiot ovat olleet vuoden 2006 loppuun asti vain kuukausipalkkaisilla palkansaajilla mukana. 2005=100 indeksiin sisältyvät myös työehtosopimukseen perustuvat kertaerät, jotka sisältyvät indeksiin siten, että kunakin vuonna maksetut kertaerät jaetaan tasan koko kalenterivuodelle. Samalla tavalla myös tulospalkkiot lisätään ansiökäsitteeseen koko vuoden keskiarvoina. Aikaisempien perusvuosien indekseissä sopimukseen perustuvat kertaerät sijoitettiin kokonaisuudessaan sille neljännekselle, jolloin ne maksettiin.

Säännöllisen ansion indeksin ansiökäsite: Sisältää pelkästään edellä kuvatun säännöllisen työajan ansion ilman tulospalkkioita ja työehtosopimukseen perustuvia kertaeria.

Keskiansio: Tietyn palkansaajajoukon ansioiden aritmeettinen keskiarvo

Reaaliensiot: Kuluttajahintojen muutoksella puhdistettu ansio

Luokitukset

Tilastossa on käytössä seuraavat luokitukset: työnantajasektori, toimiala, sopimusala (teollisuudessa ja rakennusalalla) ja sukupuoli.

2. Menetelmäkuvaus

2.1. Indeksilaskenta

Ansiotasoindeksi on toimialatasolle kiinteäpainoinen Laspeyresin yksikkö-arvoindeksi. Kiinteä painorakenne ulottuu myös erikseen kunkin toimialan tunti- ja kuukausipalkkaisille työntekijöille. Kiinteillä paino-osuuksilla yhteen laskettavia ns. virallisen indeksin sarjoja on 178 kappaletta. Näiden sarjojen keskiansioista lasketaan indeksit jakamalla ne vuoden 2005 vastaavien sarjojen keskiansiolla. Joillain toimialoilla on useampia perussarjoja, jolloin näiden perussarjojen keskiansiot lasketaan palkansaajien lukumäärillä painottaen yhteen toimialatasolle. Näitä perussarjoja on ansiotasoindeksissä yhteensä 216 kappaletta.

2.2. Ennakotiedot

Ansiotasoindeksin ennakkolliset indeksit lasketaan kehitysarvioindeksien avulla. Ansiokehitysarvioindeksit tehdään indeksoimalla vuoden kunkin kuukauden arvioitu ansiotaso suhteessa edellisen vuoden joulukuuhun. Tämä ns. SPILIU-

indeksi muodostetaan arvioimalla palkansaajille maksettavien yleisten sopimuskorotusten ja palkkaliukumien vaikutus erikseen. SPILIU-indeksissä sopimusvaikutuksia arvioiva indeksi (SPI) ja liukumia arvioiva indeksi (LIU) kerrotaan keskenään ja jaetaan sadalla. Näitä kaksiosaisia perussarjojen ansiokehityksen ennustamiseen tehtyjä indeksejä on ansiotasoindeksin laskentajärjestelmässä 95 kappaletta. Koska sopimuskorotuksia voidaan maksaa kesken vuosineljänneksen, tehdään SPILIU-indeksi kuukausitasolla. Vuosineljänneksien indeksit saadaan siten keskiarvona kuukausi-indekseistä. Jos sopimuskorotus ajoittuu sellaisen päivitettävän perussarjan keskelle, jonka ansiotiedot ovat joltain määrättyltä kuukaudelta, tulee vuosineljänneksen laskennalliseksi keskiansioksi eri luku kuin päivitettävä kuukauden ansiotieto on. Ansiokehitysarviot tehdään yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Julkisen sektorin palkansaajien ansiokehitysarviointiin saadaan asiantuntija-arviot Valtion työmarkkinalaitoksesta ja Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta. Kuntien opetuslalle ja terveydenhoitolalle tehdään erilliset ansiokehitysarviot, koska opettajien, lääkäreiden ja sairaanhoitajien sopimuskorotukset voivat poiketa yleisestä linjasta. Yksityisellä sektorilla sovelletaan EK:n laskelmia varsinkin sopimusvaikutusten osalta. Järjestöihin kuuluvien työnantajien palkansaajia koskevia kehitysarvioita sovelletaan myös järjestäytyneiden työnantajien työntekijöitä koskeviin keskiansiosarjoihin.

2.3. Välineljänneksiset

Suurin osa ansiotasoindeksin perussarjoista päivitetään kerran vuodessa. Osa yksityisen sektorin tuntipalkkaisten työntekijöiden sarjoista päivitetään joka toiselta vuosineljännekseltä. Kun perussarjan ansiotieto päivitetään, muuttuvat kahden päivitetyn neljänneksen välissä olevat neljänneksiset ennakkollisista ns. välineljänneksiksi. Koska toteutunut keskiansio voi poiketa merkittävästi siitä, mitä on kehitysarvioilla ennustettu, ei ole perusteltua käyttää välineljänneksien laskemisessa pelkkää kehitysarviokaavaa. Ennakkoarvioihin perustuvat välineljänneksiset eivät välttämättä ole enää johdonmukaisia toteutuneen ansiokehityksen kanssa. Siksi päivitettäessä keskiansioita päivittyvät myös välineljänneksiset automaattisesti. Kehitysarvion mukaisen keskiansion ja toteutuneen keskiansion välinen ero jaetaan tasaisesti eli lineaarisen kertymäfunktion mukaisesti kahden päivitysajankohdan välille.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Ansioetasoindeksin perustana ovat pääosin työnantajajärjestöjen keräämät palkka-aineistot, jotka sisältävät noin kaksi kolmasosaa Suomen palkansaajista. Siten ansiotasoindeksien keskivirheet ovat pieniä verrattuna otoksilla kerättäviin tilastoihin.

Palkansaajaryhmien toimialoittaisten rakennemuutosten vaikutukset on pääosin puhdistettu indeksistä. Sen sijaan toimialojen tunti- ja kuukausipalkkaisten palkansaajien sisäisissä rakenteissa tapahtuvat muutokset näkyvät indeksin kehityksessä. Tässä suhteessa ansiotasoindeksi ei ole laadun muutoksista puhdistettu hintaindeksi vaan palkansaajaryhmittäistä säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä mittaava yksikköarvoindeksi.

Käytettäessä otoksessa saatuja palkka-aineistoja indeksin laskennassa ongelmana on otoksesta lasketun keskiansion keskivirhe, joka voi aiheuttaa huomattavaa satunnaisvaihtelua ansiokehitystä laskettaessa. Toisaalta sillä toimialatasolla, jolla ansiotasoindeksiä julkaistaan, ei otokseen perustuvien perussarjojen merkitys ole yleensä kovin hallitseva. Pelkkien järjestäytyneiden työnantajien palkka-aineistojen käytössä on puolestaan se ongelma, että järjestäytyneet yritykset ovat yleensä keskimääräiseltä kooltaan paljon suurempia kuin samalla toimialalla olevat järjestäytymättömät yritykset. Monilla toimialoilla pienyritykset ovat erikoistuneita määrättyihin tuotteisiin tai palveluihin tai niiden toiminta muuten poikkeaa alan suuryritysten painopistealueista. Tällöin myös ansiokehitys voi järjestäytymättömillä työnantajilla poiketa systemaattisesti järjestäytyneiden vastaavasta.

4. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Ansiotasoindeksi julkaistaan neljännesvuosittain noin kahdesta kahdeksaan viikkoa neljänneksen päättymisen jälkeen. Koska ansiotasoindeksin perustietoina käytettävien palkkatilastojen valmistumisaikataulu on huomattavasti hitaampi, joudutaan kaikkien sarjojen keskiansiot arvioimaan aina vähintään kerran. Kerran vuodessa päivitetävissä sarjoissa julkaistavan neljänneksen ja viimeisimmän päivitetyn todellisiin ansiotietoihin perustuvan neljänneksen välinen aikaero voi olla enimmillään yli vuoden.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Ansiotasoindeksin tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen maksuttomilla internet-sivuilla. Ansiotasoindeksin tietoja on myös tilattavissa paperijulkaisuna. Julkaisu on tilattavissa myyntipalvelusta osoitteesta:

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
Puh: (09) 1734 2011
Faksi: (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Yksityiskohtaisempia tuloksia ansiotasoindeksin muutoksista ja pidemmät aikasarjat julkaistaan vuosittain palkkatilaston yhteenvetojulkaisussa Palkat ja työvoimakustannukset. Ansiotasoindeksin perussarjatasoisia tietoja voidaan luovuttaa tapauskohtaisesti.

Ansiotasoindeksin rakenteesta ja menetelmistä on julkaistu käyttäjän käsikirja pdf-versiona tilaston kotisivulla menetelmäselosteiden kohdalla. Ansiotasoindeksissä käytettävistä palkka-aineistoista on tietoa kunkin alakohtaisen palkkatilaston omalla kotisivulla.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

6.1. Vertailtavuus muihin tilastoihin

Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin keskeinen tavoite on ansiokohityksen vertailukelpoinen mittaaminen. Vastaavasti alakohtaisten palkkatilastojen ja palkkarakennetilaston tarkoitus on mitata kunkin vuoden ansiotaso ja ansiorakenne mahdollisimman hyvin riippumatta siitä, mitä muutoksia palkkaaineistossa ja menetelmissä on tapahtunut. Siten ansiotasoindeksin ja palkkatilastojen vuosimuutoksissa voi esiintyä eroja.

6.2. Vertailtavuus historiatietoihin

Tilastokeskus laskee ja julkaisee edelleen myös perusvuodeltaan vanhempia ansiotasoindeksijä. Ensimmäisen ansiotasoindeksin perusvuosi on 1938. Tosin sotien takia sitä on yhtäjaksoisesti tuotettu vuodesta 1948 lähtien. Vuodesta 1975 lähtien ansiotasoindeksi on uudistettu viiden vuoden välein. Vanhoja ansiotasoindeksijä tuotetaan sitä laajempina mitä tuoreemmasta indeksistä on kysymys. Vanhoja indeksejä on jatkettu ketjuttamalla niitä uuden indeksin muutoksilla.

Pitkiä indeksisarjoja vertailtaessa on huomioitava se, että ansiotasoindeksissä mitataan kuukausipalkkaisilla kuukausiansiota ja tuntipalkkaisilla tuntiansiota. Työajan lyhenemisen johdosta kuukausipalkkaisten indeksit nousivat hitaammin kuin tuntipalkkaisten indeksit etenkin 50-, 60- ja 70-luvuilla. Yleinen ansiotasoindeksi on siten painotettu keskiarvo tuntiansion ja kuukausiansion kehityksestä.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Ansiotasoindeksissä käytetään sovellettua työnantajasektoriluokitusta, jossa keskeistä on se, mihin työnantajajärjestöön ja sopimukseen työnantaja kuuluu.

Perusvuoden 2000=100 ja sitä vanhemmissa ansiotasoindeksissä tulospalkkiot ovat mukana kuukausipalkkaisilla palkansaajilla, mutta eivät tuntipalkkaisilla palkansaajilla. Tilastokeskus alkoi julkaista erillistä säännöllisen ansion indeksijä vuodesta 2004 lähtien ensimmäisen indeksin perusvuoden ollessa 2002. Säännöllisen ansion indeksissä tulospalkkioita ei ole lainkaan mukana millään palkansaajaryhmällä. Nykyisessä ansiotasoindeksissä 2005=100 tulospalkkiot ovat mukana sekä tunti- että kuukausipalkkaisilla palkansaajilla. Vanhojen perusvuosien ansiotasoindeksissä tulospalkkioiden vaikutukset ovat mukana vuodesta 2007 lähtien myös tuntipalkkaisilla palkansaajilla.

Liitetaulukot

- 3.1 Säännöllisen ansion indeksi 2005=100 (SANI) ja ansiotasoindeksi 2005=100 (ATI)
- 3.2 Ansiotason ja sopimuspalkkojen prosenttimuutokset edellisestä vuodesta
- 3.3 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1938=100
- 3.4 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1964=100
- 3.5 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, työnantajasektoreittain
- 3.6 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, toimialoittain
- 3.7 Palkansaajien reaaliansioindeksi 1985 = 100

Taulukko 3.1

Säännöllisen ansion indeksi 2005=100 (SANI) ja ansiotasoindeksi 2005=100 (ATI)

Vuosi	Kaikki palkansaajat				Tuntipalkkaiset palkansaajat				Kuukausipalkkaiset palkansaajat			
	SANI	%-muutos	ATI	%-muutos	SANI	%-muutos	ATI	%-muutos	SANI	%-muutos	ATI	%-muutos
2005	100,0	–	100,0	–	100,0	–	100,0	–	100,0	–	100,0	–
2006	103,0	3,0	102,9	2,9	103,1	3,1	102,9	2,9	103,0	3,0	103,0	3,0
2007	106,1	3,0	106,4	3,4	106,4	3,2	106,8	3,8	106,0	2,9	106,3	3,2
2008	112,1	5,7	112,3	5,5	111,6	4,9	111,6	4,6	112,3	5,9	112,5	5,8
2009	116,9	4,3	116,8	4,0	116,4	4,3	116,5	4,3	117,0	4,2	116,9	3,9
2010	119,9	2,6	119,8	2,6	118,2	1,5	117,9	1,2	120,4	2,9	120,3	3,0
I/2005	98,3	–	98,3	–	98,5	–	98,5	–	98,2	–	98,2	–
II	100,0	–	100,0	–	99,8	–	99,8	–	100,1	–	100,1	–
III	100,5	–	100,5	–	100,3	–	100,3	–	100,6	–	100,6	–
IV	101,2	–	101,2	–	101,5	–	101,5	–	101,1	–	101,1	–
I/2006	101,4	3,2	101,3	3,1	101,5	3,1	101,3	2,9	101,4	3,2	101,3	3,1
II	102,3	2,3	102,3	2,2	102,3	2,6	102,2	2,4	102,3	2,2	102,3	2,2
III	103,9	3,3	103,8	3,3	103,6	3,3	103,4	3,1	103,9	3,3	103,9	3,3
IV	104,5	3,3	104,4	3,2	104,8	3,3	104,6	3,1	104,4	3,3	104,4	3,3
I/2007	104,8	3,3	105,1	3,7	105,0	3,4	105,4	4,0	104,7	3,3	105,0	3,6
II	105,1	2,7	105,4	3,1	105,5	3,1	105,9	3,7	105,0	2,6	105,3	2,9
III	105,4	1,5	105,7	1,9	105,5	1,9	105,9	2,5	105,4	1,4	105,7	1,7
IV	109,1	4,4	109,4	4,7	109,4	4,4	109,8	5,0	109,0	4,3	109,2	4,7
I/2008	110,1	5,0	110,2	4,9	109,8	4,6	109,9	4,3	110,1	5,2	110,3	5,1
II	111,3	5,9	111,4	5,7	110,7	4,9	110,7	4,5	111,4	6,1	111,7	6,1
III	112,1	6,3	112,3	6,2	111,3	5,4	111,3	5,1	112,4	6,6	112,6	6,5
IV	115,0	5,5	115,2	5,3	114,6	4,8	114,7	4,4	115,1	5,7	115,4	5,6
I/2009	115,3	4,7	115,2	4,5	114,9	4,6	115,0	4,7	115,4	4,8	115,2	4,4
II	116,5	4,7	116,4	4,4	116,3	5,1	116,4	5,1	116,5	4,6	116,4	4,2
III	117,2	4,5	117,0	4,2	116,5	4,7	116,6	4,8	117,3	4,4	117,2	4,1
IV	118,6	3,1	118,5	2,9	117,8	2,8	117,9	2,9	118,8	3,2	118,7	2,9
I/2010	119,0	3,2	118,9	3,3	117,6	2,3	117,3	2,0	119,4	3,5	119,4	3,6
II	119,5	2,5	119,4	2,6	117,6	1,0	117,3	0,7	120,0	3,0	120,0	3,1
III	119,9	2,3	119,8	2,4	117,9	1,2	117,7	0,9	120,5	2,7	120,4	2,8
IV	121,2	2,2	121,1	2,2	119,7	1,5	119,5	1,2	121,6	2,3	121,5	2,5
I/2011*	121,5	2,1	121,5	2,2	119,8	1,9	119,5	1,9	122,0	2,2	122,1	2,2
II*	123,0	2,9	123,0	3,0	121,0	2,9	120,8	2,9	123,5	2,9	123,6	3,0

* Luvut ovat ennakkollisia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.2

Ansiotason ja sopimuspalkkojen prosenttimuutokset edellisestä vuodesta

Vuosi	Valtio		Kunta		Yksityinen sektori		Yhteensä	
	Ansiot	Sopimus-palkat	Ansiot	Sopimus-palkat	Ansiot	Sopimus-palkat	Ansiot	Sopimus-palkat
1993	0,0	0,0	1,6	0,0	0,6	0,1	0,8	0,0
1994	1,2	0,3	0,7	0,0	2,6	1,0	2,0	0,7
1995	2,4	1,8	3,7	3,1	5,3	4,0	4,7	3,6
1996	4,4	3,5	4,2	3,4	4,2	3,0	4,2	3,1
1997	2,3	1,4	1,7	1,5	2,7	1,3	2,4	1,3
1998	3,6	2,7	3,3	2,9	3,7	2,6	3,5	2,7
1999	2,4	1,8	2,4	1,8	2,9	1,8	2,8	1,8
2000	3,7	2,8	3,0	2,7	4,4	2,9	4,0	2,8
2001	5,1	3,2	3,5	3,5	4,8	3,3	4,5	3,3
2002	4,0	2,3	3,2	2,5	3,6	2,2	3,5	2,3
2003	4,3	2,8	3,7	3,1	4,0	2,8	4,0	2,9
2004	4,0	2,4	4,0	2,3	3,7	2,4	3,8	2,4
2005	3,7	2,5	4,2	2,6	3,9	2,5	3,9	2,5
2006	3,2	1,6	3,0	2,1	2,9	1,7	2,9	1,8
2007	3,2	1,7	3,8	2,5	3,3	2,1	3,4	2,1
2008	7,5	4,6	5,5	4,4	5,4	4,2	5,5	4,2
2009	5,3	4,0	3,5	3,2	4,0	3,7	4,0	3,6
2010	3,3	2,7	3,4	3,0	2,3	1,7	2,6	2,0

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.3

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1938=100

Vuosi		Vuosi		Vuosi		Vuosi	
1938	100	1963	3 760	1979	21 940	1995	69 380
1948	1 070	1964	4 260	1980	24 580	1996	72 105
1949	1 140	1965	4 620	1981	27 740	1997	73 652
1950	1 410	1966	4 960	1982	30 650	1998	76 195
1951	1 870	1967	5 400	1983	33 830	1999	78 291
1952	1 970	1968	6 000	1984	37 020	2000	81 422
1953	1 980	1969	6 440	1985	40 140	2001	85 112
1954	2 030	1970	6 980	1986	42 939	2002	88 103
1955	2 180	1971	7 870	1987	45 959	2003	91 575
1956	2 470	1972	8 790	1988	50 083	2004	95 019
1957	2 590	1973	10 130	1989	54 527	2005	97 012
1958	2 720	1974	12 130	1990	59 535	2006	101 786
1959	2 850	1975	14 780	1991	63 316	2007	105 118
1960	3 010	1976	16 990	1992	64 519	2008	110 966
1961	3 240	1977	18 430	1993	64 986	2009	115 409
1962	3 430	1978	19 690	1994	66 287	2010	118 423

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.4

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1964=100

Vuosi	Kaikki palkansaajat	Työntekijät	Toimihenkilöt	Yksityinen sektori	Kuntasektori	Valtiosektori
1965	109	109	108	108	112	107
1966	117	117	116	116	122	115
1967	127	127	127	126	134	126
1968	141	140	142	139	149	141
1969	151	153	149	150	158	151
1970	164	169	157	164	165	161
1971	185	195	171	188	178	176
1972	206	220	188	212	194	189
1973	238	259	212	247	217	213
1974	285	314	248	298	250	252
1975	347	384	300	362	307	312
1976	399	441	346	416	353	360
1977	433	479	373	453	378	387
1978	462	513	399	487	394	408
1979	515	570	446	544	439	452
1980	577	639	499	612	482	502
1981	651	720	563	692	538	565
1982	720	797	622	765	600	624
1983	795	875	688	841	668	693
1984	870	957	754	922	738	742
1985	943	1 036	817	1 001	795	801
1986	1 008	1 098	879	1 069	860	855
1987	1 079	1 177	940	1 147	904	928
1988	1 176	1 282	1 024	1 248	972	1 033
1989	1 281	1 402	1 113	1 366	1 053	1 102
1990	1 398	1 541	1 212	1 491	1 154	1 202
1991	1 487	1 638	1 289	1 585	1 234	1 267
1992	1 515	1 662	1 316	1 611	1 269	1 288
1993	1 526	1 667	1 328	1 622	1 286	1 288
1994	1 557	1 705	1 353	1 664	1 295	1 302
1995	1 629	1 796	1 412	1 752	1 343	1 334
1996	1 693	1 865	1 469	1 819	1 397	1 386
1997	1 730	1 902	1 501	1 859	1 424	1 419
1998	1 789	1 964	1 553	1 925	1 471	1 469
1999	1 839	2 019	1 595	1 981	1 506	1 505
2000	1 912	2 105	1 658	2 067	1 551	1 560
2001	1 999	2 204	1 732	2 167	1 606	1 639
2002	2 069	2 278	1 794	2 244	1 657	1 704
2003	2 151	2 361	1 866	2 333	1 718	1 777
2004	2 195	2 400	1 908	2 380	1 759	1 814
2005	2 319	2 512	2 022	2 513	1 861	1 916
2006	2 390	2 587	2 083	2 590	1 917	1 981
2007	2 469	2 686	2 149	2 673	1 986	2 044
2008	2 606	2 811	2 275	2 818	2 096	2 198
2009	2 710	2 934	2 363	2 932	2 170	2 316
2010	2 781	2 971	2 434	2 999	2 245	2 393

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.5

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, työnantajasektoreittain

Vuosi ja neljännes	Kaikki palkansaajat			Yksityinen sektori			Kuntasektori			Valtiosektori		Muut	
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Kuukausi-palkat		
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1986	106,9	106,1	107,2	106,7	106,2	107,0	107,8	106,3	107,9	106,6	106,7	107,2	
1987	114,4	113,7	114,7	114,5	113,8	115,0	113,3	112,5	113,4	115,7	115,9	115,2	
1988	124,6	123,8	125,0	124,6	123,7	125,2	121,9	123,5	121,8	128,8	129,1	128,0	
1989	135,7	135,4	135,8	136,4	135,5	137,2	132,0	134,9	131,8	137,4	137,6	137,0	
1990	148,2	148,8	147,9	148,8	148,8	148,8	144,7	150,0	144,2	149,8	150,1	150,0	
1991	157,6	158,2	157,3	158,3	158,4	158,2	154,8	156,1	154,7	157,9	158,0	158,9	
1992	160,6	160,5	160,6	160,9	160,6	161,2	159,1	159,6	159,1	160,6	160,6	162,4	
1993	161,7	161,0	162,0	161,9	160,9	162,6	161,3	163,5	161,4	160,5	169,0	163,9	
1994	165,0	164,7	165,1	166,1	164,8	166,9	162,4	163,3	162,3	162,4	162,2	165,3	
1995	172,6	173,4	172,3	174,9	173,7	175,6	168,4	169,6	168,3	166,3	166,1	169,8	
1996	179,4	180,0	179,2	181,6	180,4	182,4	175,3	175,3	175,2	172,7	172,7	178,1	
1997	183,3	183,6	183,1	185,6	184,0	186,7	178,6	178,0	178,6	176,8	176,5	181,3	
1998	189,6	189,6	189,5	192,1	190,0	193,5	184,5	182,9	184,6	183,1	182,7	185,7	
1999	194,8	195,0	194,7	197,7	195,4	199,2	188,9	187,8	188,9	187,6	187,1	189,5	
2000	202,6	203,3	202,6	206,4	203,7	208,0	194,6	194,1	194,6	194,4	194,0	195,0	
2001	211,8	212,8	211,4	216,3	213,4	218,2	201,3	201,4	201,3	204,2	203,7	201,2	
2002	219,2	220,0	218,9	224,0	220,6	226,1	207,8	206,8	207,8	212,3	211,8	208,2	
2003	227,9	228,0	227,8	232,9	228,7	235,5	215,4	213,0	215,6	221,4	220,9	216,7	
2004	236,8	236,4	235,1	244,9	241,5	235,8	224,1	224,0	221,7	230,3	229,8	224,3	
2005	245,7	242,6	246,8	250,9	243,2	255,5	233,4	229,9	233,6	238,8	238,3	232,3	
2006	253,3	249,8	254,2	258,5	250,7	263,0	240,3	236,0	240,6	246,8	246,3	240,1	
2007	261,6	259,4	262,3	266,9	260,2	271,0	249,1	244,2	249,3	254,7	254,1	246,7	
2008	276,1	271,4	277,6	281,3	272,3	286,6	262,8	252,8	263,1	274,0	273,3	259,6	
2009	287,2	283,3	288,4	292,7	284,3	297,7	272,1	261,3	272,5	288,6	287,9	268,5	
2010	294,7	286,9	297,0	299,4	287,9	305,9	281,5	266,4	281,9	298,2	297,5	277,1	
2008	I	271,0	267,0	272,3	276,3	267,9	281,2	258,1	249,0	258,4	266,6	266,0	255,2
	II	274,1	269,5	275,5	279,2	270,3	284,4	261,3	250,8	261,7	271,9	271,3	256,4
	III	276,2	270,7	277,8	281,0	271,5	286,5	263,7	253,5	264,1	274,4	273,8	259,8
	IV	283,2	278,5	284,7	288,7	279,4	294,2	268,1	258,0	268,4	283,0	282,3	266,9
2009	I	283,2	279,4	284,4	288,5	280,4	293,4	268,3	258,0	268,7	284,8	284,1	265,5
	II	286,2	283,2	287,2	292,2	284,2	297,0	269,9	259,2	270,2	287,9	287,2	265,9
	III	287,9	283,8	289,2	293,6	284,7	298,8	272,9	261,9	273,3	287,8	287,1	268,3
	IV	291,4	287,0	292,8	296,4	287,9	301,5	277,3	265,9	277,7	293,9	293,2	274,2
2010	I	292,5	285,4	294,7	297,1	286,3	303,3	279,7	266,0	280,2	295,4	294,7	275,1
	II	293,7	285,5	296,1	298,2	286,4	304,8	280,8	266,0	281,2	297,7	297,0	276,6
	III	294,7	286,3	297,3	299,3	287,2	306,0	281,9	266,4	282,3	298,8	298,2	277,4
	IV	297,8	290,5	300,0	302,9	291,5	309,4	283,5	267,4	284,0	300,7	300,0	279,5
2011*	I	298,8	290,8	301,3	303,8	291,7	310,6	284,6	268,5	285,1	303,6	302,9	279,8
	II	302,4	293,8	305,1	307,3	294,8	314,4	288,5	272,2	289,0	306,9	306,2	283,8

* Luvut ovat ennakkollisia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.6a

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, toimialoittain

Vuosi ja neljännes	1 Maa- ja metsätalous			3 Teollisuus			4 Energia- ja vesihuolto			
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1986	106,6	106,6	106,4	106,2	106,1	106,1	107,0	106,9	107,1	
1987	112,9	112,7	113,9	113,4	113,3	113,4	113,7	113,8	113,7	
1988	121,8	121,2	124,4	122,7	123,2	121,9	123,6	124,7	122,6	
1989	135,2	135,3	134,7	133,8	134,1	133,2	137,0	136,9	137,0	
1990	147,1	146,2	150,7	146,9	148,3	144,4	150,8	151,1	150,4	
1991	158,5	158,4	158,8	156,2	158,2	152,7	159,3	162,0	156,6	
1992	161,2	160,9	162,2	159,9	162,3	155,9	161,7	165,7	157,7	
1993	165,5	166,0	164,1	162,2	164,0	158,8	165,7	170,4	160,8	
1994	170,0	171,6	166,6	169,5	170,7	166,7	170,6	173,9	166,8	
1995	178,8	180,6	174,9	181,4	183,1	178,0	180,2	183,9	176,0	
1996	184,3	184,9	182,8	188,4	190,4	184,5	185,6	189,4	181,4	
1997	187,2	187,4	186,4	193,7	195,5	190,0	190,6	193,9	186,7	
1998	192,1	190,1	193,8	200,7	201,9	197,9	197,6	199,1	194,7	
1999	196,2	190,9	200,3	207,1	208,0	204,6	202,4	203,7	199,7	
2000	203,2	196,1	208,6	216,5	216,6	215,0	211,4	212,1	208,9	
2001	212,0	202,3	219,3	226,9	226,8	225,6	223,1	225,2	219,7	
2002	219,2	208,8	227,0	235,6	234,5	235,7	233,1	231,4	231,8	
2003	227,8	217,8	234,9	245,7	243,2	247,5	244,0	240,4	243,9	
2004	237,0	226,2	244,9	255,7	251,1	260,2	253,0	248,6	253,3	
2005	244,7	233,0	253,6	265,8	258,7	273,6	261,4	255,4	262,7	
2006	251,3	241,3	257,9	273,3	266,0	281,6	267,9	260,8	270,1	
2007	261,5	250,3	269,4	282,6	276,5	289,2	276,8	269,1	279,4	
2008	274,4	261,8	282,8	296,0	287,1	305,6	290,8	278,4	295,5	
2009	285,1	277,5	290,9	306,2	297,5	315,6	302,4	284,6	309,5	
2010	295,1	283,2	303,2	311,8	301,2	323,2	310,1	288,6	318,9	
2008	I	270,8	256,7	280,0	291,7	282,6	301,4	286,0	276,1	289,6
	II	273,5	262,6	281,0	292,5	283,1	302,5	288,7	277,6	292,9
	III	275,0	265,3	282,0	294,5	285,7	303,8	289,6	276,6	294,6
	IV	278,1	262,6	288,0	305,6	297,1	314,7	298,8	283,3	304,9
2009	I	280,7	269,4	288,5	303,0	294,5	312,1	300,0	282,4	307,1
	II	285,5	280,3	290,1	305,4	296,4	314,9	300,1	282,3	307,4
	III	286,2	282,6	290,0	306,7	297,8	316,2	300,6	282,9	307,8
	IV	287,9	277,8	295,1	309,9	301,4	319,0	308,8	291,0	315,9
2010	I	292,7	281,6	300,4	309,3	298,6	320,8	309,2	288,5	317,7
	II	294,7	283,3	302,6	310,3	299,2	322,2	309,3	287,3	318,5
	III	296,0	285,1	303,7	311,4	300,6	322,9	310,3	288,1	319,5
	IV	296,9	282,8	306,3	316,3	306,6	326,8	311,4	290,4	320,1
2011*	I	298,2	285,1	307,0	316,3	305,6	327,7	313,6	292,2	322,4
	II	302,4	285,8	313,0	318,9	308,6	329,9	316,4	293,5	325,9

* Luvut ovat ennakkollisia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.6b

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, toimialoitain

Vuosi ja neljännes	5			6			62			63			7		
	Rakentaminen			Kauppa			Moottoriajoneuvojen kauppa ja huolto			Majoitus ja ravitsemis			Liikenne		
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1986	106,6	106,1	107,7	107,0	106,7	105,2	107,4	108,5	106,3	106,0	106,5	108,5	106,3	106,0	106,5
1987	114,8	114,7	115,2	116,3	115,1	111,2	117,0	117,1	115,0	115,0	115,1	117,1	115,0	115,0	115,1
1988	124,8	124,6	125,1	127,8	126,9	123,6	128,4	128,0	126,1	125,9	126,3	128,0	126,1	125,9	126,3
1989	136,8	136,5	137,4	140,4	140,1	135,1	142,4	139,6	137,6	139,8	136,4	139,6	137,6	139,8	136,4
1990	149,3	149,5	148,7	152,6	150,0	148,8	150,5	152,5	149,8	151,8	148,7	152,5	149,8	151,8	148,7
1991	156,7	156,1	158,2	162,7	157,0	159,3	155,9	160,1	159,4	162,2	157,9	160,1	159,4	162,2	157,9
1992	156,5	153,3	163,4	165,3	158,6	158,8	158,5	164,5	162,9	165,4	161,5	164,5	162,9	165,4	161,5
1993	154,2	149,6	165,2	164,5	160,4	161,5	160,2	164,7	163,8	166,3	162,5	164,7	163,8	166,3	162,5
1994	154,9	149,4	168,8	168,5	161,0	163,5	160,4	166,2	167,5	168,5	167,8	166,2	167,5	168,5	167,8
1995	159,6	153,2	176,2	177,7	168,9	169,5	168,8	175,1	176,0	176,5	177,0	175,1	176,0	176,5	177,0
1996	164,8	158,1	182,5	185,3	174,6	175,4	174,4	179,4	184,8	186,0	185,2	179,4	184,8	186,0	185,2
1997	167,2	160,2	185,7	189,9	178,4	180,8	177,8	181,5	188,8	188,2	191,2	181,5	188,8	188,2	191,2
1998	173,4	166,2	192,3	197,3	184,4	186,5	184,0	189,9	195,0	194,3	197,7	189,9	195,0	194,3	197,7
1999	178,8	171,5	198,0	202,1	190,5	191,3	190,5	196,2	200,6	199,2	203,7	196,2	200,6	199,2	203,7
2000	187,1	179,9	206,2	210,4	200,0	202,4	199,6	202,6	208,1	205,2	212,3	202,6	208,1	205,2	212,3
2001	195,8	188,7	215,0	221,1	215,5	217,9	215,1	210,7	217,6	214,3	222,1	210,7	217,6	214,3	222,1
2002	201,9	194,8	221,0	228,3	223,0	228,1	221,6	217,3	225,3	222,2	229,9	217,3	225,3	222,2	229,9
2003	208,8	200,6	231,0	236,2	233,0	237,0	232,0	224,5	233,6	230,4	238,3	224,5	233,6	230,4	238,3
2004	215,6	206,5	240,4	244,3	240,8	244,3	239,9	231,3	240,2	236,7	245,2	231,3	240,2	236,7	245,2
2005	223,1	212,8	251,5	254,7	250,9	255,7	249,6	239,2	249,3	245,7	254,3	239,2	249,3	245,7	254,3
2006	231,8	220,2	263,4	262,0	256,8	261,0	255,7	246,1	256,8	252,9	261,9	246,1	256,8	252,9	261,9
2007	241,2	229,0	275,2	268,7	265,0	271,0	263,3	251,3	264,1	261,1	268,9	251,3	264,1	261,1	268,9
2008	255,4	241,8	293,4	283,8	277,9	283,7	276,4	264,1	281,6	277,9	287,0	264,1	281,6	277,9	287,0
2009	268,5	254,1	308,5	292,7	283,4	294,0	280,2	274,5	299,1	296,3	304,0	274,5	299,1	296,3	304,0
2010	273,1	257,1	317,9	300,6	288,0	302,5	283,5	282,4	306,5	302,1	312,8	282,4	306,5	302,1	312,8
2008	I	251,0	237,8	287,7	276,3	271,0	277,2	269,3	259,3	275,9	273,8	259,3	275,9	273,8	280,0
	II	255,4	243,0	290,2	283,2	277,2	283,2	275,6	261,0	279,7	277,4	261,0	279,7	277,4	283,9
	III	255,4	241,6	294,1	287,1	280,9	286,5	279,5	264,8	281,1	276,6	264,8	281,1	276,6	287,1
	IV	259,9	245,0	301,5	288,7	282,6	288,0	281,2	271,4	289,8	283,7	271,4	289,8	283,7	297,2
2009	I	263,1	249,1	302,3	287,3	282,7	290,6	280,4	271,7	294,2	291,0	271,7	294,2	291,0	299,3
	II	269,6	255,8	308,1	292,7	283,0	292,9	280,1	272,2	298,4	296,6	272,2	298,4	296,6	302,5
	III	269,6	254,7	311,4	295,2	283,2	294,7	279,8	274,6	299,4	296,7	274,6	299,4	296,7	304,1
	IV	271,6	257,0	312,4	295,6	284,5	297,7	280,4	279,3	304,3	309,8	279,3	304,3	309,7	309,8
2010	I	272,0	256,6	315,1	297,0	285,6	299,5	281,3	279,7	305,2	301,4	279,7	305,2	301,4	310,9
	II	271,9	255,8	316,7	299,2	286,4	300,5	282,1	282,0	306,2	302,3	282,0	306,2	302,3	311,9
	III	272,8	256,3	318,9	300,9	287,4	301,9	282,9	283,3	306,3	301,6	283,3	306,3	301,6	312,6
	IV	275,8	259,7	320,9	305,1	292,5	308,0	287,7	284,5	308,5	302,8	284,5	308,5	302,8	315,6
2011*	I	276,9	260,8	322,0	306,0	293,4	308,9	288,6	285,2	309,8	304,4	285,2	309,8	304,4	316,8
	II	281,4	264,7	328,1	313,0	295,4	310,8	290,6	291,7	312,1	307,1	291,7	312,1	307,1	318,8

* Luvut ovat ennakkollisia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.6c

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, toimialoittain

Vuosi ja neljännes	71			72			81	82	91		
	Kuljetus			Tietoliikenne			Rahoitus	Vakuutus	Julkinen hallinto		
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.	Yht.	Kuukausi-palkat	
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1986	106,3	106,0	106,6	106,3	106,4	106,3	107,8	106,9	107,0	107,0	
1987	115,0	115,0	115,0	115,1	114,1	115,2	115,2	114,5	114,4	114,4	
1988	125,8	126,0	125,6	127,1	123,8	127,4	125,5	125,2	125,2	125,2	
1989	138,4	140,1	137,0	135,5	135,3	135,5	136,5	139,2	134,4	134,3	
1990	151,0	151,9	150,2	146,6	150,6	146,3	149,3	149,8	147,2	147,2	
1991	160,9	162,2	159,8	155,4	161,3	154,8	164,2	155,8	155,6	155,5	
1992	164,6	165,4	163,8	158,6	164,4	158,0	158,2	165,2	158,4	158,3	
1993	165,9	166,4	165,8	158,1	165,3	157,4	169,3	159,8	158,5	158,3	
1994	169,8	168,4	171,8	161,2	167,5	161,3	174,5	163,4	160,2	160,1	
1995	178,7	177,1	180,8	168,6	173,2	171,3	182,4	170,6	165,4	165,2	
1996	187,1	185,7	188,9	178,7	184,9	179,9	191,0	176,1	172,2	171,9	
1997	190,7	187,5	194,4	183,8	188,0	187,6	194,9	181,7	174,8	174,4	
1998	196,9	195,4	200,1	190,0	191,6	197,1	200,0	187,7	180,9	180,4	
1999	201,7	200,6	204,8	197,3	195,9	207,9	207,2	193,9	185,3	184,8	
2000	208,3	206,3	211,9	207,3	202,6	221,9	217,7	202,5	191,4	190,8	
2001	218,1	216,7	221,5	215,9	209,4	232,8	232,7	213,4	200,7	200,1	
2002	225,7	225,4	228,8	223,9	216,1	242,6	240,9	223,0	208,7	208,1	
2003	233,8	233,5	236,9	232,7	224,6	252,3	248,6	234,3	217,2	216,5	
2004	241,1	240,5	244,4	237,6	229,5	257,5	257,1	245,2	226,0	225,4	
2005	250,9	251,5	253,8	244,7	235,3	266,1	265,7	255,0	235,7	235,0	
2006	259,3	261,1	261,5	250,5	239,6	273,5	277,3	259,7	243,8	243,1	
2007	267,2	269,8	269,3	256,3	246,1	279,3	290,6	269,6	253,2	252,4	
2008	284,2	285,9	286,7	274,9	262,6	301,2	314,0	283,3	268,7	267,9	
2009	302,2	306,4	303,1	290,9	276,3	320,1	323,8	304,0	280,8	280,0	
2010	310,0	313,5	311,4	297,6	279,2	330,8	336,6	317,1	291,3	290,6	
2008	I	279,0	281,6	280,7	267,9	258,8	290,7	308,3	279,0	262,7	261,9
	II	282,9	286,8	283,7	271,2	258,9	297,4	309,5	280,2	266,8	266,0
	III	284,0	285,5	286,7	273,3	259,3	301,2	310,8	281,3	269,4	268,6
	IV	290,9	289,7	295,6	287,0	273,3	315,3	327,4	292,8	275,9	275,0
2009	I	296,6	300,2	297,8	288,0	273,3	317,3	321,7	297,5	276,8	276,0
	II	302,1	307,9	301,8	288,8	273,9	318,3	323,1	304,5	279,2	278,4
	III	302,5	306,8	303,3	291,3	276,9	320,4	324,4	305,7	281,0	280,2
	IV	307,7	310,7	309,6	295,4	281,2	324,6	326,1	308,1	286,3	285,5
2010	I	308,5	311,9	310,0	296,7	280,8	327,6	332,7	313	288,5	287,7
	II	309,7	313,5	310,9	297,2	280,1	329,2	334,5	315,8	290,6	289,8
	III	309,9	313,4	311,3	296,9	277,9	330,8	337,4	317,5	292,1	291,3
	IV	311,9	315,1	313,6	299,4	277,9	335,7	341,8	322,0	294,2	293,5
2011*	I	313,1	316,3	314,8	301,2	280,4	336,9	342,5	323,0	296,1	295,4
	II	315,9	319,7	317,2	302,3	281,7	337,8	344,6	327,5	299,8	299,0

* Luvut ovat ennakkollisia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.6d

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, toimialoitain

Vuosi ja neljännes	92		93		94		95		96	
	Maanpuolustus Yhti	Koulutus Yhti	Terveyspalvelut Yhti	Sosiaalipalvelut Yhti	Kuukausipalkat	Virkistys- ja kulttuuripalvelut Yhti	Tuntipalkat	Kuukausipalkat		
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		
1986	106,6	108,8	107,4	107,3	107,2	107,3	106,5	107,4		
1987	115,1	116,0	112,5	112,8	112,8	114,4	114,4	114,4		
1988	128,5	127,8	120,0	120,9	120,9	128,0	129,6	128,0		
1989	137,0	136,7	130,5	129,9	129,9	136,8	144,8	136,5		
1990	150,0	147,2	145,2	142,5	142,5	147,4	158,8	147,0		
1991	156,3	154,8	158,2	154,1	154,0	157,3	167,8	156,9		
1992	157,8	159,6	163,1	157,3	157,3	159,9	170,6	159,6		
1993	157,0	162,2	164,7	158,6	158,6	161,3	177,3	160,8		
1994	158,1	163,8	165,5	160,5	160,5	162,6	175,4	162,2		
1995	160,8	168,3	171,9	167,1	167,1	167,1	178,6	166,7		
1996	167,3	174,3	180,0	174,4	174,4	174,7	183,3	174,4		
1997	174,2	177,4	183,8	178,0	178,0	177,8	186,9	177,4		
1998	181,1	182,2	190,0	185,2	185,2	185,5	193,4	185,2		
1999	186,9	186,0	194,5	189,4	189,4	194,3	201,0	194,0		
2000	194,1	192,1	200,2	195,2	195,2	206,4	208,4	206,2		
2001	202,4	199,8	206,8	201,9	201,9	216,8	215,8	216,7		
2002	211,3	205,3	215,2	207,1	207,1	222,7	221,8	222,5		
2003	220,2	213,5	223,7	214,9	214,9	231,1	228,9	231,0		
2004	230,2	221,6	231,7	223,7	223,7	239,9	241,4	239,7		
2005	239,1	230,7	240,5	232,4	232,5	248,2	251,3	248,0		
2006	246,7	237,0	248,4	238,1	238,1	256,1	258,3	255,8		
2007	252,9	245,3	257,4	245,2	245,2	262,5	267,6	262,2		
2008	270,5	260,6	273,1	257,1	257,2	273,3	275,3	273,0		
2009	284,4	271,4	280,9	268,0	268,1	281,3	284,0	281,0		
2010	294,2	278,7	290,1	277,4	277,5	293,6	288,4	293,4		
2008	I 263,0	254,9	269,2	252,1	252,2	269,1	272,2	268,8		
	II 268,3	258,9	272,1	254,4	254,5	270,9	273,5	270,7		
	III 271,1	261,6	273,6	257,8	257,9	274,2	275,7	274,0		
	IV 279,4	267,1	277,6	264,0	264,1	278,9	280,0	278,7		
2009	I 280,7	267,7	277,7	264,3	264,4	278,1	280,1	277,8		
	II 283,5	269,8	278,6	265,4	265,5	279,6	281,7	279,3		
	III 283,7	271,9	281,3	268,6	268,7	280,9	284,8	280,6		
	IV 289,5	276,3	285,8	273,8	273,9	286,5	289,3	286,2		
2010	I 291,4	277,7	288,4	275,4	275,5	290,0	289,1	289,7		
	II 293,7	278,2	289,3	276,8	277,0	292,1	288,3	291,9		
	III 294,9	278,8	290,4	277,9	278,0	294,2	288	294,0		
	IV 296,9	280,2	292,2	279,6	279,7	298,1	288,2	297,9		
2011*	I 299,5	280,9	293,3	280,5	280,6	299,0	289,5	298,8		
	II 302,9	285,2	297,3	283,8	283,9	303,4	293,4	303,2		

* Luvut ovat ennakkollisia

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.7
Palkansaajien reaaliainsoindeksi 1985 = 100

Vuosi ja neljännes	Kaikki palkansaajat			Yksityinen sektori			Kuntasektori			Valtiosektori	Muut
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1986	103,2	102,4	103,5	103,0	102,5	103,3	104,1	102,6	104,2	102,9	103,5
1987	106,6	105,9	106,8	106,7	106,0	107,1	105,5	104,8	105,6	107,8	107,3
1988	110,6	109,9	111,0	110,6	109,8	111,1	108,2	109,6	108,1	114,3	113,6
1989	113,0	112,7	113,1	113,6	112,8	114,2	109,9	112,3	109,7	114,4	114,1
1990	116,4	116,8	116,1	116,8	116,8	116,8	113,6	117,8	113,2	117,6	117,8
1991	118,8	119,3	118,6	119,3	119,4	119,3	116,7	117,7	116,6	119,0	119,8
1992	118,1	118,0	118,1	118,3	118,1	118,5	117,0	117,3	117,0	118,1	119,4
1993	116,4	115,9	116,6	116,6	115,9	117,1	116,1	117,7	116,2	115,6	118,0
1994	117,5	117,3	117,6	118,3	117,4	118,9	115,7	116,3	115,6	115,7	117,7
1995	121,7	122,3	121,5	123,3	122,5	123,8	118,7	119,6	118,7	117,2	119,7
1996	125,8	126,2	125,6	127,3	126,5	127,9	122,9	122,9	122,8	121,1	124,8
1997	126,9	127,2	126,8	128,5	127,4	129,3	123,7	123,3	123,7	122,4	125,6
1998	129,5	129,5	129,4	131,2	129,8	132,1	126,0	124,9	126,1	125,0	126,8
1999	131,5	131,6	131,4	133,4	131,9	134,4	127,5	126,8	127,5	126,6	127,9
2000	132,3	132,7	132,3	134,8	133,0	135,8	127,1	126,7	127,1	126,9	127,3
2001	134,9	135,5	134,6	137,7	135,9	138,9	128,2	128,2	128,2	130,0	128,1
2002	137,4	137,9	137,3	140,4	138,3	141,8	130,3	129,7	130,3	133,1	130,5
2003	141,6	141,7	141,6	144,7	142,1	146,3	133,9	132,4	134,0	137,6	134,7
2004	146,9	146,6	145,8	151,9	149,8	146,3	139,0	138,9	137,5	142,8	139,1
2005	151,1	149,2	151,7	154,3	149,5	157,1	143,5	141,3	143,6	146,8	142,8
2006	153,0	151,0	153,6	156,2	151,5	158,9	145,2	142,6	145,4	149,1	145,0
2007	154,2	153,0	154,6	157,4	153,4	159,8	146,9	144,0	147,0	150,2	145,5
2008	156,4	153,8	157,2	159,4	154,2	162,3	148,9	143,2	149,1	155,2	147,0
2009	162,7	160,5	163,4	165,8	161,0	168,6	154,1	148,0	154,4	163,5	152,1
2010	166,9	162,5	168,2	169,6	163,1	173,3	159,5	150,9	159,7	168,9	157,0
2008	I	155,7	153,4	156,5	158,7	153,9	161,6	148,3	143,1	148,5	153,2
	II	155,4	152,8	156,2	158,3	153,2	161,2	148,1	142,2	148,3	154,1
	III	155,4	152,3	156,3	158,1	152,7	161,2	148,4	142,6	148,6	154,4
	IV	159,3	156,6	160,1	162,4	157,2	165,5	150,8	145,1	151,0	159,2
2009	I	160,1	158,0	160,8	163,1	158,6	165,9	151,7	145,9	151,9	161,1
	II	161,8	160,1	162,4	165,2	160,7	167,9	152,6	146,5	152,8	162,8
	III	163,2	160,9	164,0	166,5	161,4	169,4	154,7	148,5	155,0	163,2
	IV	165,6	163,1	166,4	168,4	163,6	171,3	157,6	151,1	157,8	167,0
2010	I	165,1	161,1	166,4	167,7	161,6	171,2	157,9	150,2	158,2	166,8
	II	164,6	160,0	165,9	167,1	160,5	170,8	157,3	149,0	157,6	166,8
	III	165,1	160,4	166,6	167,7	160,9	171,4	157,9	149,2	158,1	167,4
	IV	164,9	160,9	166,1	167,7	161,4	171,3	157,0	148,1	157,3	166,5

Defflatoitu elinkustannusindeksillä

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

4. Palkkarakennetilasto

4.1 Tulokset

Palkkarakennetilasto kuvaa ansioita kolmella eri työnantajasektorilla¹: yksityinen sektori, kuntasektori ja valtio. Työnantajasektorit ovat rakenteellisesti monella tapaa hyvin erilaisia; ne eroavat toisistaan muun muassa toimiala-, ammatti- ja ikärakenteeltaan. Seuraavissa luvuissa tarkastellaan vuoden 2009 palkkarakennetilaston tietojen valossa työnantajasektoreiden palkansaajarakenteita ja näiden rakennetekijöiden yhteyttä sektoreiden keskimääräiseen ansiotasoon.

Vuoden 2009 palkkarakennetilasto kattoi tiedot noin 1,68 miljoonasta palkansaajasta². Tuntiansio pystyttiin määrittelemään 1 590 000 koko- ja osaikaiselle palkansaajalle ja kuukausiansio 1 388 000 kokoaikaiselle palkansaajalle. Tuntiansio on määritetty kaikille niille palvelussuhteille, joissa säännöllinen tai palkattu työaika ja sitä vastaava ansio on ollut tiedossa, myös opettajille. Tuntiansiotarkasteluissa ovat lisäksi mukana sellaiset palkansaajat, joille ei ole määritetty aineistossa säännöllistä työaikaa, mutta joiden tuntiansiot on saatu laskettua muuta kautta. Edelliseen vuoteen verrattuna tuntiansiolaskelmissa olevien palkansaajien lukumäärä pieneni noin 56 000:lla ja kuukausiansiotarkasteluissa olevien kokoaikaisien palkansaajien lukumäärä noin 50 000 palkansaajalla. Palkansaajien lukumäärän väheneminen tilastossa johtui pääasiassa yksityisellä sektorilla erityisesti tuntipalkkaisten työntekijöiden määrän vähentymisestä.

Kokoaikaisen palkansaajan kuukausiansio oli vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 2 971 euroa, mikä on 95 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna³. Kokonaistyöajan tuntiansio oli vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 17,54 euroa. Kokoaikaisilla palkansaajilla tuntiansio oli 17,96 euroa ja osa-aikaisille palkansaajille laskettu tuntiansio 15,19 euroa, joka on noin 85 prosenttia kokoaikaisille palkansaajille määritellystä tuntiansiosta.

Työnantajasektoreista korkein kuukausiansio oli valtiolla, keskimäärin 3 321 euroa. Valtion kuukausiansion keskiarvo oli koko maan tasoa 11,8 prosenttia, yksityistä sektoria 9,6 prosenttia ja kuntasektoria 21,6 prosenttia korkeampi. Myös kokonaistyöajan tuntiansio oli korkein valtiolla, keskimäärin 20,49 euroa. Yksityisellä sektorilla tuntiansio oli 17,81 euroa ja kuntasektorilla 16,05 euroa. Ansioiden erot sektoreiden välillä johtuvat pääasiassa palkansaajarakenteen eroista. Samoissa tehtävissä toimivilla ansioiden ero on huomattavasti pienempi ja usein yksityisen sektorin palkansaajilla ansio on suurempi.

Kaikkien palkansaajien keskimääräinen tuntiansio oli palkkarakennetilaston mukaan vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä 3,7 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Jos tarkastellaan sektorikohtaista ansiokehitystä palkkarakennetilastossa, niin valtion keskimääräinen ansiotaso nousi 3,9 prosenttia, yksityisen sektorin ansiotaso 3,9 prosenttia ja kuntasektorin ansiotaso 3,4 prosenttia edel-

1 Sektoreiden rajauksesta lisätietoa kappaleessa 4.5.2.

2 Aineiston peittävytydestä lisätietoa kappaleessa 4.5.1.

3 Ansiokäsittelyn sisällöstä lisätietoa kappaleessa 4.5.2.

Taulukko 4A

Keskiansio vuoden 2009 IV neljänneksellä työnantajasektorin mukaan

Työnantajasektori	Palkansaajat, joille on määritetty tuntiansio		Suhdeluku	Kokoaikaiset palkansaajat		Suhdeluku
	Lukumäärä	Tuntiansio, euroa	Kaikki palkan saajat=100	Lukumäärä	Kuukausiansio, euroa	Kaikki palkan saajat=100
Yksityinen	1 055 929	17,81	101,5	901 645	3 030	102,0
– alkutuotanto (A)	1 373	17,66	104,4	1 323	2 944	102,4
– jalostus (B...F)	405 021	17,85	105,6	386 812	2 984	103,8
– palvelualat (G...T)	705 021	16,74	99,0	563 061	2 897	100,7
Kunta	418 673	15,52	91,8	379 973	2 644	91,9
Valtio	115 641	19,73	116,7	106 865	3 199	111,2
Yhteensä	1 645 947	16,91	100,0	1 438 034	2 876	100,0

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

lisvuodesta. Sektoreiden väliset ansiokehityserot johtuvat muun muassa erisuuruisista sopimuskorotuksista.

4.1.1 Ansiot toimialoittain

Palkkarakennetilastossa otettiin vuodesta 2008 lähtien käyttöön uusi toimialaluokitus TOL 2008. Luokitus perustuu kansainväliseen NACE Rev.2 toimialaluokitukseen. Uusi toimialaluokitus kuvaa vanhaa luokitusta paremmin talouselämää ja sen aktiviteetteja. Tämän lisäksi kansainvälinen vertailtavuus paranee, kun Euroopan jäsenmaiden käytännöt yhdenmukaistuvat.

Taulukosta 4B voidaan havaita, että koko maan tasolla parhaiten palkattu toimiala oli Informaatio ja viestintä (toimialaluokitus TOL 2008 pääluokka J), jolla kokonaistyöajan kuukausiansio oli keskimäärin 3 771 euroa kuukaudessa ja tuntiansio 22,92 euroa tunnissa. Tämän toimialan keskipalkan suuruuteen vaikuttaa muun muassa se, että tällä toimialalla työtehtävät vaativat yleensä korkeampaa koulutusta ja ammattitaitoa.

Sektoreiden toimialarakenteen tarkastelu paljastaa selkeitä eroja eri sektoreilla pääasiassa harjoitettavasta toiminnasta. Toiminnan erilaisuus on myös suorassa yhteydessä keskimääriisiin palkkatasoihin, sillä työehtosopimukset ovat monesti sopimusalakohkaisia. Valtiolla suurimmat toimialaluokituksen pääluokat kokoaikaisien palkansaajien lukumäärän suhteen olivat julkishallinto ja maanpuolustus jne. (O), koulutus (P) ja ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M). Näillä toimialoilla oli yhteensä noin 93,1 prosenttia kaikista valtion palkansaajista. Kaikilla valtion kolmella päätoimialalla on korkeampi keskiansio kuin palkkarakenneaineistossa keskimäärin. Tämä näkyy myös valtion muita korkeampana keskiansiona. Lisäksi valtiolta puuttuvat käytännössä lähes kokonaan esimerkiksi teollisuus (C), joka on yksityisen sektorin suurin toimiala sekä terveys- ja sosiaalipalvelut (Q), joka on vastaavasti suurin toimiala kuntasektorilla.

Yksityinen sektori, jonka keskimääräinen kuukausiansio oli vuoden 2009 tilastossa toiseksi korkein, 3 030 euroa kuukaudessa, on palkansaajarakenteeltaan monessakin suhteessa hyvin erilainen kuin valtio tai kuntasektori. Yksityinen sektori on hajaantunut useammalle toimialalle, mistä johtuen toimialaluokituk-

sen (TOL 2008) mukaan kolme suurinta toimialaa yksityisellä sektorilla kattavat vain noin 53,4 prosenttia sektorin palkansaajista. Suurimmat toimialat vuonna 2008 olivat teollisuus (C), tukku ja vähittäiskauppa jne. (G) ja rakentaminen (F). Yksityistä sektoria on suuren kokonsa vuoksi järkevää tarkastella toimialaluokituksen kautta siten, että sektori jaetaan alkutuotantoon (toimiala A), jalostukseen (B–F) ja palvelualoihin (G–T).

Jalostuksessa (B–F) keskimääräinen kuukausiansio oli 3 109 euroa kuukaudessa vuonna 2009. Teollisuudessa (C) on paljon perinteisiä hyvin palkattuja aloja, kuten koksen ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus (19), kokonaisansion keskiarvo yli 3 600 euroa, tietokoneiden, elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus (26), kokonaisansion keskiarvo yli 3 900 euroa ja paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus (17), kokonaisansion keskiarvo lähes 3 500 euroa kuussa. Näiden toimialojen korkeat keskiansiot nostivat koko toimialan ansiot korkeammiksi kuin yksityisellä sektorilla keskimäärin. Palvelualoilla palkansaajia

Taulukko 4B

Kokoaikaisten palkansaajien osuus ja kuukausiansiot työnantajasektorin sekä toimialan pääluokan (TOL2008) mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Toimialan pääluokka	Yksityinen		Kunta		Valtio		Yhteensä	
	Lkm. %	Kuukausi- ansio, e/kk	Lkm. %	Kuukausi- ansio, e/kk	Lkm. %	Kuukausi- ansio, e/kk	Lkm. %	Kuukausi- ansio, e/kk
Yhteensä	100,0	3 030	100,0	2 732	100,0	3 321	100,0	2 971
A. Maatalous, metsätalous ja kalatalous	0,2	3 122	1,2	2 306	–	–	0,4	2 524
B. Kaivostoiminta ja louhinta	0,3	3 190	0,0	2 380	–	–	0,2	3 189
C. Teollisuus	28,3	3 116	0,1	2 479	0,1	2 999	18,4	3 115
D. Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	1,0	3 523	0,4	3 205	–	–	0,7	3 476
E. Viemäri- ja jätevesihuolto; muu ympäristön puhtaanapito	0,5	2 794	0,9	2 723	–	–	0,6	2 765
F. Rakentaminen	8,6	3 056	0,7	2 393	0,8	3 784	5,8	3 043
G. Tukku- ja väh. kaup., moott. ajoneuv. ja -pyör. kaup. ja korj.	16,5	2 826	0,1	2 309	–	–	10,7	2 824
H. Kuljetus ja varastointi	6,8	2 761	0,7	2 782	0,5	4 252	4,7	2 774
I. Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2,9	2 271	2,1	2 044	–	–	2,5	2 217
J. Informaatio ja viestintä	7,1	3 782	0,2	2 920	0,3	3 490	4,7	3 771
K. Rahoitus- ja vakuutustoiminta	4,0	3 648	–	–	0,1	4 051	2,6	3 649
L. Kiinteistöalan toiminta	1,0	3 204	0,2	2 260	–	–	0,7	3 127
M. Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	5,9	3 619	3,7	2 621	9,5	3 499	5,6	3 420
N. Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	4,5	2 351	3,1	2 108	3,1	2 572	4,0	2 313
O. Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	0,9	3 229	10,3	2 760	56,4	3 360	7,8	3 133
P. Koulutus	1,8	3 079	20,3	3 178	27,2	3 254	8,8	3 183
Q. Terveys- ja sosiaalipalvelut	5,2	2 534	53,5	2 660	1,5	3 084	18,1	2 639
R. Taiteet, viihde ja virkistys	1,0	2 870	2,6	2 332	0,6	2 751	1,4	2 591
S. Muu palvelutoiminta	3,5	2 575	0,0	1 751	–	–	2,2	2 575
U. Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	–	–	–	–	0,0	–	0,0	–

Harmalla pohjalla kunkin sektorin kolme suurinta palkansaajaryhmää Toimialaluokituksen (TOL 2008) mukaan.

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

oli nyt jonkun verran vähemmän kuin edellisenä vuonna ja palvelualojen keskimääräinen kuukausiansio oli 2 980 euroa kuukaudessa. Palvelualoihin kuuluu useita koko maan tasolla matalapalkkaisia toimialoja; esimerkiksi majoitus- ja ravitsemistoiminta (I), hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N) ja terveys- ja sosiaalipalvelut (Q), joilla ansaitaan selvästi vähemmän kuin Suomessa keskimäärin.

Kuntasektorin palkansaajien keskimääräiset kuukausiansiot olivat työnantajasektoreista alhaisimmat, keskimäärin 2 732 euroa kuukaudessa. Sektorin kolme suurinta toimialaa ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (Q), koulutus (P) ja julkishallinto ja maanpuolustus jne. (O). Samoin kuin valtio, niin myös kuntasektori on toiminnassaan paljon keskittyneempi muutamalle toimialalle kuin yksityinen sektori; kolmelle suurimmalle toimialalle kuuluu noin 84 prosenttia koko sektorin palkansaajista. Taulukosta 4B on nähtävissä, että kuntasektorin kolmesta

Taulukko 4C

Keskiansio toimialan pääluokan mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Toimialan pääluokka	Palkansaajat, joille on määrätty tuntiansio		Suhdeluku	Kokoaikaiset palkansaajat		
	Lukumaara	Tuntiansio euroa		Kaikki palkansaajat = 100	Lukumaara	Kuukausiansio euroa
Yhteensä	1 590 617	17,54	100,0	1 387 953	2 971	100,0
A. Maatalous, metsätalous ja kalatalous	7 307	14,7	83,8	6 090	2 524	85,0
B. Kaivostoiminta ja louhinta	3 313	18,97	108,2	2 937	3 189	107,3
C. Teollisuus	268 696	18,8	107,2	255 813	3 115	104,8
D. Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	11 238	21,06	120,1	10 077	3 476	117,0
E. Viemäri- ja jätevesihuolto, ympäristön puhtaanapito	8 662	16,33	93,1	7 866	2 765	93,1
F. Rakentaminen	82 805	18,17	103,6	80 483	3 043	102,4
G. Tukku- ja väh. kaup., moott. ajoneuv. ja -pyör. kaup. ja korj.	199 278	16,13	92,0	149 030	2 824	95,1
H. Kuljetus ja varastointi	80 553	16,04	91,4	64 816	2 774	93,4
I. Majoitus- ja ravitsemistoiminta	50 563	13,28	75,7	34 205	2 217	74,6
J. Informaatio ja viestintä	69 111	22,92	130,7	65 102	3 771	126,9
K. Rahoitus- ja vakuutustoiminta	39 332	22,11	126,1	36 257	3 649	122,8
L. Kiinteistöalan toiminta	10 250	18,95	108,0	9 551	3 127	105,3
M. Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	84 267	20,83	118,8	77 299	3 420	115,1
N. Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	77 098	13,08	74,6	55 669	2 313	77,9
O. Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	117 549	19,14	109,1	108 433	3 133	105,5
P. Koulutus	128 709	18,5	105,5	122 721	3 183	107,1
Q. Terveys- ja sosiaalipalvelut	289 107	15,93	90,8	251 445	2 639	88,8
R. Taiteet, viihde ja virkistys	25 488	15,77	89,9	18 949	2 591	87,2
S. Muu palvelutoiminta	37 258	15,19	86,6	31 179	2 575	86,7
T. Kotitalouksien toim. kotitaloustyöntekijöiden työnantajina	1	1
U. Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	33	33

Lähde: Palkkarakennettilasto, Tilastokeskus

suurimmasta toimialasta kahdella on koko maan keskiarvoa selkeästi matalampi palkkataso. Kun verrataan esimerkiksi pääluokan O palkkausta valtiolla ja kuntasektorilla, on sektoreiden välillä lähes 700 euron ero valtion hyväksi. Esitetyn kaltainen toimialarakenne laskee täten koko kuntasektorin ansiotasoa.

Osa-aikaisia palkansaajia oli vuoden 2009 palkkarakennetilastossa 194 589 kappaletta. Osa-aikaisten palkansaajien lukumäärä nousi noin 6 000 palkansaajalla edellisvuodesta. Eniten osa-aikaisia työllisti tukku- ja vähittäiskauppa (G) sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta (I).

4.1.2 Ansiot ammateittain

Tilastokeskuksen ammattiluokituksen pääluokan mukaan tarkasteltuna johtajat ja ylimmät virkamiehet, sotilaat sekä erityisasiantuntijat olivat parhaiten palkkattuja ammattiryhmiä vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä (taulukko 4D). Vaikka johtajien ja ylimpien virkamiesten ansiotasoa oli nyt tilaston korkein, lienee se todellisuudessa vielä tilastoitua korkeampi. Tämä on seurausta siitä, että yksityisen sektorin yritysten ylin johto ei kuulu palkkatilastojen tietosisältöön.

Työnantajasektoreiden ammattirakennetta tarkasteltaessa nähdään, että valtiolla on vähintään erityisasiantuntijatasolla toimivia palkansaajia noin 46 prosenttia. Vastaava osuus on kuntasektorilla noin 33 prosenttia ja yksityisellä sektorilla noin 19 prosenttia. Pienimmät keskimääräiset kuukausiansiot olivat koko maan tasolla ammattiluokassa maanviljelijät ja metsätyöntekijät (ammattiluokituksen pääluokka 6), muut työntekijät (9) sekä palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät (5). Näitä ammatteja löytyy pääasiassa yksityiseltä sektorilta ja kuntasektorilta, muttei juuri lainkaan valtiolta. Näin nähdään, että valtion palkansaajien

Taulukko 4D

Kokoaikaisien palkansaajien osuus ja kuukausiansiot työnantajasektorin sekä ammatin pääluokan mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

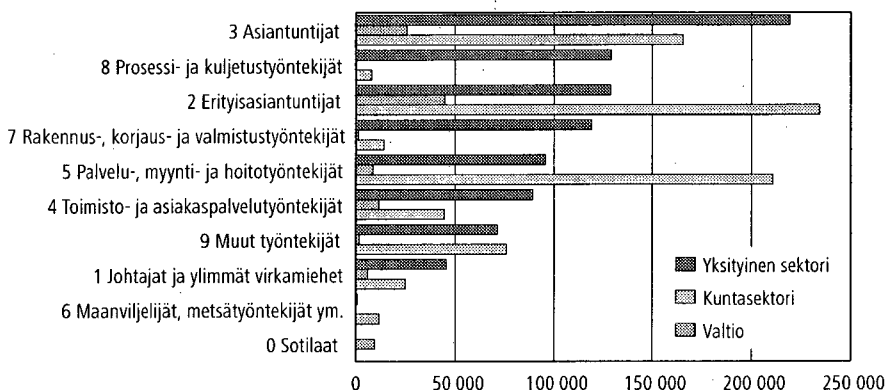
Ammatin pääluokka	Yksityinen		Kunta		Valtio		Yhteensä	
	Lkm.	Kuukausiansio e/kk	Lkm.	Kuukausiansio e/kk	Lkm.	Kuukausiansio e/kk	Lkm.	Kuukausiansio e/kk
Yhteensä	100,0	3 030	100,0	2 732	100,0	3 321	100,0	2 971
0. Sotilaat	—	—	—	—	8,6	3 679	0,7	3 679
1. Johtajat ja ylimmät virkamiehet	5,0	5 419	3,1	4 287	5,4	5 254	4,5	5 191
2. Erityisasiantuntijat	14,3	4 078	29,7	3 508	41,0	3 628	20,6	3 784
3. Asiantuntijat	24,3	3 181	21,0	2 630	23,5	2 867	23,4	3 021
4. Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	9,9	2 522	5,6	2 147	10,5	2 363	8,8	2 442
5. Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	10,6	2 170	26,7	2 223	7,9	3 025	14,8	2 231
6. Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	0,1	1 842	1,5	2 080	0,1	2 488	0,5	2 060
7. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	13,2	2 711	1,8	2 437	1,2	2 591	9,2	2 696
8. Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	14,3	2 677	1,0	2 414	0,3	2 462	9,6	2 669
9. Muut työntekijät	7,9	2 143	9,6	1 996	1,5	2 174	7,9	2 094
X. Tuntematon	0,3	2 913	0,0	2 439	0,0	3 157	0,2	2 891

Harmaalla pohjalla kunkin sektorin kolme suurinta palkansaajaryhmää Tilastokeskuksen ammattiluokituksen mukaan.

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Kuvio 4A

Palkansaajien lukumäärä ammattiluokan ja työnantajasektorin mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

keskittyminen asiantuntijatehtäviin nostaa sektorin keskimääräistä ansiotasoa verrattuna muihin sektoreihin, joilla korkeammin palkattuja ammattiluokkia on suhteessa vähemmän.

Tarkempi erittely ansioista ammattiluokituksen suhteen löytyy tämän julkaisun liitetaulukosta 4.9. Taulukoista voidaan nähdä, että palkkaus saattaa olla hyvin heterogeenista ammattiluokituksen päaluokan sisällä. Esimerkiksi ammattiluokituksen päaluokka asiantuntijat (3) sisältää niin korkeammin palkattuja teknisiä asiantuntijoita kuin myös sosiaali- ja terveydenhuollon matalammin palkattuja asiantuntijoita. Suurin osa sosiaali- ja terveydenhuollosta kuuluu taas kuntasektorille ja suurin osa teknisistä asiantuntijoista yksityiselle sektorille, minkä vuoksi asiantuntijoiden päaluokan ansiot eroavat suhteellisen paljon yksityisen sektorin hyväksi.

Osa- ja kokoaikaisten palkansaajien tuntiansioiden erot olivat jo esillä tarkasteltaessa ansioita toimialaluokituksen mukaan. Esitetyt vertailut eivät kuitenkaan kerro koko totuutta osa- ja kokoaikaisten ansioiden eroista. Paremman käsityksen tuntiansioiden erosta saa silloin, kun vertaillaan osa- ja kokoaikaisten tuntiansioita toimialoittain ainoastaan sellaisissa ammattiluokissa, joista löytyy sekä kokoaikaisia että osa-aikaisia palkansaajia. Tällä tavalla verrattaessa samalla toimialalla ja samankaltaisessa tehtävässä toimivien koko- ja osa-aikaisten palkkoja, kapenee palkkaero lähes olemattomaksi.

4.1.3 Ansiot ikäryhmittäin

Vuoden 2009 palkkarakennetilaston mukaan kokoaikaisista palkansaajista oli 30–49 -vuotiaita noin 52 prosenttia (taulukko 4E). Alle 30 -vuotiaita oli 15 prosenttia ja yli 50 -vuotiaita noin 33 prosenttia. Ikäryhmien osuudet olivat lähes saman suuruiset edellisvuoteen verrattuna.

Taulukko 4E

Kokoaikaisten palkansaajien osuus ja kuukausiansiot työnantajasektorin sekä ikäryhmän mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Ikäryhmä	Yksityinen		Kunta		Valtio		Yhteensä	
	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk
Yhteensä	100,0	3 030	100,0	2 732	100,0	3 321	100,0	2 971
15–19	0,7	1 702	0,3	1 791	0,0	1 929	0,5	1 716
20–24	5,0	2 126	2,6	2 063	2,1	2 242	4,1	2 119
25–29	11,3	2 543,0	7,1	2 453	10,1	2 604	10,1	2 530
30–34	13,3	2 969,0	9,1	2 632	12,3	3 042	12,1	2 906
35–39	12,4	3 221,0	10,0	2 738	10,6	3 308	11,6	3 114
40–44	14,1	3 251,0	13,6	2 784	13,8	3 430	13,9	3 141
45–49	14,2	3 246,0	16,6	2 787	15,4	3 458	14,9	3 124
50–54	13,0	3 167	17,7	2 814	14,8	3 465	14,4	3 073
55–59	11,1	3 108	15,7	2 807,0	12,9	3 535	12,5	3 039
60–	5,0	3 135	7,2	2 816	8,0	3 888	5,8	3 108

Harmaalla pohjalla kunkin sektorin kolme suurinta palkansaajaryhmää Tilastokeskuksen ammattiluokituksen mukaan.

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Työuraansa aloittavista alle 20 -vuotiaista työskenteli yksityisellä sektorilla noin 84 prosenttia. Tämän voi katsoa johtuvan muun muassa siitä, että yksityisen sektorin teollisuus- ja palvelualoilla on paljon vähäistä ammattitaitoa vaativia tehtäviä, joissa työuraansa aloittelevakin voi hyvin työskennellä. Nuorten vähäinen osuus julkisella sektorilla johtuu osittain siitä, että julkiselle sektorille painottuu yhä suurempi osa pidempää koulutusta edellyttävistä asiantuntija- ja erityisasiantuntijatehtävistä. Iältään nuorimpien palkansaajien osuus kaikista kokoaikaisista palkansaajista oli nyt noin 0,5 prosenttia ja tämä osuus pieneni hieman edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Vaikka yksityinen sektori on palkansaajamäärältään suurin, sektorin osuus kuitenkin pienenee vanhemmissa ikäryhmissä. Tämä näkyy esimerkiksi niin, että yli 50 -vuotiaista noin 42 prosenttia työskenteli julkisella sektorilla. Kiinnostavaa onkin nähdä, tuleeko pian eläkkeelle jäävien suuri osuus julkisella sektorilla vaikuttamaan sektorien palkkaukseen tulevaisuudessa. Uuden työvoiman tarve saattaa nimittäin aiheuttaa paineita kilpailla työvoimasta yksityisen sektorin kanssa paremman palkan avulla.

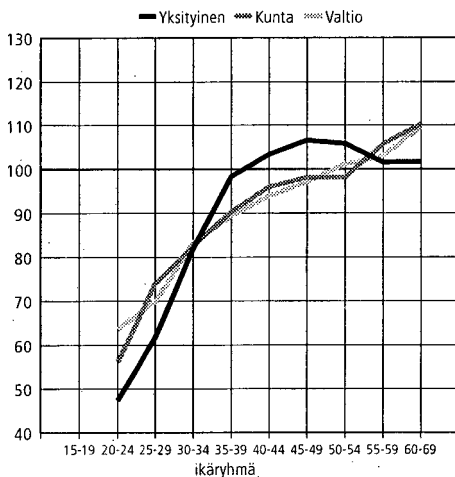
Taulukosta 4E nähdään, että valtiolla ansiot nousevat selkeästi iän myötä. Tämä johtuu pääasiassa valtion ammattirakenteesta, joka on painottunut asiantuntija- ja erityisasiantuntijatehtäviin. Kuten voidaan todeta kuvioista 4B, iän vaikutus ansioihin on suurinta juuri ammattiluokituksen pääluokissa 1, 2 ja 3. Iän vaikutus on selkeintä valtion palkansaajilla. Tämän taustalla voi ajatella olevan kehityksen, joka asiantuntija- ja johtajauralla monesti on; iän ja kokemuksen karttuessa siirrytään vaativampiin ja korkeammin palkattuihin tehtäviin. Yksityisen sektorin johtajien palkkauksesta ei voi kovin luotettavasti yleisiä johtopäätöksiä tehdä aineiston alipeiton vuoksi tässä joukossa.

Ammattiluokituksen pääluokissa 4 ja 7 ansiokehitys on kovin samanlaista. Koko sektorin ja ammattiluokan keskiansio saavutetaan noin 30–34 -vuotiaana ja hiukan tämän tason yläpuolella pysytään työuran loppuun saakka.

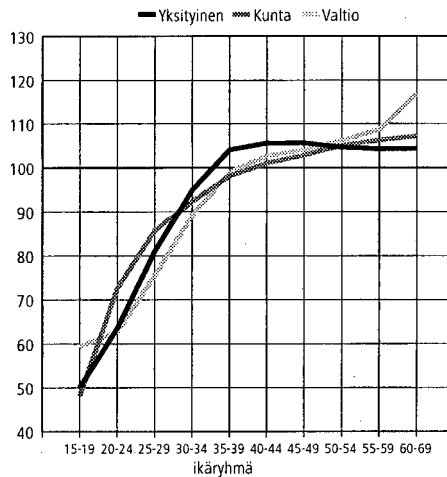
Kuvio 4B

Kokoikaisten palkansaajien ikäryhmittäiset ansioprofiilit ammatin pääluokan ja työnantajasektorin mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

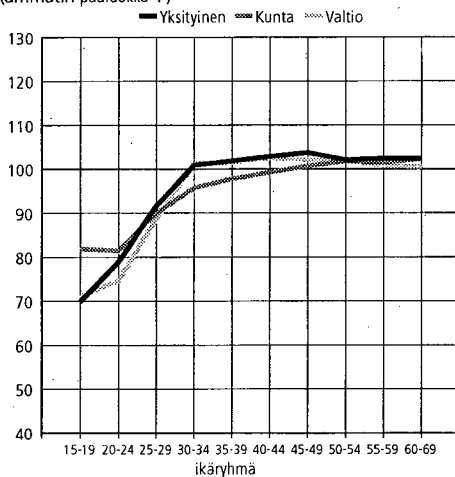
Johtajat ja ylimmät virkamiehet
(ammatin pääluokka 1)

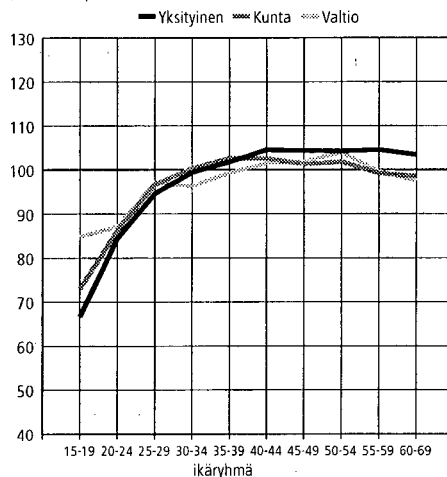
Erityisasiantuntijat ja asiantuntijat
(ammatin pääluokat 2 ja 3)

Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät
(ammatin pääluokka 4)

Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät
(ammatin pääluokka 7)

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

4.2 Palkkaerot

Tehtyjen tutkimusten perusteella⁴ palkkaerot ovat kasvaneet vain lievästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tämä lienee osin keskitettyjen työehtosopimusten vaikutusta, sillä palkansaajarakenteen muutokset ovat olleet huomattavat.

4 Kts. Julkaisu Työelämän suurten muutosten vuosikymmenet. Tilastokeskus 2009.

tavia tänä aikana. Tilastokeskuksen palkkarakennetilasto antaa erinomaiset mahdollisuudet tarkastella palkansaajarakenteiden muutoksia, palkkaeroja ja niihin johtavia syitä monesta eri näkökulmasta. Kaikkein laajimmin aineistoa on käytetty miesten ja naisten välisten palkkaerojen selvittämiseen. Tässä kappaleessa tarkastellaan sukupuolten välisten palkkaerojen lisäksi palkkaeroja eri maakunnissa. Kappaleen viimeisessä luvussa käydään läpi palkkojen hajontaan liittyviä asioita eri työnantajasektoreilla.

4.2.1 Sukupuolten väliset palkkaerot

Sukupuolten välisiä palkkaeroja käsittelevissä tutkimuksissa on toistuvasti havaittu, että yksi tärkeimmistä naisten ja miesten keskipalkkaeroja selittävästä tekijöistä on naisten sijoittuminen erilaisiin, yleensä pienempipalkkaisiin, ammatteihin kuin miehet. Ammattien väliseen segregaatioon on toivottu muutosta muun muassa hallitusohjelmassa ja Euroopan Unionin neuvoston suosituksessa sukupuolten välisen palkkaeron pienentämisestä. Suomessa palkansaajien ammattien välistä segregaatiota on tutkittu tähän mennessä vielä niukasti. Kattavimman kuvan ammatillisen segregaation suuruudesta antaa Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä -sarjan loppuraportti Segregaatio ja sukupuolten väliset palkkaerot vuodelta 2008. Kyseisessä loppuraportissa on tutkittu erilaisten indikaattoreiden soveltumista sukupuolten ammatillisen eriytymisen säännölliseen mittaamiseen Suomessa. Saatujen tulosten mukaan säännöllisesti tuotettavaksi indikaattoriksi soveltuu parhaiten ns. ID-indikaattori (Index of dissimilarity), jonka muutostiedot vuosilta 1999–2009 nähdään taulukossa 4F.

Vuoden 2009 palkkarakennetilastossa kaikista kokoaikatyötä tehneistä palkansaajista oli naisia noin 51 prosenttia. Kuntasektorilla naisten osuus oli noin 78 prosenttia ja yksityisellä sektorilla noin 40 prosenttia. Valtiolla naisten osuus kokoaikaisista palkansaajista oli noin 48 prosenttia. Kokoaikaisesti naisia työkenteli eniten julkisen sektorin toimialoista (kuvio 4C) terveys- ja sosiaalipalveluiden (pääluokka Q) ja koulutuksen (P) toimialoilla sekä yksityisellä sektorilla teollisuudessa (C) ja tukku- ja vähittäiskaupassa (G).

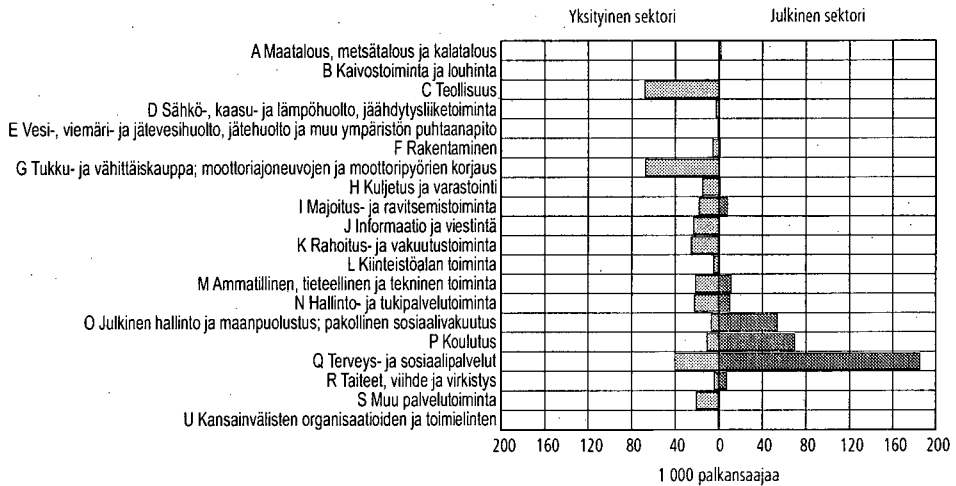
Asiantuntijatehtävissä toimivista kokoaikaisista palkansaajista (ammattin pääluokat 2 ja 3) naisia oli hieman yli puolet (54,6 prosenttia). Johtavassa asemassa (1) naisten osuus oli runsas kolmannes (35,3 %) ja toimisto- ja asiakaspalvelutyötä sekä palvelu-, myynti- ja hoitotyötä tekevistä (pääluokat 4 ja 5) lähes neljä viidesosaa oli naisia (77,8 %).

Ammattiin liittyvä eriytyminen sukupuolten välillä voidaan myös havaita tarkastelemalla oheisia ID-segregaatioindeksejä (taulukko 4F). ID-indeksi saa arvoja nollan ja ykkösen väliltä. Jos indeksin arvo on 1, niin ammatit ovat täysin segregoituneet, eli ammatit ovat täysin eriytyneet sukupuolen mukaan. Vastaavasti indeksin arvo 0 tarkoittaa sitä, että sukupuolten välillä ei ole lainkaan ammatillisia eroja. Indeksien lukuja voidaan tulkita siten, että ID-indeksin arvo kerrottuna sadalla ja jaettuna kahdella kertoo likimain, kuinka suuren osuuden naisista ja miehistä tulisi vaihtaa ammattia, jotta ammattiin liittyvät erot sukupuolten välillä poistuisivat.

Esimerkiksi vuonna 2009 keskimäärin 30 prosenttia miehistä ja naisista tulisi vaihtaa ammattia, jotta sukupuolten väliset ammatilliset erot katoaisivat. Vas-

Kuvio 4C

Kokopäivätyötä tekevien naisten määrä työnantajasektorin ja toimialan pääluokan mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

Taulukko 4F

ID-segregaatioindeksejä työnantajasektorin mukaan vuosina 2003–2009

Vuosi	ID-indeksi
2003	0,624
2004	0,609
2005	0,606
2006	0,591
2007	0,592
2008	0,600
2009	0,594

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4G

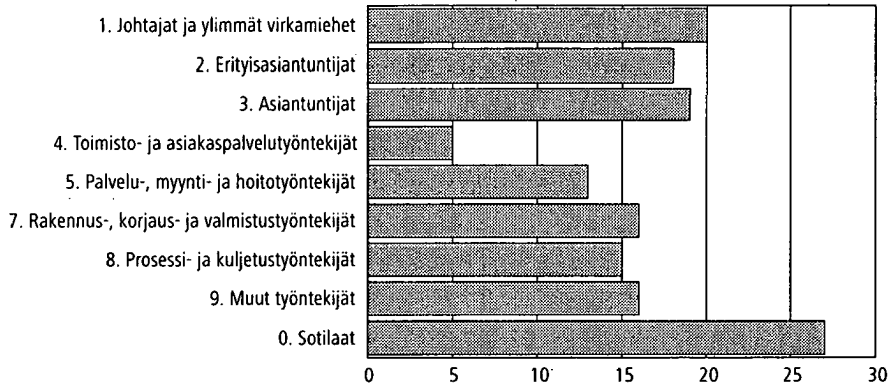
Naisten ja miesten keskiansiot ja niiden ero vuoden 2009 IV neljänneksellä

	Keskimääräinen ansio		Ansioiden suhde naiset/miehet %
	Naiset euroa	Miehet euroa	
Kokonaistyöajan kuukausiansio	2 667	3 288	81,1
Kokonaistyöajan tuntiansio	15,78	19,58	80,6

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Kuvio 4D

Naisten ja miesten tuntiansion ero ammatin pääluokan mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä, prosenttia

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

taava luku oli 31 prosenttia vuonna 2003. Tulosten perusteella ammattirakenteeseen liittyvät erot sukupuolten välillä ovat kaventuneet vuosien 2003 ja 2009 välisenä aikana, joskin muutos on ollut hidasta.

Sukupuolten välinen palkkaero oli vuonna 2009 kuukausiansioilla mitattuna noin 0,5 prosenttiyksikköä tuntiansioiden palkkaeroa pienempi (taulukko 4G). Osa- ja kokoaikaisten naisten tuntiansio oli keskimäärin 80,6 prosenttia miesten ansiosta ja kokoaikaisessa työssä olevien naisten kuukausiansio 81,1 prosenttia miesten ansiosta. Tuntiansioilla mitattu palkkaero pysyi ennallaan edellisvuoteen verrattuna, mutta kokoaikaisilla palkansaajilla palkkaero kapeni hieman.

Kuviossa 4D on esitetty kokopäivätyössä olevien naisten ja miesten kuukausiansioiden erot ammatin pääluokan mukaan. Johtajina toimivat naiset ansaitsivat noin 23 prosenttia vähemmän kuin samaan ammatin pääluokkaan sijoittuvat miehet, myös naissotilaiden ansiot olivat yli 20 prosenttia pienempiä kuin miessotilaiden. Asiantuntija-ammateissa sukupuolten välinen palkkaero oli 20 prosenttia ja erityisasiantuntijoilla hieman tätä pienempi, 17 prosenttia. Työntekijäammateissa (pääluokat 7, 8 ja 9) sukupuolten välinen palkkaero oli 16–17 prosenttia. Toimisto- ja asiakaspalvelutyössä keskiansioiden ero sukupuolten välillä oli pienin, noin 10 prosenttia.

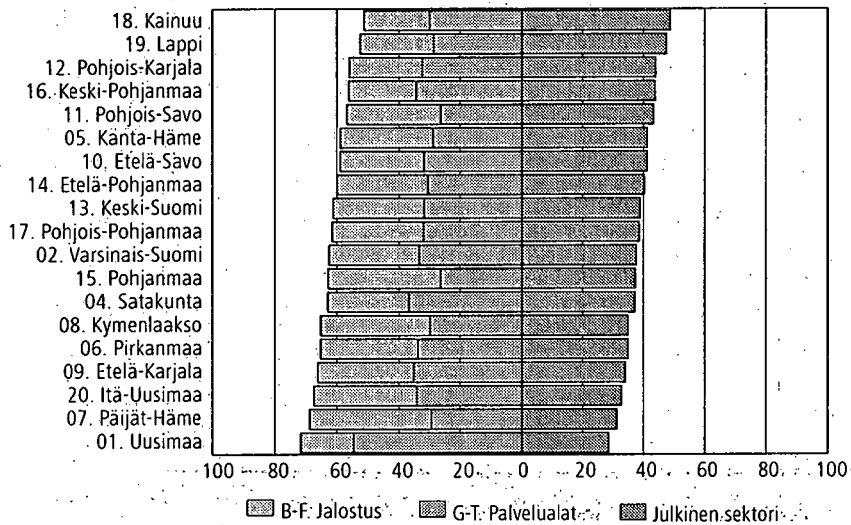
Tuntipalkan välinen ero miehillä ja naisilla oli pienin toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöillä ja suurin ero oli sotilailta. Sijoittuminen tehtäviin ammattiluokan sisällä saattaa vaikuttaa palkkaeroon ammattiluokassa. Esimerkiksi sotilaiden ammattiryhmän sisällä on hyvin erilaisia tehtäviä. Se, miten miehet ja naiset ovat näihin tehtäviin sijoittuneet, vaikuttaa oleellisesti myös palkkatasoon.

4.2.2 Palkkaerot eri maakunnissa

Uudenmaan maakuntaan sijoittui yli kolmannes kaikista tunti- ja kuukausiansiolaskelmiin sisältyvistä työsuhteista vuoden 2009 lopussa. Toiseksi eniten pal-

Kuvio 4E

Työnantajasektoreiden osuus tilastoiduissa työsuhteissa eri maakunnissa vuoden 2009 IV neljänneksellä, prosenttia kokoaikaisista palkansaajista

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4H

Palkansaajien lukumäärä ja keskiansio maakunnan mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Maakunta	Palkansaajat, joille on määritetty tuntiansio		Tunti-ansio euroa	Suhdeluku: Kokoaikaiset palkansaajat		Kuukausiansio euroa
	Lukumäärä	% osuus		Kaikki palkan-saajat=100	% osuus	
Yhteensä	1 590 617	100,0	17,54	100,0	1 387 953	2 971
01. Uusimaa	547 906	34,4	19,35	110,3	475 305	3,285
02. Varsinais-Suomi	128 267	8,1	16,82	95,9	113 585	2 831
04. Satakunta	64 060	4,0	16,77	95,6	56 776	2 852
05. Kanta-Häme	45 965	2,9	16,31	93,0	40 786	2 737
06. Pirkanmaa	141 094	8,9	17,05	97,2	124 740	2 873
07. Päijät-Häme	53 426	3,4	16,41	93,6	46 848	2 754
08. Kymenlaakso	47 680	3,0	16,34	93,2	41 897	2 794
09. Etelä-Karjala	38 433	2,4	16,64	94,9	33 875	2 849
10. Etelä-Savo	37 403	2,4	15,68	89,4	32 753	2 648
11. Pohjois-Savo	65 678	4,1	16,39	93,4	57 331	2 764
12. Pohjois-Karjala	42 511	2,7	15,66	89,3	36 707	2 661
13. Keski-Suomi	72 360	4,5	16,62	94,8	63 030	2 835
14. Etelä-Pohjanmaa	45 501	2,9	15,74	89,7	40 187	2 666
15. Pohjanmaa	48 640	3,1	17,01	97,0	40 545	2 902
16. Keski-Pohjanmaa	17 536	1,1	15,91	90,7	14 965	2 691
17. Pohjois-Pohjanmaa	104 942	6,6	17,04	97,2	92 651	2 889
18. Kainuu	19 239	1,2	15,74	89,7	16 487	2 699
19. Lappi	45 651	2,9	16,34	93,2	39 602	2 771
20. Itä-Uusimaa	21 453	1,3	17,34	98,9	17 791	2 926
21. Ahvenanmaa	2 818	0,2	17,42	99,3	2 039	2 963

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

kansaaajia työskenteli Pirkanmaalla. Julkisen sektorin osuus oli suurin Lapissa ja Kainuussa. Yksityisellä sektorilla työskentelevien palkansaajien osuudet olivat suuria vahvasti teollistuneissa maakunnissa, kuten Itä-Uudellamaalla, Etelä-Karjalassa ja Päijät-Hämeessä sekä palvelutoimialojen suuren osuuden myötä myös Uudellamaalla ja Pirkanmaalla.

Ansiotaso oli Uudellamaalla työskentelevällä palkansaajalla noin 10 prosenttia korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Mitkään muut maakunnat eivät yltäneet vuonna 2009 maan keskimääräiseen ansiotasoon. Pienimmät tuntiansiot olivat vuoden 2009 lopussa Pohjois-Karjalassa.

Kokoaikaisilla palkansaajilla maakuntien väliset palkkaerot olivat tuntiansiotarkastelun kaltaisia. Uudellamaalla työskentelevä kokoaikainen palkansaaja ansaitsi noin 11 prosenttia keskimääräistä enemmän ja Etelä-Savossa työskentelevät palkansaajat noin 11 prosenttia koko maan keskiarvoa vähemmän. Tunti- ja kuukausiansiotarkastelun erot johtuvat hyvin pitkälle osa-aikaisiin palkansaajiin liittyvistä rakenne-eroista eri maakunnissa.

Pääasiassa ero ansioissa maakuntien välillä johtuu tehtävien rakenne-eroista. Lisäksi ero keskiansioissa johtuu kalliinpaikanlisästä tai vanhoista syrjäseutulisisistä, jotka nostavat ansioita pääkaupunkiseudulla, Pohjois-Suomessa ja eräissä suurimmissa aluekeskuksissa muutamia prosentteja. Kaikki alueellisiin palkkaeroihin mahdollisesti vaikuttavat rakennetekijät (esimerkiksi tehtävien vaatavuus) eivät kuvaudu olemassa olevissa palkka-aineistoissa.

4.2.3 Palkkahajonta

Kaikkien palkansaajien tuntiansioiden keskiarvo oli vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä 17,54 euroa ja mediaani (ansio, jonka ylä- ja alapuolelle sijoittuu puolet ansioista) 15,47 euroa. Tuntiansioiden keskiarvo oli kaikilla sektoreilla selvästi ansioiden mediaania korkeampi. Keskiarvon ja mediaanin välinen ero oli suhteellisesti suurin yksityisellä sektorilla, 12,7 prosenttia. Kuntasektorilla vastaava ero oli 11,9 prosenttia ja valtiolla 11,3 prosenttia.

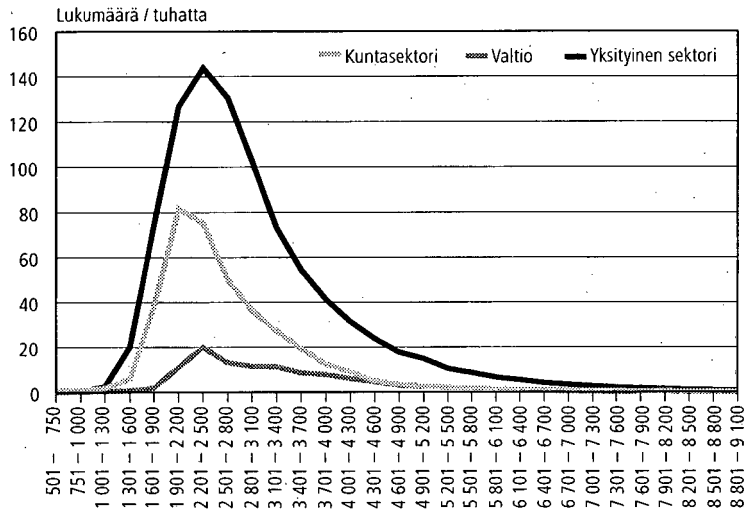
Miesten keskimääräinen tuntiansio oli 19,58 ja naisten 15,78 euroa. Miehillä ansioiden hajonta oli selvästi suurempi kuin naisilla, mistä johtuen myös miesten keskiansioiden suhde mediaaniin oli suurempi kuin naisilla.

Vähiten ansaitseva kymmenesosa palkansaajista ansaitsi vähemmän kuin 11,03 euroa ja parhaiten ansaitseva kymmenesosa enemmän kuin 26,44 euroa tunnissa. Siten parhaiten ansaitseva kymmenesosa ansaitsi vähintään 2,40 kertaa enemmän kuin vähiten ansaitseva desiiliryhmä. Keskivertopalkansaaja (=mediaani) ansaitsi vähintään 40,3 prosenttia enemmän kuin matalapalkkaisimpaan kymmenesosaan kuuluva ja parhaiten palkatun kymmenesosan tuntiansio oli vähintään 71 prosenttia mediaanipalkkaa suurempi.

Kokoaikaisten palkansaajien keskimääräinen kokonaistyöajan kuukausiansio oli vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä 2 971 euroa ja mediaani 2 645 euroa. Täten kuukausiansion keskiarvo oli 12,3 prosenttia mediaaniansiota suurempi. Palkkajakauman keskikohtaan sijoittuva palkansaaja ansaitsi vähintään 39,8 prosenttia enemmän kuin vähiten ansaitseva kymmenesosa palkansaajista. Eniten ansaitsevan kymmenesosan kuukausiansio oli vähintään 66,6 prosenttia mediaanipalkkaa suurempi ja vähintään 2,33-kertainen vähiten ansaitsevaan kymme-

Kuvio 4F

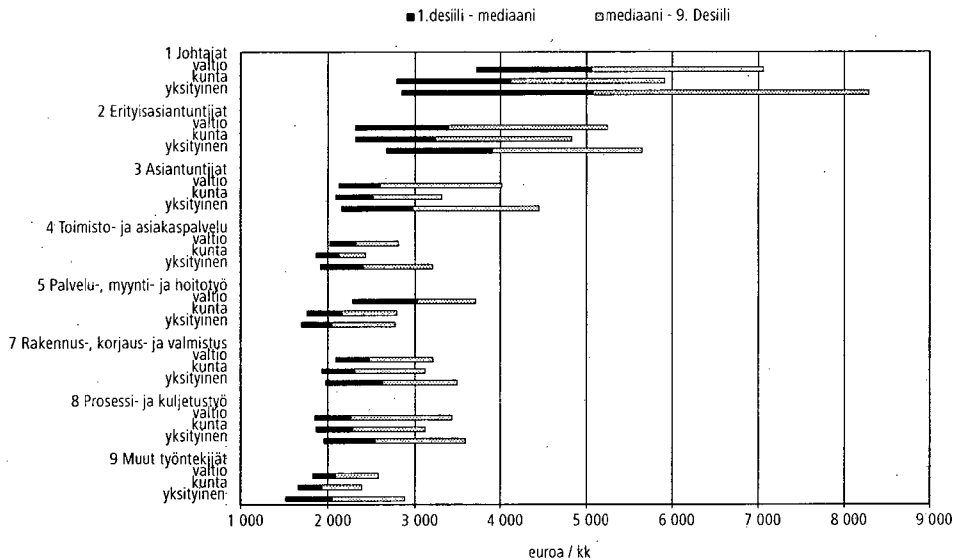
Kokoaikaisien palkansaajien kokonaisansioiden jakaumat työnantajasektorin mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

Kuvio 4G

Kokoaikaisien palkansaajien kuukausiansion 1. ja 9. desiiipisteen väli sekä mediaani ammatin pääluokan ja työnantajasektorin mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

Taulukko 41

Tunti- ja kuukausiansioiden hajontaa kuvaavia tunnuslukuja työnantajasektorin mukaan vuosina 2002–2009

Sektori/Vuosi	Kokonaistyöajan tuntiansio				Kokonaistyöajan kuukausiansio			
	D5/D1(*)	D9/D5(*)	D9/D1(*)	CV% (**)	D5/D1(*)	D9/D5(*)	D9/D1(*)	CV% (**)
Yhteensä								
2002	1,381	1,659	2,292	49,45	1,374	1,629	2,238	46,36
2003	1,374	1,676	2,302	51,12	1,372	1,640	2,249	46,29
2004	1,371	1,679	2,302	50,57	1,372	1,637	2,247	46,08
2005	1,374	1,676	2,303	50,52	1,376	1,642	2,259	47,01
2006	1,385	1,693	2,344	49,93	1,385	1,655	2,292	47,13
2007	1,391	1,698	2,361	50,06	1,389	1,667	2,315	47,44
2008	1,399	1,720	2,406	50,86	1,397	1,681	2,348	47,73
2009	1,403	1,709	2,397	50,08	1,398	1,666	2,329	47,1
Yksityinen sektori								
2002	1,418	1,637	2,323	52,30	1,405	1,618	2,273	49,89
2003	1,410	1,658	2,337	54,63	1,406	1,635	2,300	49,90
2004	1,408	1,666	2,347	54,24	1,406	1,641	2,308	49,92
2005	1,408	1,668	2,348	54,07	1,410	1,646	2,320	51,19
2006	1,421	1,690	2,402	53,29	1,427	1,660	2,369	50,91
2007	1,431	1,697	2,428	54,19	1,438	1,670	2,401	51,68
2008	1,437	1,719	2,469	54,62	1,430	1,700	2,431	52,25
2009	1,443	1,708	2,464	54,08	1,433	1,683	2,412	51,43
Kuntasektori								
2002	1,296	1,478	1,916	43,33	1,279	1,596	2,041	39,89
2003	1,294	1,476	1,909	43,82	1,280	1,589	2,034	39,70
2004	1,280	1,489	1,906	42,61	1,276	1,589	2,027	38,94
2005	1,290	1,493	1,926	43,72	1,287	1,594	2,052	39,77
2006	1,310	1,578	2,067	45,44	1,290	1,590	2,050	41,26
2007	1,304	1,593	2,078	43,87	1,283	1,604	2,058	40,45
2008	1,319	1,566	2,066	45,45	1,312	1,581	2,074	40,29
2009	1,319	1,554	2,051	44,19	1,313	1,572	2,064	40,63
Valtio								
2002	1,333	1,730	2,307	39,87	1,345	1,688	2,270	38,41
2003	1,331	1,719	2,289	39,60	1,358	1,678	2,278	37,93
2004	1,341	1,680	2,252	38,91	1,363	1,664	2,268	37,34
2005	1,348	1,675	2,258	38,42	1,355	1,647	2,232	37,11
2006	1,357	1,672	2,269	38,07	1,370	1,650	2,260	37,15
2007	1,356	1,671	2,265	38,08	1,377	1,637	2,254	36,74
2008	1,367	1,682	2,298	37,91	1,384	1,642	2,273	36,75
2009	1,345	1,662	2,285	37,64	1,406	1,622	2,28	36,41

* D5=Mediaani. Tunnusluvut D5/D1 ja D9/D5 kuvaavat desiiilipisteiden ja mediaanin suhdetta ja D9/D1 desiiilipisteiden suhdetta.

** Variaatiokerroin (CV%) kuvaa ansioiden keskihajonnan suhdetta ao. ansion aritmeettiseen keskiarvoon. Tarkastelu kattaa myös ylimpään ja alimpaan desiiiliin kuuluneet.

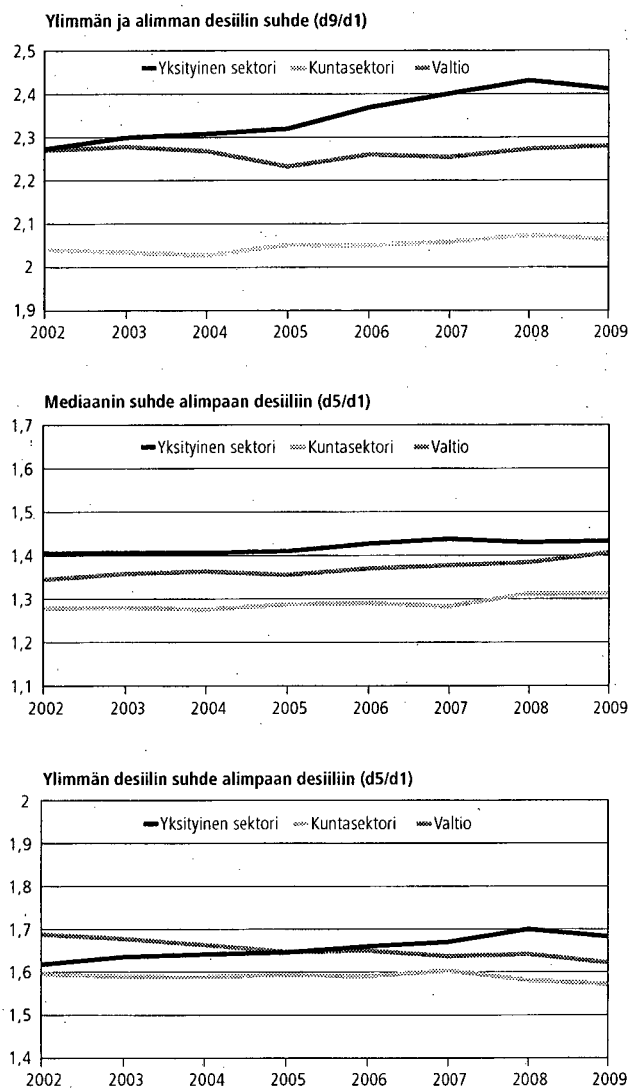
Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

nesosaan verrattuna. Oheisessa kuviossa on esitetty kokoaikaisten palkansaajien kokonaistyöajan kuukausiansioiden 1. ja 9. desiiilipisteiden välit sekä mediaanit ammatin pääluokan ja työnantajasektorin mukaan. Edellä mainittujen pisteiden väliin sijoittuu kussakin ammatin pääryhmässä 80 prosenttia kaikista kokoaikaisista palkansaajista.

Johtajien, erityisasiantuntijoiden ja asiantuntijoiden kokonaistyöajan kuukausiansioiden hajonta oli pääsääntöisesti suurempaa kuin muissa ammatin pääluokissa. Kuitenkin kuntasektorilla prosessi- ja kuljetustyössä (pääluokka 8)

Kuvio 4H

Kokoikaisten palkansaajien kuukausiansioiden hajontalukujen kehittyminen vuosina 2002–2009

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus.

ensimmäisen ja yhdeksännen desiilipisteen väli oli suurempi kuin kuntasektorin asiantuntijoilla. Kuvioista 4G voidaan myös havaita, että eri ammattien pääluokat peittävät limittäin toisiaan. Esimerkiksi joissakin työntekijäammateissa oli palkansaajia, jotka ansaitsivat enemmän kuin vähiten ansaitsevat johtajien ammattiryhmään luokitellut. Kuvioista käy myös ilmi, että kuntasektorilla ansioiden hajonta ammattien pääluokkien sisällä on yleisesti ottaen hieman pienempää kuin muilla työnantajasektoreilla.

Variaatiokertoimella mitattuna ansioiden hajonta oli vuonna 2008 hieman pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Ansioiden hajonta pieni kaikilla sektoreilla, mutta eniten hajonta pieni yksityisellä sektorilla. Variaatiokerroin reagoi varsin herkästi poikkeaviin havaintoihin, joten on luotettavampaa tarkastella desiilipisteiden suhteita palkkaeroja verrattaessa. Tuntiansioita tarkasteltaessa vähi-ten ansaitsevan desiilin ansioero mediaaniansioon verrattuna kasvoi yksityisellä sektorilla, mutta pieni julkisella sektorilla. Ylimmän desiilin palkansaajien ansiot pienenevät mediaanipalkansaajan ansioihin verrattuna kaikilla sektoreilla.

Palkkojen hajonta ja palkkaerot palkansaajien välillä ovat kaventuneet hieman vuonna 2009 edelliseen vuoteen verrattuna. Parhaiten muutos näkyy yksityisen sektorin palkansaajien ylimmän desiilin ansion suhteellisena pienenemisenä suhteessa mediaani- tai alimman desiilin palkansaajiin. Julkisella sektorilla on myös havaittavissa samansuuntaista kehitystä.

Kaikilla sektoreilla palkkaerojen pieneneminen johtuu pääasiassa hyväpalkkaisten palkansaajien hitaammasta ansiokehityksestä. Alimman desiilin ja mediaanipalkansaajien ansiot ovat kasvaneet noin yhden prosenttiyksikön nopeammin kuin ylimmän desiilin palkansaajien ansiot.

4.3 Palkanmuodostus

Palkkarakennetilaston vuosittainen tietosisältö mahdollistaa ansionmuodostuksen tarkastelun siten, että kokonaistyöajan kuukausi- ja tuntiansioon sisältyvistä palkanlisistä voidaan mitata työaikalisää, luontoisetuja sekä lisä- ja ylityöansioita. Näiden lisäksi tilasto sisältää tiedot vuosiansioihin laskettavista kertaluonteisesti maksettavista eristä, kuten tulospalkkioista, joita ei lueta palkkarakennetilaston kuukausi- tai tuntiansiotietoihin.

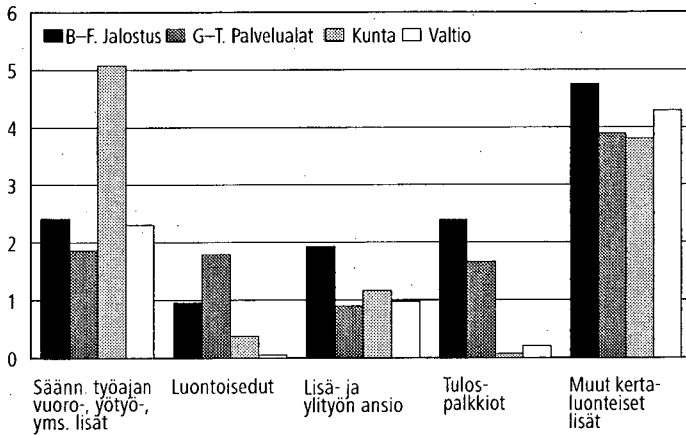
Säännölliseltä työajalta maksettujen vuoro-, yö-, lauantai- ja pyhätyölisien osuus oli koko vuoden laskennallisesta palkkasummasta keskimäärin 2,9 prosenttia vuonna 2008. Työaikalisien osuus oli selvästi suurin jalostuksessa (2,7 prosenttia) ja kuntasektorilla, jonka palveluksessa olevilla palkansaajilla noin viisi prosenttia koko vuoden palkkasummasta syntyi säännölliseltä työajalta maksetuista työaikalisistä. Valtiolla ja yksityisellä palvelualalla työaikalisien osuus oli noin kaksi prosenttia palkkasummasta.

Luontoisedut on määritetty palkkarakennetilastossa niiden verotusarvon mukaisesti. Keskimäärin 1,1 prosenttia palkkasummasta maksettiin luontoisetuna vuonna 2008. Luontoisetujen merkitys palkanmuodostuksessa oli suurin yksityisellä palvelusektorilla, 1,8 prosenttia. Jalostuksessa luontoisetujen merkitys palkanmuodostuksessa oli paljon vähäisempää. Kuntasektorilla luontoisetujen osuus oli 0,4 prosenttia, kun taas valtion palkansaajille luontoisetuja ei juuri maksettu vuonna 2008.

Lisä- ja ylityöltä maksetun ansion osuus oli vuonna 2008 keskimäärin 1,6 prosenttia. Ylityöansion merkitys palkanmuodostuksessa laski hieman edellisvuoteen nähden. Lisä- ja ylityön merkitys kokonaisansion muodostuksesta oli suurin teollisuudessa (noin 2,4 prosenttia). Julkisella sektorilla sekä yksityisellä palvelualalla lisä- ja ylityöansioiden osuus oli noin 1,0–1,3 prosenttia kaikista vuoden aikana maksetuista palkoista.

Kuvio 41

Palkanlisien osuus kokoikäisten palkkasummasta työnantajasektorin mukaan vuonna 2009, prosenttia

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Palkkarakennetilaston kuukausiansioon ei lueta niin sanottuja kertaluonteisia palkkaeriä. Niiden osuus koko vuoden ansiosta oli vuonna 2009 keskimäärin 5,5 prosenttia. Kertaluonteisiin palkkaeriin luetaan muun muassa tulospalkkiot, lomarahat sekä tuntipalkkaisten palkansaajien määräajoin maksettavat palvelusvuosikorvaukset. Myös paperiteollisuuden suhdanneraha on sisällytetty vuodesta 2006 lähtien palvelusvuosikorvauksiin.

Noin 2,4 prosenttia jalostuksen koko vuoden ansiosta ja noin 1,7 prosenttia yksityisen palvelualan ansioista maksettiin tulospalkkioina. Julkisella sektorilla tulospalkkioiden merkitys oli kaiken kaikkiaan vähäisempää.

Muut kertaluonteiset palkkaerät koostuivat suurelta osin lomarahasta ja osittain myös palvelusvuosikorvauksista. Muiden kertaluonteisten palkkaerien osuus oli vuonna 2009 yksityisellä jalostusaloilla 4,8 prosenttia, yksityisillä palvelualoilla 3,9 prosenttia ja julkisella sektorilla noin 3,8–3,9 prosenttia koko vuoden palkkasummasta.

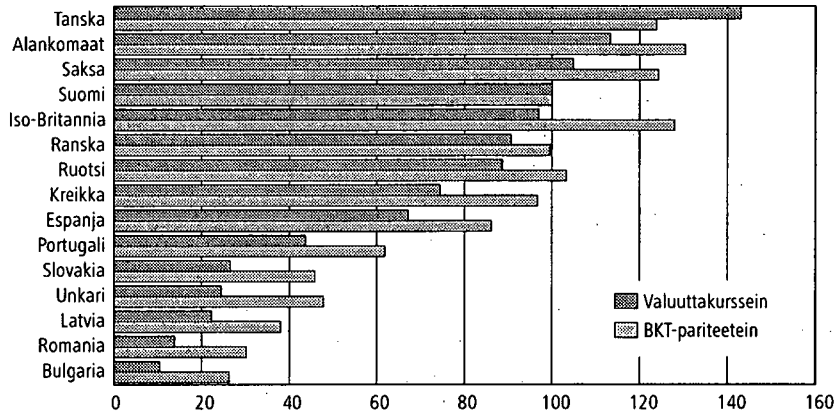
4.4 Palkkojen kansainvälinen vertailu

Kansainvälisiin palkka- ja ostovoimavertailuihin sisältyy monia ongelmia ja vertailuja on monessa mielessä haasteellista tehdä. Vertailukelpoisuutta hankaloittavat esimerkiksi palkansaajarakenteisiin ja palkanmuodostukseen liittyvät erot eri maissa. Lisäksi tietojen harmonisointia vaikeuttaa se, että tilastot tehdään yleensä kansallista käyttöä varten.

Palkkarakennetilaston tietoja on toimitettu kansainvälisiin tietolähteisiin säännöllisesti tilaston perustamisesta (1995) lähtien. Osa tiedoista toimitetaan asetuksiin perustuen aina neljän vuoden välein ja osa toimitetaan ns. herras-

Kuvio 4J

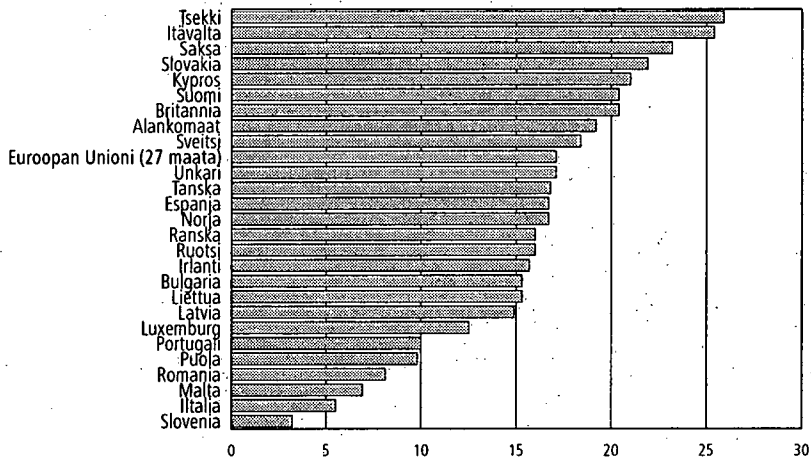
Kokoaikaisten palkansaajien keskimääräiset vuosiansiot valuuttakurssein ja ostovoimapariteetein eri maissa vuonna 2009, Suomi=100

Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

Kuvio 4K

Sukupuolten välinen palkkaero (Gender pay gap) eri maissa vuonna 2009

Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

miessopimusten perusteella vuosittain. Tietoja toimitetaan pääasiassa kolmeen kansainväliseen instituutioon, Euroopan tilastovirastoon (Eurostat), Kansainväliseen työjärjestöön (ILO) sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestöön (OECD). Tietosisällöltään laajin palkkarakennetutkimus toteutetaan neljän vuoden välein kaikissa Euroopan jäsenmaissa Eurostatin organisoimana. Viimeisin tutkimus tehtiin tilastovuodelta 2006 ja sitä edellinen vuodelta 2002. Vuo-

den 2006 palkkarakennetutkimuksen tuloksia on tarkasteltu tarkemmin vuonna 2009 julkaistussa Palkat ja työvoimakustannukset 2009 -julkaisussa.

Suomalaisen palkansaajan asema riippuu hyvin pitkälle siitä, vertaillaanko palkkoja sinänsä, vai tarkastellaanko palkan ostovoimaa. Oheisessa kuviossa 4J on tarkasteltu vuosittain Eurostatiin toimitettavia laskennallisia vuosiansioita. Jos palkkoja tarkastellaan suoraan euromääräisinä, niin suomalaisten palkansaajien laskennallinen vuosiansio oli vuonna 2009 tarkasteltavien maiden kärkipäässä. Valuuttakursseista johtuen ruotsalaisten saama vuosiansio oli euroissa yli kymmenen prosenttiyksikköä suomalaisia heikompi. Tanskassa keskimääräiset vuosiansiot olivat yli 40 prosenttia suomalaisten keskiansiota suurempia. Pienimmät ansiot olivat vuonna 2009 Latviassa, Romaniassa ja Bulgariassa.

Jos palkkavertailussa otetaan lisäksi huomioon maiden hintataso, niin Suomen ansiotaso heikkenee hieman muihin maihin nähden. Tällöin Suomen ohii menevät oheisessa tarkastelussa Ruotsi ja Iso-Britannia. Tanskan kilpailukyky laskee muihin maihin verrattuna maiden kalliimman hintatason vuoksi.

Gender pay gap (GPG) kuvaa sukupuolten välistä palkkaeroa eri maissa tuntiansioista laskien. Kaikkein suurin sukupuolten välinen palkkaero oli vuonna 2009 Tšekissä, noin 26 prosenttia. Suomessa sukupuolten välinen palkkaero oli samaisena ajankohtana noin 20 prosenttia. Kaikkein pienin palkkaero oli vuonna 2009 Sloveniassa, noin kolme prosenttia. EU-maiden keskimääräinen palkkaero on pysynyt lähes samanlaisena viimeisten vuosien aikana, ollen vuonna 2009 17,1 prosenttia. Myös Suomen GPG-indikaattori on pysynyt lähes ennallaan 2000-luvulla.

4.5 Menetelmäkuvaus

4.5.1 Tilastoaineiston muodostaminen

Kansallinen palkkarakennetilasto perustuu alakohtaisten palkkatilastojen perusaineistoihin, jotka on palkkarakennetilaston tuotannossa yhdistetty yleisiä tilastollisia käsitteitä käyttäväksi tietovarannoksi. Aineistoja on samalla muokattu määrittelemällä kaikille palkansaajille sopimusalaista ja palkkausmuodosta riippumatta yhteiset ansiokäsitteet sekä luokitukset. Palkkatilastojen perustietoja on palkansaajien osalta täydennetty Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä (tutkinto), työssäkäyntitilaston perustiedoista (toimipaikan tunniste) sekä yritysten ja paikallisyksikköjen osalta yritysrekisteristä. Työllistettyjä koskevat tiedot sekä palkansaajan kansalaisuustiedot on liitetty aineistoon työllisyysvaroin palkattuja koskevasta rekisteristä sekä väestörekisterin perustiedoista.

Tilaston viiteajankohta

Palkkarakennetilasto kuvaa vuoden 2009 viimeisen neljänneksen palkkarakennetta. Koska perusaineisto on kerätty eri lähteistä, tilastointikuukausi vaihtelee jossain määrin. Tiedot on kerätty

- evankelis-luterilaisen kirkon aineistossa kesäkuulta,
- yksityisen sektorin kuukausipalkkaisilla palkansaajilla lokakuulta,

Taulukko 4J

Palkka-aineiston työsuhteet tietolähteen mukaan vuonna 2009

Aineisto	Palkka-aineisto yhteensä	Perusjoukon tasolle korotettuna	Keskimääräinen kerroin
Tilastokeskuksen järjestäytymättömiä yrityksiä koskeva otos	57 439	187 363	3,26
Elinkeinoelämän keskusliitto	639 527	837 248	1,31
Palvelulaitosten työnantajajyhdistys	10 604	16 144	1,52
Kirkon työmarkkinalaitos	20 218	20 218	1,00
Teatterin tiedotuskeskus	1 462	3 037	2,08
Kuntatyönantajia koskeva palkkatiedustelu (kokonaisaineisto)	439 548	439 548	1,00
Valtion työmarkkinalaitos (kokonaisaineisto)	122 718	122 718	1,00
Yhteensä	1 291 516	1 626 276	1,26

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

- yksityisen sektorin tuntipalkkaisilla yleensä vuoden viimeiseltä neljännekseltä,
- kuntasektorin kuukausi- ja tuntipalkkaisilla lokakuulta ja
- valtion kuukausipalkkaisilla pääasiassa marraskuulta.

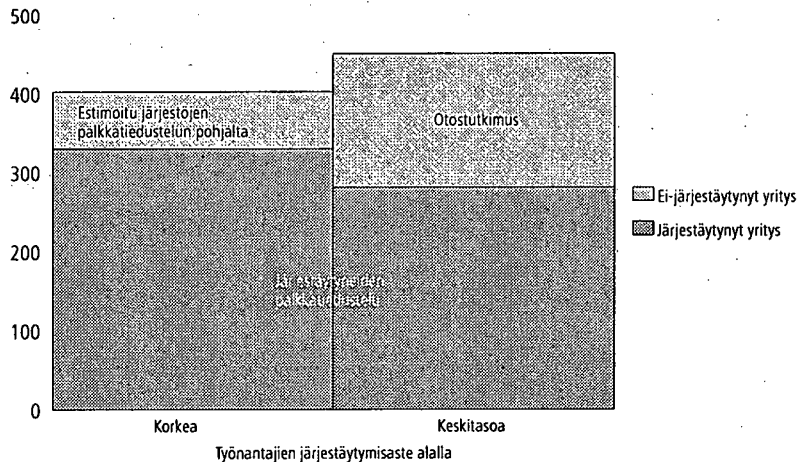
Silloin, kun palkkatilaston perustiedot on kerätty koko viimeiseltä neljännekseltä, on palkkarakennetilastossa otettu huomioon vain lokakuussa voimassa olleet työsuhteet.

Palkkatietojen keruu yksityisellä sektorilla

Yksityisen sektorin palkkatiedot perustuvat pääosin työnantajajärjestöjen jäsenyrityksiltään keräämiin palkkatietoihin. Niillä toimialoilla, missä järjestäytyneiden yritysten osuus toimialan työsuhteista kohosi vuoden 2006 tutkimuskehikossa yli 75 prosentin, järjestöjen keräämän palkka-aineiston oletettiin kuvaavan kaikkia kyseisen alan palkansaajia, eikä tietoja kerätty alan järjestäytymättömi-

Kuvio 4L

Palkkarakennetutkimuksen tietolähteet työnantajan järjestäytymisasteen mukaan vuonna 2006

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

tä työnantajilta (Kuvio 4L). Niillä aloilla, missä järjestäytyneiden työnantajien osuus työsuhteista puolestaan oli alle 75 prosenttia, työnantajajärjestöjen keräämät tiedot edustivat vain järjestäytyneitä yrityksiä. Näillä toimialoilla Tilastokeskus keräsi järjestäytymättömiä yrityksiä koskevat tiedot otostutkimuksella.

Järjestäytyneiden yritysten palkkatiedot

Tilastokeskus sai vuonna 2009 käyttöönsä työnantajajärjestöjen keräämän palkka-aineiston, joka sisälsi noin 9 330 yrityksen ansiotiedot. Kunkin vastanneen yrityksen tiedot tahdistettiin alkuperäiseen tutkimuskehikkoon. Estimointi suoritettiin siten, että perusaineistoon poimittiin aluksi estimoinnissa käytettävään tutkimuskehikkoon tahdistuneiden yritysten työsuhteet. Lisäksi aineistoon liitettiin kaikista tahdistumattomista yrityksistä ne yritykset, joiden palveluksessa oli vähintään viisi palkansaajaa ja jotka toimivat tilaston kattamilla toimialoilla. Nämä yritykset tulkittiin kehikon alipeitoksi. Se koostui sekä uusista että toimintaansa laajentaneista yrityksistä. Evankelis-luterilaisen kirkon ansiotiedot sisältyivät yksityisen sektorin aineistoon. Tiedot perustuvat Kirkon työmarkkinalaitoksen palkkatiedusteluun, joka kattaa kaikkien seurakuntien lisäksi seurakuntayhtymät, seurakuntaliitot, kirkon keskushallinnon sekä toimikunnat ja lastenohjaajat.

Katovirheen oikaisemiseksi tutkimuskehikko jaettiin yrityksen kokoluokan ja toimialan mukaan ositteisiin, jonka jälkeen kato korjattiin Särndalin suhdeestimaattorilla. Särndalin suhde-estimaattori toimii siten, että korjauskerroin määritellään vastanneiden yritysten henkilökunnan määrän suhteellisen osuuden käänteislukuna, eli N/n (N = tutkimuskehikkoon kuuluvien yritysten henkilökunnan lukumäärä, n = vastanneiden yritysten henkilökunnan lukumäärä). Estimaattori antaa isomman painon niiden yritysten havainnoille, joiden ositteissa vastauskato on suurinta henkilökunnan lukumäärällä mitattuna. Tutkimuskehikkoon lisätyistä uusista yrityksistä, joiden palveluksessa oli vähintään viisi palkansaajaa, muodostettiin oma jälkiosite. Tämän ositteen korotuskertoimeksi määritettiin 1.

Järjestäytymättömien yritysten palkkatiedot

Tilastokeskus keräsi järjestäytymättömien työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien ansioita koskevat tiedot otostiedustelulla, joka perustuu vuonna 2009 määritettyihin otostoimialoihin. Käytetty estimointikehikko kattoi nyt vain otostoimialoihin kuuluvat järjestäytymättömät yritykset. Estimointia varten tutkimuskehikko jaettiin yrityksen toimialan ja koon mukaisesti ositteisiin. Ositteet muodostettiin lähes samoin perustein kuin vastaavilla toimialoilla järjestäytyneiden yritysten katokorjauksessa käytetyt ositteet.

Järjestäytymättömien yritysten otokseen poimittiin 2 441 yritystä. Näiden yritysten palveluksessa oli otoskehikon mukaan 73 080 palkansaajaa. Tiedusteluun vastasi noin 77 prosenttia otoksessa olleista yrityksistä. Vastanneeksi tulkittiin yritys, jonka vastaus sisältyi Tilastokeskuksen keräämään aineistoon tai joka todettiin toimivan tilastoajankohtana ilman palkattua työvoimaa tai jonka toiminta ilmoitettiin päättyneeksi vuoden 2009 aikana.

Otoksen tiedot korotettiin järjestäytymättömien yritysten perusjoukon tasolle määrittämällä korjauskerroin yritysten henkilökunnan määrän suhteellisen

osuuden käänteislukuna (Särndalin suhde-estimaattori) ositteittain. Havaintojen yrityskohtaisesta ryvästyisestä aiheutuvaa harhaa ei vuoden 2008 tilastossa korjattu. Otostiedustelun tietosisältö vastasi alan järjestäytyneiden yritysten palkkatiedusteluita.

Palkkatietojen keruu julkisella sektorilla

Julkisen sektorin palkkatiedustelut ovat lähes kokonaistutkimuksia. Koska niiden kato on varsin vähäinen, ei vastauskadon oikaisua ole pidetty tarpeellisena. Tilastokeskus kerää kerran vuodessa lokakuulta tiedot sekä tunti- että kuukausipalkkaisista kuntasektorin palkansaajista. Kuntasektorin palkkatiedustelu kattaa kuntien virastot ja laitokset, kuntayhtymät sekä osan kuntien liikelaitoksista. Ansiot on eritelty tiedustelussa palkkatekijöittäin.

Valtiokonttori kerää eri ministeriöiltä, virastoilta ja laitoksilta valtion tunti- ja kuukausipalkkaisia palkansaajia koskevat tiedot kuukausittain Tahti-järjestelmään. Tilastokeskus sai tästä järjestelmästä tiedot loka- joulukuussa 2009 maksetuista palkoista. Valtion palkkatiedustelu kattaa lähinnä valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien ministeriöiden, virastojen ja laitosten palvelussuhteet. Valtion liikelaitosten ansioita koskevat tiedot sisältyvät yksityisen sektorin aineistoon ja ulkomailla työskentelevät palkansaajat on rajattu palkkarakennetilaston ulkopuolelle. Valtion tuntipalkkaiset palkansaajat sisältyivät osittain valtion perusaineistoon. Valtion palkkatiedustelun tietosisältö vastaa hyvin pitkälle kuntasektorin palkkatiedustelua, jonka lisäksi Tahti-järjestelmään tallennetaan joitakin tietoja työvoimakustannuksiin liittyen.

4.5.2 Palkansaajien rajaaminen ja käsitteet

Palkansaajien rajaus taulukointia varten

Palkkarakennetilaston tavoitteena on luoda palkansaajien ansiotasosta ja niiden muodostumisesta mahdollisimman vertailukelpoinen kuva palkkausjärjestelmien eroista riippumatta. Kaikille palkansaajille on pyritty täten määrittämään

Taulukko 4K

Palkansaajat perusjoukossa tietolähteen ja palkansaajaryhmän mukaan vuonna 2009

Aineisto	Kaikki palkansaajat	Palkansaajat, joille on määritelty tuntiansio	Palkansaajat, joille on määritelty kuukausiansio (mi osa-aikaiset)
Tilastokeskuksen järjestäytymättömiä yrityksiä koskeva otos	187 363	181 779	176 470
Elinkeinoelämän keskusliitto	837 248	836 251	819 299
Palvelulaitosten työnantajajyhdistys	16 144	15 493	15 493
Kirkon työmarkkinalaitos	20 218	19 585	19 338
Teatterin tiedotuskeskus	3 037	2 821	2 821
Kuntatyönantaja koskeva palkkatiedustelu (kokonaisaineisto)	439 548	417 878	431 427
Valtion työmarkkinalaitos (kokonaisaineisto)	122 718	116 810	116 810
Yhteensä	1 626 276	1 590 617	1 581 658

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

yhdenmukaisen käsitteistön avulla tunti- ja kuukausiansiot. Erilaisia rajauskriteereitä käyttäen palvelussuhteet on eritelty taulukointia varten kolmeen ryhmään.

Kaikki palkansaajat

Kansallisen tilastoinnin piiriin kuuluvien työnantajien palveluksessa oli vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä reilut 1,63 miljoonaa palkansaajaa. Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten osalta määrä sisältää lähes kaikki koko kuukauden voimassa olleet palvelussuhteet, joista on maksettu palkkaa. Työnantajajärjestöjen keräämä aineisto ei kuitenkaan sisällä pieniä, alle viiden hengen yrityksiä eikä yritysten ylintä johtoa. Kuntasektorin kuukausipalkkaisista lukuun sisältyvät tiedustelu- ja kuukauden ensimmäisenä päivänä ja valtion kuukausipalkkaisista pääasiassa marraskuun aikana voimassa olleet palvelussuhteet. Jos valtion palkansaajan ansiot eivät olleet täysimääräisiä marraskuussa, niin tälle palkansaajalla poimittiin palkkatiedot loka- tai joulukuulta. Tuntipalkkaisilla palkansaajilla aineistoon sisältyvät kaikki tilastointijakson palvelussuhteet. Yhdellä henkilöllä voi aineistossa kuitenkin olla vain yksi kokoaikainen palvelussuhde samassa yrityksessä tai saman työnantajan palveluksessa. Muut kokoaikaiset palvelussuhteet on poistettu tarkasteluista.

Palkansaajat, joille on määritetty tuntiansio

Tuntiansio määritettiin niille palkansaajille, joiden säännöllinen työaika ja säännöllisen työajan ansio tai vaihtoehtoisesti tehdyt työtunnit ja niistä maksettu ansio tunnettiin. Eräille yksityisen sektorin henkilöstöryhmille, jotka eivät ole työaikajärjestelmän piirissä, on säännöllinen viikkotyöaika määritetty työnantajan yleisen käytännön mukaisesti. Jos kuukausipalkkaisten säännöllistä viikkotyöaikaa tai tuntipalkkaisten tehtyjen työtuntien määrää ei tunnettu, ei tuntiansiota tällöin voitu määrittää. Eräissä tapauksissa taustalla saattoi olla myös se, että henkilön palkkaus määräytyi pelkästään suorituksen mukaan (esim. urakkatyössä), jolloin työnantaja ei pystynyt antamaan tietoa tehtyjen tuntien määrästä.

Vuodesta 2006 lähtien palkkarakennetilastossa on määritetty säännöllinen viikkotyöaika ja siten myös kokonaistyöajan tuntiansiot kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen piiriin kuuluville opettajille sekä valtion opetustehtävissä toimiville. Opetushenkilöstön säännöllinen viikkotyöaika koostuu opetusvelvollisuustunneista ja viikkoylitunneista sekä kyseisten tuntien valmisteluun käytettävästä ajasta.

Julkisella sektorilla kuukausiansio kuvaa kuukauden toteutunutta ansiota. Silloin, kun kuukausipalkkaa ei ole maksettu täysimääräisenä, esimerkiksi palkattomista poissaoloista tai virkavapaudesta johtuen, ei aineistojen perusteella ole ollut mahdollista määrittää palkkauksen perusteena olevaa työaikaa. Näiden palkansaajien kokonaistyöajan tunti- ja kuukausiansion määrittäminen ei ole tästä syystä ollut välttämättä mahdollista. Vuoden 2009 palkkarakennetilastoon on kuitenkin saatu kuntasektorilta mukaan joukko vähennettyä palkkaa saaneita palkansaajia muodostamalla kokonaistuntiansio sopimukseen perustuvan varsinaisen palkan sekä päälle tulevien palkanosien perusteella.

Palkansaajat, joille on määritetty kuukausiansio

Kuukausiansio on määritetty niille tuntipalkkaisille palkansaajille, jotka ovat olleet työnantajan palveluksessa tilastointikuukauden aikana ja joiden säännöllinen viikkotyöaika tunnettiin. Kuukausipalkkaisten palkansaajien osalta kuukausiansio on määritetty niille palvelussuhteille, joiden säännöllinen viikkotyöaika ja kokonaistyöajan tuntiansio tunnettiin.

Kokonaistyöaika

Palkkarakennetutkimus kuvaa kokonaistyöajan – ei tehdyn työajan ansioita. Kokonaistyöajan tunnint on määritetty henkilökohtaisen säännöllisen viikkotyöajan sekä tilastointijakson keskimääräisten palkattujen lisä- ja ylityötuntien perusteella. Varallaoloajan tunteja ei kuitenkaan ole sisällytetty kokonaistuntimäärään.

Lähinnä tuntipalkka-aloilla on 40-tuntista työviikkoa tekevien työaikaa lyhennetty ns. pekkassopimuksen mukaisin ratkaisuin. Lähtökohtana on tällöin ollut entisen ansiotason turvaaminen.

- Yksityisellä sektorilla työaikaa on lyhennetty lisäämällä joko palkallisten tai palkattomien vapaapäivien määrää. Viimeksi mainitussa tapauksessa on entinen ansiotaso turvattu kompensoimalla työajan lyheneminen tehdyn työajan ansioissa. Palkkarakennetilastossa on työajan lyhentäminen erillisin vapaapäivin otettu huomioon säännöllistä viikkotyöaikaa määritettäessä. 40-tuntista työviikkoa tekevien säännölliseksi viikkotyöajaksi on näin ollen määritetty 37,89 tuntia.
- Kuntien tuntipalkkaisilla on työajan lyhennys toteutettu säännöllistä viikkotyöaikaa lyhentämällä, ei palkallisen tai ei-palkatun vapaan määrää lisäämällä. Kuntasektorin tuntipalkkaisten kokonaistyöaika on näin voitu määrittää suoraan laskemalla yhteen säännöllisen viikkotyöajan sekä lisä- ja ylityön tunnint.

Kuntasektorin ja valtion opetushenkilöstölle on säännöllinen viikkotyöaika määritetty laskemalla yhteen opetusvelvollisuus- ja viikkoylitunnint sekä näiden tuntien valmisteluun käytettävä aika.

Kokonaistyöaikaa ei voitu määrittää, mikäli henkilön säännöllistä viikkotyöaikaa ei tunnettu. Tämä johtui usein siitä, että työaikatieto puuttui kokonaan palkka-aineistosta tai henkilölle ei voitu määrittää säännöllistä työaikaa muullaakaan tavoin.

Ansiökäsitteet

Kokonaistyöajan tunti- ja kuukausiansio

Tunti- ja kuukausiansio mittaa säännölliseltä työajalta sekä lisä- ja ylityöltä maksetun ansion määrää. Tuntiansio on määritetty jakamalla kuukauden ansio kokonaistyöajan tuntien määrällä.

Kokonaistyöajan ansioon on luettu kultakin palkanmaksujaksolta maksettava 'jatkuva' ansio:

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, työpaikan sijainnin, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- olosuhteiden ja epämukavan työajan perusteella maksettavat lisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot
- ei-tehdyltä työajalta maksettu palkka
- luontoisetujen verotusarvo
- lisä- ja ylityön ansio, osin myös varallaolo- ja hälytyskorvaukset

Kokonaisansioon ei ole luettu kertaluonteisia palkkaeriä. Kertaluonteisia palkkaeriä ovat kaikki ne määräajoin tai satunnaisesti maksettavat ansiot, joita ei lueta palkkatilaston tunti- tai kuukausiansioon. Näitä eriä ovat mm.

- lomarahaa tai lomaltapaluuuraha,
- tulospalkkiot sekä käteiset voittopalkkiot
- palvelusvuosikorvaukset niillä tuntipalkka-aloilla (metalli-, paperi-, kumi-, tekstiili-, vaatetus-, puu- sekä puusepänteollisuus), missä niitä ei ole luettu tehdyn työajan ansioon
- aloitepalkkiot tms., jotka eivät sisälly palkkatilastoon

Alakohtaisten palkkatilastojen kuukausipalkkaisilla palkansaajilla tunti- ja kuukausiansio on laskettavissa myös tulospalkkioiden kanssa. Tuntipalkkaisten ansio kuukaudessa on määritetty tehdyn työajan tuntiansion perusteella laskennallisesti lausekkeesta:

$$g_m = w_h \cdot h_{we} \cdot 4.345 + ho_m \cdot (w_h + po_h), \text{ missä}$$

g_m = kuukauden laskennallinen ansio
 w_h = säännöllisen tehdyn työajan tuntiansio
 h_{we} = henkilön säännöllinen viikkotyöaika
 4.345 = viikkojen määrä keskimäärin kuukaudessa
 ho_m = ylityötuntien määrä/kk
 po_h = ylityötunnin ansion korotusosa

Ei-tehdyn työajan tuntiansio on oletettu palkkarakennetilastossa yhtä suureksi kuin säännöllisen työajan tuntiansio.

Lisä- ja ylityön ansio

Palkkarakennetilastossa lisä- ja ylityön ansioon on luettu myös opettajien ylituntipalkkiot, jotka eivät ole niin sanottuja viikkoylitunteja.

Kuukausipalkkaisten lisä- ja ylityöltä saama ansio perustuu yleensä työnantajan omaan ilmoitukseen palkkatilastoa varten. Teollisuuden kuukausipalkkaisilla palkansaajilla ansio on laskettu vuositasolta kuukautta kohti määritettynä keskiarvona. Muissa aineistoissa lisä- ja ylityöltä saatu ansio on kerätty tilastokaudelta.

Takautuvasti korvattavien ylityötuntien jaksottaminen on ongelma erityisesti julkisella sektorilla. Sekä lisä- ja ylityön määrää että siltä saatua ansiota on vähennetty ohjelmallisesti, mikäli henkilölle tilastossa ilmoitettujen ylityötuntien

Taulukko 4L

Ansiokäsitteet ja kokonaistyöajan kuukausiansion muodostaminen vuonna 2009

Käsite	Koodi	Kokonaistyöajan kuukausiansion määrittäminen		
		Kuukausipalkkaiset	Tuntipalkkaiset Tehty työaika ¹⁾	Ei-tehty työaika ¹⁾
Säännöllisen työajan rahapalkka ilman työaikalisiä	A	$A = D - (B + C)$	Hlö:n kuukauden säännöllisenä työaikana tekemät tunnit * hlö:n tehdyn työajan tuntipalkka ilman työaikalisiä ja ylityökorotusta tilastointijakson aikana	Hlö:n ei-tehdyn säännöllisen työajan tunnit kuukauden aikana * hlö:n tehdyn työajan tuntipalkka ilman työaikalisiä ja ylityökorotusta tilastointijakson aikana
+ Säännöllisen työajan vuoro-, yö- ja pyhätyön lisät	B	B	Hlö:n kuukauden säännöllisenä työaikana tekemät tunnit * hlö:n säännöllisen työajan keskimääräiset vuoro-, yö- ja pyhätyön lisät tilastointijakson aikana	Hlö:n ei-tehdyn säännöllisen työajan tunnit kuukauden aikana * hlö:n säännöllisen työajan keskimääräiset vuoro-, yö- ja pyhätyön lisät tilastointijakson aikana
+ Luontoisedut	C	C	Tilastointijakson luontoisedut kalenterikuukautta kohti laskien	
= Säännöllisen työajan ansio	D	D	$D = A + B + C$	
+ Lisä- ja ylityön ansiot	E	E	Lisä- ja ylityötunnit kalenterikuukautta kohti * (tehdyn työajan tuntipalkka ilman ylityökorotusta + ylityökorotuksen määrä ylityötuntia kohti laskettuna)	
+ Varallaolokorvaukset	F	F	Varallaolokorvaus kuukautta kohti	
= Kokonaistyöajan kuukausiansio	G	$G = D + E + F$	$G = D + E + F$	

1) tehdyn ja ei-tehdyn työajan ansioita ei ole eritelty

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

määrä ylittää 120 tuntia. Julkiselle sektorille on tyypillistä myös se, että säännöllisen työajan ylittävältä ajalta maksetaan korvauksia, joita vastaavaa työaikaakaan ei ole mahdollista määrittää (esimerkiksi päivystyskorvaukset). Tällöin ylityötuntien määrä on jouduttu jättämään tyhjäksi.

Tuntipalkkaisten lisä- ja ylityöltä saama ansio on määritetty laskennallisesti palkkiedustelun perusteella lausekkeesta:

$$ho_m \cdot (w_h + po_h), \text{ missä}$$

ho_m = lisä- ja ylityötuntien määrä/kk ja

w_h = säännöllisen tehdyn työajan tuntiansio

po_h = lisä- ja ylityötuntien ansion korotusosa

Teollisuuden tuntipalkkaisia koskevat tiedot on kerätty vuoden viimeiseltä neljännekseltä. Lisä- ja ylityön ansio on määritetty tilastointijakson kuukausikeskiarvona.

Työaikalisät

Työaikalisät kuvaavat säännölliseen työaikaan sisältyvältä vuoro-, yö-, ilta-, viikonloppu- ja arkipyhätyöltä maksettuja palkanlisä. Kuukausipalkkaisilla palkansaajilla tieto on kerätty työnantajilta palkkatiedustelussa.

Tuntipalkkaisilla palkansaajilla tieto on määritetty palkkatietojen perusteella, työaikalisien suhteellisen osuuden perusteella laskennallisesti lausekkeesta:

$$\left[\frac{sp + (wp - rwp)}{w} \right], \text{ missä}$$

sp = sunnuntaityölisä

wp = muut tehdyn työajan lisät (työaikalisät)

rwp = työajan lyhentämisestä maksetut ansiomenetyksen korvaukset

w = tilastointijakso

Joillakin teollisuuden sopimusaloilla työajan lyhentämisen kompensatio on otettu vähentävästi huomioon työaikalisia laskettaessa. Perusaineisto ei sisällä tietoa siitä, onko tuntipalkkaisen sunnuntaityön lisä maksettu säännölliseltä työajalta vai ylityöltä. Tuntipalkkaisten pyhätyön lisät on kokonaisuudessa määritetty säännöllisen työajan, ei ylityön, perusteella maksettaviksi lisäksi. Tilastossa ilmoitetuista muista tehdyn työajan lisistä on vähennetty tähän sisältyvä työajan lyhentämisestä maksettu kompensatio. Tämä koski metalli-, saha- ja levy-, puusepänteollisuuden sekä jalometallialan sopimusalojen tuntipalkkaisia palkansaajia.

Luontoisedut

Luontoisedun arvo on määritetty verotusarvon mukaisena. Kuukausipalkkaisilla palkansaajilla tieto saadaan suoraan palkkatiedustelusta. Järjestäytyneiden yritysten palveluksessa olevia tuntipalkkaisia koskevat tiedot perustuvat suurelta osin koko vuodelta kerättyihin ja myöhemmin kuukausitasolle muunnettuihin tietoihin.

Kertaluonteiset palkkaerät

Kertaluonteisiin palkkaeriin on tässä tilastossa luettu lähes kaikki merkittävät määrääjain tai satunnaisesti maksettavat ansiot, joita ei lueta palkkatilaston tunti- ja kuukausiansioon. Kertaluonteisia eriä ovat muun muassa:

- lomaraha tai lomaltapaluuraha
- tulospalkkiot
- määrääjain maksettavat palvelusvuosikorvaukset

Kertaluonteisia palkkaeriä koskevat tiedot on kerätty normaalin palkkatiedustelun yhteydessä.

Toimiala ja työnantajasektori

Aineistoon on viety TOL2008 -luokituksen mukainen toimiala 5 -numerotasolla. Yksityisellä sektorilla se on määritetty poimimalla yritysrekisteristä yrityksen paikallisen yksikön toimiala. Silloin, kun työsuhteita ei ole kyetty erittelemään paikallisyksikön mukaan tai yritys toimii ainoastaan yhdessä toimipaikassa, on toimiala määritetty yrityksen tietojen mukaan. Kuntasektorilla toimiala määritetään toimintayksikön ja valtiolla viraston toimialan mukaan.

Tämän julkaisun taulukkoja ja kuvioita varten on muodostettu työnantajasektorit: Yksityinen sektori (ml. evankelis-luterilaiset seurakunnat, valtion liikelaitokset sekä palvelulaitosten työnantajayhdistyksen jäsenet)

- alkutuotanto (toimialan pääluokka A)
- jalostus (toimialan pääluokat B, C, D, E ja F)
- palvelualat (pääluokat G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T)

Alkutuotanto on mukana palkkarakennetilastossa silloin, kun alkutuotantoa on tehty yksityisellä sektorilla yrityksen paikallisyksikössä, eikä alkutuotanto ole ollut yrityksen pääasiallista toimintaa.

Kuntasektori (kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa oleva henkilöstö lukuun ottamatta Palvelulaitosten työnantajayhdistykseen kuuluvia laitoksia). Julkisen sektorin aineistoissa on nyt ensimmäistä kertaa mukana myös alkutuotanto.

Valtio (valtion budjettitalouden piirissä oleva henkilöstö).

Ammatti

Ammattien kuvauksessa on käytetty Tilastokeskuksen Ammattiluokitus 2001-standardia, jossa ammatit on luokiteltu 10 pääluokkaan. Ammattiluokitus on määritetty palkkatilastojen alakohtaisista ammattinimikkeistä. Yritysten johtajat sijoitettiin ammattinimikkeen ja yrityksen koon mukaan 12 tai 13 -alkuisiin ammattiryhmiin.

Luokittelussa on ongelmallista mm. se, että jotkin palkkatilastoissa käytettävät ammattinimikkeet ovat hyvin yleisluontoisia ja samaa ammattinimikettä käytetään usein ammattitaitotasoltaan ja erikoistumisalaltaan hyvinkin erilaisissa tehtävissä. Samaan ammatin pääluokkaan voi siten sisältyä sektoreittain, sukupuolittain sekä vaativuudeltaan toisistaan oleellisesti poikkeavia tehtäviä.

Koulutustaso ja -ala

Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä poimittiin kullekin työsuhteelle henkilötunnuksen avulla Tilastokeskuksen koulutusluokituksen mukainen 6-numerotason tutkintokoodi vuodelta 2009. Tutkinto määritettiin korkeimman Suomessa suoritettun koulutustason mukaan.

Tutkintorekisteriin ei ole merkitty ulkomailla suoritettuja tutkintoja. Koulutustasoa määritettäessä ei ole myöskään ottaa huomioon työpaikalla tapahtuvaa harjaantumista. Ne palkansaajat, joille ei ole löytynyt koulutustietoa tutkintorekisteristä, on luokiteltu taulukoissa perusasteen koulutuksen suorittaneiksi.

Käytettävissä olevan tutkintokoodin perusteella voidaan myös määrittää 10-numerotason koulutusala, joka perustuu karkeasti opintolinjan tai tutkinnon sisältöön.

Osa-aikaisuus ja viikkotyöaika

Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien erittely perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Tässä tilastossa on osa-aikaisiksi määritetty ne palvelussuhteet, joiden säännöllinen viikkotyöaika on enemmän kuin 10 prosenttia alan yleistä työaikaa lyhyempi. Osa-aikaisuutta ei ole pystytty määrittämään niille palkansaajille, joille palkkatiedustelussa ei ole ilmoitettu säännöllistä työaikaa. Tämä voi johtua joko tiedon ilmoittamatta jättämisestä tai henkilön työajanvaihtelusta kuukauden sisällä. Opetusalalla osa-aikaisuus on määritetty palvelussuhteen ehtojen mukaisesti.

Työ- ja palvelussuhteen luonne

Työsuhteen ja palvelussuhteen luonne on tilastossa määritetty suhteen ehtojen mukaisesti seuraavasti:

Palkkaukseltaan normaali suhde

- vakinainen
- määräaikainen

Palkkaukseltaan muu kuin edellä määritetty

- harjoittelija tai oppisopimusoppilas
- työllisyysvaroin palkattu
- muu palkkaukseltaan tavanomaisesta poikkeava palvelussuhde

Järjestäytymättömiä työnantajia koskevassa palkkatiedustelussa tieto kerätään normaalitiedustelun yhteydessä. Valtion ja kuntasektorin palkkatiedusteluihin sisältyi myös vastaava palvelussuhdetta koskeva kysymys.

Työllistetyiksi luokitellaan ne palkansaajat, jotka on tilastoitu työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterissä työllisyysvaroin palkatuiksi.

Palkkausmuoto

Tuntipalkkaisiksi on tilastossa määritetty ne palkansaajat, joiden palkkaus määräytyy tuntipalkkaisten työehtosopimuksen mukaan. Siten myös metalliteollisuuden kuukausipalkkaiset työntekijät on tilastossa määritetty tuntipalkkaisiksi. Vastaavasti toimihenkilöasemassa olevat palkansaajat (esimerkiksi työehtosopimuksen perusteella) on tilastossa määritetty kuukausipalkkaisiksi. Näin muun muassa arkkitehti, jonka palkkaus määräytyy tehtyjen tuntien perusteella, luetaan tässä tilastossa kuukausipalkkaiseksi. Näin määritettynä kokoaikaisista pal-

Taulukko 4M

Kokoaikaisten palvelussuhteiden lukumäärä sektorin, sukupuolen, ammatin pääluokan ja palkkausmuodon mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

	Palvelussuhteita	Kuukausipalkkaisia, %	Tuntipalkkaisia, %
Työnantajasektori			
Yksityinen	901 645	71,2	28,8
– alkutuotanto	1 625	81,7	18,3
– jalostus	348 703	43,5	56,5
– palvelualat	551 318	88,7	11,3
Kunta	378 360	96,7	3,3
Valtio	107 948	100	–
Sukupuoli			
Miehet	680 637	67,3	32,7
Naiset	707 316	93	7
Ammatin pääluokka			
0. Sotilaat	9 269	100,0	–
1. Johtajat ja ylimmät virkamiehet	62 493	99,5	0,5
2. Erityisasiantuntijat	285 693	99,8	0,2
3. Asiantuntijat	324 180	98,9	1,1
4. Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	121 500	90,5	0,5
5. Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	205 102	99,4	0,6
6. Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 480	69,6	30,4
7. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	127 063	18,8	81,2
8. Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	133 321	15,2	84,8
9. Muut työntekijät	109 132	66,9	33,1
X. Tunteamaton	3 720	80	20
Yhteensä	1 387 953	80,4	19,6

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

kansaaajista 80,4 prosenttia oli kuukausipalkkaisia ja 19,6 prosenttia tuntipalkkaisia.

4.5.3 Peittävyys ja vertailtavuus

Peittävyys

Palkkarakennetilasto kattaa sekä yksityisen että julkisen sektorin. Yksityiseen työnantajasektoriin on luettu myös evankelisuterilaiset seurakunnat sekä valtion liikelaitokset. Tilastoyksikkönä on palvelussuhde, joten samalla henkilöllä voi olla tilastossa useampi palvelussuhde, mutta vain yksi kokoaikainen työsuhde samassa yrityksessä.

Vuoden 2009 kansallisen palkkarakennetilaston ulkopuolelle ovat jääneet muun muassa:

- palkansaajat, jotka työskentelevät alle 5 palkansaajaa työllistävissä yrityksissä,
- järjestäytyneiden yritysten ylin johto,
- yksityisen sektorin kuukausipalkkaiset palkansaajat, joiden työsuhde on alkanut tai päättynyt keskellä tilastokuukautta ja

Taulukko 4N

Palkkarakennetilaston peittävyys työnantajasektorin ja osa-aikaisuuden mukaan vuoden 2009 IV neljänneksellä

	Palvelussuhteiden määrä: 1 000 kpl		
	Työvoimatutkimus	Palkkarakennetilasto	Peittävyys, %
Yksityinen palveluala			
kokoaikaiset	1 251	901	72
osa-aikaiset	208	133	64
Kuntasektori			
kokoaikaiset	442	382	86
osa-aikaiset	60	58	97
Valtio			
kokoaikaiset	143	112	78
osa-aikaiset	12	10	83
Osa-aikaisuus tuntematon		30	
Yhteensä	2 123	1 626	77

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus ja Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

- palkkiotyypissä palvelussuhteessa olevat (sivutoimiset tuntiopettajat, omaishoitajat, muut palkkionsaajat). Näiden osuus on huomattava erityisesti julkisella sektorilla.

Peittävyyslukuihin vaikuttaa osittain tietolähde. Työvoimatutkimuksen työnantajasektoria koskeva tieto perustuu palkansaajalta ja palkkarakennetilaston työnantajalta kerättyihin perustietoihin. Perusaineiston peittävyttä voivat osaltaan laskea tiedustelun ajankohta, käsitteet ja määritelmät sekä se, että kerätty aineisto ei kata kaikkia työnantajan palveluksessa olevia. Taulukossa 4N on esitetty luvut palkkarakennetilaston peittävydestä työvoimatutkimukseen verrattuna. Suurin osa työvoimatutkimukseen sisällyvistä, mutta palkkarakennetilaston ulkopuolelle jääneistä palkansaajista työskentelee alle 5 palkansaajaa työllistävissä yrityksessä (vuonna 2000 vaikutus eroon oli noin 150 000 palkansaajaa). Toiseksi eniten palvelussuhteiden eroon vaikuttaa se, että kyseinen palvelussuhde on alkanut tai loppunut keskellä tilastointikuukautta. Nämä palvelussuhteet eivät sisälly palkkarakennetilastoon (vaikutus noin 60 000 palkansaajaa). Loput erosta syntyy muun muassa palkkarakennearineiston estimoinnista ja siitä, että yritysten ylin johto ei sisälly palkkarakennearineistoon. Vuoden 2006 tilastosta lähtien on kuntasektorin laskentaan otettu mukaan joukko vähennettyä palkkaa saaneita palkansaajia, jotka ovat parantaneet kuntasektorin peittävyyslukuja työvoimatutkimuksen lukuihin verrattuna.

Vertailtavuus

Säännöllisen ansion indeksin säännöllisen työajan ansio

Palkkarakennetilaston ansiotietoja voidaan verrata lähinnä säännöllisen ansion indeksin säännöllisen työajan ansioon. Molemmat tilastot perustuvat työnantajilta kerättyihin perustietoihin. Tilastojen välillä on kuitenkin sekä käsitteellisiä että menetelmällisiä eroja. Säännöllisen ansion indeksi kuvaa säännöllisen työajan

ansioita, palkkarakennetilasto taas lähinnä kokonaisansioita. Vertailua varten on kokonaisansioista vähennettävä lisä- ja ylityön ansio sekä varallaolokorvaukset.

Kuukausipalkkaisten kuukausiansio perustuu molemmissa tilastoissa palkkatilastojen tietoihin. Tuntipalkkaisten kuukausiansio on sen sijaan määritetty tilastoissa eri tavoin. Palkkarakennetilaston kuukausiansio perustuu henkilön säännöllistä työaikaa, lisä- ja ylityötä sekä niiden keskimääräistä ansiota koskeviin tietoihin. Säännöllisen ansion indeksissä on säännöllisen työajan ansio määritetty laskennallisesti muuntamalla säännöllisen työajan tuntiansio kuukausitasolle kertoimella 170.

4.6 Laatuseloste

1 Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö

Palkkarakennetilasto laaditaan vuosittain ja se kuvaa palvelussuhteiden määrää sekä ansiotasoa eri työnantajasektoreilla tilastointivuoden viimeisellä neljänneksellä. Tilasto on ilmestynyt vuodesta 1995 lähtien ja se kattaa yksityiseltä sektorilta vähintään viisi henkeä työllistävät yritykset sekä julkisen sektorin kaikki palkansaajat. Palkkarakennetilaston ulkopuolelle on rajattu yksityiseltä sektorilta yritysten ylin johto sekä yrityksen päätoimialan mukaan maa-, metsä- ja kalatalouden, työnantajakotitalouksien sekä kansainvälisten järjestöjen toimialat. Myös ne palkansaajat, joille ei ole pystytty määrittelemään sukupuolta, on jätetty tilaston ulkopuolelle. Palkkarakennetietoja tarvitaan ansiotasojen ja palkkaerojen tarkasteluun sekä käytetään palkka-aineistona eri tutkimuksissa. Myös kansainvälisissä tietopalveluissa, kuten Eurostatin ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) tiedusteluissa käytetään palkkarakennetilaston tietoja.

1.2 Käsitteet ja luokitukset

Palkkarakennetilastossa julkaistaan tietoa palkansaajien lukumääristä, keskimääräisistä tunti- ja kuukausiansioista sekä hajontatietoa edellä mainituista ansioista. Ansiokäsitteenä käytetään kokonaisansiota. Kokonaisansio kuvaa säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Myös säännöllisen työajan ansiot saadaan aineistosta laskettua tarvittaessa.

Kokonaisansioon luetaan kultakin palkanmaksujaksolta seuraavat palkanosat:

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät
- työaikalisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot
- luontoisetujen verotusarvo
- lisä- ja ylityön ansio

- osin myös mahdolliset varallaolo-, päivystys- ja hälytyskorvaukset
- muut epäsäännöllisesti maksettavat lisät
- palkkarakennetilastossa lisäksi ei-tehdyltä työajalta maksettu palkka

Kokonaisansio ei sisällä kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahaa tai tulospalkkioita.

Ansioiden lisäksi tilastossa julkaistaan tietoa palkanmuodostuksen kannalta olennaisista eristä, kuten keskiarvot työaikalisistä, ylityöansioista ja luontoiseduista sekä kertaluonteisista palkkaeristä. Joka neljäs vuosi laadittavassa laajemmassa palkkarakennetilastossa julkaistaan lisäksi tietoja palkansaajan vuosiansioita koskien. Seuraava EU-velvoitteisiin perustuva laajennettu palkkarakennetilasto tuotetaan tilastovuodelta 2010.

Kaikkia julkaistavia lukumäärä- ja ansiotietoja on mahdollista luokitella työnantajasektorin, toimialan, ammatin, koulutuksen, palkansaajan iän, sukupuolen, palvelussuhteen luonteen, palkkausmuodon ja maantieteellisen sijainnin mukaan.

Palkkarakennetilaston tiedot perustuvat suurimmaksi osaksi alakohtaisten palkkatilastojen perusaineistoihin. Lisäksi palkkarakennetietoja täydennetään Tilastokeskuksen sisäisistä rekistereistä ja joistakin ulkopuolisista lähteistä.

1.3 Lait

Palkkarakennetietojen julkaiseminen perustuu Euroopan Unionin neuvoston asetukseen nro. 530/1999, jonka mukaan jokaisen EU:n jäsenmaan on toimitettava palkkarakennetta ja palkkojen hajontaa koskevia tietoja joka neljäs vuosi Eurostatille. Palkkarakennetilaston tietosisältö pohjautuu asetuksessa ja sen laajennuksissa määriteltyyn tietosisältöön, mutta kansallista käyttöä varten tietosisältö poikkeaa hieman asetuksella määrätystä.

2 Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Palkkarakennetilaston laadinnan pohjana ovat yksityiskohtaiset tiedot yli 1,32 miljoonasta palvelussuhteesta, jotka perusjoukon tasolle korotettuna edustavat noin 1,68 miljoonaa palvelussuhdetta. Tilasto perustuu alakohtaisten palkkatilastojen perusaineistoihin, joiden keräämisestä vastaavat yksityisellä sektorilla pääosin työnantajajärjestöt. Työnantajajärjestöjen keräämää aineistoa täydennetään Tilastokeskuksen suorittamalla ostotiedustelulla niiltä toimialoilta, joilla toimialalle kuuluvien yritysten järjestäytymisaste jää alla 75 prosentin. Julkisen sektorin tiedot kerätään kuntasektorin osalta Tilastokeskuksen toimesta ja valtio-sektorin tiedot kerää Valtiokonttori. Eri sektoreiden tiedot yhdistetään yhdeksi tietovarannoksi ja kaikille palkansaajille määritellään sopimusalaista ja palkkausmuodosta riippumatta yhteiset ansiökäsitteet sekä luokitukset. Tietovarannon muodostamisen jälkeen palkkarakennetilaston tietoja täydennetään muista rekistereistä. Esimerkiksi palkansaajan tutkintotieto saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä ja palkansaajan toimipaikkaa koskevia tietoja päivitetään työssäkäyntitilaston perustiedoista. Joka neljäs vuosi laadittavaan laajempaan palkkarakennetutkimukseen sisältyy lisäksi tietoja Tilastokeskuksen ulkopuolisista rekistereistä, kuten Verohallinnon ja Kansaneläkelaitoksen rekistereistä.

Julkisen sektorin aineistot ovat kokonaisaineistoja ja kadon oikaisua ei näiden aineistojen kohdalla tarvitse käyttää. Yksityisen sektorin tiedot korotetaan perusjoukon tasolle käyttämällä hyväksi Tilastokeskuksen yritysrekisteristä muodostettua tutkimuskehikkoa. Kato korjataan vuoden 2006 tilastosta lähtien Särndalin suhde-estimaattorilla. Särndalin suhde-estimaattori toimii siten, että korjauskerroin määritellään vastanneiden yritysten henkilökunnan määrän suhteellisen osuuden käänteislukuna, eli N/n (N = tutkimuskehikkoon kuuluvien yritysten henkilökunnan lukumäärä, n = vastanneiden yritysten henkilökunnan lukumäärä). Estimaattori antaa isomman painon niiden yritysten havainnoille, joiden ositteissa vastauskato on suurinta henkilökunnan lukumäärällä mitattuna.

Estimointi suoritetaan siten, että järjestäytyneiden yritysten estimointikehikko ja otostoimialojen järjestäytymättömien yritysten estimointikehikko estimoidaan erikseen ositekohtaisesti. Ositteet on muodostettu yrityksen kokoluokan ja toimialan mukaan. Koska tutkimuskehikko poimitaan ennen tilastoajankohtaa, tutkimuskehikkoon lisätyistä uusista yrityksistä, joiden palveluksessa on vähintään viisi palkansaajaa, muodostetaan oma jälkiosite. Tämän ositteen korotuskertoimeksi määrätään 1.

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

3.1 Tilaston oikeellisuus

Palkkarakennetilaston tietosisältö ja tuotantomenetelmät vastaavat Euroopan Union asettamia vaatimuksia. Tilaston teosta laaditaan Eurostatille laaturaportti joka neljäs vuosi. Lisäksi palkkarakennetilaston laatua seurataan jatkuvasti tilastotuotannon yhteydessä. Kansallisella tasolla tietojen oikeellisuudesta käydään keskustelua muun muassa aineistotoimittajataapaamisissa ja tulopoliittisen selvitystoimikunnan työryhmissä.

3.2 Tilaston luotettavuus

Koska palkkarakennetilaston perusaineisto on saatu useasta eri lähteestä, tilastointikuukausi vaihtelee jossain määrin. Tämä voi vaikuttaa palkansaajien lukumääriin ja näin ollen myös ansioiden suuruuteen ja luonteeseen. Myös aineiston tietojen päivittäminen eri rekistereistä voi vaikuttaa luotettavuuteen hieman. Kun tahdistus suoritetaan rekistereistä yritystunnus- ja henkilötunnusavaimilla, voi aineisto- ja ajankohtaeroista johtuen jäädä joitakin palkansaajia tahdistumatta.

Julkaistuihin keskiansioihin voi tulla pientä harhaa myös siitä, että tilaston ulkopuolelle rajataan yksityisen sektorin pienet yritykset ja yritysten ylin johto.

Tutkimuskehikon ja palkka-aineistojen tahdistaminen on tilastoinnin aikeroista johtuen hankalaa. Tutkimuskehikkoon tahdistumatta jääneet yritykset liitetään aineistoon yrityksen koon mukaan jälkeinpäin. Nämä yritykset tulkitaan yleensä kehikon alipeitoksi ja korotetaan korotuskertoimella 1. Tahdistumattomuus voi vaikuttaa tilaston laatuun aineiston estimoinnin kautta.

4 Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Palkkarakennetilasto on vuositilasto ja sen palvelussuhde- ja ansiotiedot kuvaavat kyseisen tilastovuoden tilannetta vuoden viimeisellä neljänneksellä. Vuosiansiotiedot kuvaavat kokoaikaisen palkansaajan koko vuoden ansioita tietystä työsuhteesta.

Palkkarakennetilaston aineisto perustuu lopullisiin alakohtaisiin palkka-aineistoihin sekä rekistereihin. Palkkarakennetilaston tiedot julkaistaan kaksi kertaa vuodessa Tilastokeskuksen internet-sivuilla. Lisäksi kerran vuodessa tuotetaan yksi paperinen julkaisu.

5 Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

5.1 Julkaisukanavat

Palkkarakennetilaston tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla tuorein tilasto -julkistuksena sekä painettuna versiona Palkat ja työvoimakustannukset -sarjassa: Esimerkiksi Palkat ja työvoimakustannukset 2011. Lisäksi tilastosta julkaistaan StatFin -tauluja.

Palkkarakennetilaston julkaisu on tilattavissa myyntipalvelusta osoitteesta:

Tilastokeskus, myyntipalvelu

PL 4C 00022 Tilastokeskus

Puh: (09) 1734 2011

Faksi: (09) 1734 2500

myynti@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Julkaisun liitetaulukot ovat saatavilla myös sähköisessä muodossa.

5.2 Tilaston metatiedot

Palkkarakennetilaston tuotannossa käytettävät metatiedot on saatavissa pääosin palkkatilastoista. Joitakin palkansaajiin liittyviä tietoja on saatavissa myös työsäkäyntitilastosta, tutkintorekisteristä sekä yritysrekisteristä. Vuosiansiota ja palkansaajan työsuhdetta koskevia tietoja voi saada muun muassa Verohallinnon ja Kansaneläkelaitoksen rekistereistä.

6 Tilastojen vertailukelpoisuus

Palkkarakennetilastoa on tuotettu lähes samanlaisena vuodesta 1995 lähtien. Vuoden 2001 palkkarakennetilastoon tehdyistä määritelmämuutoksista johtuen vuosien 1995-2000 tiedot ovat ainoastaan vertailukelpoisia pidemmän aikavälin tarkastelussa. Tilastovuodelta 2001 ja sen jälkeen tuotetut palkkarakennetilastot muodostavat toisen ns. aikasarjan. Ammattikohtaisessa vertailussa voi olla ammattien uudesta määrittelystä johtuen pientä harhaa myös vuoden 2001 ja tätä myöhempiä tilastoja verrattaessa. Vuoden 2006 palkkarakennetilastossa laskettiin kuntasektorin opettajille tuntiansiot ensimmäistä kertaa ja ansiolaskentoihin otettiin mukaan myös kuntasektorin vähennettyä palkkaa saaneet palkansaajat.

Edellä mainituista muutoksista johtuen vuodesta 2006 eteenpäin julkaistavat tiedot eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden. Palkkarakennetilastoa ei varsinaisesti käytetä aikasarjatarkasteluissa ja ansioiden kehitystä tutkittaessa palkkarakennetilastoa parempi lähde on ansiotasoindeksi.

Palkkarakennetilaston ansiotietoja voidaan parhaiten verrata alakohtaisten palkkatilastojen, ansiotasoindeksin tai säännöllisen ansion indeksin sekä tulonjakotilaston ansiotietoihin. Näiden tilastojen välillä on tosin sekä käsitteellisiä että menetelmällisiä eroja. Ansiotasoindeksi kuvaa säännöllisen työajan ansiota ja palkkarakennetilasto kokonaisansioita. Lisäksi palkansaajien rajauksissa ja määritelmässä on eroja eri tilastoja verrattaessa.

Palkansaajien lukumäärien osalta palkkarakennetietojen vertailu onnistuu parhaiten alakohtaisiin palkkatilastoihin, tulonjakotilastoon sekä työvoimatutkimukseen. Palkansaajien määrät ovat lähes identtiset alakohtaisiin palkkatilastoihin verrattaessa, mutta työvoimatutkimuksen sekä palkkarakennetilaston välillä esiintyy palkansaajien lukumäärässä jonkin asteista peittävyyseroa. Palkkarakennetilaston perusaineiston peittävyyttä voivat osaltaan laskea tiedustelun ajankohta, käsitteet ja määritelmät sekä se, että palkka-aineisto ei kata kaikkia työnantajan palveluksessa olevia.

Palkansaajaryhmien, kuten koko- ja osa-aikaisten, suhteiden muutoksissa palkkarakennetilaston sekä työvoimatutkimuksen vertailu onnistuu kuitenkin hyvin ja antaa varsin käyttökelpoista informaatiota palkansaajien lukumääriä koskien.

7 Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Koska palkkarakennetilaston tiedot perustuvat useaan alakohtaiseen palkka-aineistoon, sillä on vahvat kytkökset moniin palkkatilastoihin. Tilastojen tulokset voivat kuitenkin poiketa hieman toisistaan, sillä palkkarakennetilastossa laskeaan sekä tunti- että kuukausiansiot kaikille palkansaajille. Lisäksi aineistojen rajausehdot poikkeavat hieman eri tilastojen välillä. Määritelmäerot vaikuttavat sekä palkansaajien lukumääriin että keskiansioihin. Tulosten vertailu alakohtaisiin palkkatilastoihin onnistuu parhaiten kuntasektorin sekä valtion osalta, vaikka palkansaajarajaukset aiheuttavat myös näihin vertailuihin joitakin ongelmia.

Liitetaulukot

- 4.1 Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot toimialan (TOL 2008)mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä
- 4.2 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä
- 4.3 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, yksityinen sektori yhteensä
- 4.4 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, kuntasektori yhteensä
- 4.5 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, valtionsektori yhteensä
- 4.6 Kokoaikaisten palkansaajien kuukausiansioiden muodostuminen toimialan (TOL 2008) pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä
- 4.7 Kokoaikaisten palkansaajien kuukausiansioiden muodostuminen ammatin pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä
- 4.8 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot ammatin pääluokan, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä
- 4.9 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä

Taulukko 4.1

Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot toimialan (TOL 2008) mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä

Yhteensä Toimiala (TOL 2008)	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tuntiansio, €	Lkm	Kuukausiansio, €
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	7 307	15	6 090	2 524
01 Kasvinviljely, kotieläin- ja riistatalous	4 383	13	3 257	2 168
02 Metsätalous ja puunkorjuu	2 914	17	2 824	2 933
03 Kalastus ja vesiviljely	10	..	9	..
B Kaivostoiminta ja louhinta	3 313	19	2 937	3 189
07 Metallimalmien louhinta	827	20	571	3 467
08 Muu kaivostoiminta ja louhinta	2 486	19	2 366	3 122
C Teollisuus	268 696	19	255 813	3 115
10 Elintarvikkeiden valmistus	23 926	17	22 043	2 834
11 Juomien valmistus	3 178	20	3 052	3 324
13 Tekstiilien valmistus	2 371	16	2 185	2 650
14 Vaatteiden valmistus	1 710	13	1 664	2 191
15 Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	1 389	13	1 337	2 091
16 Sahatavaran, puu- ja korkkituotteiden valm. (pl. huonekalut)	15 411	16	14 618	2 683
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	19 603	21	19 376	3 538
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	8 997	17	8 701	2 862
19 Koksen ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus	2 382	22	1 625	3 611
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	10 657	21	8 920	3 385
21 Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus	3 442	20	3 243	3 259
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	11 536	17	11 052	2 827
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	12 805	17	12 315	2 855
24 Metallien jalostus	13 065	19	11 495	3 076
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	25 562	16	24 849	2 734
26 Tietokoneiden, elektronisten ja optisten tuotteiden valm.	30 640	24	29 888	3 919
27 Sähkölaitteiden valmistus	12 371	19	11 634	3 160
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	36 064	19	35 219	3 216
29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valm.	5 511	17	5 446	2 841
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	7 517	18	7 261	3 032
31 Huonekalujen valmistus	5 359	15	5 251	2 425
32 Muu valmistus	3 204	16	3 022	2 659
33 Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	11 993	19	11 616	3 245
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	11 238	21	10 077	3 476
35 Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	11 238	21	10 077	3 476
E Viemäri- ja jätevesihuolto; muu ympäristön puhtaanapito	8 662	16	7 866	2 765
36 Veden otto, puhdistus ja jakelu	2 375	17	2 256	2 923
37 Viemäri- ja jätevesihuolto	600	18	559	2 997
38 Jätteen keruu, käsittely ja loppusijoitus; kierrätys	5 423	16	4 795	2 667
39 Maaperän ja vesistöjen kunnostus, ympäristöhuoltopalvelut	264	16	257	2 706
F Rakentaminen	82 805	18	80 483	3 043
41 Talonrakentaminen	27 494	18	26 888	3 003
42 Maa- ja vesirakentaminen	15 814	19	15 474	3 162
43 Erikoistunut rakennustoiminta	39 496	18	38 121	3 024
G Tukku- ja väh. kaup., moottoriajoneuv. ja -pyör. kaup. ja korj	199 278	16	149 030	2 824
45 Moottoriajoneuvojen ja -pyörien kauppa sekä korjaus	29 620	16	28 880	2 660
46 Tukkukauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja -pyörien kauppa)	63 253	20	59 229	3 366
47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen kauppa)	106 405	14	60 920	2 375
H Kuljetus ja varastointi	80 553	16	64 816	2 774
49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	38 315	16	31 759	2 756
50 Vesiliikenne	336	16	326	2 606
51 Ilmaliikenne	1 078	23	1 049	3 617
52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta	19 314	18	17 925	3 052

Taulukko 4.1

Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot toimialan (TOL 2008) mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä (jatk.)

Yhteensä Toimiala (TOL 2008)	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tuntiansio, €	Lkm	Kuukausiansio, €
53 Posti- ja kuriiritoiminta	21 510	14	13 757	2 392
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	50 563	13	34 205	2 217
55 Majoitus	10 781	14	7 219	2 376
56 Ravitsemistoiminta	39 782	13	26 986	2 174
J Informaatio ja viestintä	69 111	23	65 102	3 771
58 Kustannustoiminta	14 268	21	13 097	3 497
59 Elokuva- ja tv-ohjelmatuotanto, äänitt. ja musiikin kustant.	1 594	20	1 329	3 381
60 Radio- ja televisioiminta	3 719	21	3 394	3 373
61 Televiestintä	11 762	22	11 435	3 639
62 Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta	32 702	24	31 101	4 025
63 Tietopalvelutoiminta	5 066	22	4 746	3 576
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	39 332	22	36 257	3 649
64 Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta)	27 329	22	25 166	3 584
65 Vakuutusvakuutustoiminta (pl. pakollinen sosiaalivakuutus)	9 525	22	8 817	3 586
66 Rahoitusta ja vakuuttamista palveleva toiminta	2 478	27	2 274	4 617
L Kiinteistöalan toiminta	10 250	19	9 551	3 127
68 Kiinteistöalan toiminta	10 250	19	9 551	3 127
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	84 267	21	77 299	3 420
69 Lakiasiain- ja laskentatoimen palvelut	10 573	22	9 523	3 520
70 Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi	6 789	26	6 091	4 355
71 Arkkitehti- ja ins.palvelut; tekninen testaus ja analysointi	44 031	20	41 117	3 208
72 Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen	12 320	23	11 294	3 674
73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus	6 338	22	5 632	3 669
74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle	3 509	17	3 087	2 856
75 Eläinlääkintäpalvelut	707	17	555	2 578
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	77 098	13	55 669	2 313
77 Vuokraus- ja leasingtoiminta	2 388	17	2 213	2 947
78 Työllistämistoiminta	11 419	15	9 312	2 532
79 Matkatoimistojen ja -järjestäjien toiminta; varauspalvelut	2 768	16	2 517	2 711
80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut	6 359	14	5 065	2 347
81 Kiinteistön- ja maisemanhoito	47 066	12	31 715	2 107
82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	7 098	15	4 848	2 708
O Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	117 549	19	108 433	3 133
84 Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	117 549	19	108 433	3 133
P Koulutus	128 709	19	122 721	3 183
85 Koulutus	128 709	19	122 721	3 183
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	289 107	16	251 445	2 639
86 Terveyspalvelut	149 342	18	128 655	2 961
87 Sosiaalihuollon laitospalvelut	57 092	15	49 592	2 442
88 Sosiaalihuollon avopalvelut	82 672	13	73 198	2 207
R Taiteet, viihde ja virkistys	25 488	16	18 949	2 591
90 Kulttuuri- ja viihdetoiminta	7 248	16	6 356	2 564
91 Kirjastojen ja muiden kulttuurilaitosten toiminta	7 889	15	6 716	2 359
92 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut	2 128	18	1 364	3 289
93 Urheilutoiminta sekä huvi- ja virkistyspalvelut	8 222	16	4 514	2 762
S Muu palvelutoiminta	37 258	15	31 179	2 575
94 Järjestöjen toiminta	31 396	15	25 877	2 616

Taulukko 4.1

Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot toimialan (TOL 2008) mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä (jatk.)

Yhteensä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat		
	Toimiala (TOL 2008)	Lkm	Tuntiansio, €	Lkm	Kuukausiansio, €
95	Tietokoneiden, henk.koht. ja kotitaloustavaroiden korjaus	1 874	17	1 793	2 870
96	Muut henkilökohtaiset palvelut	3 988	13	3 508	2 121
T	Kotitalouksien toim. kotitaloustyöntekijöiden työnantajina	1	..	1	..
97	Kotitalouksien toim. kotitaloustyöntekijöiden työnantajina	1	..	1	..
U	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	33	..	33	..
99	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	33	..	33	..

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.2

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Yhteensä	1 590 617	18	1 387 953	2 971
01 Sotilaat	9 297	22	9 269	3 679
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	3 882	35	3 774	5 581
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	54 322	32	52 939	5 238
13 Pienyritysten johtajat	6 133	27	5 780	4 504
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	80 913	25	77 375	4 140
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	28 935	31	24 287	4 967
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	94 081	19	98 333	3 293
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	92 623	23	85 607	3 691
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	97 330	20	92 594	3 236
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	82 459	16	69 584	2 714
33 Liikenneopettajat ym.	248	17	203	2 855
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	176 719	18	161 796	3 031
41 Toimistotyöntekijät	111 347	15	95 933	2 424
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	31 156	15	25 565	2 511
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	199 475	13	161 973	2 248
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	84 310	13	43 129	2 169
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	8 154	12	6 480	2 060
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	49 819	17	48 182	2 794
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	67 203	16	64 301	2 664
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	3 235	14	3 041	2 428
74 Muut valmistustyöntekijät	8 930	15	8 407	2 476
81 Prosessityöntekijät	42 392	18	38 013	2 958
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	59 610	15	56 956	2 470
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	44 818	16	38 312	2 680
91 Muut palvelutyöntekijät	97 536	12	66 278	1 988
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	4 123	9	3 844	1 513
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	43 934	14	38 940	2 335
X Tuntematon	7 635	16	7 059	2 763
Miehet	737 235	20	680 637	3 288
01 Sotilaat	8 987	22	8 965	3 712
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	2 143	38	2 099	6 102
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	34 646	35	33 906	5 691
13 Pienyritysten johtajat	4 626	29	4 403	4 724
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	63 703	26	61 582	4 212
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	8 903	37	7 565	6 031
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	28 409	22	31 013	3 620
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	36 540	26	34 728	4 175
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	77 241	20	74 158	3 311
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	7 013	17	6 394	2 872
33 Liikenneopettajat ym.	213	18	173	2 908
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	64 310	22	61 337	3 532
41 Toimistotyöntekijät	27 446	15	23 446	2 584
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	4 686	17	3 448	2 892
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	33 096	15	27 521	2 604
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	25 071	14	18 116	2 415
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	4 043	13	3 368	2 098
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	48 381	17	46 820	2 808
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	63 857	16	61 308	2 681
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	1 783	15	1 684	2 536
74 Muut valmistustyöntekijät	6 094	16	5 787	2 626
81 Prosessityöntekijät	35 093	19	31 114	3 056
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	39 826	16	38 432	2 590

Taulukko 4.2

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä (jatk.)

Sukupuoli, Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	42 585	16	36 629	2 689
91 Muut palvelutyöntekijät	28 648	13	20 548	2 190
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	1 307	9	1 205	1 541
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	33 344	14	29 975	2 405
X Tunteaton	5 243	17	4 910	2 871
Naiset	853 382	16	707 316	2 667
01 Sotilaat	310	16	304	2 726
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	1 739	31	1 675	4 928
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	19 675	28	19 033	4 431
13 Pienyritysten johtajat	1 507	23	1 377	3 799
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	17 210	24	15 793	3 858
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	20 032	28	16 721	4 485
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	65 672	18	67 319	3 142
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	56 084	21	50 879	3 361
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	20 089	18	18 435	2 936
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	75 446	16	63 190	2 698
33 Liikenneopettajat ym.	35	15	30	2 550
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	112 409	17	100 459	2 725
41 Toimistotyöntekijät	83 901	15	72 487	2 372
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	26 471	15	22 116	2 452
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	166 379	13	134 452	2 175
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	59 239	12	25 013	1 991
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	4 111	12	3 111	2 018
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	1 438	14	1 362	2 310
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	3 346	14	2 993	2 318
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	1 452	14	1 358	2 295
74 Muut valmistustyöntekijät	2 835	13	2 619	2 146
81 Prosessityöntekijät	7 299	15	6 899	2 514
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	19 783	13	18 524	2 222
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	2 233	15	1 683	2 486
91 Muut palvelutyöntekijät	68 888	11	45 729	1 897
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	2 816	9	2 640	1 499
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	10 590	13	8 965	2 100
X Tunteaton	2 392	15	2 149	2 516

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.3

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, yksityinen sektori yhteensä

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Sukupuolet yhteensä	1 055 929	18	901 645	3 030
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	1 131	28	1 076	4 594
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	38 967	34	38 106	5 581
13 Pienyritysten johtajat	6 133	27	5 780	4 504
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	67 735	26	64 989	4 236
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	6 227	27	4 842	4 084
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	11 361	21	10 787	3 205
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	51 645	25	48 352	4 060
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	84 479	20	81 259	3 300
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	20 917	16	16 210	2 671
33 Liikenneopettajat ym.	240	17	196	2 862
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	132 808	19	121 647	3 170
41 Toimistotyöntekijät	78 108	15	66 571	2 519
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	27 663	15	22 499	2 532
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	73 493	13	52 355	2 170
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	84 247	13	43 085	2 170
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	1 011	11	832	1 842
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	45 747	17	44 431	2 823
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	63 461	16	60 923	2 672
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	3 028	15	2 862	2 437
74 Muut valmistustyöntekijät	8 611	15	8 160	2 490
81 Prosessityöntekijät	41 354	18	37 042	2 965
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	59 188	15	56 609	2 473
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	42 062	16	35 695	2 702
91 Muut palvelutyöntekijät	55 114	11	31 139	1 974
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	3 853	9	3 603	1 477
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	40 918	14	36 420	2 354
X Tuntematon	6 430	17	6 176	2 806
Miehet	593 548	19	543 245	3 265
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	481	34	464	5 575
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	27 943	36	27 424	5 888
13 Pienyritysten johtajat	4 626	29	4 403	4 724
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	54 530	26	52 870	4 295
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	1 786	32	1 360	4 773
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	3 741	23	3 584	3 455
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	25 133	27	24 135	4 433
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	67 780	20	65 713	3 365
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	1 957	17	1 654	2 771
33 Liikenneopettajat ym.	205	18	166	2 919
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	53 238	22	50 761	3 613
41 Toimistotyöntekijät	22 016	16	18 661	2 676
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	4 412	17	3 194	2 895
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	16 953	14	12 360	2 352
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	25 058	14	18 107	2 415
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	382	12	344	1 958
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	44 397	17	43 151	2 839
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	60 280	16	58 069	2 689
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	1 684	15	1 596	2 546
74 Muut valmistustyöntekijät	5 955	16	5 679	2 636
81 Prosessityöntekijät	34 080	19	30 167	3 068
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	39 707	16	38 325	2 591

Taulukko 4.3

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, yksityinen sektori yhteensä (jatkuu)

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	40 099	16	34 267	2 710
91 Muut palvelutyöntekijät	20 712	13	13 603	2 186
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	1 160	9	1 079	1 481
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	30 850	14	27 851	2 428
X Tuntematon	4 385	17	4 255	2 936
Naiset	462 381	16	358 400	2 674
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	650	23	612	3 849
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	11 023	30	10 682	4 793
13 Pienyritysten johtajat	1 507	23	1 377	3 799
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	13 205	24	12 119	3 977
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	4 441	25	3 481	3 815
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	7 620	21	7 202	3 081
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	26 513	23	24 217	3 688
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	16 699	19	15 545	3 025
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	18 960	16	14 556	2 659
33 Liikenneopettajat ym.	35	15	30	2 550
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	79 570	17	70 886	2 853
41 Toimistotyöntekijät	56 092	15	47 910	2 458
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	23 252	15	19 304	2 472
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	56 540	13	39 995	2 114
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	59 189	12	24 978	1 991
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	629	10	487	1 760
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	1 350	14	1 280	2 311
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	3 181	14	2 854	2 327
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	1 344	14	1 267	2 300
74 Muut valmistustyöntekijät	2 655	13	2 480	2 157
81 Prosessityöntekijät	7 274	15	6 875	2 513
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	19 480	13	18 284	2 226
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	1 963	15	1 428	2 510
91 Muut palvelutyöntekijät	34 402	11	17 535	1 810
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	2 693	9	2 525	1 475
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	10 068	13	8 569	2 111
X Tuntematon	2 045	15	1 921	2 520

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.4

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, kuntasektori yhteensä

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Yhteensä	417 878	16	378 360	2 732
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	508	41	501	6 424
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	11 583	27	11 240	4 192
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	6 034	22	5 683	3 460
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	20 105	33	17 143	5 356
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	63 982	18	70 804	3 216
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	21 143	18	18 751	2 935
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	7 821	17	7 296	2 895
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	58 240	16	50 397	2 733
33 Liikenneopettajat ym.	7	..	7	..
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	24 325	14	21 767	2 305
41 Toimistotyöntekijät	21 265	13	18 621	2 146
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	2 844	13	2 447	2 154
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	117 220	13	101 140	2 223
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	56	11	38	1 926
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 959	13	5 489	2 080
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	3 962	14	3 656	2 444
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	2 557	14	2 269	2 480
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	157	13	134	2 238
74 Muut valmistustyöntekijät	279	11	212	1 959
81 Prosessityöntekijät	1 022	16	963	2 671
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	255	11	195	1 905
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	2 634	14	2 502	2 366
91 Muut palvelutyöntekijät	40 898	12	33 852	1 993
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	270	12	241	2 046
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	2 594	12	2 176	2 045
X Tuntematon	1 158	13	836	2 430
Miehet	84 402	19	81 624	3 213
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	390	43	385	6 681
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	4 654	31	4 527	4 769
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	4 106	22	3 907	3 522
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	5 885	41	5 082	6 791
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	14 799	19	18 584	3 512
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	4 293	20	3 901	3 150
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	6 141	18	5 754	2 992
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	3 933	17	3 698	2 923
33 Liikenneopettajat ym.	7	..	7	..
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	3 243	14	2 978	2 366
41 Toimistotyöntekijät	2 985	13	2 604	2 123
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	124	14	107	2 243
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	9 675	15	8 801	2 578
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	11	..	7	..
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 582	13	2 955	2 103
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	3 877	14	3 577	2 448
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	2 454	14	2 187	2 496
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	68	13	59	2 279
74 Muut valmistustyöntekijät	117	11	90	2 035
81 Prosessityöntekijät	999	16	940	2 670
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	54	13	45	2 201
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	2 365	14	2 248	2 367
91 Muut palvelutyöntekijät	7 475	13	6 546	2 185

Taulukko 4.4

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, kuntasektori yhteensä (jatk.)

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	147	12	126	2 060
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	2 180	12	1 874	2 081
X Tunteamaton	838	13	635	2 429
Naiset	333 476	15	296 736	2 600
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	118	35	116	5 571
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	6 929	24	6 713	3 803
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	1 928	21	1 776	3 324
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	14 220	29	12 061	4 751
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	49 183	17	52 220	3 111
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	16 850	18	14 850	2 879
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	1 680	16	1 542	2 534
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	54 307	16	46 699	2 717
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	21 082	14	18 789	2 296
41 Toimistotyöntekijät	18 280	14	16 017	2 150
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	2 720	13	2 340	2 150
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	107 545	13	92 339	2 189
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	45	11	31	1 921
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 377	12	2 534	2 054
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	85	14	79	2 280
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	103	12	82	2 059
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	89	14	75	2 205
74 Muut valmistustyöntekijät	162	11	122	1 903
81 Prosessityöntekijät	23	..	23	..
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	201	11	150	1 816
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	269	14	254	2 354
91 Muut palvelutyöntekijät	33 423	12	27 306	1 947
92 Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	123	12	115	2 031
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	414	10	302	1 817
X Tunteamaton	320	13	201	2 435

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.5

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, valtionsektori yhteensä

Sukupuoli: Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tuntti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Yhteensä	116 810	20	107 948	3 321
01 Sotilaat	9 297	22	9 269	3 679
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	2 243	37	2 197	5 872
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	3 772	31	3 593	4 877
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	7 144	24	6 703	3 781
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	2 603	25	2 302	3 923
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	18 738	23	16 742	3 674
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	19 835	22	18 504	3 494
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	5 030	15	4 039	2 570
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	3 302	16	2 977	2 636
33 Liikenneopettajat ym.	1
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	19 586	18	18 382	2 970
41 Toimistotyöntekijät	11 974	14	10 741	2 316
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	649	19	619	3 170
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	8 762	18	8 478	3 025
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	7	..	6	..
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	184	15	159	2 488
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	110	14	95	2 379
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	1 185	16	1 109	2 625
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	50	15	45	2 436
74 Muut valmistustyöntekijät	40	14	35	2 292
81 Prosessityöntekijät	16	..	8	..
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	167	13	152	2 151
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	122	15	115	2 834
91 Muut palvelutyöntekijät	1 524	13	1 287	2 174
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	422	13	344	2 170
X Tuntematon	47	19	47	3 002
Miehet	59 285	22	55 768	3 614
01 Sotilaat	8 987	22	8 965	3 712
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	1 272	39	1 250	6 119
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	2 049	32	1 955	5 072
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	5 067	24	4 805	3 855
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	1 232	26	1 123	4 115
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	9 869	25	8 845	3 915
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	7 114	24	6 692	3 840
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	3 320	16	2 691	2 671
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	1 123	17	1 042	2 852
33 Liikenneopettajat ym.	1
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	7 829	21	7 598	3 448
41 Toimistotyöntekijät	2 445	14	2 181	2 343
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	1 150	19	147	3 298
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	6 468	18	6 360	3 130
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	2	..	2	..
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	79	15	69	2 622
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	107	14	92	2 374
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	1 123	16	1 052	2 646
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	31	15	29	..
74 Muut valmistustyöntekijät	22	..	18	..
81 Prosessityöntekijät	14	..	7	..
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	65	14	62	2 318
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	121	15	114	2 836

Taulukko 4.5

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, valtionsektori yhteensä (jatk.)

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
91 Muut palvelutyöntekijät	461	14	399	2 402
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	314	13	250	2 237
X Tunteaton	20	..	20	..
Naiset	57 525	19	52 180	3 007
01 Sotilaat	310	16	304	2 726
11 Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	971	35	947	5 546
12 Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	1 723	29	1 638	4 644
21 Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	2 077	23	1 898	3 594
22 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	1 371	24	1 179	3 740
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	8 869	22	7 897	3 403
24 Muiden alojen erityisasiantuntijat	12 721	21	11 812	3 298
31 Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	1 710	14	1 348	2 369
32 Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	2 179	15	1 935	2 519
34 Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	11 757	17	10 784	2 632
41 Toimistotyöntekijät	9 529	14	8 560	2 309
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	499	19	472	3 129
51 Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	2 294	16	2 118	2 709
52 Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	5	..	4	..
61 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	105	14	90	2 385
71 Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	3	..	3	..
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	62	13	57	2 231
73 Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	19	..	16	..
74 Muut valmistustyöntekijät	18	..	17	..
81 Prosessityöntekijät	2	..	1	..
82 Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	102	12	90	2 036
83 Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	1	..	1	..
91 Muut palvelutyöntekijät	1 063	12	888	2 072
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	108	12	94	1 991
X Tunteaton	27	..	27	..

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.6

Kokoaikaisten palkansaajien kuukausiansioiden muodostuminen toimialan (TOL 2008) pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä

Työntajasektori Toimialan-pääluokka	Lukumaara	Kokonaisansio, €			Saannollisen-työajan ansio, €			Kuuikauden kokonais-työaika	
			josta: lisa- ja yli- työn ansio		josta: työaika- lisa	luontois- edut		josta: lisa- ja ylityön tunnit	
Sukupuolet yhteensä	1 387 953	2 971 39	2 918 89	34	165.4	1			
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	6 090	2 524 40	2 475 163	5	167.2	2			
B Kaivostoiminta ja louhinta	2 937	3 189 96	3 093 53	45	167.7	4			
C Teollisuus	255 813	3 115 59	3 056 101	33	165.7	2			
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	10 077	3 476 111	3 355 64	22	166.6	4			
E Viemäri- ja jätevesihuolto; muu ympäristön puhtaanäpito	7 866	2 765 104	2 596 35	15	166.6	4			
F Rakentaminen	80 483	3 043 72	2 968 20	28	166.9	3			
G Tukku- ja väh. kaup., moott. ajoneuv. ja -pyör. kaup. ja korj	149 030	2 824 21	2 802 38	76	163.7	1			
H Kuljetus ja varastointi	64 816	2 774 73	2 699 154	23	167.3	3			
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	34 205	2 217 14	2 203 116	19	162.7	1			
J Informaatio ja viestintä	65 102	3 771 36	3 731 24	81	163.4	1			
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	36 257	3 649 16	3 632 3	88	162.3	1			
L Kiinteistöalan toiminta	9 551	3 127 17	3 090 12	120	163.6	1			
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	77 299	3 420 27	3 386 8	54	162.8	1			
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	55 669	2 313 33	2 274 47	23	165.2	2			
O Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	108 433	3 133 39	3 076 102	11	162.7	2			
P Koulutus	122 721	3 183 29	3 135 104	17	169.6	1			
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	251 445	2 639 28	2 560 178	9	167.1	1			
R Taiteet, viihde ja virkistys	18 949	2 591 18	2 570 61	20	162.7	1			
S Muu palvelutoiminta	31 179	2 575 12	2 556 7	28	163.9	1			
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	1			
	33			
Miehet	680 637	3 288 59	3 211 88	47	165.8	2			
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	4 145	2 660 50	2 597 174	6	168.8	3			
B Kaivostoiminta ja louhinta	2 543	3 265 105	3 160 60	47	168.2	4			
C Teollisuus	187 527	3 245 71	3 174 116	37	166.1	2			
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	7 350	3 663 139	3 511 86	24	167.5	4			
E Viemäri- ja jätevesihuolto; muu ympäristön puhtaanäpito	6 249	2 838 126	2 633 42	17	168.0	4			
F Rakentaminen	73 876	3 064 76	2 984 21	27	167.2	3			
G Tukku- ja väh. kaup., moott. ajoneuv. ja -pyör. kaup. ja korj	81 807	3 097 30	3 065 26	112	164.5	1			
H Kuljetus ja varastointi	48 844	2 842 86	2 754 179	24	168.1	4			
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	8 218	2 471 29	2 441 147	25	162.5	1			
J Informaatio ja viestintä	41 592	4 007 45	3 956 27	98	163.7	1			
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	11 085	4 884 18	4 866 5	155	162.6	1			
L Kiinteistöalan toiminta	4 541	3 455 23	3 397 18	147	164.3	1			
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	44 863	3 742 41	3 691 8	65	163.5	1			
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	23 688	2 533 61	2 460 67	32	166.6	3			
O Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	47 975	3 517 67	3 416 185	8	165.9	3			
P Koulutus	42 329	3 469 34	3 414 114	14	167.5	1			
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	26 001	3 592 61	3 282 194	15	166.3	1			
R Taiteet, viihde ja virkistys	7 524	2 834 32	2 798 77	35	164.1	1			

Taulukko 4.6

Kokoajaisten palkansaajien kuukausiansioiden muodostuminen toimialan (TOL 2008) pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä (jatk.)

Työntajasektori: Toimialan pääluokka	Lukumäärä	Kokonaisansio, €			Säännöllisen työajan ansio, €			Kuukauden kokonaistyöaika	
		josta lisa- ja yli-työn ansio	josta työaikalisät	luontoisedut	josta lisa- ja ylityön tunnit				
S Muu palvelutoiminta	10 458	3 020	20	2 987	6	48	164.4	1	
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	21	
Naiset	707 316	2 667	20	2 635	91	20	165.1	1	
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	1 945	2 234	18	2 214	141	2	163.9	1	
B Kaivostoiminta ja louhinta	394	2 700	37	2 663	9	35	164.5	1	
C Teollisuus	68 285	2 760	29	2 731	61	22	164.6	1	
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	2 727	2 973	38	2 935	3	15	164.0	2	
E Viemäri- ja jätevesihuolto; muu ympäristön puhtaanapito	1 617	2 483	21	2 455	9	11	161.1	1	
F Rakentaminen	6 606	2 814	20	2 790	5	43	163.7	1	
G Tukku- ja väh. kaup., moott. ajoneuv. ja -pyör. kaup. ja korj.	67 223	2 493	9	2 483	52	33	162.8	1	
H Kuljetus ja varastointi	15 972	2 566	34	2 532	80	19	164.8	2	
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	25 987	2 137	10	2 127	106	17	162.8	1	
J Informaatio ja viestintä	23 510	3 354	20	3 333	19	51	162.9	0	
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	25 172	3 105	16	3 089	2	59	162.2	1	
L Kiinteistöalan toiminta	5 010	2 831	12	2 811	7	97	162.9	1	
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	32 436	2 975	8	2 965	8	40	161.7	0	
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	31 980	2 150	13	2 136	33	17	164.3	1	
O Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	60 457	2 828	16	2 806	36	14	160.1	1	
P Koulutus	80 392	3 033	27	2 988	98	18	170.6	1	
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	225 443	2 529	24	2 477	176	8	167.2	1	
R Taiteet, viihde ja virkistys	11 425	2 430	9	2 419	50	11	161.8	1	
S Muu palvelutoiminta	20 720	2 350	8	2 339	7	17	163.7	0	
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	1	
	12	

1 Kokonaisansio sisältää osin varallaolokorvaukset

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.7

Kokoaikaisten palkansaajien kuukausiansioiden muodostuminen ammatin pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä

Työntajasektori Toimialan pääluokka	Lukumaara	Kokonaisansio, €		Saännöllisen tyoajan ansio, €		Kuukauden kokonaistyoaika	
		josta lisa- ja yli- tyon-ansio		josta tyoai- kalisat	luontois- edut	josta lisa- ja ylityn tunnit	
Sukupuolet yhteensä	1 387 953	2 971 1 892		2 185 2 645	3 383	4 407	47,1
0 Sotilaat	9 269	3 679 2 397		2 859 3 497	4 275	5 158	31,6
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	62 493	5 191 2 871		3 684 4 845	6 216	7 871	49,3
2 Erityisasiantuntijat	285 693	3 784 2 411		2 900 3 520	4 331	5 417	38,4
3 Asiantuntijat	324 180	3 021 2 130		2 391 2 806	3 397	4 180	35,4
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	121 500	2 442 1 911		2 091 2 316	2 648	3 081	28,4
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	205 102	2 231 1 725		1 897 2 133	2 469	2 879	25,7
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 480	2 060 1 531		1 800 2 078	2 316	2 539	26,3
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	127 063	2 696 1 974		2 254 2 609	3 000	3 484	33,4
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	133 321	2 669 1 952		2 214 2 537	3 009	3 583	31,0
9 Muut työntekijät	109 132	2 094 1 565		1 775 1 997	2 328	2 745	27,6
X Tunteamaton	3 720	2 847 1 900		2 286 2 722	3 195	3 810	35,0
Miehet	680 637	3 288 2 034		2 390 2 945	3 772	4 940	49,9
0 Sotilaat	8 965	3 712 2 427		2 900 3 510	4 303	5 179	31,3
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	40 408	5 607 3 169		4 096 5 227	6 650	8 326	49,3
2 Erityisasiantuntijat	134 938	4 168 2 730		3 238 3 904	4 770	5 886	38,0
3 Asiantuntijat	142 065	3 386 2 287		2 685 3 179	3 835	4 713	37,4
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	26 895	2 623 1 881		2 095 2 376	2 899	3 565	39,1
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	45 638	2 529 1 794		2 023 2 400	2 918	3 403	31,8
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 368	2 098 1 542		1 846 2 115	2 359	2 577	24,0
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	117 720	2 729 2 013		2 293 2 640	3 028	3 521	33,1
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	106 204	2 760 2 045		2 299 2 623	3 110	3 674	30,5
9 Muut työntekijät	51 782	2 299 1 680		1 924 2 202	2 600	3 017	29,2
X Tunteamaton	2 655	2 949 1 972		2 378 2 818	3 326	3 949	33,9
Naiset	707 316	2 667 1 818		2 068 2 419	2 985	3 799	40,1
0 Sotilaat	304	2 726 2 079		2 329 2 633	2 962	3 499	22,6
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	22 085	4 429 2 625		3 090 4 111	5 311	6 681	44,0
2 Erityisasiantuntijat	150 755	3 440 2 296		2 675 3 230	3 902	4 761	35,8
3 Asiantuntijat	182 115	2 737 2 079		2 291 2 573	3 006	3 584	28,5
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	94 606	2 391 1 919		2 090 2 304	2 598	2 961	23,1
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	159 465	2 146 1 710		1 876 2 091	2 363	2 675	21,5
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 111	2 018 1 512		1 755 2 036	2 270	2 490	28,6
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	9 342	2 277 1 727		1 944 2 206	2 534	2 856	29,3
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	27 117	2 312 1 753		1 947 2 239	2 561	2 973	26,8
9 Muut työntekijät	57 351	1 910 1 516		1 694 1 871	2 090	2 347	21,1
X Tunteamaton	1 065	2 594 1 815		2 100 2 480	2 907	3 331	36,2

1 Kokonaisansio sisältää osin varallaolokorvaukset

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.8

Kokoaikaisien palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot ammatin pääluokan, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä

Sukupuoli	Ammatin pääluokka	Ikäryhmä							X
		Yhteensä	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
Sukupuolet yhteensä lkm		1 387 953	7 139	196 805	328 925	400 726	373 217	80 877	265
0	Sotilaat	9 269	—	2 011	2 810	3 669	773	6	—
1	Johtajat ja ylimmät virkamiehet	62 493	—	1 491	12 577	22 349	20 211	5 828	36
2	Eriyasisiantuntijat	285 693	40	25 958	82 938	86 704	73 125	16 882	46
3	Asiantuntijat	324 180	213	44 576	87 601	95 041	80 195	16 540	13
4	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	121 500	279	16 881	22 192	35 414	38 430	8 303	1
5	Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	205 102	1 586	37 694	44 414	55 752	54 934	10 704	19
6	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 480	156	802	1 151	2 143	1 809	416	2
7	Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	127 063	1 914	25 564	26 670	33 298	32 937	6 600	80
8	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	133 321	710	23 376	29 298	37 037	36 029	6 829	41
9	Muut työntekijät	109 132	2 197	17 635	18 284	28 288	34 054	8 649	26
X	Tuntematon	3 720	43	817	990	1 031	719	119	—
Miehet		680 637	4 115	107 199	177 983	190 235	163 897	37 003	205
0	Sotilaat	8 965	—	1 912	2 690	3 616	741	6	—
1	Johtajat ja ylimmät virkamiehet	40 408	—	976	8 591	14 396	12 446	3 964	36
2	Eriyasisiantuntijat	134 938	19	10 819	42 651	39 435	33 113	8 861	40
3	Asiantuntijat	142 065	108	20 633	43 764	38 839	31 418	7 298	5
4	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	26 895	123	5 187	6 365	7 379	6 470	1 370	1
5	Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	45 638	283	11 311	13 454	11 629	7 934	1 025	2
6	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 368	79	374	564	1 087	1 033	230	1
7	Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	117 720	1 798	24 185	24 674	30 660	30 230	6 093	80
8	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	106 204	531	19 888	23 989	29 448	27 169	5 144	35
9	Muut työntekijät	51 782	1 139	11 279	10 511	13 040	12 877	2 931	4
X	Tuntematon	2 655	34	635	731	706	467	81	—
Naiset		707 316	3 023	89 606	150 942	210 490	209 320	43 875	60
0	Sotilaat	304	—	99	120	53	32	—	—
1	Johtajat ja ylimmät virkamiehet	22 085	—	516	3 986	7 953	7 765	1 865	—
2	Eriyasisiantuntijat	150 755	21	15 139	40 287	47 269	40 012	8 021	6
3	Asiantuntijat	182 115	105	23 944	43 838	56 202	48 777	9 242	8
4	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	94 606	156	11 694	15 827	28 035	31 960	6 933	—
5	Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	159 465	1 303	26 383	30 960	44 122	47 000	9 679	17
6	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 111	77	428	587	1 056	777	186	1
7	Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	9 342	116	1 379	1 996	2 638	2 707	507	—
8	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	27 117	179	3 488	5 309	7 589	8 860	1 686	6
9	Muut työntekijät	57 351	1 057	6 356	7 773	15 248	21 177	5 719	22
X	Tuntematon	1 065	9	182	259	325	252	38	—
Sukupuolet yhteensä kuukausiansio, €		2 971	1 716	2 411	3 008	3 132	3 057	3 108	3 104
0	Sotilaat	3 679	—	2 868	3 634	4 020	4 330	..	—
1	Johtajat ja ylimmät virkamiehet	5 191	—	3 293	4 849	5 397	5 273	5 340	5 180
2	Eriyasisiantuntijat	3 784	1 532	2 910	3 616	3 939	4 016	4 148	4 810
3	Asiantuntijat	3 021	1 722	2 589	3 050	3 138	3 086	3 066	..
4	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 442	1 758	2 195	2 499	2 503	2 465	2 451	..
5	Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	2 231	1 816	2 054	2 239	2 295	2 295	2 218	..
6	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 060	1 406	1 818	2 042	2 166	2 106	2 078	..
7	Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	2 696	1 805	2 446	2 717	2 809	2 797	2 759	2 471
8	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2 669	1 927	2 457	2 694	2 737	2 750	2 582	2 280
9	Muut työntekijät	2 094	1 516	1 987	2 156	2 139	2 112	2 119	..
X	Tuntematon	2 847	1 703	2 458	2 955	3 056	2 884	3 019	—

Taulukko 4.8

Kokoaikaisien palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot ammatin pääluokan, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä (jatk.)

Sukupuoli	Ammatin-pääluokka	Ikäryhmä							
		Yhteensä	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	X
Miehet		3 288	1 758	2 530	3 287	3 515	3 486	3 602	3 462
0	Sotilaat	3 712	–	2 882	3 670	4 039	4 401	..	–
1	Johtajat ja ylimmät virkamiehet	5 607	–	3 542	5 186	5 838	5 763	5 701	5 180
2	Eriyasisiantuntijat	4 168	..	3 104	3 944	4 372	4 451	4 584	5 187
3	Asiantuntijat	3 386	1 814	2 728	3 371	3 599	3 563	3 464	..
4	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 623	1 826	2 278	2 792	2 725	2 624	2 665	..
5	Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	2 529	1 773	2 215	2 575	2 686	2 706	2 458	..
6	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 098	1 424	1 816	2 078	2 217	2 139	2 104	..
7	Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	2 729	1 815	2 462	2 750	2 850	2 842	2 803	2 471
8	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2 760	1 957	2 505	2 771	2 836	2 886	2 686	2 402
9	Muut työntekijät	2 299	1 586	2 114	2 346	2 380	2 387	2 368	..
X	Tuntematon	2 949	1 752	2 513	3 071	3 200	3 004	3 275	–
Naiset		2 667	1 657	2 270	2 679	2 785	2 721	2 692	1 886
0	Sotilaat	2 726	–	2 611	2 820	2 753	2 682	–	–
1	Johtajat ja ylimmät virkamiehet	4 429	–	2 824	4 122	4 598	4 486	4 574	–
2	Eriyasisiantuntijat	3 440	..	2 772	3 269	3 578	3 656	3 667	..
3	Asiantuntijat	2 737	1 627	2 469	2 729	2 820	2 779	2 752	..
4	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 391	1 705	2 157	2 381	2 445	2 433	2 409	–
5	Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	2 146	1 825	1 986	2 093	2 192	2 226	2 193	..
6	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 018	1 388	1 820	2 007	2 113	2 062	2 046	..
7	Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	2 277	1 653	2 161	2 308	2 335	2 294	2 230	–
8	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2 312	1 836	2 183	2 343	2 353	2 330	2 263	..
9	Muut työntekijät	1 910	1 441	1 761	1 899	1 932	1 945	1 991	..
X	Tuntematon	2 594	..	2 265	2 627	2 742	2 661	2 471	–

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.9

Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2009, sektorit yhteensä

Sukupuoli	Ammatin-pääluokka	Yhteensä	Ikäryhmä						X
			10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
Sukupuolet yhteensä lkm		1 387 953	7 139	196 805	328 925	400 726	373 217	80 877	265
2	Ylempi perusaste	180 145	7 034	23 336	27 069	36 647	64 240	21 667	152
3	Keskiaste	582 213	104	114 570	124 758	165 596	151 039	26 113	34
5	Alin korkea-aste	229 774	-	285	39 555	94 374	80 552	14 955	53
6	Alempi korkeakouluaste	188 630	-	39 355	69 923	39 127	33 277	6 943	5
7	Ylempi korkeakouluaste	187 516	-	19 118	63 242	58 217	37 961	8 963	13
8	Tutkijakoulutusaste	19 676	-	141	4 379	6 764	6 147	2 237	8
Miehet		680 637	4 115	107 199	177 983	190 235	163 897	37 003	205
2	Ylempi perusaste	103 403	4 093	16 215	18 690	22 008	32 025	10 261	110
3	Keskiaste	311 105	22	69 012	77 325	86 604	67 324	10 790	28
5	Alin korkea-aste	80 575	-	192	15 597	32 596	26 536	5 608	45
6	Alempi korkeakouluaste	87 314	-	13 717	33 674	19 250	16 724	3 946	2
7	Ylempi korkeakouluaste	86 403	-	7 985	30 100	25 904	17 554	4 848	12
8	Tutkijakoulutusaste	11 838	-	77	2 597	3 873	3 733	1 551	7
Naiset		707 316	3 023	89 606	150 942	210 490	209 320	43 875	60
2	Ylempi perusaste	76 742	2 941	7 121	8 378	14 639	32 215	11 406	42
3	Keskiaste	271 108	82	45 558	47 433	78 992	83 715	15 323	6
5	Alin korkea-aste	149 199	-	92	23 957	61 778	54 016	9 347	8
6	Alempi korkeakouluaste	101 316	-	25 638	36 249	19 877	16 553	2 997	2
7	Ylempi korkeakouluaste	101 112	-	11 133	33 142	32 313	20 407	4 115	1
8	Tutkijakoulutusaste	7 838	-	64	1 782	2 891	2 413	686	1
Sukupuolet yhteensä kuukausiansio, €		2 971	1 716	2 411	3 008	3 132	3 057	3 108	3 104
2	Ylempi perusaste	2 505	1 715	2 253	2 674	2 629	2 544	2 502	2 391
3	Keskiaste	2 562	1 725	2 282	2 637	2 653	2 610	2 585	2 806
5	Alin korkea-aste	3 024	-	2 620	2 853	3 069	3 043	3 086	4 229
6	Alempi korkeakouluaste	3 215	-	2 538	3 067	3 517	3 807	3 998	..
7	Ylempi korkeakouluaste	4 158	-	3 112	3 828	4 430	4 673	4 777	..
8	Tutkijakoulutusaste	5 097	-	3 407	4 241	5 063	5 533	5 789	..
Miehet		3 288	1 758	2 530	3 287	3 515	3 486	3 602	3 462
2	Ylempi perusaste	2 737	1 757	2 370	2 879	2 869	2 845	2 824	2 592
3	Keskiaste	2 822	..	2 428	2 882	2 962	2 956	2 949	..
5	Alin korkea-aste	3 564	-	2 797	3 298	3 646	3 620	3 577	4 691
6	Alempi korkeakouluaste	3 728	-	2 783	3 491	4 158	4 317	4 444	..
7	Ylempi korkeakouluaste	4 640	-	3 280	4 249	5 011	5 206	5 272	..
8	Tutkijakoulutusaste	5 333	-	3 422	4 412	5 274	5 795	6 014	..
Naiset		2 667	1 657	2 270	2 679	2 785	2 721	2 692	1 886
2	Ylempi perusaste	2 194	1 657	1 986	2 216	2 267	2 244	2 211	1 864
3	Keskiaste	2 264	1 673	2 059	2 238	2 314	2 332	2 329	..
5	Alin korkea-aste	2 732	-	2 253	2 564	2 764	2 760	2 791	..
6	Alempi korkeakouluaste	2 772	-	2 407	2 672	2 897	3 291	3 411	..
7	Ylempi korkeakouluaste	3 747	-	2 991	3 445	3 964	4 215	4 194	..
8	Tutkijakoulutusaste	4 739	-	3 389	3 990	4 780	5 127	5 280	..

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

5. Työtaistelutilasto

5.1 Työtaistelut Suomessa vuonna 2010

Tilastokeskuksen työtaistelutilaston mukaan Suomessa käytiin 191 työtaistelua vuonna 2010. Työtaistelua oli selvästi enemmän kuin edellisellä vuonna, jolloin niitä oli 139 kappaletta. Työtaistelujen määrä oli toiseksi suurin 2000-luvulla, vuoden 2005 määrän jäädessä suurimmaksi. Työtaisteluihin osallistuneiden työntekijöiden lukumäärä oli noin 137 000, joka oli lähes kolminkertainen edelliseen vuoteen verrattuna ja suurin 2000-luvulla. Menetettyjä työpäiviä oli noin 315 000. Työpäivämenetykset yli kolminkertaistuivat edellisestä vuodesta ja ne olivat 2000-luvun toiseksi suurimmat vuoden 2005 jälkeen. Työtaistelutiedot vuosilta 2000–2010 on esitetty taulukossa 5A.

Vuosi 2010 oli työmarkkinoilla liittokohtaisten sopimusneuvottelujen aikaa ja monilla aloilla sopimusneuvottelua vauhditettiin työtaisteluilla. Suurimmat työtaistelutoimet käytiin elintarviketeollisuudessa, jossa keväällä 2010 järjestettiin useita lakkoja ja harvinaisia työsulkuja TES-neuvottelujen aikana. Elintarvikealan työtaisteluissa menetettiin yhteensä noin 108 000 työpäivää. Näistä suurin yksittäinen työtaistelu oli kaupan alan lakko 16. huhtikuuta, johon osallistui noin 50 000 työntekijää. Suuria liittokohtaisia työtaisteluita käytiin myös ahtaus- ja kaupan aloilla, joissa kummassakin menetettiin noin 50 000 työpäivää. Merkittäviä työtaisteluita käytiin myös sahateollisuudessa, lentoliikenteessä ja katsastusalalla.

Työtaisteluista 122 käytiin teollisuudessa eli vajaa kaksi kolmasosaa kaikista työtaisteluista. Teollisuuden alatoimialoista eniten työtaistelua oli elintarvikkeiden valmistuksessa (28) ja metallien jalostuksessa (19). Ylivoimaisesti eniten teollisuuden työpäivämenetyksiä oli elintarvikkeiden valmistuksessa. Teollisuuden ulkopuolisista toimialoista eniten työtaistelua oli toimialalla varastointi ja liikennettä palveleva toiminta (15).

Taulukko 5A

Työtaistelut vuosina 2000–2010

Vuosi	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät
2000	96	84 092	253 838
2001	84	21 715	60 652
2002	76	70 867	74 985
2003	112	91 866	66 136
2004	84	25 211	42 385
2005	365	106 796	672 904
2006	97	48 276	85 075
2007	91	89 729	94 579
2008	92	15 992	16 352
2009	139	50 485	91 899
2010	191	137 316	314 667

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Vuoden 2010 työtaisteluiden syyt on esitetty taulukossa 5B. Työtaistelun syy oli 53 kertaa palkkavaatimus, 38 kertaa työnjohto ja 36 kertaa alan työehtosopimus. Myös työvoiman vähennys tai sen uhka oli yleinen työtaisteluiden syy. Osallistuneiden työntekijöiden ja työpäivämenetysten mukaan laskettuna suurin syy liittyi kuitenkin työehtosopimuksiin.

Taulukossa 5C on esitetty työtaistelutietoja maakunnissa, joissa oli eniten työtaisteluita vuonna 2010. Paikallisia työtaisteluita käytiin eniten Pirkanmaalla, jossa työtaistelujen lukumäärä oli 20. Uusimaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla työtaisteluita oli 15 ja 13. Myös osallisten palkansaajien lukumäärä oli suurin Pirkanmaalla, mutta menetettyjä työpäiviä kertyi eniten Uusimaalla käydyissä työtaisteluissa. Työtaisteluista 80 oli valtakunnallisia, eli ne käytiin useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla.

Kunnittain tarkasteltuna paikallisia työtaisteluita käytiin vuonna 2010 eniten Tampereen, Vantaan, Raahen ja Kuopion kaupungeissa. Osallisten palkansaajien

Taulukko 5B

Työtaistelut syyn mukaan vuonna 2010

Työtaistelun syy	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Menetetyt bruttopalkat 1 000 euroa
Palkkavaatimus	53	16 720	102 343	12 519
Työnjohto	38	7 286	13 913	1 692
Alan työehtosopimus	36	103 214	173 637	20 183
Työvoiman vähennys tai sen uhka	33	5 803	10 281	1 225
Tukitoimenpide	11	373	9 444	68
Työolosuhteet	2	118	120	15
Muu syy tai syytä ei ilmoitettu	18	4 012	4 930	661
Yhteensä	191	137 526	314 667	36 362

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5C

Maakunnat, joissa eniten työtaisteluita vuonna 2010

Maakunta	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Menetetyt bruttopalkat 1 000 euroa
Pirkanmaa	20	3 666	4 729	622
Uusimaa	15	1 102	4 949	661
Pohjois-Pohjanmaa	13	1 415	1 449	208
Satakunta	10	2 367	3 285	396
Pohjois-Savo	8	371	773	104
Kanta-Häme	8	2 303	5 248	630
Keski-Suomi	8	1 342	2 347	282
Kymenlaakso	7	1 986	4 519	637
Varsinais-Suomi	6	1 009	1 345	162
Pohjanmaa	6	252	330	40
Päijät-Häme	3	517	674	77
Valtakunnallinen	80	119 758	283 365	32 392

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5D

Kunnat, joissa eniten työtaisteluja vuonna 2010

Kaupunki	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Menetetyt bruttopalkat, 1.000 euroa
Tampere	9	1 148	1 205	126
Vantaa	8	460	4 193	564
Raahe	8	910	1 118	162
Kuopio	7	346	723	98
Vaasa	6	252	330	40
Turku	5	916	1 275	154
Hämeenlinna	5	1 910	4 891	590
Jyväskylä	4	694	1 782	219
Helsinki	3	297	356	43
Nokia	3	736	1 524	211
Kouvola	3	850	3 164	445
Mänttä-Vilppula	3	859	1 053	146
Kotka	3	1 136	1 355	192

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

ja menetettyjen työpäivien määrä oli kuitenkin suurin Hämeenlinnassa. Työtaitelutietoja kunnittain löytyy taulukosta 5D.

5.2 Työtaistelut 2000-luvulla

Työtaistelujen syyt

Työtaistelujen yleisin syy 2000-luvulla oli työvoiman vähentäminen. Seuraavaksi yleisimmät syyt olivat työnjohto ja palkkavaatimus. Myös työehtosopimus ja tukitoimenpide olivat yleisiä työtaistelujen syitä. Työvoiman vähentäminen on yleensä yleisin syy työtaisteluun taantumana aikana, jolloin yritysten irtisanomisilmoitukset ovat yleisiä. Työehtosopimus on yleinen syy niinä vuosina, kun käydään liittokohtaisia sopimusneuvotteluja.

Yli puolet työpäivien menetyksistä 2000-luvulla on tapahtunut työtaisteluisa, joissa syynä on ollut työehtosopimus. Tämän syyn työtaisteluissa on myös ol-

Taulukko 5E

Työtaistelut syyn mukaan vuosina 2000–2010

Syy	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Työvoiman vähennys tai sen uhka	14	23	21	42	26	46	21	9	16	58	33	309
Työnjohto	14	21	15	14	29	34	22	16	16	23	38	242
Palkkavaatimus	21	19	15	9	8	18	24	25	10	7	53	209
Alan työehtosopimus	22	8	1	4	12	36	–	–	1	8	36	128
Tukitoimenpide	9	1	1	3	1	65	4	1	5	2	11	103
Työolosuhteet	2	1	3	2	1	5	2	–	2	3	2	23
Muu syy tai syytä ei ilmoitettu	14	11	20	39	7	57	18	40	42	38	18	304
Yhteensä	96	84	76	113	84	261	91	91	92	139	191	1 318

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

lut eniten osallistujia. Tarkempia tietoja 2000-luvun työtaisteluista syyn mukaan löytyy taulukosta 5E.

Työtaistelut alueittain

Maakunnittain tarkasteltuna 2000-luvulla eniten työtaisteluja on käyty Uusimaalla, missä työtaisteluja on ollut 157. Sekä Varsinais-Suomessa että Pirkanmaalla työtaisteluja on ollut lähes 140. Valtakunnalliset työtaistelut kattavat 17 prosenttia 2000-luvulla käydyistä työtaisteluista. Työtaistelujen lukumäärät maakunnittain on esitetty taulukossa 5F.

Muita maakunnittaisia tietoja 2000-luvulla käydyistä työtaisteluista löytyy taulukosta 5G. Työpäivämenetyksistä yli 80 prosenttia tapahtui valtakunnallisissa työtaisteluissa viimeisen yhdeksän vuoden aikana. Paikallisten työtaistelujen työpäivämenetyksistä suurin osa tapahtui Uusimaan, Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan maakunnissa.

Kunnittain tarkasteltuna eniten työpäivämenetyksiä vuosina 2000–2010 oli Turussa, jossa niitä oli noin 25 000. Eniten paikallisia työtaisteluja oli Tampereella, jossa niitä oli 94 kappaletta. Suhteellisesti eniten työtaistelumenetyksiä oli Raahen ja Imatran kaupungeissa, joissa oli enemmän kuin yksi menetetty työpäivä kaupungissa olevaa työpaikkaa kohden. Muutoinkin kunnissa, joissa on suuria teollisia työnantajia, oli suhteellisesti eniten työpäivämenetyksiä. Pääkaupunkiseudun suurissa kunnissa työpäivämenetyksiä oli työpaikkoihin nähden vähän.

Kunnittaiset työtaistelutiedot vuosilta 2000–2010 löytyvät taulukosta 5H.

Taulukko 5F

Työtaistelujen lukumäärät maakunnittain vuosina 2000–2010

Maakunta	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Uusimaa	23	15	15	23	13	14	4	5	5	25	15	157
Varsinais-Suomi	13	10	8	23	10	25	8	8	8	18	6	137
Pirkanmaa	7	6	11	8	6	33	9	6	14	15	20	135
Pohjois-Pohjanmaa	9	9	3	3	6	17	15	10	19	8	13	112
Satakunta	11	14	7	8	7	25	4	7	5	4	10	102
Keski-Suomi	1	1	1	4	7	31	7	2	5	6	8	73
Kymenlaakso	4	3	3	4	3	29	2	3	2	1	7	61
Kanta-Häme	–	2	3	7	3	8	5	9	2	9	8	56
Pohjanmaa	3	2	9	8	5	5	2	2	8	6	6	56
Etelä-Karjala	–	4	2	–	4	17	5	1	–	1	2	36
Lappi	1	2	1	1	2	10	–	2	2	6	1	28
Päijät-Häme	1	2	–	5	4	9	–	–	–	2	3	26
Pohjois-Savo	2	2	1	–	–	2	–	2	1	3	8	21
Pohjois-Karjala	–	–	2	2	4	6	–	2	–	2	2	20
Etelä-Pohjanmaa	1	–	1	1	1	–	3	3	3	2	1	16
Kainuu	–	3	1	2	–	1	–	1	3	1	1	13
Keski-Pohjanmaa	–	–	1	1	–	2	1	–	1	1	–	7
Etelä-Savo	1	–	–	–	1	–	1	–	1	–	–	4
Ahvenanmaa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Valtakunnallinen	12	8	7	13	7	26	12	28	13	18	80	224
Ei tietoa	7	1	–	–	1	1	13	–	–	11	–	34
Yhteensä	96	84	76	113	84	261	91	91	92	139	191	1318

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5G

Työtaistelut maakunnittain 2000–2010

Maakunta	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät
Uusimaa	157	48 030	52 742
Varsinais-Suomi	137	33 640	36 056
Pirkanmaa	135	23 017	24 694
Pohjois-Pohjanmaa	112	17 758	19 224
Satakunta	102	18 370	24 059
Keski-Suomi	73	11 983	15 590
Kymenlaakso	61	11 316	22 710
Kanta-Häme	56	11 416	15 450
Pohjanmaa	56	9 149	13 552
Etelä-Karjala	36	21 056	16 405
Lappi	28	4 988	6 986
Päijät-Häme	26	3 121	4 064
Pohjois-Savo	21	1 650	2 881
Pohjois-Karjala	20	4 670	4 806
Etelä-Pohjanmaa	16	1 140	934
Kainuu	13	1 299	1 000
Keski-Pohjanmaa	7	1 227	2 174
Etelä-Savo	4	267	240
Ahvenanmaa	–	–	–
Valtakunnallinen	224	515 950	1 500 900
Ei tietoa	34	2 508	9 002
Yhteensä	1 318	742 555	1 773 470

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5H

Kunnat, joissa eniten työpäivämenetyksiä vuosina 2000–2010

Kaupunki	Työtaisteluja	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Tuhatta työpäivää kohden
Turku	79	27 510	25 220	315
Helsinki	53	25 901	23 710	80
Tampere	94	14 638	13 505	139
Raahe	79	14 056	12 611	1 357
Vaasa	50	8 271	12 231	445
Imatra	23	17 664	11 145	1 002
Vantaa	40	8 029	11 107	109
Pori	49	7 666	10 909	317
Kotka	26	5 622	9 538	425
Kouvola	27	4 134	9 279	253
Hämeenlinna	28	5 817	9 237	316
Jyväskylä	37	6 268	8 475	149
Rauma	19	7 226	7 846	441
Lohja	15	5 401	6 794	365
Kemi	22	3 844	5 746	680
Oulu	14	2 272	5 513	90
Forssa	23	4 056	4 763	648
Lappeenranta	10	2 927	4 279	140
Valkeakoski	14	2 754	4 278	500
Hamina	6	1 380	3 768	433
Joensuu	14	3 904	3 703	127
Nokia	13	2 794	3 687	260
Jämsä	12	3 027	3 507	389
Salo	11	1 943	3 415	140
Porvoo	1	1 078	3 127	134
Järvenpää	9	2 354	3 021	154

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Työtaistelut toimialoittain

Yli puolet 2000-luvun työpäivien menetyksistä tapahtui paperi- ja kartonkiteollisuudessa, jossa oli vuoden 2005 TES-neuvottelujen aikana paljon lakkoja ja pitkä työsulku. Toiseksi eniten menetettyjä työpäiviä oli elintarviketeollisuuden työtaisteluissa, joista lähes 90 prosenttia kertyi vuonna 2010. Työpäivämenetykset olivat suurimpia niillä toimialoilla, joilla oli 2010-luvulla joku sopimusneuvotteluihin liittyvä työtaistelu. Eniten yksittäisiä työtaisteluita oli paperiteollisuuden jälkeen metallin alatoimialoilla, joilla esiintyy yleensä runsaasti paikallisia työtaisteluita. Toimialakohtaisia tietoja 2000-luvun työtaisteluista on esitetty taulukossa 51.

Taulukko 51

Toimialat, joilla eniten työpäivämenetyksiä vuosina 2000–2010

Toimiala (TOL 2008)	Työtaisteluita	Menetetty työpäivät
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	195	864 218
10 Elintarvikkeiden valmistus	97	122 474
49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	26	110 360
47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	13	86 902
52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta	56	86 354
64 Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta)	8	67 148
41 Talonrakentaminen	6	50 866
86 Terveyspalvelut	3	46 000
24 Metallien jalostus	144	33 578
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	98	29 255
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	162	29 126
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	48	27 069
71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi	4	22 961
51 Ilmaliikenne	11	22 351
02 Metsätalous ja puunkorjuu	3	21 838
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteiden valmistus	10	18 751
27 Sähkölaitteiden valmistus	67	13 289
61 Televiestintä	21	10 217
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	99	8 684
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	1	8 400
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	20	8 157
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	30	6 303
842 Maanpuolustus ja järjestystoimi	3	5 061
82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	8	5 000

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

5.3 Työtaistelujen kansainvälinen vertailu

Kansainvälisiä tilastoja työtaisteluista laatii YK:n alainen Kansainvälinen työjärjestö ILO. Eri maiden tilastojen yhtenäistämiseksi ILO suosittaa otettavaksi työtaistelutilastoihin vain sellaiset työtaistelut, joihin liittyy työtuntien menetyksiä. Suomen työtaistelutilastoon kuuluvat myös muut työtaistelumuodot, mutta nii-

den merkitys tilastossa on pieni. Monien maiden työtaistelutilastossa työtaiste-
luille on asetettu minimirajoja työtaistelun keston ja osallistujamäärän mukaan.
Suomen työtaistelutilastossa ei tällaisia rajoja ole.

Tilastokeskuksen julkaisussa Sadan vuoden työtaistelut (Työmarkkinat
1990:22) vertaillaan työtaistelujen määriä ja menetettyjä työpäiviä suhteessa
palkansaajien määrään vuosina 1958–1987 Suomessa ja eräissä muissa länsi-
maissa. Muut maat vertailussa olivat Ranska, Italia, Kanada, Ruotsi, Tanska ja
Norja. Vertailun perusteella Suomi ei ollut erityisen lakkoherkkä maa vuosina
1958–1970, mutta vuodesta 1971 alkaneella ajanjaksolla Suomi nousi yhdeksi
lakkoherkimmistä maista. Lakkojen määrä suhteessa palkansaajiin nousi vertai-
lujoukon suurimmaksi, mutta menetettyjä työpäiviä suhteessa palkansaajiin oli
edelleen enemmän Italiassa ja Kanadassa. Muissa Pohjoismaissa yleensä lakkoil-
tiin Suomea vähemmän.

Taulukossa 5J on esitetty vuoden 2009 työtaistelutietoja niistä 13 maasta,
joista tietoja on saatavilla. Maat kattavat kuusi maanosaa. Tarkastelumaista käy-
tiin lukumäärällisesti eniten työtaisteluita Espanjassa, jossa niiden määrä nousi
tuhanteen, mutta myös Italiassa ja Argentiinassa käytiin lähes 900 työtaistelua.
Israelin 15 työtaistelua jäi tarkastelumaiden pienimmäksi työtaisteluiden mää-
räksi.

Työtaisteluiden suhteellisen merkityksen kannalta paras mittari on työpäi-
vämenetykset työntekijöiden määrään suhteutettuna. ILO tilastoi työpäivämen-
etyksiä tuhatta työntekijää kohti, mutta maittaiset tiedot ovat puutteellisempia
kuin muut tiedot työtaisteluista. Osallisilla palkansaajilla ja menetetyillä työpäi-
villä tuhatta työntekijää kohden mitattuna Argentiina johtaa työtaistelutilastoja
vertailumaissa lähes 1 650 000 osallisella palkansaajalla ja yli 800 menetetyllä
työpäivällä tuhatta työntekijää kohden. Vähiten osallisia palkansaajia ja me-
netettyjä työpäiviä tuhatta työntekijää kohden oli Alankomaissa, jossa näiden
mittareiden luvut olivat 3 600 osallista palkansaajaa ja yksi menetetty työpäivä
tuhatta työntekijää kohden.

Taulukko 5J
Työtaistelut eräissä maissa vuonna 2009*

Maa	Lukumäärä	Osalliset palkan- saajat	Menetetyt työpäivät tuhatta työntekijää kohden
Alankomaat	25	3 600	1
Argentiina	874	1 646 638	829
Australia	236	89 300	14
Espanja	1 001	653 483	68
Etelä-Afrikka	51	172 772	119
Intia	357	643 939	..
Israel	15	50 866	..
Italia	889	266 531	..
Kanada	155	67 082	144
Saksa	..	28 281	2
Suomi	139	50 485	37
Tanska	207	12 679	..
Uusi-Seelanti	31	8 951	..

Lähde: *Strikes and lockouts, International Labour Organization*

* Vuoden 2009 tiedot ovat ennakkollisia. Lopulliset tiedot julkaistaan ILO:n julkaisussa
ILO yearbook of Labour Statistics vuoden 2012 alussa.

Taulukko 5K

Työtaistelussa menetetyt työpäivät eräissä maissa 2000–2009, tuhansia työpäiviä

Maa	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	2000–2009 keskiarvo
Suomi	254	61	75	66	42	673	85	95	16	92	146
Saksa	11	27	310	163	51	19	429	286	132	64	149
Intia	28 763	23 767	26 586	30 256	23 866	29 665	20 324	19 193	16 684	9 553	22 866
Italia	884	1 026	4 861	1 962	699	907	555	903	723	372	1 289
Etelä-Korea	1 894	1 083	1 580	1 299	1 199	848	1 201	536	809	..	1 161
Venäjä	236	47	29	29	211	86	1	20	29	0	69
Espanja	3 617	1 924	4 945	792	4 473	951	928	1 188	1 510	1 291	2 162
Ruotsi	0	11	1	628	15	1	2	14	107	2	78
Britannia	499	525	1 323	499	905	224	755	1 041	759	..	726
Yhdysvallat	20 419	1 151	660	4 077	1 017	1 348	2 688	1 265	1 954	124	3 470

Lähde: *Strikes and lockouts, International Labour Organization*

* Vuoden 2009 tiedot ovat ennakkollisia. Lopulliset tiedot julkaistaan ILO:n julkaisussa *ILO yearbook of Labour Statistics* vuoden 2012 alussa.

.. Ei tietoa

Taulukossa 5K on lukuja työtaistelussa menetetyistä työpäivistä viimeiseltä kymmeneltä vuodelta (2000–2009) eräistä maista, joista tilastoja on saatavilla: Taulukkoon on poimittu keskeisiä länsimaita sekä Aasiasta Etelä-Korea ja Intia. Ylivoimaisesti eniten työpäivämenetyksiä on tapahtunut Intiassa, joka on väestömäärältäänkin vertailujoukon selvästi suurin. Myös Espanjassa ja Italiassa on käyty suuria työtaisteluita maiden kokoon nähden. Saksassa puolestaan työtaistelutoiminta on ollut vähäistä maan kokoon nähden.

5.4 Laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Työtaistelutilasto kuvaa työntekijöiden tai työnantajien Suomessa järjestämiä työtaisteluita. Työtaistelujen laajuutta kuvataan lukumäärillä osallistuneista työntekijöistä ja menetetyistä työpäivistä.

1.2 Tilaston aineistot ja käsitteet

Aineistot

Pääosa työtaistelutiedoista saadaan työnantajajärjestöiltä. Lisäksi työtaistelutietoja kerätään tiedotusvälineistä ja kysytään tarkempia tietoja suoraan yrityksiltä.

Käsitteet

Työtaistelu: Työntekijäpuolen tai työnantajapuolen työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskei-

noa jonkin päämäärän saavuttamiseksi. Erilaisia työtaistelun muotoja ovat mm. lakot, ylityökiellot ja työsulut.

Lakko: Työntekijät kieltäytyvät työn tekemisestä ja tällöin he eivät myöskään yleensä saavu työpaikalle.

Jarrutus: Työntekijät ovat työpaikalla, mutta tekevät työtä normaalia huomattavasti hitaammin.

Saarto: Työntekijät kieltäytyvät esim. käsittelemästä tietyn yrityksen kuljetuksia.

Ylityökielto: Työntekijät kieltäytyvät ylitöiden tekemisestä.

Työsulku: Työnantaja sulkee työpaikan ja keskeyttää palkanmaksun.

Välillisesti työtaisteluun osallistuneet: Työntekijät, jotka eivät kuulu työtaistelun osapuoliin, mutta jotka eivät ole voineet tehdä työtänsä työtaistelun vuoksi.

Valtakunnallinen työtaistelu: Työtaistelu on valtakunnallinen, jos sitä johtaa ammattiliitto tai jokin muu yhteinen organisaatio koko valtakunnan alueella. Valtakunnallisia työtaisteluita ei tilastoida lääneittäin tai kunnittain.

2. Menetelmäkuvaus

Työtaistelutilastoon kerätään kaikki työtaistelut, jotka tulevat Tilastokeskuksen tietoon. Työnantajajärjestöjen työtaistelutiedot ja muulla tavalla kerätyt työtaistelutiedot kerätään yhteen tietokantaan. Näin saadusta tietokannasta tehdään taulukoita valittujen luokittelujen ja määrätietojen mukaan.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Osa pienemmistä työtaisteluista jää tilaston ulkopuolelle, koska niiden olemassaolosta ei saada tietoa. Näiden työtaistelujen puuttumisella on lähinnä merkitystä vain työtaistelujen lukumäärätietoihin. Työtaisteluiden laajuutta paremmin kuvaaviin työntekijöiden lukumäärätietoihin ja työpäivämenetyksiin joidenkin pienten työtaisteluiden puuttumisella ei ole olennaista merkitystä.

Työtaistelujen laajuudesta voi olla työnantaja- ja työntekijäpuolella erilainen näkemys. Yleensä käytetään työnantajajärjestöjen lähettämiä tietoja, jotka ovat yksityiskohtaisia.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vuodesta 2010 lähtien työtaistelutiedot julkaistaan kerran vuodessa tilastovuotta seuraavan kevään aikana. Työtaistelutietoja julkaistaan neljännesvuoden tarkkuudella. Työtaistelutietoja voidaan luovuttaa myös kuukauden tarkkuudella. Jos työtaistelu kestää kuukauden tai neljännesvuoden vaihteen yli, se sijoite-

taan yleensä sille ajanjaksolle, jolla se on suurimmaksi osaksi tapahtunut. Suuria työtaisteluita jaetaan tarkemmin eri neljänneksille tarpeen mukaan.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot julkaistaan kerran vuodessa internetissä tilaston kotisivuilla ja Stat-fin-tilastopalvelussa. Laajemmin tietoja julkaistaan Palkat ja työvoimakustannukset -julkaisussa. Julkaisu on tilattavissa myyntipalvelusta osoitteesta:

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lisäksi tietoja on Suomen tilastollisessa vuosikirjassa. Tarkempia tietoja on mahdollista saada Tilastokeskuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

6.1 Vertailtavuus muiden maiden tilastoihin

Eri maiden työtaistelutilastot voivat vaihdella suuresti. Joissain maissa käytetään rajoja, joilla kestoltaan tai osallistujamäärältään pienimmät työtaistelut jäävät tilaston ulkopuolelle. Työjärjestö ILO kerää tietoa työtaisteluista kaikista maista, joista sitä on saatavilla.

6.2 Vertailtavuus historiatietoihin

Työtaistelutietoja on olemassa yli sadan vuoden ajalta. Vuonna 1971 tehtiin tilaston laaja uudistus, jolloin tilaston kattavuus pienemmissä työtaisteluissa parani.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tuoreimpaan julkaistuun työtaistelutilastoon voi tulla pieniä lisäyksiä, jos joistain työtaisteluista saadaan tiedot työnantajajärjestöltä poikkeuksellisen myöhään.

Liitetaulukot

- 5.1 Työtaistelut vuosina 1970–2010
- 5.2 Työtaistelut toimialoittain vuonna 2010

Taulukko 5.1

Työtaistelut vuosina 1970–2010

Vuosi	Työtaistelua		Työntekijöitä		%	Menetettyjä työpäiviä	
	Lukumäärä	Työtaistelua kohden	Lukumäärä	Työtaistelua kohden		Lukumäärä	Osallistunutta kohden
1970	240	201 600	840	9,3	233 200	1,2	
1971	838	403 300	481	18,6	2 711 100	6,7	
1972	849	239 700	282	11,0	473 100	2,0	
1973	1 009	678 200	672	30,6	2 496 900	3,7	
1974	1 778	370 700	208	16,3	434 800	1,2	
1975	1 530	215 100	141	9,7	284 200	1,3	
1976	3 282	512 700	156	23,8	1 325 500	2,6	
1977	1 673	743 800	445	35,2	2 374 700	3,2	
1978	1 237	164 600	133	7,9	132 400	0,8	
1979	1 753	228 690	130	10,7	243 400	1,1	
1980	2 238	413 140	185	18,8	1 605 600	3,9	
1981	1 612	492 960	306	22,0	659 100	1,3	
1982	1 240	167 500	135	7,0	207 600	1,2	
1983	1 940	421 840	217	17,7	719 700	1,7	
1984	1 710	562 480	329	23,3	1 526 900	2,7	
1985	848	171 350	202	7,0	174 300	1,0	
1986	1 225	602 730	492	24,8	2 787 600	4,6	
1987	802	99 290	124	4,1	130 890	1,3	
1988	1 353	244 070	180	10,0	179 820	0,7	
1989	629	158 480	252	6,4	204 210	1,3	
1990	455	244 760	538	9,9	935 150	3,8	
1991	284	166 770	587	7,1	458 340	2,7	
1992	168	103 510	616	4,8	76 090	0,7	
1993	126	23 190	184	1,1	17 310	0,7	
1994	171	70 540	413	3,5	525 700	7,5	
1995	112	127 039	1 134	6,3	869 422	6,8	
1996	94	43 113	459	2,1	20 077	0,5	
1997	91	28 402	312	1,3	103 712	3,7	
1998	98	35 380	361	1,6	133 203	3,8	
1999	65	14 993	231	0,7	18 953	1,3	
2000	96	84 092	876	3,6	253 838	3,0	
2001	84	21 715	259	1,0	60 652	2,8	
2002	76	70 867	932	3,0	74 985	1,1	
2003	112	91 866	820	3,9	66 136	0,7	
2004	84	25 211	300	1,0	42 385	1,7	
2005	365	106 796	409	4,4	672 904	6,3	
2006	97	48 276	498	2,0	85 075	1,8	
2007	91	89 729	986	3,7	94 579	1,1	
2008	92	15 992	174	0,6	16 352	1,0	
2009	139	50 485	363	2,1	91 899	1,8	
2010	191	137 526	720	5,6	314 667	2,3	

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5.2
Työaistelut toimialoittain vuonna 2010

Toimiala TOL 2008	Luku- määrä	Osalliset palkansaajat	Menetettyjä työpäiviä
C Teollisuus	122	64 372	155 135
10 Elintarvikkeiden valmistus	28	44 010	106 508
11 Juomien valmistus	2	750	1 550
13 Tekstiilien valmistus	1	41	41
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteiden valmistus	6	4 254	18 501
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	11	3 453	8 382
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	2	153	163
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	7	1 813	3 561
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	4	907	1 288
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	1	42	0
24 Metallien jalostus	19	4 478	8 697
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	11	1 050	1 717
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	1	70	70
27 Sähkölaitteiden valmistus	6	315	337
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	11	1 181	1 964
29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus	1	16	27
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	9	1 730	2 271
32 Muu valmistus	2	109	59
D 35 Sähkö-, kaasua- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	1	114	143
F 41 Talonrakentaminen	2	1 600	800
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	8	50 045	50 042
45 Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus	1	0	0
46 Tukku- ja vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	2	45	42
47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	5	50 000	50 000
H Kuljetus ja varastointi	31	14 343	75 624
49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	5	6 481	6 056
51 Ilmaliikenne	5	1 850	17 600
52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta	15	5 987	51 960
53 Posti- ja kuriiritoiminta	6	25	9
J Informaatio ja viestintä	8	974	4 858
58 Kustannustoiminta	1	54	18
60 Radio- ja televisioiminta	1	0	0
61 Televiestintä	6	920	4 840
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	5	958	22 945
71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi	4	958	22 945
74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle	1	0	0
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	11	5 000	5 000
78 Työllistämistoiminta		0	0
81 Kiinteistön- ja maisemanhoito	5	0	0
82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	6	5 000	5 000
P 85 Koulutus	1	0	0
R Taiteet, viihde ja virkistys	2	120	120
90 Kulttuuri- ja viihdetoiminta	1	120	120
92 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut	1	0	0
Yhteensä	191	137 526	314 667

Lähde: Työaistelutilasto, Tilastokeskus

6 Palkkasummakuvaajat

6.1 Tulokset

6.1.1 Palkkasumman pitkän aikavälin kehitys

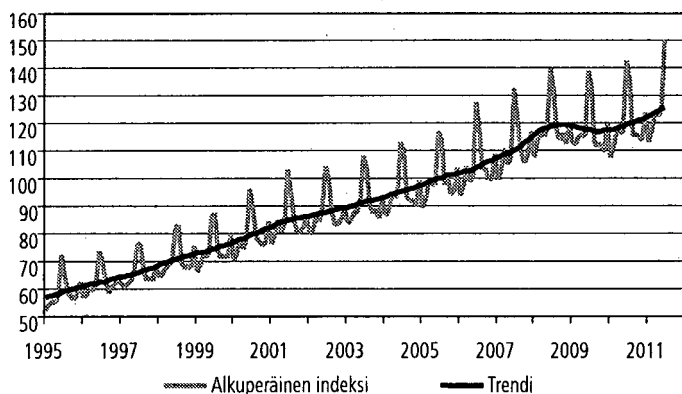
Talouden suhdanteita osaltaan kuvaavaa Palkkasummakuvaajat-tilastoa julkaitaan kuukausittain noin 40 päivän viipeellä tilastoajanjakson päättymisestä. Palkkasummakuvaajat ovat indeksejä, joilla seurataan yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen määrän kehitystä. Koko talouden palkkasummaindeksin lisäksi tilasto käsittää tietoja tarkemmalla toimialaluokituksella, kaupan alalla jopa nelinumerotasolla.

Palkkasummakuvaajat sisältävät tietoja vuodesta 1995 lähtien. Koko talouden palkkasumma kasvoi yhtäjaksoisesti vuodesta 1995 vuoteen 2008. Vuosimuutokset vaihtelivat reilun kolmen ja reilun seitsemän prosentin välillä ja keskimäärin palkkasumma kasvoi 5,5 prosenttia vuodessa. Suurin vuosikasvu koettiin vuonna 1998 (+7,4 %). Yli seitsemän prosentin palkkasumman kasvuun yllettiin myös vuonna 2008, juuri ennen vuoden 2009 mukanaan tuomaa talouden taantumaa, joka aiheutti palkkasumman supistumisen ensimmäistä kertaa palkkasummakuvaajien tuottamisen aikana. Tuolloin yritysten maksamien bruttopalkkojen arvo laski 1,1 prosenttia edellisvuodesta.

Kuviossa 6A on esitetty koko talouden palkkasummakuvaajan koko historia indeksin aloitusvuodesta 1995 lähtien. Indeksien perusvuotena on vuosi 2005, jolloin indeksi saa arvon 100. Palkkasummassa esiintyy säännöllisesti suurta vuoden sisäistä vaihtelua, joka aiheutuu muun muassa lomarahojen ja tulospalkkioiden

Kuvio 6A

Koko talouden palkkasumman indeksin 2005=100 ja siitä lasketun trendin kehitys 01/1995–06/2011

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

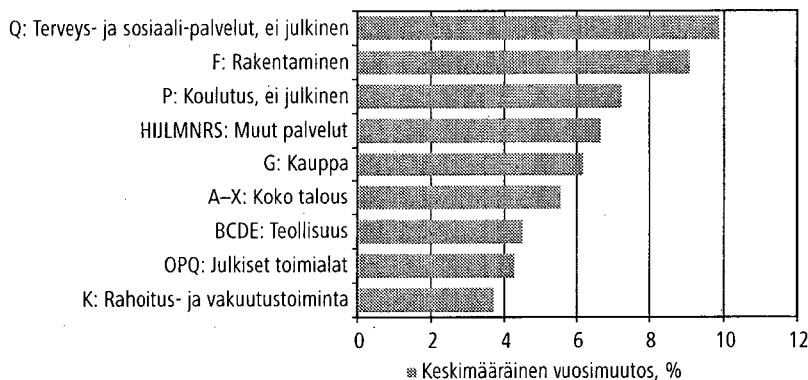
maksamisesta säännöllisesti tiettyinä kuukausina. Kuvassa näkyvät suurimmat piikit osuvat aina kesäkuukausien kohdalle. Pitkän aikavälin kehitystä kuvaava trendikäyrä palasi vuoden 2009 taantumaa edeltäneelle huipputasolle kesällä 2010 ja on sittemmin jatkanut nousuaan.

Koko talouden palkkasumman lisäksi palkkasummakuvaajat sisältävät tietoja eri toimialojen palkkasumman kehityksestä. Tilastossa käytetty toimialaryhmitely ja eri toimialaryhmien palkkasummien keskimääräiset vuosimuutokset vuosien 1995 ja 2008 välillä on esitetty kuviossa 6B. Rahoitus- ja vakuutus toimintaa (TOL 2008: K) lukuun ottamatta palkkasumma kasvoi kaikilla toimialaryhmillä joka vuosi ennen vuotta 2009. Rahoitus- ja vakuutus toiminnassa palkkasumma pieneni vuosina 1996 ja 1997. Kyseisen toimialan palkkasumman keskimääräinen vuosikasvu jäikin ainoana alle neljän prosentin 13 vuoden tarkastelujakson aikana.

Nopeinta kasvu on ollut yksityisissä terveys- ja sosiaalipalveluissa (TOL 2008: Q¹), jossa terveydenhuollon yksityistämismuutoksen seurauksena palkkasumma on kasvanut keskimäärin lähes kymmenen prosentin vuosivauhtia. Toiseksi kovinta kasvu on ollut rakennusalalla (TOL 2008: F), jossa on yletty keskimäärin yli yhdeksän prosentin palkkasumman kasvuun vuotta kohden. Neljästä painoarvoltaan suurimmasta (ks. kuvio 6C) toimialaryhmästä muiden palveluiden toimialoilla (TOL 2008: HIJLMNRS) ja kaupassa (TOL 2008: G) palkkasumman keskimääräinen vuotuinen kasvu (6,7 % ja 6,2 %) on ollut selvästi nopeampaa kuin teollisuudessa (TOL 2008: BCDE) ja julkisilla toimialoilla (TOL 2008: OP²Q²), jotka ovat kasvaneet keskimäärin vain reilun neljän prosentin vuosivauhdilla.

Kuvio 6B

Toimialaryhmien palkkasummien keskimääräiset vuosimuutokset prosentteina vuosina 1995–2008.

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

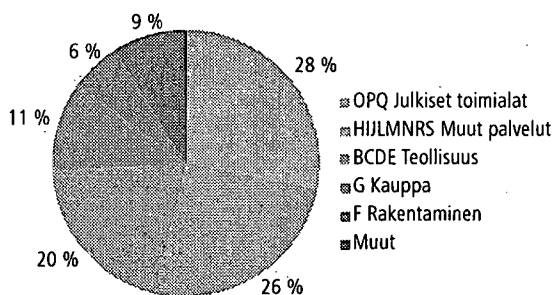
- 1 Yksityisen sektorin osuus
- 2 Julkisen sektorin osuus

Palkkasummakuvaajia tuotetaan teollisuuden, rakentamisen, kaupan ja muiden palveluiden osalta myös tarkemmalla toimialatasolla. 16 vuoden (01-06/1995-01-06/2011) aikana suurin palkkasumman kasvu tarkastelluilla kaksinumerotason palvelutoimialoilla on koettu työllistämistoiminnassa (TOL 2008: 78). Kyseisen palvelutoimialan palkkasumma on kasvanut lähes 20-kertaiseksi vuodesta 1995. Suuren kasvun taustalla on työvoiman vuokrauksen sääntelyn purkaminen vuonna 1994. Sääntelyn seurauksena kyseinen toimiala olikin nykyiseen verrattuna vielä hyvin pieni, kun palkkasummaa alettiin tilastoida. Palveluiden toimialoilta löytyy myös muita tilastoinnin aikana palkkasummansa moninkertaistaneita aloja. Kaksinumerotasolla tällaisia ovat esimerkiksi toimialat 62 ja 63, jotka pitävät sisällään laajan kirjon tietoteknisen vallankumouksen mukanaan tuomia palveluita ohjelmistotuotannosta palvelintilan vuokraukseen. Palvelualoista hitaimmin palkkasumma on 16 vuodessa kasvanut vesiliikenteessä (TOL 2008: 50), vain noin 26 prosenttia. Muiden palveluiden toimialaryhmän (TOL 2008: HIJLMNRS) palkkasumma yhteensä on kasvanut noin 150 prosenttia vastaavassa ajassa.

Vaikka teollisuudessa palkkasumma on kasvanut hitaammin kuin palvelualoilla, myös sieltä löytyy alatoimialoja, joissa palkkasumma on kasvanut yli 20-kertaiseksi 16 vuodessa. Tällaisia kasvualoja ovat olleet maaperän- ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristöhuoltopalvelut (TOL 2008: 39) sekä kairostoimintaa palveleva toiminta (TOL 2008: 09). Teollisuudesta löytyvät myös toisen ääripään edustajat. Vaatteiden valmistuksen toimialalla (TOL 2008: 14) palkkasumma on pienentynyt tilastoinnin aikana yli 30 prosenttia. Myös nahka- ja nahkatuotteiden valmistuksessa (TOL 2008: 15) palkkasumma on pienentynyt lähes kymmenen prosenttia. Yhteensä teollisuustoimialojen palkkasumma on kasvanut 68 prosenttia vuodesta 1995. Toimialakohtaiset kasvuprosentit löytyvät liitetaulukosta 6.1.

Kuvio 6C

Palkkasummakuvaajat -tilastossa käytetyn ryhmittelyn mukaisten toimialaryhmien prosentuaaliset osuudet koko talouden palkkasummasta vuonna 2010

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

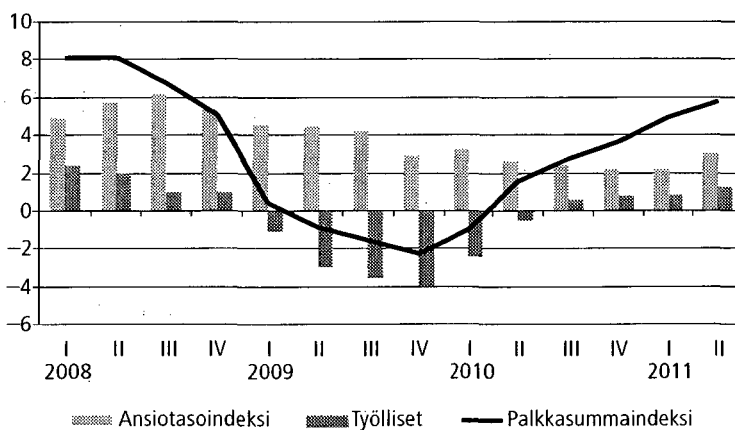
6.1.2 Palkkasumman viime vuosien kehitys

Vuosi 2009 toi mukanaan talouden taantumun, joka käänsi työllisten määrän laskuun. Heikon työllisyyskehityksen seurauksena myös koko talouden palkkasumma pieneni ensimmäistä kertaa tilastoinnin aikana. Vuoden 2009 helmikuun indeksipisteluku oli 1,2 prosenttia edellisvuoden helmikuun lukua pienempi. Palkkasumma jatkoi supistumistaan vuoden ajan. Vuoden 2010 helmikuussa palkkasumma kutistui 0,8 prosenttia, mutta maaliskuussa palkkasumma kasvoi jo 2,1 prosenttia vuoden takaisesta. Sen jälkeen palkkasumma on kasvanut kiihdytyväällä vauhdilla. Kaiken kaikkiaan koko taloudessa vuonna 2009 maksettu palkkasumma oli 1,1 prosenttia vuoden takaista pienempi, kun taas vuonna 2010 saavutettiin 1,8 prosentin vuosikasvu. Kuviossa 6D on esitetty koko talouden palkkasummakuvaajan, ansiotasoindeksin ja työllisten määrän vuosimuutokset neljänneksittäin vuosina 2008–2011. Nimellinen ansiotaso on noussut jokaisella neljänneksellä viime vuosien aikana. Taantuma on kuitenkin hidastanut ansiotason kasvua. Työllisten määrä on jälleen vuoden 2010 kolmannelta neljänneksestä lähtien ollut kasvussa. Parantunut työllisyys yhdessä jatkuvan ansiotason nousun kanssa on kiihdyttänyt palkkasumman kasvuvauhdin lähes taantumaa edeltäneelle tasolle. Vuoden 2011 toisella neljänneksellä palkkasumman kasvu oli 5,8 prosenttia vuoden takaisesta vertailuajankohdasta.

Suurimmalla osalla tarkastelluista toimialaryhmistä palkkasumma pieneni taantumun seurauksena vuonna 2009. Pahin romahdus nähtiin teollisuudessa (TOL 2008: BCDE), jossa palkkasumma tippui yli kahdeksan prosenttia edellisvuoden tasosta. Rakennusalalla (TOL 2008: F) palkkasumma pieneni yli neljä

Kuvio 6D

Koko talouden palkkasummaindeksin, ansiotasoindeksin ja työllisten määrän vuosimuutokset neljänneksittäin I/2008–II/2011, %

Lähde: Palkkasummakuvaajat, ansiotasoindeksi ja työvoimatutkimus, Tilastokeskus

prosenttia vastaavana ajankohtana. Yksityisen sektorin terveys- ja sosiaalipalveluita tuottavien (TOL 2008: Q³) sekä yksityisiä koulutuspalveluita tuottavien yritysten (TOL 2008: P³) palkkasumma sen sijaan kasvoi reippaasti myös taantumana aikana (8,9 % ja 7,7 %). Myös julkisilla toimialoilla (TOL 2008: OP⁴Q⁴) palkkasumma kasvoi lähes neljä prosenttia vuonna 2009.

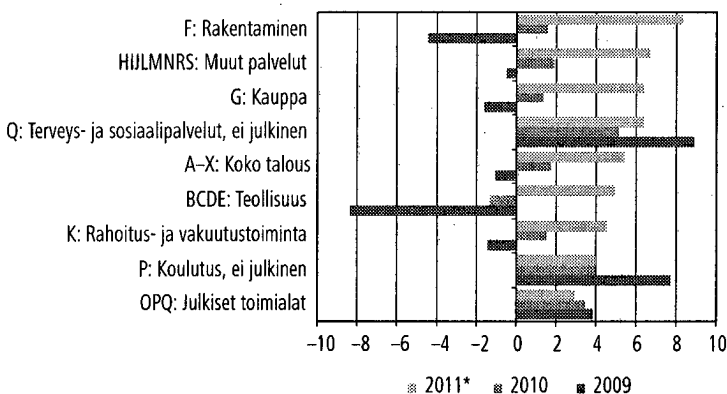
Kaupan, muiden palveluiden sekä rahoitus- ja vakuutus toiminnan toimialoilla palkkasumma kääntyi jälleen kasvuun vuoden 2010 toisella neljänneksellä teollisuuden ja rakentamisen seurattessa kolmannella neljänneksellä. Teollisuudessa taantumana aiheuttama notkahdus palkkasummassa oli sen verran syvä ja toipuminen sen verran hidasta, että koko vuoden 2010 palkkasumma jäi loppuvuoden kasvusta huolimatta vielä edellisvuottakin alhaisemmalle tasolle. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä myös teollisuuden palkkasumma pääsi hyvään vauhtiin, kasvun ollessa 5,3 prosenttia edellisvuoden vastaavasta neljänneksestä. Kuluvan vuoden toisella neljänneksellä vuotuinen kasvuvauhti hidastui 4,6 prosenttiin.

Taantumana jälkeinen kasvu on ollut voimakkainta rakennus alalla, jossa palkkasumman kasvuvauhti on pysytellyt kahdeksan prosentin tuntumassa vuoden 2011 alkupuoliskolla. Myös muilla yksityisen sektorin päätoimialoilla kasvu on ollut reipasta vuoden 2011 alussa. Hitaimmin palkkasumma on kasvanut viimeisen puolen vuoden aikana julkisella sektorilla, jossa taantumana aikana jatkunut kasvu on pikkuhiljaa hidastumassa.

Tarkastelluista kaksinumerotason toimialoista, taantumana edeltäneeseen tapaan, myös aivan viimeisintä kehitystä tarkasteltaessa työllistämistoiminta erottuu edukseen. Toimialan palkkasumma kasvoi koko 2000-luvun alun keskimää-

Kuvio 6E

Toimialaryhmien palkkasummien vuosimuutokset prosentteina vuosina 2009, 2010 sekä vuoden 2011 alkupuoliskolla.

* Tammi-kesäkuu

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

3 Yksityisen sektorin osuus

4 Julkisen sektorin osuus

rin yli 20 prosentin vuosivauhtia ennen vuotta 2009, jolloin toimialan palkkasumma pieneni noin 14 prosenttia. Vuoden 2010 aikana palkkasumma oli puolestaan noin 14 prosenttia edellisvuotta suurempi. Kasvu näyttäisi jälleen kiihtyvän, sillä vuoden 2011 kahdella ensimmäisellä neljänneksellä kasvua oli jo lähes 30 prosenttia edellisvuoden vastaavista neljänneksistä. Teollisuuden alatoimialoista hurjimpaan palkkasumman kasvuun viime aikoina on ylletty metallimalmien louhinnassa (TOL 2008: 07) ja kaivostoimintaa palvelevassa toiminnassa (TOL 2008: 09). Näistä ensin mainittu kasvatti palkkasummaansa vuonna 2009 lähes 20 prosenttia ja vuonna 2010 hieman yli 20 prosenttia. Vuoden 2011 toisella neljänneksellä toimialan palkkasumman kasvu kiihtyi jo yli 30 prosenttiin. Kaivostoimintaa palvelevassa toiminnassa vuosi 2009 ei tuonut mukanaan juurikaan kasvua (+0,5 %), mutta vuonna 2010 palkkasumma kasvoi lähes 30 prosenttia. Toimialan palkkasumman kasvu jatkui vahvana myös vuoden 2011 kahdella ensimmäisellä neljänneksellä (+32,1 % ja +22,0 %). Kaikkien tarkasteltujen toimialojen viime vuosien palkkasumman muutosprosentit löytyvät liitetaulukosta 6.1.

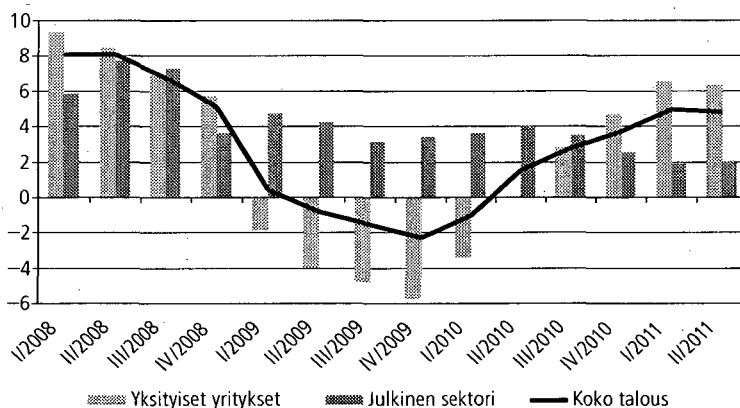
6.1.3 Palkkasumman muutokset eri sektoreilla

Palkkasumatietoja julkaistaan kuukausittain toimialaluokituksella koko valtakunnan tasolla. Tilastokeskuksen Asiakaskohtaisessa suhdannepalvelussa on kuitenkin mahdollisuus teettää toimeksiantona palkkasumatilastoja esimerkiksi alueittain, yrityskokoluokittain ja sektoreittain.

Yksityisten yritysten (Sektoriluokitus 2000: 1112) maksama palkkasumma kasvoi vuonna 2008 yli 7,6 prosenttia vuoden takaisesta. Palkkasumman kasvu oli voimakasta samaan aikaan myös julkisella sektorilla, kasvun ollessa paikallishallinnossa (Sektoriluokitus 2000: 1313) 6,2 prosenttia ja valtionhallinnossa

Kuvio 6F

Yksityisten yritysten, julkisen sektorin sekä koko talouden palkkasumman vuosimuutokset neljänneksittäin I/2008–II/2011, %

Lähde: Asiakaskohtainen suhdannepalvelu, Tilastokeskus

(Sektoriluokitus 2000: 1311) 5,6 prosenttia. Vuoden 2009 aikana koettu reilun prosentin lasku koko talouden palkkasummassa johtui yksityisten yritysten maksaman palkkasumman kutistumisesta 4,1 prosentilla. Samaan aikaan koko julkisen sektorin palkkasumma kasvoi noin neljä prosenttia. Yksityisten yritysten maksama palkkasumma oli laskussa vielä vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä, mutta kääntyi ennen kesää hienoiseen kasvuun. Vuoden 2011 toisella neljänneksellä yksityisten yritysten maksaman palkkasumman kasvu on kiihtynyt jo 6,9 prosenttiin.

Julkisen sektorin palkkasummassa taantumien vaikutus näkyi viipeellä, palkkasumman kasvun alkaessa hidastua vasta vuonna 2010. Valtionhallinnossa kasvun hidastuminen tapahtui aiemmin ja nopeammin kuin paikallishallinnossa, jossa palkkasumma kasvoi vielä vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä 3,4 prosenttia ja vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä 2,2 prosenttia. Valtionhallinnon palkkasumman kasvu käytännössä pysähtyi vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä (+0,1 %), mutta on taas kiihtynyt vuoden 2011 alkupuoliskolla. Paikallishallinnon palkkasumman yli neljän prosentin kasvusta huhti–kesäkuussa osan selittää toukokuussa palkkaneuvottelujen tuloksena kuntatyöntekijöille maksettu kertaerä.

Palkkasummaan vaikuttavat muutokset työllisyydessä ja ansiotasossa. Julkisella sektorilla työllisten määrä pieneni vuonna 2009 runsaan prosentin verran niin paikallishallinnossa kuin valtionhallinnossakin. Palkkasumman kasvu koko julkisella sektorilla johtuikin tuolloin ainoastaan ansiotason kasvamisesta. Vuonna 2010 julkisen sektorin palkkasumman kasvu oli seurausta työpaikkojen määrän kääntymisestä kasvuun kuntasektorilla samalla kun ansiotaso kehittyi edelleen positiivisesti. Valtionhallinnossa työllisten määrä pieneni edelleen vuonna 2010, jonka johdosta palkkasumma kasvoi siellä maltillisemmin kuin kunnallis-
hallinnossa.

Laatuseloste: Palkkasummakuvaajat

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Palkkasummakuvaajat ovat indeksejä, jotka kuvaavat palkkasumman kehitystä kuukausittain eri toimialoilla. Indeksien laskennassa käytetään lähes koko Suomen yritystoiminnan kattavaa Verohallinnon kausiveroaineistoa sekä Tilastokeskuksen tiedonkeruuta ja yritysrekisteriä. Palkkasummaindeksejä julkaistaan seuraavista päätoimialoista alatoimialoittain: teollisuus, rakentaminen, kauppa ja muut palvelut. Palkkasummaindeksit julkaistaan näiden lisäksi seuraavilta sektoreilta: rahoitus- ja vakuutus toiminta, koulutus (pl. julkinen sektori), terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut (pl. julkinen sektori), julkinen sektori ja koko talous.

Tietoja käytetään Eurostatissa, Euroopan keskuspankissa, eräissä kansainvälisissä organisaatioissa ja Suomen julkisessa hallinnossa sekä aluekehittämisessä yritystalouden kehityksen seurantaan ja analysointiin. Elinkeinoelämä ja tutki-

muslaitokset käyttävät tietoja markkinoiden ja kilpailijoiden kehityksen arviointiin.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Käytetyt käsitteet

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut ja työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Vuosimuutos kuvaa muutosta edellisvuoden vastaavasta ajanjaksosta. Kolmen kuukauden liukuva muutos lasketaan vertaamalla kolmen kuukauden indeksien summaa edellisvuoden vastaavan ajanjakson summaan. Kolmen kuukauden keskiarvo vuosimuutoksissa tasaa kuukausittaista satunnaisvaihtelua.

Arvoindeksi kuvaa palkkasumman nimellisarvoa suhteessa perusvuoden arvoon. Arvoindeksiin vaikuttaa sekä ansiotasossa että työllisyydessä tapahtuvat muutokset. Palkkasummakuvaajat ovat arvoindeksejä ja niiden arvot saadaan suoraan käytettävistä aineistoista.

Kausitasoitettu aikasarja on indeksisarja, josta on poistettu vuosittainen systemaattinen vaihtelu.

Trendisarja kuvaa pitkän aikavälin kehitystä.

Toimiala- ja sektoriluokitukset

Toimialaluokat on muodostettu toimialaluokitus TOL 2008 :n mukaisesti (Tilastokeskus, Helsinki 2008).

1.3 Lait ja asetukset

Tilastojen laadintaa ohjaa valtion tilastotoimen yleislaki, tilastolaki. Tiedonantajilta kerätään vain ne välttämättömät tiedot, joita ei saada muualta. Indeksisarjat julkaistaan niin, että niistä ei voida päätellä yksittäisen yrityksen tietoja tai kehitystä.

Kuukausitilastointia ohjaa EU:n asetus lyhyen aikavälin tilastoista N:o 1165/98. Asetus velvoittaa jäsenvaltioita tuottamaan indeksisarjoja mm. palkkasummatiedoista tietyiltä toimialoilta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Perusjoukko

Palkkasummakuvaajien perusjoukkona indeksilaskennassa ovat kaikki palkkoja maksavat työnantajat. Eräät monitoimialaiset yritykset on jaettu ns. toimialayksiköihin toimialapuhautauden parantamiseksi.

Verohallinnon kausiveroaineisto

Indeksin laskennassa käytetään arvonlisäverotuksen ja työnantajasuoritusten kausiveroaineistoa. Aineisto sisältää kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuositietoja ilmoittavien yritysten arvonlisävero ja työnantajasuoritustiedot. Kuukausittain tietonsa raportoivat ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 50 000 euroa. Neljännesvuosiraportointiin ovat oikeutettuja työnantajasuoritusten osalta kaikki ne työntajat, joiden liikevaihto on 50 000 euroa tai alle. Ennen vuotta 2010 indeksein laskennassa käytetään arvonlisäverotuksen ja työnantajasuoritusten maksuvalvonta-aineistoa.

Kaikki työntajat ovat velvollisia palkansaajilta pidätettyjen ennakkojen ilmoittamiseen verohallinnolle. Koska tietyn kuukauden aineisto täydentyy eräpäivän jälkeenkin, jokaisen kohdekuukauden aineisto päivitetään toistuvasti. Kuukausiaineistoa päivitetään kuuden kuukauden ajan, neljännesvuosi- ja vuosiaineistoa kunnes ne ovat täysin kertyneet. Ensimmäisellä poimintakerralla aineiston kattavuus on keskimäärin 90 % yritysten palkkasummalla mitattuna.

Suora tiedonkeruu

Verottajan kausiveroaineiston työnantajasuoritusten tietoja täydennetään Tilastokeskuksen omalla tiedonkeruulla. Palkkatietoja tiedustellaan myyntitiedustelun yhteydessä toimialojensa suurimmilta yrityksiltä, jotka on jaettu toimialapuhtauden vuoksi toimialayksiköihin.

Laskenta

Aineistossa havaitut systemaattiset virheet korjataan ennen laskentaa. Laskennan aikana havaitut virheelliset tiedot oikaistaan tai niiden vaikutus poistetaan. Aineisto tarkistetaan yritystasolla käymällä läpi merkittävimmät yritysjärjestelyt ja palkkasumman muutokset, yritysten aloitukset ja lopetukset.

Palkkasumma-kuvaajien perusvuosi on 2005. Laskenta perustuu muutosestimointiin. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Indeksit lasketaan kuukausittain uudelleen kunnes aineisto on lopullinen.

Käytetyt kausitasoitusmenetelmät

Kausitasoitettusta sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin yrityksistä itsestään johtumaton ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat. Kaikki palkkasummasarjat tasoitetaan TRAMO/SEATS -menetelmällä, joka on Eurostatin suosittelema kausitasoitusmenetelmä. Tarkempaa tietoa aikasarjojen kausivaihtelusta ja kausitasoitukseen käytetystä menetelmästä saa Tilastokeskuksen internet-sivuilta Kausitasoitus Tramo/Seats -menetelmällä -selosteesta (http://tilastokeskus.fi/til/tramo_seats_fi.html).

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Palkkasumma-kuvaajien aineisto kattaa lähes koko Suomen yritystoiminnan. Uusimmat indeksiluvut voivat tarkentua hieman aineiston kertymisen ja yritysten

ilmoittamien tietojen muutosten vuoksi. Aineiston täydentymisestä johtuen tiedot päivittyvät julkistuksissa yli vuoden ajan.

Mitattava muuttuja vastaa hyvin Eurostatin määritelmiä. Aineistossa voi olla virheitä esimerkiksi optisesta luvusta tai tiedonantajien virheistä johtuen. Ajallisesti tiedot kohdistuvat täsmällisesti ja laskennassa käytetyt menetelmät ovat harhattomia. Yrityksen toimiala on päätoiminnan mukainen. Sivutoimintojen vaikutusta on pienennetty jakamalla merkittävimmät sivutoiminnot omiksi toimialayksiköikseen.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Palkkasummatiedot julkaistaan kuukausittain vajaan puolentoista kuukauden viipeellä tilastointiajanjakson päättymisestä. Julkaisupäivät on koottu Tilastokeskuksen internet-sivuilta löytyvään julkistamiskalenteriin.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Julkistus kaikkien toimialojen palkkasummakuvaajista laaditaan kuukausittain. Uusin julkistus ilmestyy julkaisupäivänä Tilastokeskuksen kotisivulla.

Internetissä julkistetaan eri toimialojen ja sektoreiden palkkasummakuvaajat Tilastokeskuksen maksuttomassa StatFin tietokannassa. Internet-julkaisu sisältää kuvaukset, katsaukset, aikasarjat taulukoina ja kuvioita. Tiedot päivitetään aina uusimman tiedotteen ilmestyessä.

Erityisselvityksille Verohallinnon kausiveroaineisto antaa monipuoliset mahdollisuudet. Suhdannetietoa tuotetaan toimialoittain ja alueittain sekä nimetyistä yritysryhmistä. Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun (<http://tilastokeskus.fi/tup/suhdannepalvelu/index.html>) avulla voi saada tietoa esimerkiksi liikevaihdosta, viennistä, palkoista tai henkilöstömäärästä. Lisäksi kasvukatsaus kuvaa aineistosta löytyviä suhdannekehityksen syitä.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Palkkasummakuvaajien aikasarjat ovat ajallisesti vertailukelpoisia. Perusvuoden vaihdon ja uuteen toimialaluokitukseen siirtymisen yhteydessä kaikkien toimialojen indeksit muodostettiin uudelleen. Vuosien 2005–2008 tiedot laskettiin mikroaineistosta perusvuoden vaihdon vuoksi. Sen sijaan vuosien 1995–2004 tietojen muodostamiseen käytettiin useampia menetelmiä, joista on kerrottu tarkemmin tilaston internet-sivuilta löytyvässä menetelmäselosteessa.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Palkkasummakuvaajissa kullekin kalenterikuukaudelle kohdistuu sille ajoittuva palkanmaksu yrityksen tilikaudesta riippumatta. Tilastokeskuksen yritysrekisterin ja tilinpäätöstilastojen tiedot ovat tuloslaskelman mukaisia kyseisenä vuonna päättyvältä tilikaudelta.

Palkkasummakuvaajat kattavat kaikki palkkoja maksavat työnantajat. Palkkasummatietojen laskennassa aloittaneet ja lopettaneet yritykset otetaan huomioon

heti, kun yritys alkaa ilmoittaa työnantajasuorituksia tai tieto lopettamisesta on saatu. Tilinpäätöstilastossa ovat mukana kaikki tilinpäätöksen tehneet yritykset. Yritysrekisterin tilastoon kuuluvat yritykset, jotka ovat toimineet tilastovuoden aikana yli puoli vuotta, ja joiden liikevaihto on yli 9 821 euroa vuodessa (vuonna 2009), tai jotka työllistävät henkilötyövuosina yli 0,5 henkilöä.

Liitetaulukot

- 6.1 Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 1995–2011, toimialoittain (Toimialaluokitus 2008)
- 6.1 Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 2005–2011, sektoreittain (Sektoriluokitus 2000)

Taulukko 6.1

Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 1995–2011, toimialoitain (Toimialaluokitus 2008)

Toimiala- koodi	Toimiala	Keski- maallinen vuosi- muutos 1995– 2008	Vuosi- muutos Vuosi- muutos neljänneksittäin						
			2009	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	I/2011	II/2011
A–X	Koko talous	5,5	-1,1	-1,0	1,5	2,8	3,7	4,9	5,8
BCDE	Koko teollisuus	4,5	-8,3	-6,9	-2,2	1,4	3,0	5,3	4,6
B	Kaivostoiminta ja louhinta	5,5	2,8	5,6	4,3	5,7	12,7	7,8	13,5
07	Metallimalmien louhinta	4,8	18,3	20,1	17,1	18,5	33,8	24,5	31,4
08	Muu kaivostoiminta ja louhinta	5,7	-1,2	0,5	-1,0	0,8	4,2	-0,1	6,0
09	Kaivostoimintaa palveleva toiminta	23,4	0,5	19,8	33,8	29,2	26,7	32,1	22,0
C	Teollisuus	4,5	-9,1	-7,7	-2,7	1,0	2,9	5,4	4,6
10	Elintarvikkeiden valmistus	2,7	2,6	-1,6	-1,7	1,0	1,2	4,4	4,7
11	Juomien valmistus	1,7	-0,4	-5,5	-2,5	-0,2	-3,2	2,2	5,9
13	Tekstiilien valmistus	2,4	-13,3	-6,8	0,7	4,1	4,5	8,8	7,1
14	Vaatteiden valmistus	-1,8	-8,8	-4,9	-7,4	4,7	5,4	0,8	7,2
15	Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	0,0	-13,8	-8,1	9,4	1,8	16,4	10,4	9,9
16	Sahätavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus	3,3	-16,8	1,5	6,2	6,1	5,8	10,8	4,5
17	Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	1,1	-13,1	-13,1	-3,0	4,1	-3,0	3,4	0,2
18	Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	1,7	-8,2	-10,7	-4,6	-2,7	-2,9	-1,5	2,4
19–22	Kemianteollisuus	4,7	-5,8	-3,9	2,2	2,1	2,8	6,9	4,7
23	Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	5,7	-13,3	0,9	3,3	7,1	7,4	7,4	6,6
24	Metallien jalostus	3,4	-13,3	-8,2	4,6	13,7	10,0	7,0	6,3
25	Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	5,9	-14,0	-16,7	-7,8	2,1	8,0	11,8	10,6
26–27	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	8,8	-6,0	-1,1	-7,4	-4,7	0,1	-2,6	1,9
28	Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	5,9	-9,3	-13,5	-4,1	0,5	6,1	14,2	7,8
29	Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus	4,9	-18,4	-18,8	-2,6	-1,3	6,6	11,5	8,4
30	Muiden kulkuneuvojen valmistus	2,4	-13,1	-9,9	-8,4	-8,3	-12,9	-12,3	-8,2
31	Huonekalujen valmistus	2,8	-12,8	-13,3	-8,4	0,9	6,6	7,1	5,4
32	Muu valmistus	4,7	-3,3	-4,0	0,0	1,3	4,4	4,4	4,3
33	Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	5,4	-1,9	-11,5	3,2	0,2	3,3	5,6	2,8
D	Sähkö-, kaasua- ja lämpöhuolto, jäähdytys- liiketoiminta	2,4	3,3	2,5	4,4	5,3	2,6	3,9	5,0
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	8,0	4,1	2,9	3,8	4,2	3,4	3,1	6,6
36	Veden otto, puhdistus ja jakelu	4,0	2,6	7,9	0,4	1,8	-1,3	-2,2	4,6
37	Viemäri- ja jätevesihuolto	10,6	6,5	-3,0	7,8	11,3	4,4	5,3	7,0
38	Jätteen keruu, käsittely ja loppusijoitus, materiaalien kierrätys	9,4	4,3	1,0	4,1	3,6	4,3	4,8	7,9
39	Maaperän ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristönhuoltopalvelut	21,4	7,4	16,6	11,5	12,7	14,2	2,9	-1,2
F	Rakentaminen	9,1	-4,4	-4,7	-0,3	3,9	6,5	8,0	8,6
41	Talonrakentaminen	9,9	-8,4	-3,5	2,8	9,4	11,3	14,1	12,2
42	Maa- ja vesirakentaminen	4,8	-2,2	-3,9	-6,0	-6,4	-2,5	-3,0	0,3
43	Erikoistunut rakennustoiminta	10,2	-2,4	-5,6	-0,7	3,8	5,9	7,0	8,4
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajo- neuvojen ja moottoripyörien korjaus	6,2	-1,6	-1,4	0,9	1,8	4,1	6,2	6,6
45	Moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaus	7,0	-4,1	-3,5	0,5	3,5	6,2	8,5	9,3
46	Tukkukauppa	6,0	-3,9	-4,3	-0,8	1,0	3,3	6,8	6,9
47	Vähittäiskauppa	6,0	1,8	2,6	2,7	2,2	4,2	4,8	0,8

Toimiala koodi	Toimiala	Keski- määräinen vuosi- muutos 1995- 2008	Vuosi- muutos							
			2009	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	I/2011	II/2011	
K	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	3,7	-1,5	-2,7	2,7	2,1	4,0	6,0	3,3	
OPQ	Julkiset toimialat	4,3	3,9	3,7	4,0	3,5	2,6	1,9	3,9	
P	Koulutus, ei julkinen	7,2	7,7	3,3	4,8	4,1	3,6	3,7	4,3	
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut, ei julkinen	9,9	8,9	5,3	5,2	5,8	4,2	5,5	7,2	
HIJLMNRS	Muut palvelut	6,7	-0,5	-0,9	1,6	2,6	4,3	6,1	7,1	
H	Kuljetus ja varastointi	4,8	-2,8	-2,6	2,8	0,9	2,7	6,0	5,4	
49	Maa- ja rautatieliikenne	6,0	-0,5	1,2	5,0	5,9	4,6	5,3	6,1	
50	Vesiliikenne	2,2	-3,8	-9,1	-6,1	-1,1	-0,4	3,1	1,0	
52	Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta	5,8	-5,7	-4,9	-0,5	1,4	1,8	8,1	6,5	
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta	5,4	-0,4	-2,8	-1,4	0,4	0,9	3,9	5,5	
55	Majoitus	3,0	-4,6	-6,2	-6,1	-0,6	-1,1	2,3	4,1	
56	Ravitsemistoiminta	6,4	0,9	-1,7	0,1	0,8	0,9	4,4	5,9	
J	Informaatio ja viestintä	6,9	0,3	-1,0	-0,5	1,9	-2,9	4,4	5,7	
58	Kustannustoiminta	2,9	-2,6	-3,4	1,3	1,7	0,5	4,1	3,2	
59	Elokuva-, video- ja televisio-ohjelmatuotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen	6,3	0,9	0,8	2,1	3,7	-1,9	6,1	8,5	
60	Radio- ja televisio toiminta	2,5	3,8	2,6	1,7	0,7	0,2	0,5	2,0	
61	Televiestintä	3,3	-3,6	0,2	-2,9	-0,6	-0,1	-0,8	2,3	
62	Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta	11,6	1,5	-1,2	-0,8	3,0	5,0	6,4	7,7	
63	Tietopalvelutoiminta	12,3	5,5	0,5	-0,4	-1,8	1,0	4,0	8,4	
L	Kiinteistöalan toiminta	3,7	-0,5	6,9	7,9	5,5	3,5	4,9	7,0	
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	8,3	0,0	-2,3	-0,1	2,0	4,7	6,0	8,4	
69-70	Lakiasiain ja laskentatoimen palvelut ja liikkeen-johdon konsultointi	9,7	1,9	0,8	4,7	4,1	7,6	8,8	11,5	
71	Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi	8,6	-1,7	-5,7	-3,7	1,3	4,2	6,7	7,0	
72	Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen	5,0	4,4	3,2	0,7	1,9	1,4	-0,2	5,3	
73	Mainostoiminta ja markkinatutkimus	8,8	-6,2	-7,8	-2,8	-2,3	0,4	2,5	5,2	
74	Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle	9,5	-0,3	-2,1	0,5	2,9	5,9	9,2	13,7	
N	Hallinto, ja tukipalvelutoiminta	11,2	-2,9	0,5	4,9	7,6	11,6	12,3	13,0	
77	Vuokraus- ja leasingtoiminta	10,7	-8,4	-4,8	-1,2	1,9	6,2	11,0	8,8	
78	Työllistämistoiminta	23,7	-13,9	-4,3	10,9	18,7	29,0	27,2	26,6	
79	Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta ja muut varauspalvelut	5,8	-5,9	-10,7	-6,2	-3,1	1,0	1,3	2,5	
80	Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut	10,3	9,2	6,3	3,5	3,6	3,3	1,4	4,0	
81	Kiinteistön- ja maisemanhoito	7,8	4,3	5,4	3,1	3,1	4,2	5,9	7,0	
82	Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	10,0	4,7	1,6	3,8	3,6	2,3	9,3	9,9	
R	Taiteet, viihde ja virkistys	6,7	7,6	3,6	3,7	3,1	3,4	7,9	6,7	
S	Muu palvelutoiminta	5,2	5,0	2,7	2,7	2,3	2,3	2,7	3,8	
94	Järjestöjen toiminta	4,9	5,2	3,3	2,9	2,7	2,5	2,1	3,3	
95	Tietokoneiden, henkilökohtaisten ja kotitalous-tavaroiden korjaus	7,0	1,3	-1,6	-0,4	-0,6	2,1	3,5	1,0	
96	Muut henkilökohtaiset palvelut	6,2	5,7	0,8	3,2	0,9	1,4	5,8	7,8	

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

Taulukko 6.2

Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 2005–2011, sektoreittain (Sektoriluokitus 2000)

Sektori- koodi	Sektori	Keskimaarainen vuosimuutos	Vuosi- muutos		Vuosimuutos neljänneksittain				
			2005–2008	2009	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	I/2011
1111	Julkiset yritykset	4,5	1,0	-2,1	3,4	-0,8	0,7	3,6	2,1
1112	Yksityiset yritykset	6,6	-4,1	-3,4	0,1	2,8	4,6	6,6	6,9
1311	Valtionhallinto	3,9	4,8	4,0	3,5	2,4	0,1	0,7	2,1
1313	Paikallishallinto	4,6	3,7	3,6	4,1	3,9	3,4	2,2	4,3

Liitteet

Käsitteet ja määritelmät

Ammatti

Palkkatilastoissa käytetään palkansaajan ammatin kuvaamisessa alakohtaista ammatti-, virka- ja tehtävänimikettä sekä Tilastokeskuksen ammattiluokitusta (Ammattiluokitus 2001). Alakohtaisia ammattinimikkeitä on käytössä noin 15 000.

Palkkatilastojen ammattinimikkeet perustuvat yksityisellä sektorilla Elinkeinoelämän keskusliiton työehtosopimusalojen ammatti- tai tehtävänimikkeistöön, Kirkon työmarkkinalaitoksen tehtävänimikkeistöön sekä Näyttämöväen Vanhuudenturvasäätiön ammattinimikkeistöön. Kuntasektorilla ammatti- ja virkanimikkeet perustuvat Kuntien eläkevakuutuksen luokituksen mukaiseen ammattinimikkeistöön. Valtiolla ammatti- tai virkanimike on nimittämiskirjan tai työehtosopimuksen mukainen ammatti- tai virkanimike.

Ammattiluokitus muodostetaan palkkatilastoissa ammattinimikkeistöstä ottamalla huomioon palkansaajan työnantajasektori, tutkinto sekä toimiala. Palkkarakennetilastossa ei julkaista alakohtaisia ammatti- tai virkanimikkeitä, vaan palkkarakenneaineistossa ammattia kuvaa ainoastaan ammattiluokitus.

Indeksi

Indeksi on suhdeluku, joka kuvaa jonkin muuttujan (esimerkiksi hinnan, määrän tai arvon) suhteellista muutosta perusjakson (esimerkiksi vuoden) suhteen. Kunkin ajankohdan indeksipisteluku ilmoittaa, kuinka monta prosenttia kyseisen ajankohdan tarkasteltava muuttuja on perusjakson hinnasta, määrästä tai arvosta. Perusjakson indeksipistelukujen keskiarvo on 100.

Indeksikaava

Indeksikaava on matemaattinen funktio, jonka avulla havaintoarvoista lasketaan yksittäinen muutosta kuvaava tunnusluku (esim. Fischerin, Laspeyres'n ja Paaschen indeksikaavat).

Kantaindeksi

Kantaindeksissä laskenta-ajankohdan hintaa verrataan aina perusajankohtaan. Kantaindeksissä painot vaihdetaan yleensä harvemmin kuin vuosittain, esimerkiksi viiden vuoden välein.

Kertaluonteiset palkkaerät

Kertaluonteisia palkkaeriä ovat sellaiset palkkaerät ja palkanlisät, joita ei makseta säännöllisesti jokaisella palkanmaksujaksolla. Näitä eriä ja lisiä ovat esimerkiksi

si tulospalkkiot, lomarahaa ja lomakorvaus sekä palvelusvuosikorvaukset eräillä tuntipalkka-aloilla. Kertaluonteisten palkkaerien maksamisesta voidaan sopia myös työehtosopimuksissa.

Palkkarakennetilasto:

Palkkarakennetilastossa kertaluonteisiin palkkaeriin ei sisälly pitämättömistä lomapäivistä maksettavaa lomakorvausta.

Ansiotasoindeksi:

Ansiotasoindeksi mittaa säännölliseltä työajalta ansaitun ansion kehitystä sen maksutavasta riippumatta. Tuloksen perusteella maksettavat erät sisältyvät ansiokäsitteeseen siten, että ne jaetaan tasan koko kalenterivuodelle. Samoin työehtosopimukseen perustuvat kertaerät jaetaan tasan koko vuodelle. Kaikkia ansiotasoindeksin käsitteeseen kuuluvia kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahoja, ei kuitenkaan sisälly indeksin laskennassa käytettäviin palkka-aineistoihin, vaan ne huomioidaan indeksin laskennassa vain siinä tapauksessa, että työehtosopimusneuvotteluissa sovitaan muutoksista niiden suhteellisessa osuudessa. Myös ansiotasoindeksissä takautuvasti maksettavat sopimuskorotukset viedään sille neljännekselle, jolloin ne on ansaittu.

Työvoimakustannustutkimus:

Kertaluonteisiin palkkaeriin kuuluva palvelussuhteen päättymiskorvaus sisältyy työvoimakustannustutkimuksen käsitteistössä sosiaalikulutuksiin. Myös optiot ovat kertaluonteisia palkkaeriä ja kuuluvat EU:n työvoimakustannuskäsitteeseen, mutta niitä ei ole suomalaisen työvoimakustannustutkimukseen otettu mukaan.

Työvoimakustannusindeksi:

Työvoimakustannusindeksissä kertaluonteisiin palkkaeriin sisältyy myös aiemmilta palkanmaksujaksoilta takautuvasti maksettavat sopimuskorotukset. Työvoimakustannusindeksissä ovat mukana myös optiot niiden lunastusarvon mukaisina.

Yksityisen sektorin ja kuntasektorin palkkatilastoissa ei julkaista kertaluonteisia palkkaeriä. Säännöllisen ansion indeksiin kertaluonteiset palkkaerät eivät sisälly

Ketjuindeksi

Ketjuindeksissä vertailu tapahtuu aina peräkkäisten laskenta-ajankohtien välillä. Ketjuindeksissä kahden laskenta-ajankohdan muutoksella viedään eteenpäin halutun perusajankohdan indeksipistelukua. Ketjuindeksissä painot vaihdetaan periaatteessa jokaisena laskenta-ajankohtana.

Toisinaan puhutaan ketjuindeksistä myös sellaisessa tapauksessa, että vertailuperiodi pidetään kiinteänä vuoden sisäisissä vertailuissa, mutta vertailuperiodia ja indeksin painorakennetta muutetaan aina vuoden vaihtuessa.

Kokoaikainen

Palkkarakennetilasto:

Palkkarakennetilastossa koko- ja osa-aikaisuuden erittely perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Tilastossa on kokoaikaisiksi määritetty ne palvelussuhteet, joiden säännöllinen viikkotyöaika on yli 90 prosenttia kyseisen alan yleisestä työajasta. Koko- ja osa-aikaisuutta ei ole pystytty määrittämään niille palkansaajille, joille ei ole tiedossa säännöllistä työaikaa. Tämä voi johtua joko tiedon ilmoittamatta jättämisestä tai siitä, että henkilön työaika vaihtelee. Julkisen sektorin opettajien koko- ja osa-aikaisuus on määritetty palvelussuhteen ehtojen mukaisesti. Ne yksityisen sektorin opettajat, joiden viikko-opetusvelvollisuus on vähintään 16 tuntia, on palkkarakennetilastossa määritelty kokoaikaisiksi.

Yksityisen sektorin palkkatilastot:

Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisilla kokoaikaisuuden määrittely perustuu palkkarakennetilaston tavoin pääsääntöisesti viikkotyöaikaan. Kokoaikaisiksi palkansaajiksi määritellään tilastossa ne palkansaajat, joiden säännöllinen viikkotyöaika on yli 90 prosenttia kyseisen alan yleisestä työajasta.

Loppuosalle palkansaajista kokoaikaisuustieto saadaan suoraan tiedustelusta tai se määräytyy palvelussuhteen mukaan. Jos palkansaajan säännöllinen viikkotyöaika ei ole tiedossa, käytetään kokoaikaisuuden määrittelyssä myös palkansaajan ansiotietoja hyödyksi.

Yksityisen sektorin tuntipalkkaisille ei määritellä erikseen koko- ja osa-aikaisuutta.

Julkisen sektorin palkkatilastot:

Julkisella sektorilla palkansaajien koko- ja osa-aikaisuus määritellään palvelussuhteen luonteen sekä ehtojen mukaan. Koko- ja osa-aikaisuustieto saadaan yleensä tiedustelun yhteydessä.

Työvoimakustannustutkimus:

Työvoimakustannustilastossa kokoaikainen on henkilö, jonka työaika on virkaehtosopimuksen tai työehtosopimuksen mukainen tai ko. yksikössä tavanomaisesti noudatettava työaika.

Vrt. Osa-aikainen.

Kokonaisansio

Kokonaisansio kuvaa säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Kts. Kokonaistyöaika.

Kokonaisansioon luetaan kultakin palkanmaksujaksolta

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät
- työaikalisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot

- luontoisetujen verotusarvo
- lisä- ja ylityön ansio
- osin myös mahdolliset varallaolo-, päivystys- ja hälytyskorvaukset
- muut epäsäännöllisesti maksettavat lisät
- (palkkarakennetilastossa lisäksi ei-tehdyltä työajalta maksettu palkka).

Kokonaisansio ei sisällä kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahaa ja tulospalkkioita.

Palkkatilastoissa on myös käsite kokonaisansio tulospalkkioiden kanssa.

Kokonaisansio on käytössä kaikissa palkkatilastoissa, mutta sen sisältö voi hieman vaihdella palkkatilastosta riippuen. Esimerkiksi yksityisen sektorin tunti-palkkatilastossa kokonaisansio sisältää säännöllisen tehdyn työajan ansion lisäksi sunnuntai- ja ylityöpalkan korotusosat. Palkkarakennetilastossa kokonaisansio sisältää myös ei-tehdyltä työajalta maksettavan ansion.

Vrt. Säännöllisen työajan ansio

Kokonaistyöaika

Kokonaistyöaika muodostetaan palkkarakennetilastossa henkilökohtaisen säännöllisen viikkotyöajan sekä tilastointijakson keskimääräisten palkattujen lisä- ja ylityötuntien perusteella. Varallaolon tunteja ei ole sisällytetty kokonaistuntimäärään. Kokonaistyöaika kuvaa palkanmaksun perusteena olevaa työaikaa kuukaudessa.

Kokonaistyöaikaa ei voida palkkarakennetilastossa määrittää, mikäli henkilön säännöllistä viikkotyöaikaa ei tunneta.

Kokonaisansio perustuu kokonaistyöaikaan. Kts: Kokonaisansio.

Vrt. Säännöllinen viikkotyöaika

Kuukausipalkkainen

Kuukausipalkkainen palkansaaja saa korvauksen suorittamastaan työstä kuukausittain. Ansion perusteena oleva työaika on yleensä yksi kuukausi ja ansio on usein saman suuruinen kuukaudesta toiseen. Kuukausipalkkainen palkansaaja on yleensä toimihenkilö. Palkkausmuoto määräytyy työehtosopimuksen mukaan.

Lakko

Työntekijät kieltäytyvät työn tekemisestä ja tällöin he eivät myöskään yleensä saavu työpaikalle.

Neljännesvuosimuutos

Neljännesvuosimuutoksella tarkoitetaan vuosineljänneksen indeksin suhteellista muutosta verrattuna edellisen vuosineljänneksen indeksiin. Muutos ilmaistaan yleensä prosenttilukuna.

Osa-aikainen

Palkkarakennetilasto:

Palkkarakennetilastossa koko- ja osa-aikaisuuden erittely perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Tilastossa on osa-aikaisiksi määritetty ne palvelussuhteet, joiden säännöllinen viikkotyöaika on enemmän kuin 10 prosenttia kyseisen alan yleistä työaikaa lyhyempi. Koko- ja osa-aikaisuutta ei ole pystytty määrittämään niille palkansaajille, joille ei ole tiedossa säännöllistä viikkotyöaikaa. Tämä voi johtua joko tiedon ilmoittamatta jättämisestä tai siitä, että henkilön työaika vaihtelee. Julkisen sektorin opettajien koko- ja osa-aikaisuus on määritetty palvelussuhteen ehtojen mukaisesti. Ne yksityisen sektorin opettajat, joiden viikko-opetusvelvollisuus on vähemmän kuin 16 tuntia, määritellään palkkarakennetilastossa osa-aikaisiksi palkansaajiksi.

Yksityisen sektorin palkkatilastot:

Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisilla osa-aikaisuuden määrittely perustuu palkkarakennetilaston tavoin pääsääntöisesti viikkotyöaikaan. Osa-aikaisiksi palkansaajiksi määritellään tilastossa ne palkansaajat, joiden säännöllinen viikkotyöaika on enemmän kuin 10 prosenttia kyseisen alan yleistä työaikaa lyhyempi.

Loppuosalle palkansaajista osa-aikaisuustieto saadaan suoraan tiedustelusta tai se määräytyy palvelussuhteen mukaan. Jos palkansaajan säännöllinen viikkotyöaika ei ole tiedossa, käytetään osa-aikaisuuden määrittelyssä myös palkansaajan ansiotietoja hyödyksi.

Yksityisen sektorin tuntipalkkaisille ei määritellä erikseen koko- ja osa-aikaisuutta.

Julkisen sektorin palkkatilastot:

Julkisella sektorilla palkansaajien koko- ja osa-aikaisuus määritellään palvelussuhteen luonteen sekä ehtojen mukaan. Koko- ja osa-aikaisuustieto saadaan yleensä tiedustelun yhteydessä.

Työvoimakustannustutkimus:

Työvoimakustannustilastossa osa-aikainen on henkilö, jonka työaika on lyhyempi kuin virkaehtosopimuksen tai työehtosopimuksen mukainen tai ko. yksikössä tavanomaisesti noudatettava työaika.

Vrt. Kokoaikainen.

Painorakenne

Kuvaa sen, mikä merkitys kullakin indeksiin kuuluvalla alaindeksillä (hyödykkeellä, palkansaajaryhmällä tms.) on kokonaisindeksin kannalta.

Palkansaaja

Palkansaaja on henkilö, joka on työsuhteessa työnantajaan ja joka saa sovittua korvausta tekemästään työstä. Palkansaajat ovat joko toimihenkilö- tai työnte-kijäasemassa työnantajalla. Palkkatilastoissa ei varsinaisesti erotella palkansaajia

toimihenkilöihin tai työntekijöihin. Erottelu voidaan kuitenkin tehdä ammatin tai myös palkkausmuodon mukaan. Palkkatilastoissa ei lueta itselleen palkkaa maksavia yrittäjiä palkansaajiksi, sillä heidän ansionsa poikkeavat muiden samankaltaisten palkansaajien ansioista yleensä liian paljon. Palkkatilastoissa samalla palkansaajalla voi olla useita työsuhteita, jotka kuitenkin käsitellään tilastossa erillisinä palkansaajina.

Vrt. työvoimakustannustutkimuksen palkansaajakäsite

Palkatut tunnit

Palkatuilla tunneilla tarkoitetaan niitä kokonaistyöajan tunteja, joilta palkansaajille on maksettu palkkaa. Palkatut tunnit voivat olla tehtyjä työtunteja tai ei-tehtyjä eli poissaolotunteja (vuosilomat, sairauslomat, arkipyhät, muut vapaat).

Palkkasumma

Palkkasumma on työntekijöille maksettujen bruttopalkkojen summa ilman työsuhteoptioita.

Palvelussuhteen luonne

Palvelussuhteen luonne kuvaa palkansaajan ja työnantajan välistä oikeudellista suhdetta. Palkkatilastoissa palvelussuhteen luonne on joko vakinainen / toistaiseksi voimassaoleva tai määräaikainen. Lisäksi palvelussuhteen luonteeseen voi liittyä muita määreitä, kuten harjoittelija, oppisopimusoppilas, vammainen tai työllisyysvaroin palkattu.

Tieto saadaan yleensä suoraan palkkatilastojen tiedusteluista. Palkkarakennetilastossa tietoa työllisyysvaroin palkatuista täydennetään työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisteristä.

Yksityisen sektorin palkkatilastoissa vastaava käsite on työsuhteen luonne.

Vrt. työvoimatutkimuksen epätyypillinen työ (määräaikainen ja/tai osa-aikainen).

Pisteluku

Pisteluku on hintaindekseissä käytetty muutossuure, joka kertoo vertailujankohdan hinnan, keskihinnan tai indeksin suhteessa perusajankohdan hintaan, keskihintaan tai indeksiin. Perusajankohdan pistelukua merkitään tavallisesti luvulla sata. Esimerkiksi jos hyödykkeen pisteluku on tiettyä ajankohtana 105,3, merkitsee tämä, että hyödykkeen hinta on noussut 5,3 prosenttia perusajankohdasta.

Saarto

Yrityksen työntekijät kohdistavat työtaistelutoimenpiteitä johonkin kolmanteen osapuoleen. He esim. kieltäytyvät käsittelemästä tietyn yrityksen kuljetuksia.

Sopimusala

Sopimusala määräytyy palvelussuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaan. Kuntasektorilla sopimusalat määritellään Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja työntekijäjärjestöjen välisessä pääsopimuksessa. Työehtosopimus on työntekijäjärjestön ja työnantajan tai työnantajajärjestön välinen sopimus alakohtaisista työehdoista. Työehtosopimuksessa sovitaan esimerkiksi palkoista, työajoista, lomista ja muista eduista, joita sopimuksen soveltamisalalla tulee noudattaa. Sopimukset ovat usein toimialakohtaisia, mutta myös palkansaajan ammattiasemaan sidottuja ja ne solmitaan tietyksi määräajaksi.

Säännöllinen viikkotyöaika

Palkansaajien säännöllinen viikkotyöaika kerätään pääsääntöisesti palkkatiedusteluiden yhteydessä. Säännöllinen viikkotyöaika perustuu työaikalakiin ja se on usein tietyn työaikajärjestelmän tai työaikamuodon mukainen. Joskus säännöllisestä viikkotyöajasta voidaan kuitenkin sopia erikseen ja se voi poiketa kyseisen alan normaalista työajasta. Opettajilla säännöllinen viikkotyöaika on viikoittainen palkanmaksun perusteena oleva tuntimäärä.

Yksityisellä sektorilla säännöllisen työajan tulee tasoittua keskimäärin 40 tuntiin viikossa työehtosopimuksessa määritellyn ajanjakson aikana. Julkisen sektorin virasto- ja toimistotyöaikaa noudattavilla palkansaajilla keskimääräinen säännöllinen viikkotyöaika on 36,25 tuntia ja yleistä työaikaa noudattavilla 38,25 tuntia viikossa.

Palkkarakennetilastossa on lähinnä tuntipalkka-aloilla 40-tuntista työviikkoa tekevien säännöllistä viikkotyöaikaa lyhennetty ns. pekkassopimuksen mukaisesti alakohtaisin ratkaisuin. Lähtökohtana on tällöin ollut entisen ansiotason turvaaminen. Työajan lyhentäminen erillisin vapaapäivin on otettu huomioon säännöllistä viikkotyöaikaa määritettäessä siten, että 40 -tuntista työviikkoa tekevien säännölliseksi viikkotyöajaksi on määritetty 37,89 tuntia. Kuntien tuntipalkkaisilla työajan lyhennys on toteutettu säännöllistä viikkotyöaikaa lyhentämällä, ei palkallisen tai ei-palkatun vapaan määrää lisäämällä.

Säännöllisen työajan ansio perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Kts. Säännöllisen työajan ansio.

Vrt. Kokonaistyöaika.

Säännöllisen työajan ansio

Säännöllisen työajan ansioon luetaan kultakin palkanmaksujaksolta

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät
- työaikalisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot
- luontoisetujen verotusarvo
- (palkkarakennetilastossa lisäksi ei- tehdyltä työajalta maksettu palkka).

Säännöllisen työajan ansio ei sisällä kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahaa ja tulospalkkioita. Palkkatilastoissa käytetään kuitenkin myös käsitettä säännöllisen työajan ansio tulospalkkioiden kanssa.

Säännöllisen työajan ansio on käytössä kaikissa palkkatilastoissa, mutta sen sisältö voi hieman vaihdella palkkatilastosta riippuen. Esimerkiksi tuntipalkkatilastoissa säännöllisen työajan ansio sisältää aika-, urakka- ja palkkiotyöstä säännölliseltä tehdyltä työajalta maksetut palkat sekä sunnuntai- ja ylityöpalkan perusosat, mutta ei korotusosia. Palkkarakennetilastossa säännöllisen työajan ansio kuvaa ansiota sekä tehdyltä että ei-tehdyltä työajalta.

Vrt. Kokonaisansio.

Tehdyt työtunnit

Palkkatilastot:

Palkkatilastojen tuntipalkka-aloilla ansiot tilastoidaan tehtyä työaikaa kohden. Tehdyllä työajalla tarkoitetaan sitä työaikaa, jolloin palkansaaja on tehnyt varsinaisia työtehtäviään. Tehtyihin työtunteihin lasketaan aika-, urakka- ja palkkiotyön tehdyt työtunnit sekä sunnuntai- ja ylityötunnit. Työtunnit pohjautuvat työaikalakiin.

Työvoimakustannustutkimus:

Tehdyllä työajalla tarkoitetaan sitä työaikaa, jolloin palkansaaja on tehnyt varsinaisia työtehtäviään. Se sisältää myös sunnuntai- ja ylityötunnit. Tehtyihin työtunteihin luetaan koulutukseen käytetty aika, mutta ei palkattomia ylitöitä. Tehdyt työtunnit voidaan työvoimakustannustilastossa määritellä myös palkatuiksi työtunneiksi, joista on vähennetty palkalliset poissaolotunnit.

Tuntipalkkainen

Tuntipalkkaisella palkansaajalla ansiot määräytyvät pääasiassa tehtyjen työtuntien mukaan. Lisäksi tuntipalkkainen palkansaaja voi saada ansiota ei-tehdyltä työajalta. Korvaus tehdystä ja ei-tehdystä työstä voidaan maksaa useita kertoja kuukaudessa. Tuntipalkkainen palkansaaja on yleensä työntekijä. Palkkausmuoto määräytyy työehtosopimuksen mukaan.

Työnantajasektori

Työnantajasektori kuvaa työmarkkinoiden rakennetta ja se määritellään päätöksentekoyksikön perusteella. Palkkatilastoissa ja työvoimakustannustilastoissa käytettävä työnantajasektoriluokitus on kansallinen muunnelma talous- ja yhteiskuntatilastoissa sovellettavasta sektoriluokituksesta (Sektoriluokitus 2000).

Palkkatilastoissa käytettävä luokitus on rakenteeltaan seuraava:

- Kuntasektori
Kuntien ja kuntayhtymien toimintayksiköt sekä kuntien liikelaitokset

- Valtio
Valtion budjettitalouden piirissä olevat virastot ja laitokset
- Yksityinen sektori
Yksityiset yritykset, valtio- ja kuntaenemmistöiset yritykset sekä valtion liikelaitokset.

Myös voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, seurakunnat sekä järjestöt ja säätiöt luetaan palkkatilastoissa yksityiseen sektoriin.

Työvoimakustannustilastossa sekä työvoimakustannusindeksissä sektoriluokitus on rakenteeltaan samanlainen kuin palkkatilastoissa käytettävä luokitus.

Ansiotasoindeksissä voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, seurakunnat sekä järjestöt muodostavat oman työnantajasektorinsa (muut).

Työsuhteen luonne

Työsuhteen luonne kuvaa palkansaajan ja työnantajan välistä oikeudellista suhdetta. Palkkatilastoissa työsuhteen luonne on joko vakinainen / toistaiseksi voimassaoleva tai määräaikainen. Lisäksi työsuhteen luonteeseen voi liittyä muita määreitä, kuten harjoittelija, oppisopimusoppilas, vammainen tai työllisyysvaroin palkattu.

Tieto saadaan yleensä suoraan palkkatilastojen tiedusteluista. Palkkarakennetilastossa tietoa työllisyysvaroin palkatuista täydennetään työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisteristä.

Kuntasektorin ja valtion palkkatilastoissa vastaava käsite on palvelussuhteen luonne.

Vrt. työvoimatutkimuksen epätyypillinen työ (määräaikainen ja/tai osa-aikainen).

Työsulku

Työnantaja sulkee työpaikan ja keskeyttää palkanmaksun.

Työtaistelu

Työntekijäpuolen tai työnantajapuolen työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskeinoa jonkin päämäärän saavuttamiseksi.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannukset kuvaavat kaikkia niitä kustannuksia, joita työnantajille aiheutuu työvoiman käytöstä. Työvoimakustannukset esitetään yleensä kustannuksina tehtyä työtuntia kohden. Työtiloista, työmatkoista tai verottomista päivärahoista aiheutuvat kustannukset eivät kuulu työvoimakustannuksiin.

Kokonaistyövoimakustannukset saadaan vähentämällä työvoimakustannuserien summasta työnantajatuet. Työnantajatukien tarkoituksena on rahoittaa työnantajan maksamista välittömistä korvauksista aiheutuvat kustannukset joko

kokonaan tai osittain. Tällaisia tukia ovat työnantajan saamat työllistämistuet ja koulutuskorvaukset.

Työvoimakustannusindeksissä työvoimakustannuserät jaetaan seuraaviin ryhmiin:

- palkka ilman kertaluonteisia palkkaeriä
- kertaluonteiset palkkaerät
- sosiaaliturvan kustannukset

Työvoimakustannustutkimuksessa työvoimakustannuserät jaetaan seuraaviin pääryhmiin:

- välitön ansio
- kertaluonteiset palkkaerät
- vapaapäivien palkat
- maksut henkilöstörahastoihin
- luontoisetujen ja yritystuotteiden kustannukset
- sosiaaliturvan kustannukset
- koulutuskustannukset
- muut työvoimakustannukset

Välitön ansio on yhtä kuin tehdyltä työajalta kultakin palkanmaksuajalta maksettut palkat. Välitön ansio sisältää

- tehdyn työajan, aikaansaadun tuotoksen tai tehdyn työmäärän perusteella maksetut välittömät korvaukset
- ylityö-, vuorotyö- ja vastaavat korvaukset
- säännöllisesti kullakin palkanmaksujaksolla maksettavat lisäpalkkiot ja korvaukset.

Kertaluonteisia eriä ovat sellaiset maksut, joita ei makseta säännöllisesti jokaisella palkanmaksujaksolla. Näitä usein vain kerran vuodessa maksettavia palkanlisiä ovat esimerkiksi tulospalkkiot ja lomarahat sekä palvelusvuosikorvaukset eräillä tuntipalkka-aloilla. Kertaluonteisten erien maksamisesta voidaan sopia myös työehtosopimuksissa.

Vapaapäivien palkat ovat korvauksia, joita maksetaan lakisääteisistä, sopimusperusteisista tai vapaaehtoisesti myönnettyistä lomista, yleisistä vapaapäivistä tai muista palkallisista vapaapäivistä. Tyypillisiä eriä ovat vuosilomapalkat, kuukausipalkkaisten arkipyhien palkat, tuntipalkkaisten arkipyhäkorvaukset ja työajan lyhennysvapaan palkat.

Maksuiksi henkilöstörahastoihin luetaan yritysten työntekijöidensä säästöjärjestelmiin, kuten henkilöstörahastoihin, vuosittain mahdollisesti siirtämä summa.

Luontoisetujen ja yritystuotteiden kustannuksiksi sisällytetään kaikki työnantajalle aiheutuvat kustannukset tavaroista ja palveluista, jotka työnantaja antaa työntekijöidensä käyttöön. Tällaisia tavaroita ja palveluita ovat mm. autoetu ja työpaikkaruokailu, optiot sekä henkilöstön virkistys- ja sosiaalityö. Oman henkilöstön palkkaa ei oteta huomioon.

Sosiaaliturvan kustannukset tarkoittavat summaa, jonka työnantajat maksavat työntekijöidensä sosiaaliturvaetuuksista. Lakisääteisiä, sopimusperäisiä tai vapaaehtoisia maksuja ovat mm. työeläke-, sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksut. Lisäksi tähän ryhmään kuuluvat ns. laskennalliset sosiaaliturvan rahoit-

tukseen liittyvinä kustannuksina sairausajan ja perhevapaan palkat (nettona eli Kelan työnantajalle maksamat korvaukset vähennettynä) sekä työterveyshuollon kustannukset (myös nettona) ja työsuhteen päättymisestä johtuvat korvaukset.

Koulutuskustannuksiin kuuluvat mm. ammatillisten koulutuspalveluiden kustannukset, kursseille osallistumisten kustannukset, yritysten ulkopuolisten kouluttajien palkkiot ja maksut koulutusta järjestäville organisaatioille. Sen sijaan koulutuskustannuksiin eivät kuulu koulutukseen osallistuvien palkat, vaan ne lasketaan kuuluviksi tehdyn työajan palkkoihin.

Muita työvoimakustannuksia ovat mm. suoja- ja työvaatteista sekä työvoiman hankinnasta johtuvat kustannukset.

Euroopan Unionin työvoimakustannus -käsitteeseen sisältyviä, palkkasumman tai työvoiman perusteella maksettuja työnantajan veroja ei ole Suomessa.

Työvoimakustannukset -käsite vastaa osin Kansantalouden tilinpidon palkan-saajakorvaukset -käsitettä, johon eivät kuitenkaan kuulu mm. työterveyshuolto-, koulutus- eikä rekrytointikustannukset.

Vuosimuutos

Vuosimuutos on indeksin suhteellinen muutos vuotta aiempaan vastaavaan ajankohtaan verrattuna (esim. kuluttajahintojen kokonaisindeksin vuosimuutos eli inflaatio).

Luokitukset

Toimiala

Tilastokeskuksen toimialaluokitus TOL 2008 (Käsikirjoja 4)

Palkkarakenneaineistossa on yrityksen tai työnantajan toimiala sekä paikallisyksikön, valtion viraston tai kuntasektorin toimintayksikön toimiala.

Toimialaluokituksen pääluokat ovat

- A Maatalous, metsätalous ja kalatalous
- B Kaivostoiminta ja louhinta
- C Teollisuus
- D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta
- E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
- F Rakentaminen
- G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
- H Kuljetus ja varastointi
- I Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- J Informaatio ja viestintä
- K Rahoitus ja vakuutustoiminta
- L Kiinteistöalan toiminta
- M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
- N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta

- O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus
- P Koulutus
- Q Terveys- ja sosiaalipalvelut
- R Taiteet, viihde ja virkistys
- S Muu palvelutoiminta

Koulutusluokitus

Tilastokeskuksen koulutusluokitus (Käsikirjoja 1)

Koulutusaste

Ilmoittaa palkansaajan korkeimman suoritettun tutkinnon tason. Muodostetaan tutkintokoodin ensimmäisestä numerosta.

- 0 – Esiaste
- 1 – Alempi perusaste, (alle 9 v)
- 2 – Ylempi perusaste, (noin 9 v)
- 3 – Keskiaste, (noin 10–11 v)
- 5 – Alin korkea-aste, (13–14 v)
- 6 – Alempi korkea-aste, (noin 15 v)
- 7 – Ylempi korkea-aste, (noin 16 v)
- 8 – Tutkijakoulutus
- 9 tai X – Koulutusaste tuntematon

Palkkarakennetilastossa tuntemattomat koulutusasteet käsitellään perusasteen suorituksina. Tulosteissa ei eritellä perusasteen koulutusta alempaan ja ylempään perusasteeseen.

Koulutusala

Ilmoittaa tutkinnon koulutusalan. Muodostetaan tutkintokoodin toisesta numerosta.

- 0 – Yleissivistävä koulutus
- 1 – Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus
- 2 – Humanistinen ja taidealan koulutus
- 3 – Kaupallinen ja yht.kunt.tiet. koulutus
- 4 – Luonnontieteellinen koulutus
- 5 – Tekniikan koulutus
- 6 – Maa- ja metsätalouden koulutus
- 7 – Terveys- ja sosiaalialan koulutus
- 8 – Palvelualojen koulutus
- 9 – Koulutusala tuntematon

Ammattiluokitus

Tilastokeskuksen ammattiluokitus 2001 (Käsikirjoja 14).

Luokitus muodostetaan alakohtaisesta ammattinimikkeistöstä ja luokittelussa käytetään mahdollisuuksien mukaan toimiala- ja koulutusehtojärjestelmää.

Ammattiluokituksen pääluokkaa ovat:

- 1 – Johtajat ja ylimmät virkamiehet
- 2 – Erityisasiantuntijat
- 3 – Asiantuntijat
- 4 – Toimisto ja asiakaspalvelutyöntekijät
- 5 – Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät
- 6 – Maanviljelijät, metsätyöntekijät
- 7 – Rakennus-, korjaus- ja valmistus
- 8 – Prosessi- ja kuljetustyöntekijät
- 9 – Muut työntekijät
- 0 – Sotilaat

Alueluokitus

Maakuntaluokitus

Paikallisyksikön sijaintimaakunta.

- 01 – Uusimaa
- 02 – Varsinais-Suomi
- 04 – Satakunta
- 05 – Kanta-Häme
- 06 – Pirkanmaa
- 07 – Päijät-Häme
- 08 – Kymenlaakso
- 09 – Etelä-Karjala
- 10 – Etelä-Savo
- 11 – Pohjois-Savo
- 12 – Pohjois-Karjala
- 13 – Keski-Suomi
- 14 – Etelä-Pohjanmaa
- 15 – Pohjanmaa
- 16 – Keski-Pohjanmaa
- 17 – Pohjois-Pohjanmaa
- 18 – Kainuu
- 19 – Lappi
- 21 – Ahvenanmaa

Palkat ja työvoimakustannukset 2011 -julkaisu kokoa yhteen keskeisimmät tulokset palkat ja työvoimakustannukset -aihealueen tilastoista. Julkaisun tiedot perustuvat työvoimakustannusindeksiin, ansiotasoindeksiin, palkkarakennetilaston, työtaistelutilaston ja palkkasummakuvaajien tietoihin tuotantovuosilta 2008, 2009 ja 2010. Ansiotasoindeksistä ja palkkasummakuvaajista esitellään myös pidempiä aikasarjoja ja julkaisun kansainvälisissä osioissa tarkastellaan lisäksi Eurostatin kokoamia tietoja.

Wages, salaries and labour costs 2011 draws together the most important results of statistics under the topic of wages, salaries and labour costs. The data in the publication are based on those in the labour cost index, the index of wage and salary earnings, structure of earnings statistics, statistics on labour disputes and wage and salary indices concerning the production years 2008, 2009 and 2010. Longer time series of the wage and salary earnings index and wage and salary indices are also presented, and data collected by Eurostat are discussed in the sections concerning other countries.

9 789522 443250

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 2 C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljning
PB 2 C
FI-00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn +358 9 173 420 11
fax +358 9 173 425 00
sales@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
PO Box 2 C
FI-00022 Statistics Finland
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2500
sales@stat.fi
www.stat.fi

ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-8772
ISBN 978-952-244-325-0
Tuotenumero 3233